

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ
31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Πίνακας Περιεχομένων των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων	Σελίδα
Ενοποιημένος Ισολογισμός	1
Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων.....	2
Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος.....	3
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης.....	4
Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών	5

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες	6
2. Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και ουσιώδεις λογιστικές αρχές	6
2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων.....	6
2.2 Ουσιώδεις λογιστικές αρχές.....	12
2.3 Επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 17 από συγγενή εταιρεία του Ομίλου	47
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	48
4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων	59
5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων	62
5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος	64
5.2.2 Κίνδυνος αγοράς.....	100
5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας.....	106
5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform»	110
5.2.5 Κίνδυνος από κλιματικές αλλαγές.....	110
5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	111
6. Καθαρά έσοδα από τόκους	117
7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	118
8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	118
9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων	119
10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	120
11. Λειτουργικά έξοδα.....	121
12. Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα αναδιάρθρωσης.....	122
13. Φόρος εισοδήματος	122
14. Κέρδη ανά μετοχή	127
15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	128
16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών	129
17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	129
18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	130
19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων	130
20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	134
21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	139

22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	141
23. Σύνοψη του Ομίλου.....	144
23.1. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες	144
23.2. Απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria από την Eurobank Bulgaria A.D.....	149
24. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες.....	150
25. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης.....	154
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	157
27. Επενδύσεις σε ακίνητα	158
28. Άυλα πάγια στοιχεία.....	160
29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	160
30. Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση και σχετιζόμενες υποχρεώσεις και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	161
31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες.....	163
32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.....	163
33. Υποχρεώσεις προς πελάτες	164
34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.....	164
35. Λοιπές υποχρεώσεις.....	166
36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	167
37. Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές	169
38. Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	171
39. Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών	172
40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.....	173
41. Μισθώσεις.....	175
42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις	176
43. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα.....	178
44. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	183
45. Συνδεόμενα μέρη	183
46. Εξωτερικοί Ελεγκτές	185
47. Διοικητικό Συμβούλιο.....	186
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014.....	187

Ενοποιημένος Ισολογισμός

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου	
		2023	2022
		Αναμορφωμένα ⁽¹⁾	
		€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	15	10.943	14.994
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	17	2.354	1.329
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	18	379	134
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	881	1.185
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	20	41.545	41.677
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	22	14.710	13.261
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	541	187
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	26	773	775
Επενδύσεις σε ακίνητα	27	1.357	1.410
Άυλα πάγια στοιχεία	28	334	297
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	13	3.991	4.161
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	1.767	1.980
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	30	206	84
Σύνολο ενεργητικού		79.781	81.474
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	31	3.771	8.774
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	32	3.078	1.814
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	1.450	1.661
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33	57.442	57.239
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	34	4.756	3.552
Λοιπές υποχρεώσεις	35	1.385	1.702
Σύνολο υποχρεώσεων		71.882	74.742
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο	37	818	816
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	37	1.161	1.161
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	38	5.920	4.660
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας		7.899	6.637
Δικαιώματα τρίτων		0	95
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		7.899	6.732
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		79.781	81.474

⁽¹⁾ Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναμορφωθεί λόγω της αναδρομικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17 από τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου, Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 2.3).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 186 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2023	2022
		Αναμορφωμένα ⁽¹⁾	
		€ εκατ.	€ εκατ.
Τόκοι έσοδα		4.454	2.226
Τόκοι έξοδα		(2.280)	(746)
Καθαρά έσοδα από τόκους	6	2.174	1.480
Έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		570	554
Έξοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		(123)	(127)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	7	447	427
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	8	97	95
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	9	71	725
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	9	57	(9)
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	10	68	323
Λειτουργικά έσοδα		2.914	3.041
Λειτουργικά έξοδα	11	(915)	(857)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων για κινδύνους και εξόδων αναδιάρθρωσης		1.999	2.184
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	(412)	(276)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα	12	(96)	(103)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	12	(37)	(89)
Αναλογία κερδών από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	88	35
Κέρδη προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		1.542	1.751
Φόρος εισοδήματος	13	(261)	(406)
Καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		1.281	1.345
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	30	(153)	2
Καθαρά κέρδη		1.128	1.347
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) που αναλογούν σε τρίτους		(12)	0
Καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους		1.140	1.347
		€	€
Κέρδη ανά μετοχή			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	14	0,31	0,36
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	14	0,34	0,36

⁽¹⁾ Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναμορφωθεί λόγω: α) της αναδρομικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17 από τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου, Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 2.3) και β) της παρουσίασης των δραστηριοτήτων της εταιρείας Eurobank Direktna a.d. (Σερβία) ως μη συνεχιζόμενων (σημ. 30).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 186 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2023	2022
	€ εκατ.	Αναμορφωμένα ⁽¹⁾ € εκατ.
Καθαρά κέρδη	1.128	1.347
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:		
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:		
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών		
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	19	5
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	(21)	(5)
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	188	(547)
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους (σημ. 22)	(104)	84
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους (σημ. 22)		222
Συναλλαγματικές διαφορές	1	1
- συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού		
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, λόγω της ρευστοποίησης θυγατρικής εταιρείας εξωτερικού (σημ. 23.1)	122	123
Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(4)	(2)
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους (σημ.24)	(4)	(2)
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:	201	(250)
- Κέρδη/(ζημιές) από μετοχές που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, μετά από φόρους	18	24
- Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρεώσεων για παροχές στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	(2)	4
	16	28
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	217	(222)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο που αναλογεί σε:		
Μετόχους		
- από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.371	1.127
- από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(15)	(1)
Δικαιώματα τρίτων	0	0
- από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
- από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(11)	(1)
	1.345	1.125

⁽¹⁾ Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναμορφωθεί λόγω: α) της αναδρομικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17 από τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου, EuroLife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 2.3) και β) της παρουσίασης των δραστηριοτήτων της εταιρείας Eurobank Direktna a.d. (Σερβία) ως μη συνεχιζόμενων (σημ. 30).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 186 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

	Μετοχικό κεφάλαιο € εκατ.	Υπέρ το άρτιο € εκατ.	Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Δικαιώματα τρίτων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	816	8.056	(3.333)	96	5.635
Αναμόρφωση λόγω υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17 από συγγενή εταιρεία του Ομίλου (σημ. 2.3)	-	-	(33)	-	(33)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022, αναμορφωμένο	816	8.056	(3.366)	96	5.602
Καθαρά κέρδη (αναμορφωμένα, σημ. 2.3)	-	-	1.347	0	1.347
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση (αναμορφωμένα σημ.2.3)	-	-	(221)	(1)	(222)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022	-	-	1.126	(1)	1.125
Συμψηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων	-	(6.895)	6.895	-	-
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	0	0	4	-	4
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών	-	-	1	-	1
	0	(6.895)	6.900	-	5
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022 (αναμορφωμένο)	816	1.161	4.660	95	6.732
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2023	816	1.161	4.660	95	6.732
Καθαρά κέρδη	-	-	1.140	(12)	1.128
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	216	1	217
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023	-	-	1.356	(11)	1.345
Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες	-	-	-	(83)	(83)
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (σημ. 39)	1	0	7	-	8
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 37 και 38)	-	-	(100)	-	(100)
Λοιπά	-	-	(3)	-	(3)
	1	0	(96)	(83)	(178)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2023⁽¹⁾	818	1.161	5.920	0	7.899

Σημ. 37

Σημ. 37

Σημ. 38

⁽¹⁾ Τα υπόλοιπα που παρουσιάζονται για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, δεν συμφωνούν ακριβώς με το άθροισμα των μεταβολών της καθαρής θέσης λόγω στρογγυλοποιήσεων.

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 186 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2023	2022
		Αναμορφωμένα ⁽¹⁾	
		€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες			
Κέρδη προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		1.542	1.751
Προσαρμογές για:			
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	412	276
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα αναδιάρθρωσης	12	133	192
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	11	120	117
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	16	(70)	(15)
Αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων	10	(6)	(34)
Λοιπές προσαρμογές	16	(153)	(260)
		1.978	2.027
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες			
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		104	(246)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε τίτλους εμπορικού χαρτοφυλακίου		(260)	0
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		(447)	1.048
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες		(1.517)	(3.124)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		(62)	868
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού		158	247
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		(3.637)	(2.073)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες		1.730	3.925
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις		(313)	155
		(4.244)	800
Φόρος εισοδήματος που πληρώθηκε		(64)	(45)
		(2.330)	2.782
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες			
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες			
Απόκτηση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	26,27,28	(140)	(153)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	26,27	33	121
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων		(1.287)	(2.950)
Απόκτηση θυγατρικών, μετά από αποκτηθέντα ταμειακά διαθέσιμα	23	(440)	-
Απόκτηση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου	24	(73)	-
Πώληση θυγατρικών και της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών, μετά από πωληθέντα ταμειακά διαθέσιμα	10,23,30	(425)	281
Πώληση/εκκαθάριση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	3	26
Μερίσματα από επενδυτικούς τίτλους, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	16,24	15	21
		(2.314)	(2.654)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες			
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
(Αποπληρωμές)/ εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους	16	1.048	1.059
Αποπληρωμή υποχρεώσεων από μισθώσεις	41	(40)	(37)
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών και άσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών	37	(99)	1
		909	1.023
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(3.735)	1.151
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) μη συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		148	93
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) μη συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		44	(3)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) μη συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(1)	(3)
Επίπτωση διακύμανσης συναλλαγματικών ισοτιμιών στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		1	1
		192	88
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	16	14.388	13.149
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	16	10.845	14.388

⁽¹⁾ Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναμορφωθεί λόγω: α) της αναδρομικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17 από τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου, Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 2.3) και β) της παρουσίασης των δραστηριοτήτων της εταιρείας Eurobank Direktna a.d. (Σερβία) ως μη συνεχιζόμενων (σημ. 30).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 186 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Συμμετοχών Ανώνυμη Εταιρεία («Εταιρεία» ή «Eurobank Holdings»), η οποία είναι η μητρική εταιρεία της εταιρείας «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία» («Τράπεζα») και οι θυγατρικές της συνιστούν τον Όμιλο, ο οποίος περιλαμβάνει κυρίως τον Όμιλο της Τράπεζας. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, διαχείρισης περιουσίας και κεφαλαίων, treasury και κεφαλαιαγορών καθώς και στην παροχή άλλων υπηρεσιών και έχει παρουσία κυρίως στην Ελλάδα, την Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η Εταιρεία έχει συσταθεί στην Ελλάδα, με διεύθυνση της έδρας της την Όθωνος 8, Αθήνα 105 57, και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Οι εν λόγω ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν και το Παράρτημα, εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 28 Μαρτίου 2024. Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή περιλαμβάνεται στην ενότητα Β.1 της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης.

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των ενοποιούμενων, μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο θυγατρικών της Εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων ελέγχου των Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και των εκθέσεων διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου των εταιρειών αυτών, αναρτώνται στον ιστότοπο: eurobankholdings.gr.

2 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και ουσιώδεις λογιστικές αρχές

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί στη βάση της συνέχισης της δραστηριότητας του Ομίλου και σύμφωνα με τις ουσιώδεις λογιστικές αρχές όπως αναφέρονται παρακάτω:

2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ειδικότερα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που έχουν εκδοθεί και είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή έχουν εφαρμοστεί, νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων), τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και των επενδυτικών ακινήτων τα οποία επιμετρώνται με την μέθοδο της εύλογης αξίας.

Οι λογιστικές αρχές βάσει των οποίων συντάχθηκαν οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου εφαρμόστηκαν με συνέπεια για τις χρήσεις 2023 και 2022 λαμβάνοντας υπόψη τις τροποποιήσεις των ΔΠΧΑ όπως αυτές περιγράφονται στην σημείωση 2.1.1 (α) «Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις σε πρότυπα που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο την 1 Ιανουαρίου 2023». Επιπλέον, όπως παρουσιάζεται στις σημειώσεις 2.1.1 (α) και 2.3, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω της εφαρμογής με αναδρομική ισχύ του ΔΠΧΑ 17- «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια». Όπου είναι απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί για να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα χρήση.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης, οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία σύνταξης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα υπόλοιπα των εσόδων και εξόδων της περιόδου αναφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στη βέλτιστη γνώση της Διοίκησης σχετικά με τις τρέχουσες συνθήκες και γεγονότα, τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), που είναι το συναλλακτικό νόμισμα της μητρικής εταιρείας. Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί στο πλησιέστερο εκατομμύριο. Τα αθροίσματα των στοιχείων που παρατίθενται στις σημειώσεις μπορεί να μην συμφωνούν ακριβώς με τα σύνολα που παρουσιάζονται λόγω στρογγυλοποιήσεων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας του Ομίλου

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Παρά το ευάλωτο διεθνές περιβάλλον, οι οικονομίες της Ελλάδας, της Βουλγαρίας και της Κύπρου παρέμειναν σε τροχιά μεγέθυνσης ταχύτερης από τους περισσότερους εταίρους τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), η ελληνική οικονομία μεγεθύνθηκε κατά 2% σε ετήσια βάση το 2023 (2022: 5,6%), λαμβάνοντας ώθηση από την αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, της κατανάλωσης των νοικοκυριών και των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Στις χειμερινές οικονομικές προβλέψεις της (Φεβρουάριος 2024), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕπ) αναμένει ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ 2,3% το 2024 και το 2025. Εν μέσω της σημαντικής επίδρασης από την υψηλή βάση σύγκρισης και της υποχώρησης των τιμών της ενέργειας, ο ρυθμός πληθωρισμού, υπολογιζόμενος βάσει της ετήσιας μεταβολής του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), επιβραδύνθηκε στο 4,2% το 2023 από 9,3% το 2022, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, με την ΕΕπ να προβλέπει περαιτέρω αποκλιμάκωση στο 2,7% το 2024 και στο 2% το 2025. Το μέσο τριμηνιαίο ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 11,1% το 2023 από 12,4% το 2022, με τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για το 2024 και το 2025, όπως αποτυπώνονται στην Ετήσια Έκθεση βάσει του Αρ.4 η οποία δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο 2024, να βρίσκονται στο 9,2% και το 8,5% αντίστοιχα. Στο δημοσιονομικό πεδίο, το πρωτογενές ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης αναμένεται σύμφωνα με τον Κρατικό Προϋπολογισμό 2024 να καταγράψει πλεονάσματα 1,1% και 2,1% του ΑΕΠ το 2023 και το 2024 αντίστοιχα, από 0,1% του ΑΕΠ το 2022. Ο λόγος του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ, έχοντας υποχωρήσει στο 172,6% το 2022 λόγω της ισχυρής οικονομικής ανάκαμψης και της επίδρασης του υψηλού πληθωρισμού στο ονομαστικό ΑΕΠ, αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω στο 160,3% το 2023 και στο 152,3% το 2024.

Σύμφωνα με τις χειμερινές οικονομικές προβλέψεις της ΕΕπ (Φεβρουάριος 2024), το πραγματικό ΑΕΠ στη Βουλγαρία αναμένεται να αυξηθεί κατά 1,9% και 2,5% το 2024 και το 2025, αντίστοιχα (2023: 2%), ενώ ο ΕνΔΤΚ προβλέπεται να μειωθεί στο 3,4% το 2024 και 2,9% το 2025 (2023: 8,6%). Στην Κύπρο, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ προβλέπεται σε 2,8% και 3%, το 2024 και το 2025, αντίστοιχα (2023: 2,5%), ενώ ο ΕνΔΤΚ εκτιμάται σε 2,4% το 2024 και 2,1% το 2025 (2023: 3,9%).

Σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη στην Ελλάδα, όπως και στη Βουλγαρία και την Κύπρο, αναμένεται να δοθεί από τα έργα και τις μεταρρυθμίσεις που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Η Ελλάδα θα λάβει €36 δις (€18,2 δις σε επιδοτήσεις και €17,7 δις σε δάνεια) έως το 2026 από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), το μεγαλύτερο μέσο χρηματοδότησης του Προγράμματος “Next Generation EU” (NGEU), εκ των οποίων €14,7 δις (€7,4 δις σε επιδοτήσεις και €7,3 δις σε δάνεια) έχουν ήδη εκταμιευτεί από την ΕΕ. Επιπλέον πόροι €40 δις θα εισρεύσουν μέσω του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΠΔΠ), εκ των οποίων €20,9 δις θα χρηματοδοτήσουν το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021–2027). Επιπρόσθετα, μετά τις πλημμύρες του Σεπτεμβρίου 2023 στη Θεσσαλία, η Ελλάδα θα μπορούσε να λάβει στήριξη από την ΕΕ ύψους έως και € 2,65 δις, σύμφωνα με την πρόεδρο της ΕΕπ.

Στο πεδίο της νομισματικής πολιτικής, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ, σύμφωνα με τη σταθερή προσήλωσή του στο ρόλο του για την εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, πρόβη σε δέκα αυξήσεις επιτοκίων το 2022 και το 2023 (με την πιο πρόσφατη τον Σεπτέμβριο 2023), αυξάνοντας τα τρία βασικά επιτόκια της ΕΚΤ κατά 450 μονάδες βάσης συνολικά. Επιπλέον, παρότι οι καθαρές αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του εκτάκτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού λόγω Πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Program – PEPP) τερματίστηκαν τον Μάρτιο 2022, όπως είχε προγραμματιστεί, η ΕΚΤ θα συνεχίσει να επανεπενδύει τα κεφάλαια από τίτλους που λήγουν τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2024, συμπεριλαμβανομένων αγορών Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (ΟΕΔ) επιπλέον της αξίας αυτών που λήγουν.

Το 2023, το Ελληνικό Δημόσιο εξέδωσε ή επανεξέδωσε μέσω του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ), δώδεκα ομόλογα με διάφορες ληκτότητες (από 5 έως 19 έτη), συγκεντρώνοντας συνολικά €11,45 δις από τις διεθνείς χρηματαγορές. Τον Φεβρουάριο 2024, ο ΟΔΔΗΧ άντλησε επιπλέον €4,4 δις μέσω ενός νέου 10ετούς και της επανέκδοσης δύο παλαιότερων ομολόγων. Ως αποτέλεσμα μιας σειράς αναβαθμίσεων του αξιόχρεου του Ελληνικού Δημοσίου το δεύτερο εξάμηνο του 2023, οι μακροχρόνιοι πιστωτικοί τίτλοι του κατατάσσονταν στην επενδυτική βαθμίδα τον Μάρτιο 2024 σύμφωνα με τους τέσσερις από τους πέντε οίκους Εξωτερικής Πιστοληπτικής Αξιολόγησης που είναι αποδεκτοί από την ΕΚΤ (Fitch, Score, S&P: BBB- με σταθερή προοπτική; DBRS: BBB(low) με σταθερή προοπτική) και μία βαθμίδα κάτω της επενδυτικής από τον πέμπτο οίκο, τη Moody's (Ba1 με σταθερή προοπτική, μετά την αναβάθμιση από Ba3 τον Σεπτέμβριο 2023).

Σχετικά με τις οικονομικές προοπτικές για τους επόμενους 12 μήνες, οι κυριότεροι μακροοικονομικοί κίνδυνοι και αβεβαιότητες στην Ελλάδα και στην περιοχή μας σχετίζονται με: (α) τα ανοιχτά πολεμικά μέτωπα στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή και όσα αυτά συνεπάγονται για την περιφερειακή και την παγκόσμια σταθερότητα και ασφάλεια και τις επιπτώσεις τους στην παγκόσμια

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

και την ευρωπαϊκή οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των κλυδωνισμών στο διεθνές εμπόριο εξαιτίας των πρόσφατων επιθέσεων σε εμπορικά πλοία στην Ερυθρά Θάλασσα, (β) μια πιθανή συνέχιση του τρέχοντος κύματος πληθωριστικών πιέσεων, με επιπτώσεις στην οικονομική μεγέθυνση, την απασχόληση, τα δημόσια οικονομικά, τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών, το κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων, το εξωτερικό εμπόριο και την ποιότητα ενεργητικού των τραπεζών, καθώς και τυχόν κοινωνικές ή/και πολιτικές επιπτώσεις που μπορεί αυτά να επιφέρουν, (γ) το χρονοδιάγραμμα της προσδοκώμενης μείωσης επιτοκίων της ΕΚΤ και της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, καθώς η επιμονή σε υψηλότερα επιτόκια για μεγαλύτερο διάστημα ενδέχεται να συνεχίσει να ασκεί πίεση στο κόστος δανεισμού του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα και στους ισολογισμούς ορισμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ μια πρόωρη μείωση των επιτοκίων εμπεριέχει τον κίνδυνο ανάκαμψης του πληθωρισμού, (δ) την προοπτική οι σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ελλάδας και της Βουλγαρίας, ιδίως η Ευρωζώνη, να εισέλθουν σε οικονομική στασιμότητα ή και προσωρινή ύφεση, (ε) τα επίμονα υψηλά ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τα οποία έχουν αρχίσει να εξελίσσονται ξανά σε δομικό χαρακτηριστικό της ελληνικής οικονομίας, (στ) την ικανότητα αξιοποίησης των πόρων του NGEU και του ΠΔΠ και η προσέλκυση νέων επενδύσεων στη χώρα, (ζ) την αποτελεσματική και έγκαιρη εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι και τα ορόσημα του TAA και να ενισχυθούν η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η ανθεκτικότητα και (η) την επιδείνωση των φυσικών καταστροφών λόγω της κλιματικής αλλαγής και οι επιπτώσεις τους στο ΑΕΠ, την απασχόληση, το δημοσιονομικό ισοζύγιο και τη βιώσιμη ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Η επέλευση των ανωτέρω κινδύνων θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες στο δημοσιονομικό σχεδιασμό του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς θα μπορούσε να επιβραδύνει τον αναμενόμενο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, στη ρευστότητα, στην ποιότητα του ενεργητικού, στην κεφαλαιακή επάρκεια και στην κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών. Σε αυτό το πλαίσιο, η Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου, παρακολουθούν συνεχώς τις εξελίξεις στο μακροοικονομικό, χρηματοοικονομικό και γεωπολιτικό πεδίο καθώς και την πορεία των βασικών δεικτών αξιολόγησης της ποιότητας του ενεργητικού και της ρευστότητας του Ομίλου (Key Performance Indicators - KPIs). Επίσης, έχουν αυξήσει το επίπεδο ετοιμότητάς τους ως προς τη λήψη αποφάσεων, πρωτοβουλιών και διαμόρφωση πολιτικών για την προστασία του κεφαλαίου και της ρευστότητας του Ομίλου καθώς και την εκπλήρωση στο μέγιστο δυνατό βαθμό, των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο για την περίοδο 2024-2026.

Για το έτος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους ανήλθαν σε € 1.140 εκατ. (2022: € 1.347 εκατ.). Τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη, μη συμπεριλαμβανομένου του κέρδους € 111 εκατ. που προέκυψε από την απόκτηση της συμμετοχής 29,2% στην Ελληνική Τράπεζα, η οποία λογιστικοποιείται ως συγγενής εταιρεία (σημ.24), της καθαρής ζημίας € 141 εκατ. από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30), της καθαρής ζημίας € 48 εκατ. από τα projects «Solar» και «Leon» που σχετίζονται με το σχέδιο μείωσης των NPE (σημ. 20), της πρόβλεψης € 10 εκατ. (μετά φόρου) για συνεισφορά της Τράπεζας σε έργα αποκατάστασης μετά από φυσικές καταστροφές (σημ.11), και των εξόδων αναδιάρθρωσης ποσού € 29 εκατ. (μετά φόρου) (σημ.12), ανήλθαν σε € 1.256 εκατ. (2022: €1.178 εκατ.), εκ των οποίων κέρδη € 468 εκατ. αφορούν στις διεθνείς δραστηριότητες (2022: € 211 εκατ. κέρδος).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι δείκτες συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας (CAD) και κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε 19,4% (31 Δεκεμβρίου 2022: 19,2%) και 16,9% (31 Δεκεμβρίου 2022: 16%) αντίστοιχα, ενσωματώνοντας την επίδραση της λήξης της πενταετούς μεταβατικής περιόδου για την αναγνώριση της επίπτωσης του ΔΠΧΑ 9 στα εποπτικά κεφάλαια και της επαναφοράς της τυποποιημένης μεθόδου (Standardized Approach) από την 1 Μαρτίου 2023. Οι pro-forma δείκτες CAD και CET1 με την ολοκλήρωση των projects «Solar» και «Leon» και της έκδοσης ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης κατηγορίας 2 τον Ιανουάριο 2024, θα ήταν 20,2% και 17% αντίστοιχα (σημ.4). Ο Όμιλος ολοκλήρωσε με επιτυχία την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) για το 2023, η οποία συντονίστηκε από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (European Systemic Risk Board - ESRB) (σημ. 4). Την 9 Οκτωβρίου 2023, η Εταιρεία ολοκλήρωσε την επαναγορά του συνόλου των μετοχών της που κατείχε το ΤΧΣ. Ως εκ τούτου, η Εταιρεία και η Τράπεζα δεν υπόκεινται πλέον στον Ν. 3864/2010 και στα ειδικά δικαιώματα του ΤΧΣ που προβλέπονται στον εν λόγω νόμο (σημ. 37).

Όσον αφορά την ποιότητα του ενεργητικού, ο σχηματισμός των νέων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE formation) του Ομίλου κατά την διάρκεια του έτους ήταν θετικός κατά € 138 εκατ., εκ των οποίων € 119 εκατ. αφορούν έναν εταιρικό πελάτη (τέταρτο τρίμηνο 2023: € 29 εκατ. αρνητικός), (2022: € 40 εκατ. θετικός, εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων στην Σερβία). Συνολικά, το υπόλοιπο των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) του Ομίλου, διαμορφώθηκε σε € 1,5 δις κατόπιν της ταξινόμησης του δανειακού χαρτοφυλακίου του project «Leon» ως κατεχόμενου προς πώληση, της πώλησης της Eurobank Direktna a.d., και των διαγραφών κατά την διάρκεια του έτους (31 Δεκεμβρίου 2022: € 2,3 δις), οδηγώντας το δείκτη των NPE στο 3,5% (31 Δεκεμβρίου

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2022: 5,2%), ενώ ο δείκτης κάλυψης των NPE βελτιώθηκε σε 86,4% (31 Δεκεμβρίου 2022: 74,6%). Τα καθαρά NPE, δηλαδή τα συνολικά NPE μετά την αφαίρεση των σωρευτικών προβλέψεων απομείωσης, ανήλθαν σε € 0,2 δις.

Όσον αφορά τη ρευστότητα, την 31 Δεκεμβρίου 2023, κατόπιν της πώλησης της Eurobank Direktna a.d., οι καταθέσεις του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε € 57,4 δις (31 Δεκεμβρίου 2022: € 57,2 δις) οδηγώντας το δείκτη δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις (L/D) του Ομίλου σε 72,3% (31 Δεκεμβρίου 2022: 73,1%), ενώ η χρηματοδότηση από πράξεις αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ διαμορφώθηκε σε € 3,8 δις (31 Δεκεμβρίου 2022: € 8,8 δις) (σημ. 31). Κατά τη διάρκεια του έτους, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση δυο ομολόγων υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας (preferred senior note) ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. το καθένα (σημ. 4). Πιο πρόσφατα, τον Ιανουάριο 2024, η Εταιρεία ολοκλήρωσε την έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης κατηγορίας 2 (Tier 2) ποσού € 300 εκατ. (σημ.34). Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο δείκτης MREL της Τράπεζας σε ενοποιημένη βάση ανέρχεται σε 24,91% του σταθμισμένου ενεργητικού, υψηλότερα από τον ενδιάμεσο μη δεσμευτικό στόχο MREL του 23,23% που ισχύει από τον Ιανουάριο του 2024. Ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR) του Ομίλου διατηρήθηκε σε υψηλό επίπεδο και διαμορφώθηκε σε 178,6% (31 Δεκεμβρίου 2022: 173%). Στο πλαίσιο της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process - ILAAP) για το 2024, τα αποτελέσματα των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας (stress test) κατέδειξαν ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκές απόθεμα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει τις πιθανές εκροές που θα μπορούσαν να συμβούν σε όλα τα σενάρια σε βραχυπρόθεσμη (σε ορίζοντα 1 μηνός), 3 μηνών και μεσοπρόθεσμη βάση (σε ορίζοντα 1 έτους). Πληροφορίες σχετικά με την έκθεση του Ομίλου στον επιτοκιακό κίνδυνο και στον κίνδυνο ρευστότητας περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 5.2.2 και 5.2.3.

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, αναγνωρίζοντας τους γεωπολιτικούς, μακροοικονομικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους στην οικονομία και το τραπεζικό σύστημα και λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω παράγοντες σχετικά με (α) τις προοπτικές ανάπτυξης στην Ελλάδα και στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους για το τρέχον και τα επόμενα έτη, που υποστηρίζονται επίσης από την αξιοποίηση της ήδη εγκεκριμένης χρηματοδότησης της ΕΕ κυρίως μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (TAA), και (β) την ικανότητα του Ομίλου για δημιουργία κερδών προ προβλέψεων, την ποιότητα ενεργητικού, την επάρκεια κεφαλαίων, και τη θέση ρευστότητάς του, έκρινε ότι οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

2.1.1 Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες**(α) Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις σε πρότυπα που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο την 1 Ιανουαρίου 2023**

Τα ακόλουθα πρότυπα και τροποποιήσεις σε πρότυπα, όπως εκδόθηκαν από το ΣΔΛΠ και υιοθετήθηκαν από την ΕΕ, είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2023:

ΔΠΧΑ 17, Ασφαλιστήρια Συμβόλαια

Το ΔΠΧΑ 17, το οποίο αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια», παρέχει ένα συνολικό και συνεκτικό λογιστικό μοντέλο για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Έχει εφαρμογή σε όλους του τύπους ασφαλιστήριων συμβολαίων καθώς και σε συγκεκριμένους τύπους εγγυήσεων και χρηματοοικονομικών μέσων με χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής. Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων επιτρέπεται να ενταχθούν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17, εφόσον η οικονομική οντότητα έχει προηγουμένως διαβεβαιώσει ότι τα θεωρεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Σύμφωνα με το βασικό γενικό μοντέλο του ΔΠΧΑ 17, οι ομάδες από ασφαλιστήρια συμβόλαια που τελούν υπό κοινή διαχείριση και υπόκεινται σε παρόμοιους κινδύνους, επιμετρώνται με βάση ομάδες προεξοφλημένων, σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων, μελλοντικών ταμειακών ροών, μιας αναπροσαρμογής λόγω κινδύνου και ενός περιθωρίου συμβατικών υπηρεσιών (contractual service margin) το οποίο αντιπροσωπεύει το μη δεδουλευμένο κέρδος των συμβολαίων. Σύμφωνα με το μοντέλο, οι εκτιμήσεις επαναμετρώνται σε κάθε περίοδο αναφοράς. Μια απλοποιημένη μέθοδος επιμέτρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί αν αναμένεται ότι από αυτή θα παραχθεί μια λογική προσέγγιση του γενικού μοντέλου ή αν τα συμβόλαια είναι μικρής διάρκειας.

Το έσοδο κατανέμεται στις περιόδους αναλογικά με την αξία της αναμενόμενης κάλυψης και των λοιπών υπηρεσιών που ένας ασφαλιστής παρέχει κατά τη διάρκεια της περιόδου, οι διεκδικήσεις για αποζημίωση παρουσιάζονται όταν προκύψουν και οποιαδήποτε επενδυτικά στοιχεία, όπως τα ποσά που καταβάλλονται σε ασφαλισμένους ακόμα και αν το ασφαλιστικό γεγονός δεν έχει συντελεστεί, δεν περιλαμβάνονται στα έσοδα και στις διεκδικήσεις για αποζημίωση. Τα αποτελέσματα από ασφαλιστικές υπηρεσίες παρουσιάζονται ξεχωριστά από το χρηματοοικονομικό έσοδο ή έξοδο των ασφαλίσεων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τον Ιούνιο 2020, το ΣΔΛΠ εξέδωσε «Τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 17», ώστε να βοηθήσει τις οικονομικές οντότητες στην εφαρμογή του προτύπου. Οι τροποποιήσεις στοχεύουν να βοηθήσουν τις εταιρείες κατά την μετάβαση έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η εφαρμογή του προτύπου, ενώ προσθέτουν την αναβολή της ημερομηνίας έναρξης ισχύος του προτύπου, ώστε να είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του για τις ετήσιες περιόδους που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2023.

Τον Δεκέμβριο 2021, το ΣΔΛΠ εξέδωσε μία τροποποίηση περιορισμένου πεδίου εφαρμογής των απαιτήσεων που καλύπτουν την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 17 για τις οικονομικές οντότητες που εφαρμόζουν για πρώτη φορά το συγκεκριμένο πρότυπο ταυτόχρονα με το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα».

Ο Όμιλος δεν έχει εκδώσει συμβόλαια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17. Συνεπώς η υιοθέτηση του προτύπου δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, παρά μόνο μέσω του μεριδίου συμμετοχής του Ομίλου στα αποτελέσματα της συγγενούς εταιρείας Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 2.3).

ΔΛΠ 8, Τροποποιήσεις, Ορισμός των Λογιστικών Εκτιμήσεων

Οι τροποποιήσεις του ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη» εισήγαγαν τον ορισμό των λογιστικών εκτιμήσεων ενώ περιλαμβάνουν και άλλες τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 8 οι οποίες πρόκειται να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να διαχωρίσουν τις αλλαγές στις λογιστικές εκτιμήσεις από τις αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές.

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πώς οι λογιστικές πολιτικές σχετίζονται με τις λογιστικές εκτιμήσεις: i) εξηγώντας ότι η ανάπτυξη λογιστικών εκτιμήσεων πραγματοποιείται εφόσον η εφαρμογή των λογιστικών πολιτικών απαιτεί στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις να επιμετρηθούν με τέτοιο τρόπο που να εμπεριέχει αβεβαιότητα επιμέτρησης και ii) αντικαθιστώντας τον ορισμό της μεταβολής των λογιστικών εκτιμήσεων με τον σχετικό ορισμό των λογιστικών εκτιμήσεων, οι οποίες ορίζονται ως «χρηματικά ποσά στις οικονομικές καταστάσεις τα οποία υπόκεινται σε αβεβαιότητα ως προς την επιμέτρηση τους». Επιπρόσθετα, οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι η επιλογή μίας τεχνικής εκτίμησης ή αποτίμησης και ο καθορισμός των παραμέτρων που θα χρησιμοποιηθούν, αποτελούν ανάπτυξη λογιστικής εκτίμησης καθώς επίσης ότι τα αποτελέσματα της αλλαγής μιας παραμέτρου ή τεχνικής που χρησιμοποιήθηκε για την δημιουργία μιας λογιστικής εκτίμησης, αποτελούν μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων, εάν δεν είναι αποτέλεσμα διόρθωσης λαθών προηγούμενων χρήσεων.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων και ΔΠΧΑ Δήλωση Πρακτικής Νο.2: Γνωστοποιήσεις Λογιστικών Πολιτικών

Το ΣΔΛΠ εξέδωσε τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 «Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων» ώστε να απαιτήσει από τις οικονομικές οντότητες να γνωστοποιούν τις ουσιώδεις λογιστικές πολιτικές τους αντί για τις σημαντικές λογιστικές πολιτικές τους.

Σύμφωνα με το ΣΔΛΠ, η πληροφόρηση για τις λογιστικές πολιτικές κρίνεται ουσιώδης εάν όταν ληφθεί υπόψη σε συνδυασμό με τις λοιπές πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μια οικονομική οντότητα, μπορεί εύλογα να επηρεάσει τις αποφάσεις των βασικών χρηστών των οικονομικών καταστάσεων γενικής χρήσης, που ελήφθησαν με βάση τις καταστάσεις αυτές.

Επιπρόσθετα, οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν, πώς μια οικονομική οντότητα μπορεί να εντοπίσει ουσιώδη πληροφόρηση στις λογιστικές πολιτικές και παραθέτουν παραδείγματα περιπτώσεων όπου μία πληροφόρηση στις λογιστικές πολιτικές είναι πιθανό να είναι ουσιώδης. Επίσης, οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1, διευκρινίζουν ότι η μη ουσιώδης πληροφόρηση σχετικά με την λογιστική πολιτική μπορεί να μην γνωστοποιηθεί. Ωστόσο, εάν γνωστοποιηθεί, δεν θα πρέπει να επισκιάζει την ουσιώδη πληροφόρηση για την λογιστική πολιτική. Προκειμένου να υποστηρίξει τις τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1, το Συμβούλιο, ανέπτυξε σχέδιο καθοδήγησης και παραδείγματα ώστε να εξηγήσει και να παρουσιάσει την εφαρμογή της «διαδικασίας αξιολόγησης των τεσσάρων βημάτων της ουσιώδους πληροφόρησης» όπως περιγράφεται στην Δήλωση Πρακτικής Νο.2 των ΔΠΧΑ «Κρίσεις Ουσιώδους Πληροφόρησης», στις γνωστοποιήσεις των λογιστικών πολιτικών.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι τροποποιήσεις λήφθηκαν υπόψη κατά τη γνωστοποίηση των λογιστικών πολιτικών του Ομίλου (σημ.2.2).

ΔΛΠ 12, Τροποποιήσεις, Αναβαλλόμενη Φορολογία σχετιζόμενη με Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις που προκύπτουν από μία ενιαία συναλλαγή

Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι η εξαίρεση αρχικής αναγνώρισης όπως ορίζεται από το ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος», δεν ισχύει για συναλλαγές όπως οι μισθώσεις και οι υποχρεώσεις παροπλισμού που, κατά την αρχική αναγνώριση τους, δημιουργούν ισόποσες

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

φορολογήσιμες και εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές. Συνεπώς, για τέτοιου είδους συναλλαγές, μία οικονομική οντότητα απαιτείται να αναγνωρίσει την σχετική αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση και υποχρέωση, με την αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης να υπόκειται στα κριτήρια ανακτησιμότητας του ΔΛΠ 12. Οι τροποποιήσεις ισχύουν για τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται την ή μετά την έναρξη της πρώτης συγκριτικής περιόδου.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΛΠ 12, Τροποποιήσεις, Διεθνής Φορολογική Μεταρρύθμιση - Πρότυποι Κανόνες του Δεύτερου Πυλώνα

Οι τροποποιήσεις εισάγουν μια προσωρινή υποχρεωτική εξαίρεση από τις απαιτήσεις για αναγνώριση και γνωστοποίηση των αναβαλλόμενων φόρων που προκύπτουν από την εφαρμογή των Πρότυπων Κανόνων του Δεύτερου Πυλώνα («φόροι εισοδήματος κατά Πυλώνα II») του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), που είναι σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2024. Επίσης οι τροποποιήσεις υποχρεώνουν μία οικονομική οντότητα να γνωστοποιήσει ότι έχει εφαρμόσει την παραπάνω εξαίρεση σχετική με τους φόρους εισοδήματος κατά Πυλώνα II, ενώ για τις περιόδους κατά τις οποίες η σχετική νομοθεσία έχει (ουσιαστικά) θεσπιστεί, αλλά δεν είναι σε ισχύ, απαιτείται η γνωστοποίηση γνωστών ή ευλόγως εκτιμώμενων πληροφοριών που διευκολύνουν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν την έκθεσή της στους φόρους εισοδήματος κατά Πυλώνα II. Ακολούθως, στις περιόδους που η σχετική νομοθεσία είναι σε ισχύ, απαιτείται η διακριτή γνωστοποίηση του τρέχοντος φορολογικού εξόδου (εσόδου) που σχετίζεται με τους φόρους εισοδήματος του Πυλώνα II.

Ο Όμιλος έχει εφαρμόσει τις τροποποιήσεις και την προσωρινή εξαίρεση σχετικά με την αναβαλλόμενη φορολογία, μετά την υιοθέτησή τους από την ΕΕ τον Νοέμβριο 2023. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με την έκθεση του Ομίλου στους φόρους εισοδήματος κατά Πυλώνα II, παρέχεται στην σημείωση 13.

(b) Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις προτύπων που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από τον Όμιλο

Ένα πλήθος τροποποιήσεων σε υπάρχοντα πρότυπα θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2023, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την ΕΕ, ή ο Όμιλος δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με τον Όμιλο έχουν ως ακολούθως:

ΔΛΠ 1, Τροποποιήσεις, Ταξινόμηση Υποχρεώσεων σε Βραχυπρόθεσμες ή Μακροπρόθεσμες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2024)

Οι τροποποιήσεις, οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Ιανουάριο 2020, εισάγουν τον ορισμό του διακανονισμού μίας υποχρέωσης, ενώ ταυτόχρονα αποσαφηνίζουν ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, θα πρέπει να βασίζεται σε δικαιώματα που υπάρχουν στο τέλος της περιόδου αναφοράς. Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι η αξιολόγηση που διενεργείται στη λήξη της περιόδου αναφοράς σχετικά με την ταξινόμηση των υποχρεώσεων, δεν επηρεάζεται από τις προσδοκίες που δημιουργούνται ως προς το εάν η οικονομική οντότητα θα εξασκήσει το δικαίωμα της να αναβάλλει τον διακανονισμό μίας υποχρέωσης. Διευκρινίστηκε επίσης από το ΣΔΛΠ ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, από μία οικονομική οντότητα, δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν εκείνα τα δικαιώματα μετατροπής που κατηγοριοποιούνται στα ίδια κεφάλαια.

Τον Οκτώβριο 2022, το ΣΔΛΠ εξέδωσε τις «Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις με Συμφωνίες (Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1)» σχετικά με τις υποχρεώσεις μίας οικονομικής οντότητας, για τις οποίες το δικαίωμα για αναβολή του διακανονισμού για τουλάχιστον 12 μήνες υπόκειται στην τήρηση συγκεκριμένων συνθηκών μετά την περίοδο αναφοράς. Οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις ορίζουν πως οι σχετικές συμφωνίες που απαιτείται να τηρούνται μετά την ημερομηνία αναφοράς δεν επηρεάζουν την ταξινόμηση του χρέους κατά την ημερομηνία αναφοράς ως Βραχυπρόθεσμο ή Μακροπρόθεσμο. Αντί αυτού, οι τροποποιήσεις ορίζουν πως απαιτείται η γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με αυτές τις συμφωνίες στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΠΧΑ 16, Τροποποίηση, Υποχρεώσεις από Μισθώσεις από συναλλαγή Πώλησης και Επαναμίσθωσης (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2024)

Η τροποποίηση ορίζει πως σε μία συναλλαγή πώλησης και επαναμίσθωσης, ο πωλητής-μισθωτής απαιτείται να πραγματοποιήσει την μεταγενέστερη επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αναγνωριστεί κέρδος ή ζημιά σχετιζόμενο με το δικαίωμα χρήσης που διατηρεί. Οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά σχετικό με τον τερματισμό (εξ ολοκλήρου ή μερικώς)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

της μίσθωσης, συνεχίζει να αναγνωρίζεται την στιγμή που πραγματοποιείται. Η τροποποίηση δεν αλλάζει τον λογιστικό χειρισμό για τις μισθώσεις που δεν σχετίζονται με συναλλαγές πώλησης και επαναμίσθωσης.

Η υιοθέτηση της τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις

ΔΛΠ 21, Τροποποιήσεις, Έλλειψη Ανταλλαξιμότητας (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2025, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 21 «Οι Επιπτώσεις των Αλλαγών στις Συναλλαγματικές Ισοτιμίες», καθορίζουν τον τρόπο που μία οικονομική οντότητα μπορεί να προσδιορίσει εάν ένα νόμισμα είναι ανταλλάξιμο σε κάποιο άλλο νόμισμα κατά την ημερομηνία επιμέτρησης και σε περίπτωση που δεν είναι, την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία που θα χρησιμοποιηθεί. Επιπλέον, όταν ένα νόμισμα δεν είναι ανταλλάξιμο, μία οικονομική οντότητα απαιτείται να γνωστοποιήσει την απαραίτητη πληροφόρηση που θα διευκολύνει τους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να κατανοήσουν τις σχετικές επιπτώσεις και κινδύνους, καθώς και τα εκτιμώμενες συναλλαγματικές ισοτιμίες και τις αντίστοιχες τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να επηρεάσει τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

2.2 Ουσιώδεις λογιστικές αρχές

2.2.1 Ενοποίηση

(i) Θυγατρικές εταιρείες

Θυγατρικές είναι όλες οι εταιρείες που ελέγχονται από τον Όμιλο. Ο Όμιλος ελέγχει μια εταιρεία όταν έχει έκθεση, ή δικαιώματα, σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με την εταιρεία και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αυτές τις αποδόσεις μέσω της εξουσίας του πάνω στην εταιρεία. Ο Όμιλος ενοποιεί μια εταιρεία μόνο όταν συνυπάρχουν και τα τρία παραπάνω στοιχεία που συνιστούν έλεγχο.

Η εξουσία πάνω σε μια εταιρεία μπορεί να προκύψει μέσω δικαιωμάτων ψήφου από συμμετοχικούς τίτλους όπως οι μετοχές, ή σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί να προέρχεται από συμβατικές συμφωνίες.

Όταν τα δικαιώματα ψήφου είναι σχετικά, ο Όμιλος θεωρείται ότι έχει έλεγχο όταν κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, περισσότερα από τα μισά δικαιώματα ψήφου μιας εταιρείας, εκτός αν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάποιος άλλος επενδυτής έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος μπορεί να έχει εξουσία ακόμα και όταν κατέχει λιγότερα από την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας μέσω συμβατικής συμφωνίας με άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, δικαιωμάτων που προκύπτουν από άλλες συμβατικές συμφωνίες, ουσιαστών δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου, κατοχής του μεγαλύτερου ποσοστού των δικαιωμάτων ψήφου σε μια κατάσταση όπου τα υπόλοιπα δικαιώματα είναι ευρέως διασκορπισμένα («εκ των πραγμάτων εξουσία»), ή μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ο Όμιλος διαθέτει εκ των πραγμάτων εξουσία, λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά γεγονότα και συνθήκες, περιλαμβανομένου του σχετικού μεγέθους των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Όμιλος και της διασποράς των δικαιωμάτων που κατέχονται από άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, προκειμένου να καθοριστεί αν ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες.

Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει το ύψος των αποδόσεων από την ανάμειξη του με την εταιρεία, ο Όμιλος καθορίζει αν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων λήψης αποφάσεων ενεργεί ως εντολοδόχος ή ως εντολέας. Ο Όμιλος ενεργεί ως εντολοδόχος όταν ενεργεί για λογαριασμό και προς όφελος ενός άλλου μέρους και ως εκ τούτου δεν ελέγχει την εταιρεία. Συνεπώς, σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος δεν ενοποιεί την εταιρεία. Για την παραπάνω αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη το εύρος της εξουσίας λήψης αποφάσεων επί της εταιρείας, τα δικαιώματα που κατέχονται από άλλα μέρη, την αμοιβή που δικαιούται ο Όμιλος από την ανάμειξη του, και την έκθεση του στη μεταβλητότητα των αποδόσεων από άλλες συμμετοχές του σε αυτή την εταιρεία.

Ο Όμιλος έχει συμμετοχές σε εταιρείες που έχουν δομηθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα δικαιώματα ψήφου δεν αποτελούν τον κύριο παράγοντα στην απόφαση ποιος ελέγχει την εταιρεία, όπως όταν τα δικαιώματα ψήφου σχετίζονται μόνο με θέματα διοικητικής φύσεως και οι συναφείς δραστηριότητες διευθύνονται μέσω συμβατικών δικαιωμάτων. Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει έλεγχο πάνω σε τέτοιου είδους οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Ο σκοπός και ο σχεδιασμός της εταιρείας,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Αν ο Όμιλος κατέχει συγκεκριμένα δικαιώματα που του παρέχουν την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας, ως επακόλουθο των υφιστάμενων συμβατικών συμφωνιών από τις οποίες απορρέει η εξουσία να ορίζει την διακυβέρνηση της οντότητας και να διευθύνει τις δραστηριότητές της.
- Σε περίπτωση που χορηγούνται δικαιώματα λήψης αποφάσεων σε κάποια άλλη οντότητα, ο Όμιλος αξιολογεί το κατά ποσό αυτή ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) του Ομίλου ή ως άλλος επενδυτής.
- Η ύπαρξη ειδικής σχέσης με την εταιρεία, και
- Ο βαθμός έκθεσης του Ομίλου στην μεταβλητότητα των αποδόσεων από την ανάμιξή του με την εταιρεία και εάν ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει αυτήν τη μεταβλητότητα, περιλαμβανομένης και της έκθεσης στην μεταβλητότητα από τις εκδόσεις ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης για σκοπούς τιτλοποίησης καθώς και αυτής των δανείων μειωμένης εξασφάλισης ή και άλλων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης που παρέχονται στην εταιρεία.

Πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρατίθενται στην σημ. 25.

Ο Όμιλος επαναξιολογεί το κατά πόσον ελέγχει μια εταιρεία αν τα γεγονότα και οι συνθήκες υποδεικνύουν ότι υπάρχουν μεταβολές σε ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που συνιστούν έλεγχο. Περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες τα δικαιώματα που κατέχονταν από τον Όμιλο, και τα οποία επρόκειτο να είναι προστατευτικής φύσεως, μετατρέπονται σε ουσιώδη δικαιώματα λόγω της παραβίασης ρητρών ή της αθέτησης πληρωμών σε μια δανειακή σύμβαση και έχουν ως αποτέλεσμα ο Όμιλος να έχει εξουσία πάνω στην εταιρεία.

Οι θυγατρικές εταιρείες ενοποιούνται πλήρως από την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος αποκτά δικαίωμα ελέγχου, και παύουν να ενοποιούνται την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος παύει να έχει δικαίωμα ελέγχου. Το σύνολο των συνολικών εσόδων λογίζεται κατά αναλογία στους ιδιοκτήτες της μητρικής και στα δικαιώματα τρίτων, ακόμη και αν το υπόλοιπο που αναλογεί στα δικαιώματα τρίτων είναι χρεωστικό. Προκειμένου να καθορίσει την αναλογία των αποτελεσμάτων και των μεταβολών στην καθαρή θέση που αντιστοιχούν στον Όμιλο και στα δικαιώματα τρίτων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τα υφιστάμενα ποσοστά συμμετοχής, περιλαμβανομένων και των κατ'ουσίαν υφιστάμενων ποσοστών συμμετοχής, αφού αξιολογήσει και την τελική εξάσκηση τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου και λοιπών παραγώγων, τα οποία επί του παρόντος στον Όμιλο πρόσβαση στις αποδόσεις που σχετίζονται με ένα ποσοστό συμμετοχής.

Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής του Ομίλου που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου στις θυγατρικές εταιρείες αναγνωρίζονται ως συναλλαγές στην καθαρή θέση και η διαφορά μεταξύ του τιμήματος και της συμμετοχής στη νέα καθαρή θέση της θυγατρικής που αποκτήθηκε αναγνωρίζεται απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Κέρδη ή ζημιές από πωλήσεις ποσοστού συμμετοχής που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου της θυγατρικής αναγνωρίζονται επίσης απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Για πωλήσεις του ποσοστού συμμετοχής που επιφέρουν απώλεια ελέγχου, ο Όμιλος αποαναγνωρίζει τα στοιχεία ενεργητικού και τις υποχρεώσεις της θυγατρικής και τυχόν δικαιώματα τρίτων και λοιπών στοιχείων ιδίων κεφαλαίων και αναγνωρίζει κέρδη και ζημιές στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Όταν ο Όμιλος παύσει να έχει τον έλεγχο μιας θυγατρικής, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που απομένουν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους με όλες τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την τελική εξάσκηση τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου και λοιπών παραγώγων και εάν παρέχουν επί του παρόντος στον Όμιλο πρόσβαση στις αποδόσεις που σχετίζονται με το ποσοστό συμμετοχής που απομένει, προκειμένου να καθορίσει αν αυτό το ποσοστό συμμετοχής θα πρέπει να αποαναγνωριστεί ή όχι.

Ενδοεταιρικές συναλλαγές, ενδοεταιρικά υπόλοιπα και ενδοομιλικά κέρδη που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται, όπως επίσης απαλείφονται και οι ενδοομιλικές ζημιές, εκτός αν η εν λόγω συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου.

(ii) Συνενώσεις εταιρειών

Η απόκτηση θυγατρικών εταιρειών λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το μεταβιβασθέν αντάλλαγμα της απόκτησης ελέγχου υπολογίζεται βάσει της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που μεταφέρονται, τους συμμετοχικούς τίτλους που εκδίδονται ή ανταλλάσσονται ή των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται κατά την ημερομηνία εξαγοράς, συμπεριλαμβανοντας την εύλογη αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων που απορρέουν από μία ρύθμιση ενδεχόμενου ανταλλάγματος. Το σχετιζόμενο με τις αποκτήσεις κόστος θα λογιστικοποιείται ως έξοδο εντός των περιόδων κατά τη διάρκεια των οποίων ο αποκτών ανέλαβε το κόστος. Τα αναγνωρίσιμα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτώνται σε μια επιχειρηματική συνένωση, επιμετρώνται αρχικά κατά την ημερομηνία απόκτησης στην εύλογη αξία τους, ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής των δικαιωμάτων τρίτων. Εάν υπήρχαν ήδη συμμετοχικά δικαιώματα στον αποκτώμενο, αυτά επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία απόκτησης και ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται στην κατάσταση

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος αναγνωρίζει κατά περίπτωση, την απόκτηση δικαιωμάτων τρίτων στον αποκτώμενο είτε στην εύλογη αξία τους είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων του αποκτώμενου.

Το υπερβάλλον του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία απόκτησης, επί της εύλογης αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε, λογιστικοποιείται ως υπεραξία. Αν το σύνολο των παραπάνω είναι μικρότερο από την εύλογη αξία των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν η αρχική λογιστικοποίηση μιας συνένωσης εταιρειών δεν έχει ολοκληρωθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία αυτή πραγματοποιήθηκε, ο Όμιλος γνωστοποιεί τις προσωρινές αξίες. Οι ανωτέρω προσωρινές αξίες, κατά την διάρκεια της περιόδου επιμέτρησης, αναπροσαρμόζονται αναδρομικά ώστε τα στοιχεία εκείνα για τα οποία η λογιστικοποίηση δεν έχει ολοκληρωθεί να αντικατοπτρίζουν τις νέες πληροφορίες που λήφθηκαν για τα γεγονότα και τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς και οι οποίες, εάν ήταν γνωστές κατά την ανωτέρω ημερομηνία, θα είχαν επηρεάσει αντίστοιχα τις αξίες που αναγνωρίστηκαν. Οι αναπροσαρμογές της περιόδου επιμέτρησης, όπως αναφέρεται ανωτέρω, επηρεάζουν αντίστοιχα το ποσό της υπεραξίας που υπολογίστηκε αρχικά ενώ η περίοδος επιμέτρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς.

Δεσμεύσεις για αγορά δικαιωμάτων τρίτων, μέσω παραγώνων χρηματοοικονομικών μέσων, στα πλαίσια μιας συνένωσης εταιρειών λογιστικοποιούνται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, χωρίς να αναγνωρίζονται δικαιώματα τρίτων. Η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται στην εύλογη αξία της, χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης που βασίζονται στις πιο κατάλληλες εκτιμήσεις, διαθέσιμες στη Διοίκηση. Κάθε διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την αρχική της αναγνώριση και της ονομαστικής αξίας του μεριδίου των δικαιωμάτων τρίτων στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζεται ως μέρος της υπεραξίας. Μεταγενέστερες αναθεωρήσεις στην αποτίμηση των παραγώνων χρηματοοικονομικών μέσων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Προθεσμιακές συμβάσεις για την αγορά/πώληση μιας οικονομικής οντότητας που θα έχουν ως αποτέλεσμα τη συνένωση εταιρειών σε μελλοντική ημερομηνία, οι οποίες δεν υπερβαίνουν την περίοδο που απαιτείται κανονικά για την ολοκλήρωση της συναλλαγής, περιλαμβανομένης και της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων, δεν λογιστικοποιούνται από τον Όμιλο ως παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά ως εκτελεστές συμβάσεις.

Για αποκτήσεις θυγατρικών εταιρειών που δεν ικανοποιούν τον ορισμό της «επιχείρησης», ο Όμιλος κατανέμει το τίμημα στα μεμονωμένα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις βάσει των σχετικών εύλογων αξιών τους την ημερομηνία εξαγοράς. Τέτοιου τύπου συναλλαγές ή γεγονότα δεν δημιουργούν υπεραξία.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας παρουσιάζονται στη σημ. 23.

(iii) Συνενώσεις εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» και δεδομένου ότι οι συνενώσεις εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις εταιρειών», οι εν λόγω συναλλαγές λογιστικοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα ΔΠΧΑ, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου.

Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, ο Όμιλος αναγνωρίζει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες προ συνένωσης προερχόμενες από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή στην εύλογη αξία. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστικής αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Το κόστος συμμετοχής των συνενώσεων αυτών, όπως αναγνωρίζεται από τον Όμιλο, είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, δηλαδή το ποσό των μετρητών που καταβλήθηκαν ή των μετοχών που εκδόθηκαν, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της αποκτώμενης εταιρείας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ίδρυση νέας εταιρείας του Ομίλου για τη πραγματοποίηση μιας συνένωσης εταιρειών

Οι συναλλαγές μεταξύ εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο και οι οποίες περιλαμβάνουν την ίδρυση μιας νέας εταιρείας του Ομίλου με σκοπό την πραγματοποίηση μιας επιχειρηματικής συνένωσης, συνενώνοντας δύο ή περισσότερες εταιρείες κάτω από την νέα εταιρεία του Ομίλου, λογιστικοποιούνται επίσης με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων.

Άλλες συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο και περιλαμβάνουν την απόκτηση μιας υφιστάμενης εταιρείας του Ομίλου ή ενός ομίλου επιχειρήσεων από μια νέα εταιρεία που δημιουργήθηκε για αυτό τον σκοπό λογιστικοποιούνται ως κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις, καθώς δεν υφίσταται κάποια συνένωση επιχειρήσεων ή κάποια ουσιώδης οικονομική μεταβολή στον Όμιλο. Σε μια κεφαλαιακή αναδιοργάνωση, ο αποκτών ενσωματώνει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες όπως παρουσιάζονται στα βιβλία της αποκτώμενης, αντί αυτών που προέρχονται από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου. Η διαφορά ανάμεσα στο κόστος της συναλλαγής και τη λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια της νέας εταιρείας. Οι κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις δεν έχουν κάποια επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(iv) Συγγενείς εταιρείες

Οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες λογίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συγγενείς είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν έχει έλεγχο.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, το μερίδιο του Ομίλου επί των ετήσιων κερδών ή ζημιών των συγγενών εταιρειών, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στον ισολογισμό παρουσιάζεται το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου στη συγγενή επιχείρηση ως το μερίδιό του στην καθαρή θέση της συγγενούς επιχείρησης πλέον οποιαδήποτε υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά μετά την αφαίρεση τυχόν συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Εάν το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου επί των ζημιών μιας συγγενούς επιχείρησης είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το μερίδιο συμμετοχής του σε αυτή, τότε παύει να αναγνωρίζει το μερίδιό του επί των επιπλέον ζημιών, εκτός εάν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό της συγγενούς επιχείρησης.

Εάν ο Όμιλος αποκτήσει ή παύσει να έχει ουσιώδη επιρροή σε μια επιχείρηση, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που προϋπήρχαν ή απέμειναν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους και όλες οι μεταβολές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση μετατρέπεται σε συμμετοχή σε κοινοπραξία, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετράται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

(v) Από κοινού συμφωνίες

Μια από κοινού συμφωνία είναι μια συμφωνία βάσει της οποίας ο Όμιλος έχει από κοινού έλεγχο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα μέρη. Από κοινού έλεγχος είναι η συμβατικώς συμφωνηθείσα κοινή άσκηση ελέγχου και υφίσταται μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις σημαντικές δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μερών που ασκούν από κοινού τον έλεγχο.

Ο Όμιλος εξετάζει τους συμβατικούς όρους των από κοινού συμφωνιών για να καθορίσει αν μια από κοινού συμφωνία αποτελεί κοινοπραξία ή από κοινού δραστηριότητα. Όλες οι από κοινού συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει ο Όμιλος αποτελούν κοινοπραξίες.

Όπως και οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες, οι συμμετοχές του Ομίλου σε κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συνεπώς, η λογιστική αρχή που περιγράφεται στη σημ. 2.2.1(iv) ισχύει και για τις κοινοπραξίες.

Οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου παρουσιάζονται στη σημ. 24.

2.2.2 Ξένο νόμισμα

(i) Μετατροπή οικονομικών καταστάσεων θυγατρικών εξωτερικού

Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών εξωτερικού μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ενώ τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος για την περίοδο αναφοράς. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε μια θυγατρική του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων από θυγατρικές, οι οποίες δε σχεδιάζεται ή δεν αναμένεται να τακτοποιηθούν και αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, αναγνωρίζονται στην «Κατάσταση συνολικών εσόδων».

Οι συναλλαγματικές διαφορές από τις θυγατρικές του Ομίλου στο εξωτερικό μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα νομισματικά στοιχεία που

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική, αυτές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποπληρωμή τους ή όταν αναμένεται να τακτοποιηθούν.

(ii) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που αντισταθμίζουν την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές εξωτερικού ή τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.2.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις ("forward currency agreements") και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων και αγοράς και πώλησης συναλλάγματος - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν ("interest rate & currency options - written and purchased"), καθώς και ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων ("currency and interest rate swaps"). Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης των συμβολαίων, και ακολούθως επαναμετρώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις.

Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημ. 3.2 και 5.3.

Ενσωματωμένα παράγωγα

Τα ενσωματωμένα παράγωγα είναι στοιχεία υβριδικών συμβολαίων τα οποία περιλαμβάνουν επίσης κύρια συμβόλαια που έχουν ως αποτέλεσμα μερικές από τις ταμειακές ροές αυτών των συνδυασμένων μέσων να μεταβάλλονται παρόμοια με τα απλά παράγωγα.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που εμπεριέχουν ενσωματωμένα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό στην ολότητα τους στην κατάλληλη κατηγορία ταξινόμησης, ακολουθώντας την αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών και επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9.

Αντιθέτως, ορισμένα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε χρηματοοικονομικά στοιχεία του παθητικού, όπως ομόλογα που εκδίδονται από τον Όμιλο, αναγνωρίζονται ως διακριτά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους αξιολογούνται ότι δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, παρουσιάζονται διακριτά στον ισολογισμό και αναγνωρίζονται παρόμοια με τα απλά παράγωγα, επιμετρώνται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Παράγωγα που κατέχονται για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης

Η χρήση παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενσωματωμένη στις δραστηριότητες του Ομίλου και στοχεύει πρωτίστως στην αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων του.

Συνεπώς, ο Όμιλος, στα πλαίσια της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων του, δύναται να πραγματοποιήσει συναλλαγές με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους ώστε να αντισταθμίσει μερικώς ή πλήρως την έκθεση που έχει αναφορικά με τα επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, τιμές μετοχών και άλλους παράγοντες της αγοράς που δημιουργείται από τις δραστηριότητες του.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι στόχοι της αντιστάθμισης με την χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνουν:

- Την μείωση της επιτοκιακής έκθεσης που υπερβαίνει το αποδεκτό επίπεδο ανάληψης κινδύνου που έχει θέσει ο Όμιλος
- Την αποτελεσματική διαχείριση του επιτοκιακού κινδύνου και επίτευξη της βελτιστοποίησης και ομαλοποίησης που προκύπτει από την εξέλιξη του καθαρού περιθωρίου κέρδους και καθαρών εσόδων από τόκους μέσω της παρακολούθησης της εξέλιξης των επιτοκίων και περιθωρίων και της αντιστάθμισης των μεταβολών των επιτοκίων αναφοράς με βάση τα εκάστοτε επιτόκια αναφοράς
- Την μείωση της μεταβλητότητας που προκύπτει από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των παραγώγων που εμπεριέχονται στα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού
- Την διαχείριση μελλοντικών μεταβλητών ταμειακών ροών
- Την μείωση του συναλλαγματικού ή πληθωριστικού κινδύνου
- Την μείωση της μεταβλητότητας στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου που προκύπτει από την μετατροπή μίας καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εξωτερικού σε διαφορετικές συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Λογιστική αντιστάθμιση

Ο Όμιλος επέλεξε, ως πολιτική που επιτρέπεται από το ΔΠΧΑ 9, να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμιση σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, όπως έχει υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (IAS 39 “carve out”). Το 2023, ο Όμιλος παρουσίασε μια νέα στρατηγική διαχείρισης κινδύνου, η οποία είναι η αντιστάθμιση εύλογης αξίας των βασικών καταθέσεων που διακρατούνται στην Ελλάδα και την Κύπρο σε χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής και επιχειρηματικό. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος εφάρμοσε για πρώτη φορά τις προβλέψεις του IAS 39 carve-out που επιτρέπουν στις οντότητες να προσδιορίζουν τις βασικές καταθέσεις ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία σε αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου, όπως περιγράφεται περαιτέρω στις παρακάτω ενότητες. Σύμφωνα με την έκδοση του IAS 39 carve-out, ορισμένες απαιτήσεις που σχετίζονται με την λογιστική αντιστάθμιση έχουν διαγραφεί, για να διευκολύνουν α) την εφαρμογή της αντιστάθμισης της εύλογης αξίας σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) για διαρθρωτικές αντισταθμίσεις συμπεριλαμβανομένων και των καταθέσεων όψεως και β) την αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης επιτρέποντας την χρήση της μεθόδου «του κατώτερου επιπέδου» (bottom layer approach) για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας του στοιχείου που αντισταθμίζεται ως προς τον επιτοκιακό κίνδυνο.

Για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης, ο Όμιλος σχηματίζει μια σχέση αντιστάθμισης μεταξύ ενός μέσου αντιστάθμισης ή ενός συνόλου μέσων αντιστάθμισης και ενός σχετικού στοιχείου ή ομάδας στοιχείων που πρόκειται να αντισταθμιστούν. Το μέσο αντιστάθμισης αποτελεί ένα προσδιορισμένο παράγωγο ή σύνολο παραγώγων είτε κάποιο άλλο προσδιορισμένο μη-παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο του ενεργητικού ή χρηματοοικονομική υποχρέωση, του οποίου η εύλογη αξία ή οι ταμειακές ροές εκτιμάται πως συμψηφίζουν τις αλλαγές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

Συγκεκριμένα ο Όμιλος προσδιορίζει ορισμένα παράγωγα ως: (α) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, μεμονωμένα ή σε επίπεδο χαρτοφυλακίου ή των μη αναγνωρισθέντων βέβαιων δεσμεύσεων (αντιστάθμιση εύλογης αξίας), (β) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (αντιστάθμιση ταμειακών ροών) ή (γ) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής της αξίας καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εξωτερικού που σχετίζεται με τη μετάφραση των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της επένδυσης στο νόμισμα βάσης του Ομίλου (αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης).

Για την εφαρμογή λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων συγκεκριμένα κριτήρια πρέπει να πληρούνται. Συνεπώς, κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης, ο Όμιλος τεκμηριώνει τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διάφορων συναλλαγών αντιστάθμισης και την μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης. Επίσης, ο Όμιλος στοιχειοθετεί την εκτίμησή του, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν και εάν τα πραγματικά αποτελέσματα της κάθε αντιστάθμισης κυμαίνονται μεταξύ 80-125%. Εάν μία σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί τα ανωτέρω κριτήρια αποτελεσματικότητας, ο Όμιλος διακόπτει την λογιστική αντιστάθμιση με μελλοντική ισχύ. Ομοίως, όταν το παράγωγο αντιστάθμισης εκπνέει ή πωλείται, διακόπτεται ή εξασκείται, ή όταν ο αντισταθμιστικός προσδιορισμός ανακαλείται, τότε η λογιστική αντιστάθμιση διακόπτεται με μελλοντική ισχύ. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα προαναφερθέντα παράγωγα έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Επίσης, ο Όμιλος δύναται να καταχωρήσει ομάδες στοιχείων ως στοιχεία αντιστάθμισης, αθροίζοντας αναγνωρισμένα στοιχεία του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισμένες αλλά εξαιρετικά πιθανές συναλλαγές με όμοια χαρακτηριστικά κινδύνου τα οποία μοιράζονται έναν κίνδυνο ο οποίος αντισταθμίζεται. Παρόλο που η συνολική έκθεση μπορεί να διαφέρει για τα μεμονωμένα στοιχεία της ομάδας, ο συγκεκριμένος κίνδυνος που αντισταθμίζεται, είναι εγγενής σε κάθε ένα από τα στοιχεία της ομάδας.

Ο Όμιλος εφάρμοσε τις τροποποιήσεις της πρώτης και δεύτερης Φάσης στα ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7 λόγω της μεταρρύθμισης IBOR, οι οποίες παρείχαν προσωρινές απαλλαγές στις σχέσεις αντιστάθμισης κατά την περίοδο μέχρι την αντικατάσταση των υπαρχόντων επιτοκίων αναφοράς με εναλλακτικά επιτόκια μηδενικού κινδύνου, θεώρησε ότι δεν υπάρχει αλλαγή στις σχέσεις αντιστάθμισης που έχει ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης IBOR και προέβη ακολούθως σε τροποποιήσεις στην επίσημη τεκμηρίωση αυτών των σχέσεων.

Ο Όμιλος εφάρμοσε το πρόγραμμα μετάβασης IBOR στις τρέχουσες θέσεις που κατείχε και που συνδέονταν με τα παραπάνω επιτόκια, κυρίως στα δάνεια και τα παράγωγα και ως εκ τούτου, οι σχετικές απαλλαγές έπαψαν να έχουν εφαρμογή.

ι) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις του κυρίως έναντι των μεταβολών της εύλογης αξίας που οφείλονται στον επιτοκιακό, σχετικό με το εφαρμοστέο επιτόκιο αναφοράς καθώς και στον συναλλαγματικό κίνδυνο.

Στοιχεία που αντισταθμίζονται

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για λογιστική αντιστάθμισης της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, όπως :

- επενδυτικοί τίτλοι σταθερού επιτοκίου που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ή την εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)
- προθεσμιακές καταθέσεις και υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος
- χαρτοφυλάκια δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου και επενδυτικοί τίτλοι που ενσωματώνουν συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων (όπως τίτλοι παραγώγων κατώτατου επιτρεπόμενου επιτοκίου), που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος
- χαρτοφυλάκια τοκοχρεωλυτικών δανείων σταθερού επιτοκίου (αντιστάθμιση σε επίπεδο χαρτοφυλακίου) συμπεριλαμβανομένων ομολόγων για σκοπούς τιτλοποίησης που εκδόθηκαν και διακρατούνται από τον Όμιλο που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος
- χαρτοφυλάκια στοιχείων παθητικού (αντιστάθμιση σε επίπεδο χαρτοφυλακίου) και συγκεκριμένα καταθέσεων όψεως με επιτόκια που έχουν προσδιοριστεί από τον Όμιλο και ανακοινωθεί στην τιμολογιακή του λίστα (τρεχούμενες ή ταμειυτηρίου), οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως υποχρεώσεις μη ευαίσθητες στις εξελίξεις των επιτοκίων, που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος. Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις όψεως αποτελούν υποχρεώσεις οι οποίες δεν έχουν συμβατική λήξη και οι πελάτες έχουν την ευελιξία να αποσύρουν οποιαδήποτε στιγμή. Ανεξάρτητα από τους συμβατικούς τους όρους και λόγω της φύσης τους, μέρος των καταθέσεων όψεως, συμπεριφέρεται σαν ένα χαρτοφυλάκιο που αποτελείται από μακράς διάρκειας σταθερού επιτοκίου υποχρεώσεις, λόγω του ότι παραμένουν μη ευαίσθητες στις μετακινήσεις των επιτοκίων. Αυτή η κατηγορία των καταθέσεων όψεως αντιπροσωπεύει τις βασικές (core) καταθέσεις.

Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset» ώστε να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης της εύλογης αξίας ανά χαρτοφυλάκιο ή ανά σχέση αντιστάθμισης, στην έναρξη της (αξιολόγηση των προοπτικών αντιστάθμισης) και σε συνεχή βάση (αναδρομική αξιολόγηση). Η παραπάνω αποτελεί μια ποσοτική μέθοδο που περιλαμβάνει την σύγκριση της αλλαγής στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης με την αλλαγή στην εύλογη αξία του στοιχείου αντιστάθμισης που οφείλεται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Η προαναφερθείσα σύγκριση αντιπροσωπεύει τον δείκτη «dollar-offset» ο οποίος απαιτείται να βρίσκεται εντός του εύρους 80-125% ώστε η αντιστάθμιση να θεωρείται «εξαιρετικά αποτελεσματική».

Ο Όμιλος μπορεί να χρησιμοποιήσει επίσης την «μέθοδο υποθετικού παραγώγου», μία προσέγγιση της μεθόδου «dollar-offset», η οποία εφαρμόζεται κυρίως σε αντισταθμίσεις χαρτοφυλακίων που περιέχουν ενσωματωμένα παράγωγα, όπου ο αντισταθμιζόμενος κίνδυνος σχηματίζεται από υποθετικά παράγωγα, τα οποία αναπαράγουν το εν λόγω ενσωματωμένο παράγωγο. Η εύλογη αξία του υποθετικού παραγώγου χρησιμοποιείται ως ένδειξη της καθαρής παρούσας αξίας των αντισταθμισμένων μελλοντικών ταμειακών

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ρών με τις οποίες πραγματοποιείται σύγκριση της μεταβολής της αξίας του πραγματικού μέσου αντιστάθμισης, ώστε να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα και να επιμετρηθεί η επακόλουθη αναποτελεσματικότητα αντιστάθμισης. Αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης δύναται να προκύψει σε περίπτωση πιθανών διαφορών στους κρίσιμους όρους μεταξύ του στοιχείου που αντισταθμίζεται και του μέσου αντιστάθμισης, όπως η ληκτότητα, η συχνότητα που μηδενίζεται το επιτόκιο και οι καμπύλες προεξόφλησης, καθώς και διαφορών μεταξύ των αναμενόμενων και των πραγματικών ταμειακών ροών.

Επιπροσθέτως, στις σχέσεις αντιστάθμισης όπου οι κρίσιμοι όροι του στοιχείου που αντισταθμίζεται, όπως το επιτόκιο, η ληκτότητα και η συχνότητα αποπληρωμής, συμπίπτουν με τους αντίστοιχους του μέσου αντιστάθμισης, τεκμαίρεται ότι εκ κατασκευής της σχέσης αντιστάθμισης η αποτελεσματικότητά της αναμένεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική.

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τις ακόλουθες πηγές αναποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης:

- Διαφορές στη συχνότητα επανατιμολόγησης του επιτοκίου μεταξύ των στοιχείων που αντισταθμίζονται και των μέσων αντιστάθμισης,
- Η χρήση διαφορετικών καμπυλών προεξόφλησης στην προεξόφληση των στοιχείων που αντισταθμίζονται και των μέσων αντιστάθμισης,

Αναπροσαρμογές της αντιστάθμισης εύλογης αξίας και παύση της λογιστικής αντιστάθμισης

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στα «αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών», όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται (αναπροσαρμογές αντιστάθμισης εύλογης αξίας). Οι προαναφερθείσες αναπροσαρμογές στα στοιχεία που αντισταθμίζονται επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος και αναγνωρίζονται ως μέρος της λογιστικής αξίας στον ισολογισμό, με εξαίρεση τις αναπροσαρμογές στα χαρτοφυλάκια στοιχείων σταθερού επιτοκίου στα πλαίσια αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) (βλ. παρακάτω).

Ο Όμιλος παύει τη λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων με μελλοντική εφαρμογή σε περίπτωση που το μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πωληθεί, διακοπεί ή ασκηθεί, η σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί εφεξής τα κριτήρια εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων, ή όταν ανακαλείται η αντισταθμιστική σχέση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κάθε αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας του στοιχείου που αντισταθμίζεται για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στα «καθαρά έσοδα από τόκους» κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Η απόσβεση ξεκινάει όχι αργότερα από την στιγμή που το στοιχείο που αντισταθμίζεται σταματήσει να αναπροσαρμόζεται λόγω των αλλαγών στην εύλογη αξία του που οφείλονται στον αντισταθμισμένο κίνδυνο. Εάν το στοιχείο που αντισταθμίζεται αποαναγνωρισθεί, το αναπόσβεστο ποσό της αναπροσαρμογής της εύλογης αξίας αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging)

Σχετικά με την αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου, ακολουθείται μία δυναμική στρατηγική αντιστάθμισης σύμφωνα με την οποία ο Όμιλος εκουσίως ορίζει και αποπροσδιορίζει την σχέση αντιστάθμισης σε μηνιαία βάση.

Για τα χαρτοφυλάκια στοιχείων ενεργητικού, ο Όμιλος καθορίζει το ποσό που πρέπει να αντισταθμιστεί μέσω της εύρεσης χαρτοφυλακίων ομοειδών στοιχείων ενεργητικού σταθερού επιτοκίου βασιζόμενος στα συμβατικά επιτόκια, στην λήξη και άλλα χαρακτηριστικά κινδύνου. Τα περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα χαρτοφυλάκια κατανέμονται σε περιόδους επανατιμολόγησης με βάση τις ημερομηνίες επανατιμολόγησης/λήξης ή πληρωμής τόκου και με τις αντίστοιχες παραδοχές όσον αφορά τις αναμενόμενες σχετικές προπληρωμές/αποπληρωμές κεφαλαίου. Τα μέσα αντιστάθμισης αφορούν ομάδες συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων που προσομοιάζουν στο σύνολο τους τον τρόπο απόσβεσης των στοιχείων του ενεργητικού και ορίζονται σύμφωνα με την εκάστοτε ενδεδειγμένη περίοδο επανατιμολόγησης. Σε συνέχεια του επιμερισμού σε «χρονικές κατηγορίες», προσδιορίζεται το καθοριζόμενο ονομαστικό ποσό και το επακόλουθο ποσοστό του χαρτοφυλακίου που αντισταθμίζεται (δείκτης αντιστάθμισης) για κάθε χρονική κατηγορία.

Για τα χαρτοφυλάκια των βασικών καταθέσεων, ο Όμιλος καθορίζει τα συγκεντρωτικά υπόλοιπα και τα επιμερίζει σε χρονικές κατηγορίες εφαρμόζοντας προσέγγιση που προκύπτει μέσω μοντέλων και βασίζεται σε εποπτικά πρότυπα. Συγκεκριμένα, το χαρτοφυλάκιο των βασικών καταθέσεων το οποίο αντισταθμίζεται προσδιορίζεται από ένα εσωτερικό μοντέλο συμπεριφοράς το οποίο αξιοποιεί διάφορες παραδοχές που αφορούν στην συμπεριφορά και εξέλιξη των υπολοίπων των καταθέσεων όψεως, οι οποίες αξιολογούνται, παρακολουθούνται και καταγράφονται σύμφωνα με το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου του Ομίλου. Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει τον επιμερισμό των καταθέσεων όψεως σε υπο-κατηγορίες βάσει της φύσης τους, δηλ. χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής και επιχειρηματικό, της ανάλυσης της ιδιάζουσας συμπεριφοράς ανά χαρτοφυλάκιο, της

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ευαισθησίας στην εξέλιξη των επιτοκίων και του μοτίβου ανάληψης των καταθέσεων και αναμενόμενο προφίλ ληκτότητας το οποίο αναλύεται σε χρονικές κατηγορίες με μέγιστη περίοδο των δέκα ετών. Επιπρόσθετα, το μοντέλο πραγματοποιεί έλεγχο για την επάρκεια των καταθέσεων για κάθε χρονική κατηγορία έτσι ώστε να εξασφαλίσει ότι υπάρχει επάρκεια στο αποσβεσμένο κεφάλαιο των καταθέσεων που αντισταθμίζεται σε σύγκριση με το κεφάλαιο των μέσων αντιστάθμισης έτσι ώστε το δεύτερο να μην υπερβαίνει το πρώτο (overhedge).

Έναντι αυτής της έκθεσης στον επιτοκιακό κίνδυνο, ο Όμιλος χρησιμοποιεί σαν μέσα αντιστάθμισης ομάδες συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων με λήξη μέχρι τα δέκα χρόνια τα οποία λαμβάνουν σταθερό επιτόκιο και πληρώνουν κυμαινόμενο επιτόκιο βάσει του επιτοκίου αναφοράς που αντισταθμίζεται. Οι ομάδες συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων εναλλάσσονται έτσι ώστε να καλύπτουν διαφορετικές χρονικές περιόδους αναπαράγοντας την εκτιμώμενη απόσβεση κεφαλαίου των αντισταθμιζόμενων βασικών καταθέσεων για κάθε χρονική κατηγορία. Επιπρόσθετα, ο όγκος τους επανεκτιμάται σε μηνιαία βάση. Μετά τον επιμερισμό σε χρονικές κατηγορίες, ο Όμιλος καθορίζει το κεφάλαιο που προσδιορίζεται για αντιστάθμιση και το ποσοστό του χαρτοφυλακίου που αντισταθμίζεται (ποσοστό αντιστάθμισης) για κάθε χρονική κατηγορία.

Για σκοπούς αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης, η μέθοδος «dollar-offset» εφαρμόζεται επίσης στην αντιστάθμιση σε επίπεδο χαρτοφυλακίου έναντι του επιτοκιακού κινδύνου και η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης επιμετρώνται σε μηνιαία βάση. Στην επιμέτρηση της αναμενόμενης μελλοντικής αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης (prospective effectiveness), η παραπάνω μέθοδος αφορά την σύγκριση της ευαισθησίας της εύλογης αξίας σε αλλαγή κατά 1 μονάδα βάσης (bp) στα επιτόκια (Dollar Value of a basis point- DV01), μεταξύ των στοιχείων που αντισταθμίζονται και των μέσων αντιστάθμισης. Ένας συμψηφισμός του DV01, ανάμεσα στο εύρος 80% -125% αποδεικνύει πως η σχέση αναμένεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική. Η επιμέτρηση της αναδρομικής αποτελεσματικότητας (retrospective effectiveness) επιμετρώνται μέσω της σύγκρισης των αλλαγών της εύλογης αξίας στο καθορισμένο μέρος του χαρτοφυλακίου των στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού, οι οποίες οφείλονται στον αντισταθμισμένο κίνδυνο, και εκτιμώνται ως η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμιακών ρών προεξοφλημένες βάσει του κατάλληλου επιτοκίου αναφοράς κατά την ημερομηνία έναρξης της αντιστάθμισης και ημερομηνία αναφοράς, έναντι των αλλαγών της εύλογης αξίας των παραγώγων, ώστε να βεβαιωθεί ότι το αποτέλεσμα της σύγκρισης αυτής είναι ανάμεσα στο εύρος 80% -125%.

Οι αναπροσαρμογές που σχετίζονται με την αντιστάθμιση της εύλογης αξίας δεν επηρεάζουν την λογιστική αξία των στοιχείων που αντισταθμίζονται, αλλά παρουσιάζονται σε διακριτή γραμμή σαν μέρος των γραμμών ισολογισμού «Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες» και «υποχρεώσεις σε πελάτες», αντίστοιχα. Λαμβάνοντας υπόψιν πως η διαδικασία ορισμού/αποπροσδιορισμού για την αντιστάθμιση έναντι του επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου πραγματοποιείται σε μηνιαία βάση, η απόσβεση των σχετικών αναπροσαρμογών αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στην γραμμή «αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» και ξεκινάει τον μήνα που πραγματοποιήθηκαν με την μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της λήξης της χρονικής περιόδου που έχει οριστεί.

Επιπροσθέτως, η διαχείριση της ομάδας των μέσων αντιστάθμισης πραγματοποιείται με δυναμικό τρόπο και συνεπώς όταν προστίθενται νέα παράγωγα στην ομάδα των μέσων αντιστάθμισης, συμπεριλαμβάνονται στην αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της αμέσως επόμενης περιόδου. Επομένως, η αλλαγή της εύλογης αξίας του νέου παραγώγου τον μήνα που ξεκίνησε η αντιστάθμιση, επηρεάζει τα αποτελέσματα. Αντίστοιχα, όταν αποπροσδιορίζονται υπάρχουσες συμβάσεις παραγώγων ανταλλαγής, ώστε να βελτιωθεί η σχετική αποτελεσματικότητα αντιστάθμισης, είτε λόγω ρευστοποίησης του μέσου, οι αντίστοιχες μεταβολές στην εύλογη αξία τους από την ημερομηνία του αποπροσδιορισμού ή της ρευστοποίησης τους μέχρι την επόμενη ημερομηνία επαναπροσδιορισμού αντιστάθμισης κινδύνου, επηρεάζουν τα αποτελέσματα.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ρών

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση ταμειακών ρών ώστε να αντισταθμίσει την έκθεση στην μεταβλητότητα των ταμειακών ρών που οφείλεται κυρίως στον επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο που συνδέεται με ένα αναγνωρισμένο στοιχείο του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή με μια πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή.

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για αντιστάθμιση ταμειακών ρών περιλαμβάνουν αναγνωρισμένα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων όπως καταθέσεις κυμαινόμενου επιτοκίου ή δάνεια που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους κυμαινόμενου επιτοκίου και δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου σε ξένο νόμισμα. Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφορικά με το κατάλληλο επιτόκιο αναφοράς μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων. Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπροσθέτως, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές, όπως οι προσδοκώμενες μελλοντικές ανανεώσεις των βραχυπρόθεσμων καταθέσεων ή συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος. Συγκεκριμένα, οι μελλοντικές πληρωμές κυμαινόμενου τόκου μια σειράς από προσδοκώμενες ανανεώσεις αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων αντισταθμίζονται ως σύνολο όσον αφορά τις αλλαγές στα επιτόκια αναφοράς, εξαλείφοντας την μεταβλητότητα των ταμειακών ροών. Επιπλέον, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών εφαρμόζεται για την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου από πιθανές προβλεπόμενες πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή τον διακανονισμό των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Εάν το στοιχείο που αντισταθμίζεται έχει καταχωρηθεί ως μελλοντική συναλλαγή, ο Όμιλος αξιολογεί και επιβεβαιώνει ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα αυτή η συναλλαγή να πραγματοποιηθεί.

Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του επιτοκιακού κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την τεχνική ανάλυσης παλινδρόμησης που επιδεικνύει εάν υπάρχει υψηλή συσχέτιση, ιστορικά και προσδοκώμενη μεταξύ του επιτοκιακού κινδύνου του στοιχείου που έχει προσδιοριστεί για αντιστάθμιση και του επιτοκιακού κινδύνου του μέσου αντιστάθμισης. Σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του συναλλαγματικού κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset», όπως περιγράφεται στην ενότητα (i) παραπάνω.

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λουπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ η μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στα αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών.

Ποσά που έχουν συσσωρευτεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημιά (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται).

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια μέχρι οι ταμιακές ροές που αντισταθμίζονται να επηρεάσουν την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημιά που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(iii) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις στη μεταβλητότητα της αξίας μιας καθαρής επένδυσης σε εταιρείες εξωτερικού συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών στοιχείων που σχηματίζουν μέρος της καθαρής επένδυσης, όπως ξένες θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και λοιπές επιχειρήσεις του εξωτερικού, ως επακόλουθο της μετατροπής της λογιστικής αξίας της επένδυσης στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου.

Οποιοσδήποτε συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την μετατροπή παραμένουν στα λουπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση έως ότου η καθαρή επένδυση πωληθεί ή ρευστοποιηθεί οπότε και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η συναλλαγματική έκθεση σε ξένο νόμισμα που δημιουργείται από τις μεταβολές των τρεχουσών ιστοτιμιών μεταξύ του λειτουργικού νομίσματος της καθαρής επένδυσης εταιρείας του εξωτερικού και του νομίσματος παρουσίασης του Ομίλου, μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας, προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και ανταλλαγής συναλλάγματος και ισοδύναμων μέσων, όπως επίσης και μέσω χρηματικών διαθεσίμων.

Η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων καθαρής επένδυσης αξιολογείται με την μέθοδο «Dollar-Offset» όπως περιγράφεται παραπάνω για τις αντισταθμίσεις καθαρής αξίας.

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού, λογίζεται με τρόπο παρόμοιο με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, δηλαδή, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στο μέσο αντιστάθμισης σχετικά με την αποτελεσματική αναλογία της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στα λουπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ το κέρδος ή η ζημιά σχετικά με τη μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής εξωτερικού σαν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση.

(iv) Παράγωγα τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία πραγματοποιούνται για εμπορικούς σκοπούς ή ως μέσα οικονομικής αντιστάθμισης περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή καθαρής θέσης, σύμφωνα με τους στόχους αντιστάθμισης του Ομίλου και τις πολιτικές διαχείρισης κινδύνου, τα οποία ενδέχεται να μην πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι εύλογες αξίες παραγώγων μέσων που διακρατούνται για εμπορικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων αυτών που διακρατούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης, καθώς και αυτών που αφορούν λογιστική αντιστάθμιση, παρουσιάζονται στη σημ. 19.

2.2.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, ο Όμιλος έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.2.5 Κατάσταση αποτελεσμάτων**(i) Έσοδα και έξοδα από τόκους**

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου ή, σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην λογιστική αξία προ απομείωσης ή στη λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων αντίστοιχα. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, εκτός των αγορασμένων ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI), ο Όμιλος υπολογίζει τις μελλοντικές ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου εξαιρώντας τις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI ο Όμιλος υπολογίζει εκείνο το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) το οποίο κατά την αρχική αναγνώριση, προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισροές ή εκροές (συμπεριλαμβανομένων αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών) στην εύλογη αξία του στοιχείου του ενεργητικού που έχει χαρακτηριστεί ως POCI.

Το αποσβέσιμο κόστος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων είναι το ποσό στο οποίο επιμετρώνται κατά την αρχική αναγνώριση, αφαιρώντας αποπληρωμές κεφαλαίου, προσθέτοντας ή αφαιρώντας σωρευμένες αποσβέσεις που έχουν υπολογιστεί με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (όπως περιγράφεται παραπάνω) και για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αφαιρώντας τις προβλέψεις αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Η λογιστική αξία προ απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ισούται με το αποσβέσιμο κόστος του προ απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

Ο υπολογισμός του πραγματικού επιτοκίου περιλαμβάνει τις αμοιβές και τις μονάδες βάσης που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν και που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών, και άλλες επαυξήσεις ή εκπτώσεις. Το κόστος συναλλαγών περιλαμβάνει επιπλέον έξοδα τα οποία συνδέονται άμεσα με την απόκτηση ή έκδοση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρέωσης.

Ο Όμιλος υπολογίζει τα έσοδα και έξοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου στην προ απομείωσης λογιστική αξία των μη απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (ανοίγματα σε Στάδιο 1 και 2) και αντίστοιχα στο αποσβέσιμο κόστος των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Για τα πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στο Στάδιο 3, ο Όμιλος υπολογίζει τα έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR) επί του αποσβέσιμου κόστους των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού προσαρμοσμένο με τις προβλέψεις των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Εάν το στοιχείο του ενεργητικού σταματήσει να θεωρείται πιστωτικά απομειωμένης αξίας, το EIR εφαρμόζεται εκ νέου στην προ προβλέψεων λογιστική αξία, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI, για τα οποία τα έσοδα από τόκους δεν υπολογίζονται εκ νέου με βάση την προ απομείωσης λογιστική αξία.

Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που συνδέονται με δείκτη πληθωρισμού ο Όμιλος αναγνωρίζει έσοδα και έξοδα από τόκους αναπροσαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο (effective interest rate - EIR), σε κάθε περίοδο αναφοράς, λόγω της αλλαγής των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών με την ενσωμάτωση της μεταβολής των προσδοκιών αναφορικά με τον πληθωρισμό

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κατά τη διάρκεια αυτών των χρηματοοικονομικών μέσων. Το αναπροσαρμοσμένο πραγματικό επιτόκιο εφαρμόζεται ώστε να υπολογιστεί ή νέα προ απομείωσης λογιστική αξία σε κάθε περίοδο αναφοράς.

Οι αλλαγές της βάσης πάνω στην οποία υπολογίζονται οι ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου, που επιφέρει η μεταρρύθμιση IBOR, λογιστικοποιούνται με τον ίδιο τρόπο όπως οι αλλαγές του πραγματικού επιτοκίου (EIR).

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους παρουσιάζονται ξεχωριστά στη κατάσταση αποτελεσμάτων για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα στα καθαρά έσοδα από τόκους.

(ii) Αμοιβές και προμήθειες

Οι αμοιβές και προμήθειες που εισπράττονται ή καταβάλλονται και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης περιλαμβάνονται στο πραγματικό επιτόκιο.

Τα λοιπά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, όπως η εξυπηρέτηση λογαριασμών και οι αμοιβές διαχείρισης χαρτοφυλακίων (περιλαμβανομένων και αμοιβών βάσει απόδοσης) αναγνωρίζονται στην πάροδο του χρόνου καθώς οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται στον πελάτη, στον βαθμό που θεωρείται πολύ πιθανό ότι δεν θα προκύψει σημαντικός αντιλογισμός του ποσού του εσόδου που αναγνωρίστηκε. Οι αμοιβές που προκύπτουν από συναλλαγές όπως αγοραπωλησίες συναλλάγματος, εισαγωγές/εξαγωγές, εμβάσματα, τραπεζικά έξοδα και χρηματιστηριακές δραστηριότητες, αναγνωρίζονται κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή που διενεργούνται οι εν λόγω συναλλαγές. Τα λοιπά έξοδα από αμοιβές και προμήθειες αφορούν κυρίως αμοιβές από συναλλαγές και υπηρεσίες, οι οποίες αναγνωρίζονται ως έξοδα καθώς λαμβάνονται οι σχετικές υπηρεσίες.

Στην περίπτωση σύμβασης με πελάτη που έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, το οποίο ενδέχεται να εμπίπτει μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, ο Όμιλος εφαρμόζει πρώτα το ΔΠΧΑ 9 για να διαχωρίσει και να επιμετρήσει το μέρος της σύμβασης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ακολούθως εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 15 στο εναπομένον μέρος.

2.2.6 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα**(i) Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία**

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία επιμετρώνται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση του παγίου. Έξοδα μεταγενέστερα της ημερομηνίας κτήσης ενσωματώνονται στο κόστος του παγίου, μόνο όταν ο Όμιλος είναι πιθανό να έχει οικονομικά οφέλη στο μέλλον και είναι δυνατή η αξιόπιστη μέτρηση της αξίας του παγίου. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των παγίων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

- Γήπεδα: μηδενική απόσβεση
- Κτίρια: 40-50 έτη και μέχρι 70 έτη (για συγκεκριμένα ακίνητα στρατηγικού χαρακτήρα, τα οποία κατασκευάστηκαν ή ανακαινίστηκαν σε μεγάλο βαθμό εφαρμόζοντας βέλτιστες πρακτικές των αιφόρων κατασκευών και ανακαινίσεων και με βάση σχεδιασμό και υλικά που παρέχουν ανθεκτικότητα.
- Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων: κατά τη διάρκεια του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του παγίου εάν είναι μικρότερη
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα σχετικά ενσωματωμένα λογισμικά προγράμματα: 4-10 έτη
- Λοιπά έπιπλα και εξοπλισμός: 4-20 έτη, και
- Οχήματα: 5-7 έτη

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(ii) Επενδύσεις σε ακίνητα**

Ακίνητα τα οποία διακρατούνται για μακροχρόνιες αποδόσεις ενοικίων ή/και για ανατίμηση κεφαλαίου και δε χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο κατηγοριοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών άμεσων εξόδων κτήσης και στη συνέχεια σε εύλογη αξία, με τις μεταβολές της εύλογης αξίας να καταχωρούνται στη γραμμή της κατάστασης αποτελεσμάτων «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

Μεταγενέστερες δαπάνες προστίθενται στη λογιστική αξία του ακινήτου μόνο όταν είναι πιθανόν ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που σχετίζονται με το εν λόγω ακίνητο, θα εισρεύσουν στον Όμιλο και ότι τα σχετικά κόστη μπορούν να μετρηθούν αξιόπιστα. Τέτοιου είδους δαπάνες περιλαμβάνουν βελτιώσεις που προσ αυξάνουν την αξία του περιουσιακού στοιχείου και την μελλοντική του προοπτική να αποφέρει έσοδα καθώς και το κόστος συμμόρφωσης με περιβαλλοντικές ή άλλες νομικές απαιτήσεις. Τα έξοδα επισκευών και συντηρήσεων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσης κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά από την πώληση (υπολογιζόμενο ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος πώλησεως και της λογιστικής αξίας του ακινήτου) αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν μια επένδυση σε ακίνητο μεταβληθεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενο πάγιο, τότε αναταξινομείται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και η εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης ορίζεται ως το κόστος κτήσης του, για λογιστικούς σκοπούς. Εάν ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναταξινομηθεί από τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία στις επενδύσεις σε ακίνητα, λόγω αλλαγής στη χρήση του, όποια ζημιά από αποτίμηση προκύψει μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς του, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ενώ όποιο κέρδος από αποτίμηση προκύψει, τότε το κέρδος αυτό αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στο βαθμό που αντιλογίζει μια προγενέστερη ζημιά απομείωσης, ενώ τυχόν υπόλοιπο κέρδους αναγνωρίζεται στα Λοιπά Αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση αυξάνοντας το αποθεματικό αναπροσαρμογής στα Ίδια Κεφάλαια.

Αν ένα ανακτηθέν ακίνητο ταξινομηθεί στις επενδύσεις σε ακίνητα, τυχόν προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του ακινήτου, κατά την ημερομηνία ταξινόμησης, και της λογιστικής του αξίας αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Μεταφορές μεταξύ των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, των ανακτηθέντων ακινήτων και των επενδύσεων σε ακίνητα μπορεί να πραγματοποιηθούν όταν υπάρχει αλλαγή στο σκοπό της χρήσης των στοιχείων αυτών. Επιπρόσθετα, οι «επενδύσεις σε ακίνητα» μπορεί να μεταφερθούν στη κατηγορία «μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση» στη περίπτωση κατά την οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στη σημ. 2.2.25.

2.2.7 Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία**(i) Υπεραξία**

Η υπεραξία που προκύπτει από συνενώσεις εταιρειών, περιλαμβάνεται στα «άυλα πάγια στοιχεία» και λογίζεται στο κόστος μετά την αφαίρεση συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Η υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά συγγενών και από κοινού ελεγχόμενων επιχειρήσεων δεν γνωστοποιείται ούτε ελέγχεται ξεχωριστά για απομείωση, αλλά περιλαμβάνεται στις «συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες» και στις «συμμετοχές σε από κοινού ελεγχόμενες εταιρείες».

(ii) Λογισμικά προγράμματα

Το κόστος που σχετίζεται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν προκύπτει. Το κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη αναγνωρίσιμων λογισμικών προγραμμάτων που ελέγχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζεται ως άυλο πάγιο στοιχείο όταν αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα επιφέρουν οφέλη τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα λογισμικά προγράμματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί από τον Όμιλο αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο σε 4 έτη εκτός των κύριων λειτουργικών συστημάτων όπου η ωφέλιμη ζωή τους μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 20 έτη.

(iii) Λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πάγια στοιχεία που είναι διαχωρίσιμα ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άυλα πάγια στοιχεία που αποκτώνται από εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται ετησίως για απομείωση.

2.2.8 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση, όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή περιπτώσεις όπου η αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να αξιολογήσει αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αποκτήθηκε σε μια συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συνένωσης επιχειρήσεων. Ο Όμιλος παρακολουθεί την υπεραξία είτε σε επίπεδο ξεχωριστής νομικής οντότητας είτε ομάδας νομικών οντοτήτων σύμφωνα με την εσωτερική παρακολούθηση των επιχειρηματικών τομέων.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό τους. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων της μονάδας. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use), η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντλιογίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας εταιρείας περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην εταιρεία που πωλείται.

Η υπεραξία που προκύπτει σε μια συνένωση εταιρειών δεν ελέγχεται για απομείωση κατά την περίοδο του ενός έτους από την ημερομηνία εξαγοράς που προβλέπεται για την ολοκλήρωση της λογιστικοποίησης με τη μέθοδο της εξαγοράς και τον επιμερισμό της υπεραξίας, εκτός και αν έχει προκύψει κάποιο γεγονός το οποίο υποδεικνύει ότι η αποκτηθείσα υπεραξία ενδέχεται να έχει απομειωθεί, ακόμα και εάν η διαδικασία επιμερισμού δεν έχει ολοκληρωθεί.

(ii) Λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων, ελέγχονται για ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τόσο εξωτερικές όσο και εσωτερικές πηγές πληροφοριών, όπως μία σημαντική μείωση της αξίας του περιουσιακού στοιχείου και στοιχεία ότι η οικονομική απόδοση του περιουσιακού στοιχείου είναι ή θα είναι χειρότερη από την αναμενόμενη. Όταν κάποια γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ανάμεσα στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών). Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός της υπεραξίας, για τα οποία έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους, εξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Οι ζημιές απομείωσης που προκύπτουν από τις συγγενείς εταιρείες και τις κοινοπραξίες του Ομίλου υπολογίζονται σύμφωνα με την παρούσα λογιστική πολιτική.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.2.9 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού – Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Ο Όμιλος ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου διαχείρισης αυτών των στοιχείων και των χαρακτηριστικών των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Κατά συνέπεια, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται κατά την αρχική αναγνώριση τους σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης: αποσβέσιμο κόστος, εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ή εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα δάνεια που προέρχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζονται τη στιγμή της εκταμίευσης.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ("AC")

Ο Όμιλος κατατάσσει και επιμετρά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διατηρείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου, στόχος του οποίου είναι η διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού με σκοπό την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect" - HTC) και

(β) βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου υπολοίπου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία του ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον/μείον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής και εισπραχθέντων προμηθειών που μπορούν να καταλογιστούν στην αγορά αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων και μεταγενέστερα αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR), (όπως περιγράφεται στην σημείωση 2.2.5).

Τα έσοδα από τόκους, τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από την παύση αναγνώρισης και οι μεταβολές στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές από στοιχεία του ενεργητικού ταξινομημένα στο αποσβέσιμο κόστος, περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στη εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ("FVOCI")

Ο Όμιλος ταξινομεί και αποτιμά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) Το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού διακρατείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect-and-sell"— HTC&S) και

(β) Βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που πληρούν αυτά τα κριτήρια είναι χρεωστικά μέσα και επιμετρώνται αρχικά στην εύλογη αξία τους, πλέον/μείον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής που μπορούν να καταλογιστούν στην αγορά αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρεωστικά μέσα εύλογης αξίας μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, εκτός από τα έσοδα από τόκους, τα συναφή κέρδη ή ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές και τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, τα οποία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές που είχαν αναγνωριστεί προηγουμένως στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση μεταφέρονται από τα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν το χρεωστικό μέσο παύει να αναγνωρίζεται.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Συμμετοχικοί τίτλοι που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση

Ο Όμιλος μπορεί να επιλέξει να προσδιορίσει αμετάκλητα ένα συμμετοχικό τίτλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση. Αυτός ο χαρακτηρισμός, εάν επιλεγεί, γίνεται κατά την αρχική αναγνώριση και ανά τίτλο. Τα κέρδη και οι ζημιές από αυτά τα μέσα, περιλαμβανομένων των στοιχείων του ενεργητικού που έχουν παύσει να αναγνωρίζονται, καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται στη συνέχεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα μερίσματα που εισπράττονται καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ("FVTPL")

Ο Όμιλος ταξινομεί και επιμετρά όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που δεν ταξινομούνται σε αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων με τις αλλαγές στην εύλογη αξία να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός εάν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, όπου στην περίπτωση αυτή οι απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμιση ισχύουν (όπως περιγράφεται στην σημείωση 2.2.3).

Επιπλέον, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού που πληροί τους ανωτέρω όρους για να ταξινομηθεί σε αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, μπορεί να οριστεί από τον Όμιλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση, εάν με τον τρόπο αυτό εξαλείφεται ή μειώνεται σημαντικά μια λογιστική ανακολουθία που θα ανέκυπτε σε διαφορετική περίπτωση.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σε FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και τυχόν μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν λόγω μεταβολών στην εύλογη αξία περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου και συμβατικών χαρακτηριστικών

Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται μια ομάδα στοιχείων του ενεργητικού για να δημιουργήσει ταμειακές ροές. Δηλαδή, αν ο σκοπός του Ομίλου είναι μόνο να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές από τα στοιχεία του ενεργητικού, να πραγματοποιήσει ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού ή να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές καθώς και ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Επιπρόσθετα, το επιχειρηματικό μοντέλο καθορίζεται μετά την συγκέντρωση των στοιχείων του ενεργητικού σε ομάδες (επιχειρηματικές γραμμές), η διαχείριση των οποίων γίνεται με παρόμοιο τρόπο, αντί για τον καθορισμό σε επίπεδο μεμονωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Ο καθορισμός του επιχειρηματικού μοντέλου πραγματοποιείται από τα βασικά μέλη της Διοίκησης σύμφωνα με το λειτουργικό μοντέλο του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο διαχείρισης των στοιχείων του ενεργητικού για τη δημιουργία ταμειακών ροών, τους στόχους και τον τρόπο παρακολούθησης και απεικόνισης της απόδοσης κάθε χαρτοφυλακίου και οποιαδήποτε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με το ιστορικό πωλήσεων και της στρατηγικής μελλοντικών πωλήσεων, όπου είναι εφαρμόσιμο.

Κατά συνέπεια, κατά την ανωτέρω αξιολόγηση, ο Όμιλος εξετάζει ορισμένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων που συνδέονται με την απόδοση του επιχειρηματικού μοντέλου και του τρόπου αξιολόγησης και διαχείρισης αυτών των κινδύνων, της σχετικής αποζημίωσης προσωπικού και της συχνότητας, του όγκου και των λόγων για τις πωλήσεις του παρελθόντος, καθώς και τις προσδοκίες για τις μελλοντικές πωλήσεις.

Τύποι επιχειρηματικών μοντέλων

Τα επιχειρηματικά μοντέλα του Ομίλου εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι ενδεικτικές των βασικών στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κερδών.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη (HTC) έχει ως στόχο τη διακράτηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για την είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο περιλαμβάνουν επενδυτικούς τίτλους, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συμπεριλαμβανομένων και εκδιδόμενων τίτλων ομολόγων για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο και ενοποιούνται στον ισολογισμό του, και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος. Οι πωλήσεις σε αυτό το μοντέλο παρακολουθούνται ανά τύπο χρηματοοικονομικού στοιχείου και μπορούν να πραγματοποιηθούν για λόγους που δεν είναι συμβατοί με το εν λόγω επιχειρηματικό μοντέλο. Ειδικότερα, πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που σχετίζονται με την αύξηση του πιστωτικού κινδύνου καθώς και πωλήσεις που

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

γίνονται κοντά στη λήξη του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρούνται συμβατές με το σκοπό διακράτησης για είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών ανεξάρτητα από τη συχνότητα και την αξία τους. Πωλήσεις που πραγματοποιούνται για άλλους λόγους δύναται να θεωρηθούν συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο, όπως πωλήσεις για τις ανάγκες ρευστότητας σε οποιοδήποτε σενάριο ακραίων καταστάσεων ή πωλήσεις που πραγματοποιούνται για τη διαχείριση υψηλού επιπέδου συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι πωλήσεις παρακολουθούνται και αξιολογούνται ανάλογα με τη συχνότητα και την αξία τους ώστε να καθοριστεί εάν είναι συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S) έχει ως στόχο τόσο την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Δραστηριότητες όπως η διαχείριση της ρευστότητας, η απόδοση των τόκων και η διάρκεια είναι σύμφωνες με αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο, ενώ οι πωλήσεις στοιχείων του ενεργητικού αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του επιχειρηματικού μοντέλου για την επίτευξη των στόχων του. Τα χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Τα λοιπά επιχειρηματικά μοντέλα περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των οποίων η διαχείριση και επιμέτρηση γίνεται σε εύλογη αξία, καθώς και χαρτοφυλάκια που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Πρόκειται για μια υπολειμματική κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που δεν πληρούν τα κριτήρια των επιχειρηματικών μοντέλων HTC ή HTC&S, ενώ η είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών έχει παρεπόμενο χαρακτήρα όσον αφορά την επίτευξη του στόχου του επιχειρηματικού μοντέλου.

Ο Όμιλος διενεργεί την επαναξιολόγηση των επιχειρηματικών του μοντέλων τουλάχιστον ετησίως, ή νωρίτερα εάν προκύψει η ανάγκη αξιολόγησης λόγω πωλήσεων ή εάν υπάρχουν αλλαγές στην στρατηγική της Τράπεζας ή στις κύριες δραστηριότητες της, όπως προκύπτει από το επιχειρηματικό σχέδιο και τον προϋπολογισμό της Τράπεζας καθώς και την στρατηγική της σχετικά με τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα.

Αξιολόγηση χαρακτηριστικών των ταμειακών ροών

Για να επιμετρηθεί ένα χρηματοπιστωτικό μέσο ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, οι συμβατικοί όροι του πρέπει να δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI).

Για τον σκοπό αυτής της αξιολόγησης, ως κεφάλαιο ορίζεται η εύλογη αξία τους στοιχείου ενεργητικού κατά την αρχική αναγνώριση, ενώ ως τόκος το αντάλλαγμα για την διαχρονική αξία του χρήματος, τον πιστωτικό κίνδυνο, λοιπούς βασικούς κινδύνους δανεισμού και ένα περιθώριο κέρδους.

Συγκεκριμένα, κατά την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, αξιολογείται εάν αυτό περιέχει συμβατικούς όρους που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν το ποσό ή το χρονοδιάγραμμα των συμβατικών ταμειακών ροών με τρόπο που να μην είναι συμβατός με την παραπάνω προϋπόθεση. Ο Όμιλος εξετάζει την ύπαρξη διαφόρων χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων των, συμβατικά συνδεδεμένων όρων, πρόωρων αποπληρωμών, αναβαλλόμενων πληρωμών τόκων επί των οποίων δε λογίζεται πρόσθετος τόκος, δικαιωμάτων επέκτασης της διάρκειας του χρέους και μετατροπής του σε μετοχικό κεφάλαιο, όρων που εισάγουν μόχλευση, συμπεριλαμβανομένων πληρωμών συνδεδεμένων με την πορεία ενός δείκτη καθώς και χαρακτηριστικών συνδεδεμένων με τομείς περιβαλλοντολογικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης (ESG), που μεταβάλλουν το συμβατικό επιτόκιο εάν ο δανειολήπτης επιτύχει ή όχι συγκεκριμένους στόχους επιδόσεων του ως προς τη βιωσιμότητα. Όταν οι συμβατικοί όροι εισάγουν έκθεση σε κίνδυνο ή μεταβλητότητα που είναι ασύμβατοι με μια βασική δανειακή σύμβαση, το σχετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται ότι αποτυγχάνει στην αξιολόγηση του SPPI και ως εκ τούτου θα επιμετρηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Επιπροσθέτως, η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού δεν επηρεάζεται αν ο αντίκτυπος κάποιου συμβατικού όρου στις ταμειακές ροές είναι ήσσονος σημασίας. Επιπλέον, ένα χαρακτηριστικό συμβατικών ταμειακών ροών θεωρείται από τον Όμιλο ότι δεν είναι «πραγματικό» (non-genuine) όταν επηρεάζει τις ταμειακές ροές μόνο στην περίπτωση που προκύψει κάποιο εξαιρετικά σπάνιο, ιδιαίτερα ασυνήθιστο και καθόλου πιθανό γεγονός. Σε αυτήν την περίπτωση, το χαρακτηριστικό αυτό των συμβατικών ταμειακών ροών δεν επηρεάζει την κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου.

Επιπλέον, όσον αφορά τους κατεχόμενους από τον Όμιλο χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού για σκοπούς τιτλοποίησης, κατά την αξιολόγησή τους, εξετάζονται τόσο τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ροών των τίτλων όσο και της ομάδας των τιτλοποιημένων στοιχείων καθώς και ο βαθμός έκθεσης πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε σειρά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ομολόγων (tranche) έναντι του αντίστοιχου κινδύνου του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που απαρτίζουν την υποκείμενη ομάδα (underlying pool).

Στην περίπτωση αξιολόγησης του κριτηρίου SPPI μιας δανειακής συμφωνίας ειδικού τύπου όπως οι δανειακές συμφωνίες χωρίς δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη πολλούς παράγοντες όπως την φύση του δανειολήπτη και της δραστηριότητάς του, την τιμολόγηση των δανείων, εάν συμμετέχει στην απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και το κατά πόσο οι εξασφαλίσεις αντιπροσωπεύουν όλο ή σημαντικό μέρος του ενεργητικού του δανειολήπτη. Επιπλέον, για τα δάνεια χωρίς δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την κεφαλαιακή επάρκεια του δανειολήπτη για την απορρόφηση ζημιών αξιολογώντας από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες δανείου προς Αξία Εξασφάλισης (LTV (Loan-to-Value)) και κάλυψης της εξυπηρέτησης χρέους (ADSCR (Average Debt-Service-Coverage Ratio)) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όταν το στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος έχει τροποποιηθεί (modified time value of money element) ώστε το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού να αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα, αλλά η συχνότητα της εν λόγω αναπροσαρμογής να μην αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκίου ή όταν το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα σύμφωνα με το μέσο όρο συγκεκριμένων βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιτοκίων, πραγματοποιείται μία ποσοτική αξιολόγηση ("Benchmark Test") για να αποφασιστεί κατά πόσον οι συμβατικές ταμειακές ροές αντιπροσωπεύουν αποκλειστικά αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Ειδικότερα, ο Όμιλος αξιολογεί τις συμβατικές ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» (real instrument), το επιτόκιο του οποίου αναπροσαρμόζεται με συχνότητα που δεν αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκιακού δείκτη αναφοράς, συγκρίνοντάς τις με τις ταμειακές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» (benchmark instrument) οι οποίες είναι καθ' όλα όμοιες, με εξαίρεση τη χρονική διάρκεια του επιτοκίου αναφοράς η οποία εν προκειμένω ταυτίζεται με τη συχνότητα αναπροσαρμογής του επιτοκίου. Εάν οι μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» διαφέρουν σημαντικά από τις (μη προεξοφλημένες) ταμειακές συμβατικές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» λόγω της τροποποίησης του στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος, τότε το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού δεν ικανοποιεί το κριτήριο του SPPI. Κατά την αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τόσο την επίδραση του τροποποιημένου στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος σε κάθε περίοδο αναφοράς όσο και κατά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σωρευτικά. Σε ότι αφορά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου, αυτό επιτυγχάνεται συγκρίνοντας τις σωρευτικές προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου», με τις αντίστοιχες του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς». Σε κάθε τριμηνιαία περίοδο αναφοράς, οι προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των δυο χρηματοοικονομικών μέσων συγκρίνονται βάσει προκαθορισμένων ορίων.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί αξιολόγηση του SPPI ανά δανειακό προϊόν για το χαρτοφυλάκιο λιανικής και για ένα μέρος του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, όπου οι συμβάσεις είναι τυποποιημένης μορφής, ενώ για το εναπομείναν επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες είτε συστήθηκαν από τον Όμιλο ή από τρίτους και τους διακατέχει ο Όμιλος, καθώς και για τους χρεωστικούς τίτλους, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος αποαναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του εκπνέουν ή τα δικαιώματα είσπραξης αυτών των ταμειακών ρών μεταβιβάζονται μέσω οριστικής πώλησης που ουσιαστικά έχει ως αποτέλεσμα την μεταβίβαση όλων των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητα του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Επιπροσθέτως, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται ακόμη και αν τα δικαιώματα λήψης ταμειακών ρών διακρατούνται αλλά ταυτοχρόνως ο Όμιλος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει τις εισπραχθείσες ταμειακές ροές χωρίς ουσιαστική καθυστέρηση ('pass through agreement') ή εάν ουσιαστικά οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες ούτε μεταβιβάζονται ούτε διατηρούνται αλλά ο Όμιλος έχει μεταφέρει τον έλεγχο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Ο έλεγχος έχει μεταφερθεί, εάν και μόνον αν, ο αποδέκτης έχει πρακτικώς την δυνατότητα να πωλήσει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο σύνολό του σε ένα τρίτο και είναι σε θέση να ασκήσει αυτή τη δυνατότητα μονομερώς και χωρίς να επιβάλλει πρόσθετους περιορισμούς στη μεταφορά.

Οι κύριες συναλλαγές που υπόκεινται στους παραπάνω κανόνες αποαναγνώρισης αφορούν σε συναλλαγές τιτλοποίησης, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων καθώς και συναλλαγές δανεισμού τίτλων. Στην περίπτωση που η αξιολόγηση αφορά σε συναλλαγές τιτλοποίησης, ο Όμιλος εφαρμόζοντας τις προαναφερθείσες αρχές αποαναγνώρισης, λαμβάνει υπ' όψιν τη δομή της

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

συναλλαγής περιλαμβανομένης της έκθεσής του στους μειωμένης εξασφάλισης εκδιδόμενους τίτλους των ομολόγων, την παροχή προς τα οχήματα ειδικού σκοπού των καλούμενων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης (credit enhancements), καθώς και τους συμβατικούς όρους της τιτλοποίησης, βάσει των οποίων ο Όμιλος θα μπορούσε να διατηρεί τον έλεγχο επί των τιτλοποιημένων απαιτήσεων. Σε ό,τι αφορά τις συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και τις συναλλαγές δανεισμού τίτλων, οι τιτλοποιημένες απαιτήσεις δεν αποαναγνωρίζονται, διότι σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη συναλλαγή, ο Όμιλος διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από αυτές.

Κατά την από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του αθροίσματος (α) του εισπραχθέντος τιμήματος (περιλαμβανομένου κάθε νεοαποκτηθέντος στοιχείου του ενεργητικού μείον κάθε νέας αναληφθείσας υποχρέωσης) και (β) των σωρευτικών κερδών ή ζημιών τα οποία αναγνωρίστηκαν μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων (FVOCI), εκτός των σωρευτικών κερδών και ζημιών από μετοχικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, τα οποία δεν επαναταξινομούνται από τα λοιπά αποτελέσματα στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την ημερομηνία της αποαναγνώρισης.

Τροποποιήσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση

Επιπροσθέτως, από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού προκύπτει όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές τροποποιούνται και η τροποποίηση θεωρείται τόσο σημαντική ώστε το αρχικό χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να από-αναγνωριστεί και να αναγνωριστεί ένα καινούργιο. Οι σημαντικές τροποποιήσεις που οδηγούν σε από-αναγνώριση, μπορούν να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την αλλαγή πιστούχου, αλλαγή νομίσματος αποτίμησης του, την ενοποίηση οφειλών μη εξασφαλισμένων καταναλωτικών δανείων σε ένα ενιαίο εξασφαλισμένο δάνειο. Ο Όμιλος αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο» σε εύλογη αξία, συμπεριλαμβάνοντας οποιαδήποτε επιλέξιμα κόστη της συναλλαγής και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Ο Όμιλος δύναται να τροποποιήσει τις συμβατικές ροές ενός δανειακού ανοίγματος είτε ως παραχώρηση ευνοϊκότερων όρων σε πελάτη που αντιμετωπίζει ή πρόκειται να αντιμετωπίσει οικονομικές δυσχέρειες ή λόγω διαφόρων παραγόντων όπως μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς, ανταγωνισμού ή διατήρησης του πελάτη.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος μπορεί περιστασιακά να εισέλθει, στα πλαίσια των τροποποιήσεων των δανείων, σε συναλλαγή ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου. Οι συναλλαγές αυτές, στις οποίες οι όροι του δανείου επαναδιαπραγματεύονται, έχοντας ως αποτέλεσμα ο δανειολήπτης να εκδώσει μετοχές (με ή χωρίς δικαίωμα ψήφου) ώστε να διαγραφεί μέρος ή όλη η δανειακή του υποχρέωση στον Όμιλο. Αυτού του τύπου οι συναλλαγές, μπορεί να εμπεριέχουν δικαιώματα εξάσκησης μετατροπής σε μετατρέψιμα ή ανταλλάξιμα ομόλογα και όρους ενεργοποίησης ενεχύρου επί αυτών των μετοχών.

Στις συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, το τροποποιημένο δάνειο αποαναγνωρίζεται, ενώ οι μετοχές που λαμβάνονται σε αντάλλαγμα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, με τυχόν προκύπτον κέρδος ή ζημιά να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

2.2.10 Αναταξινομήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Ο Όμιλος αναταξινομεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μόνο όταν αλλάζει το επιχειρηματικό του μοντέλο για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού. Γενικά, μια αλλαγή στο επιχειρηματικό μοντέλο αναμένεται να είναι σπάνια και συμβαίνει όταν ο Όμιλος ξεκινά ή παύει να ασκεί μια δραστηριότητα που είναι σημαντική για τις λειτουργικές δραστηριότητές του, για παράδειγμα, όταν μια επιχειρηματική γραμμή αποκτάται, πωλείται ή τερματίζεται. Στο σπάνιο γεγονός όπου υπάρχει αλλαγή του υπάρχοντος επιχειρηματικού μοντέλου, η νέα αξιολόγηση εγκρίνεται από τις αρμόδιες επιτροπές του Ομίλου και η αλλαγή παρουσιάζεται κατάλληλα στο επιχειρηματικό και προϋπολογιστικό πλάνο του Ομίλου.

Οι αλλαγές στην πρόθεση του Ομίλου που σχετίζονται με συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού (ακόμη και υπό συνθήκες σημαντικών μεταβολών στις συνθήκες της αγοράς), η μη ύπαρξη προσωρινά μιας συγκεκριμένης αγοράς χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή η μεταβίβαση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μεταξύ εταιρειών/επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου με διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, δε θεωρούνται από τον Όμιλο αλλαγές στο επιχειρηματικό μοντέλο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η αναταξινόμηση εφαρμόζεται με μελλοντική ισχύ, συνεπώς τα κέρδη ή ζημιές που έχουν αναγνωρισθεί προγενέστερα της ημερομηνίας αναταξινόμησης (συμπεριλαμβανομένων ζημιών απομείωσης) ή οι τόκοι δεν αναμορφώνονται.

2.2.11 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις - Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στις ακόλουθες κατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL).

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν δύο υποκατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προσδιορίζονται ότι επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς, οι οποίες περιλαμβάνουν θέσεις πώλησης (short positions) ομολόγων (που έχουν πωληθεί αλλά δεν κατέχονται ακόμη), είναι υποχρεώσεις τις οποίες ο Όμιλος πρωτίστως αναλαμβάνει με σκοπό την επαναγορά στο εγγύς μέλλον για βραχυπρόθεσμο κέρδος ή στα πλαίσια στρατηγικών οικονομικής αντιστάθμισης ομάδων περιουσιακών στοιχείων ή/και υποχρεώσεων ή καθαρών θέσεων, για τις οποίες δεν εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος μπορεί, κατά την αρχική αναγνώριση, αμετάκλητα να προσδιορίσει χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ως επιμετρήσιμες στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν ένα από τα παρακάτω κριτήρια ισχύει:

- ο προσδιορισμός απαλείφει ή μειώνει αισθητά μια λογιστική αναντιστοιχία που διαφορετικά θα απέρρευε από την επιμέτρηση στοιχείων ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των κερδών και ζημιών επί αυτών σε διαφορετικές βάσεις, ή
- γίνεται διαχείριση μιας ομάδας χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και η απόδοσή τους εκτιμάται βάσει της εύλογης αξίας, σύμφωνα με μία τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου ή επενδύσεων, ή
- η χρηματοοικονομική υποχρέωση περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα ως επί μέρους στοιχεία ενός υβριδικού συμβολαίου τα οποία τροποποιούν σημαντικά τις ταμειακές ροές που σε διαφορετική περίπτωση θα απαιτούνταν από το σύμβολο.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς ή έχουν προσδιοριστεί ως FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με εξαίρεση τις μεταβολές στην εύλογη αξία χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που έχουν προσδιοριστεί ως FVTPL που οφείλονται σε μεταβολές πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποαναγνώριση των υποχρεώσεων. Ωστόσο, αν αυτός ο χειρισμός δημιουργεί ή διευρύνει μια λογιστική ανακολουθία στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όλα τα κέρδη ή οι ζημιές αυτής της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιδράσεων από τις μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο, θα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει. Όταν η υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση του Ομίλου αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο αντισυμβαλλόμενο με ουσιωδώς διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιωδώς, μια τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας υποχρέωσης και η όποια διαφορά προκύπτει αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι οι όροι είναι ουσιωδώς διαφορετικοί, όταν η προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών σύμφωνα με τους νέους όρους, συμπεριλαμβανομένων οποιονδήποτε αμοιβών που πληρώθηκαν καθαρών από αμοιβές που ελήφθησαν προεξοφλημένες χρησιμοποιώντας το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, διαφέρει κατά τουλάχιστον 10% από την προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών που απομένουν από την αρχική χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ή τροποποίηση όρων αντιμετωπιστεί λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιήθηκε αναγνωρίζεται ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας επί της εξόφλησης. Αν η ανταλλαγή ή τροποποίηση δεν

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιείται αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία της υποχρέωσης και αποσβένεται κατά την εναπομένουσα διάρκεια της τροποποιημένης υποχρέωσης.

Ομοίως, όταν ο Όμιλος επαναγοράζει οποιοδήποτε χρεωστικά μέσα που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο, λογιστικοποιεί αυτές τις συναλλαγές ως διαγραφή χρέους.

2.2.12 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός στοιχείου ενεργητικού ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου ο Όμιλος έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης σύμφωνα με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανακλά τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το στοιχείο ενεργητικού ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλες τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής, δηλαδή η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε ή λήφθηκε, εκτός εάν ο Όμιλος θεωρεί ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή συναλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, εφόσον η εύλογη αξία αποδεικνύεται από διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση (δηλ. τιμή Επιπέδου 1) ή βάσει τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς, η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση και της τιμής συναλλαγής αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά. Στην περίπτωση κατά την οποία η εύλογη αξία αποδεικνύεται βάσει μίας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μη παρατηρήσιμα δεδομένα, τότε το χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία προσαρμοσμένη ώστε να αναβάλλει την αναγνώριση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της διαφοράς ανάμεσα στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και την τιμή συναλλαγής ('day one gain or loss'). Στη συνέχεια το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά αποσβένεται με κατάλληλο τρόπο κατά τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή αναγνωρίζεται νωρίτερα εφόσον υπάρξει διαθέσιμη διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά ή παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς ή όταν το χρηματοοικονομικό μέσο πουληθεί.

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης.

Για στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός της ιεραρχίας εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου εντός του οποίου η μεταφορά χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε.

2.2.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος αναγνωρίζει αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) που αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος και στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, συμπεριλαμβανομένων δανείων και τίτλων ομολογιών που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, χρεωστικών τίτλων, καθώς και συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης και δανειακών δεσμεύσεων. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αποτελούν μία σταθμισμένη, βάσει πιθανοτήτων, μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά τη διαχρονική αξία του χρήματος. Κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπύπτουν στην πολιτική απομείωσης, ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δώδεκα μηνών, που είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από γεγονότα αδυναμίας πληρωμής που είναι πιθανό να συμβούν μέσα στους επόμενους δώδεκα μήνες. Στη συνέχεια, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

σημαντικά (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση, αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, η οποία προκύπτει από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά κατά την αναμενόμενη διάρκεια του μέσου. Εάν κατά την αρχική του αναγνώριση το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού πληροί τον ορισμό του αγορασθέντος ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού (POCI), η πρόβλεψη απομείωσης βασίζεται στις μεταβολές των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του στοιχείου ενεργητικού.

Οι προβλέψεις απομείωσης για τις εμπορικές απαιτήσεις από δραστηριότητες πλην χορηγήσεων επιμετρώνται πάντα στο ποσό που ισούται με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Για όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης, εφαρμόζεται η γενική προσέγγιση τριών σταδίων.

Κατά συνέπεια, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση τριών σταδίων που βασίζεται στην έκταση της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας από την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού μέσου:

- Στάδιο 1 – Όταν δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου, αναγνωρίζεται ένα ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου χρηματοοικονομικού μέσου ή ομάδας χρηματοοικονομικών μέσων αντιπροσωπεύουν ένα μέρος των ζημιών που θα αναγνωρίζονταν καθ' όλη τη διάρκεια τους, οι οποίες προκύπτουν από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά εντός των επόμενων 12 μηνών μετά την ημερομηνία αναφοράς και είναι ίσες με τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών καθ' όλη τη διάρκεια τους, λόγω πιθανών ζημιολόγων γεγονότων εντός των επόμενων 12 μηνών. Μη πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση, καθώς και αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μετά από ουσιαστική τροποποίηση που έχει λογιστικοποιηθεί ως από-αναγνώριση, ταξινομούνται αρχικώς στο Στάδιο 1.
- Στάδιο 2 – Όταν σε ένα χρηματοοικονομικό μέσο επέλθει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλά δε θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση αθέτησης, περιλαμβάνεται στο Στάδιο 2. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου αντιπροσωπεύουν τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από όλα τα πιθανά συμβάντα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια του.
- Στάδιο 3 – Στο παρόν Στάδιο περιλαμβάνονται τα χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ότι έχουν υποστεί γεγονός αθέτησης. Όπως και στο Στάδιο 2, η πρόβλεψη για τις πιστωτικές ζημιές αντικατοπτρίζει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.
- POCI – Τα αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού είναι στοιχεία του ενεργητικού που κατά την αρχική τους αναγνώριση θεωρούνται πιστωτικά απομειωμένα. Δεν υπόκεινται σε κατάταξη ανά στάδιο και πάντοτε επιμετρώνται βάσει των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Συνεπώς, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που υπάρχει μεταγενέστερη μεταβολή στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Οποιαδήποτε θετική αλλαγή στις αναμενόμενες ταμειακές ροές αναγνωρίζεται ως αντιλογισμός απομείωσης (κέρδος) στην κατάσταση αποτελεσμάτων ακόμη και εάν το ύψος των νέων αναμενόμενων ταμειακών ροών ξεπερνούν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές της αρχικής αναγνώρισης. Στα POCI χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού εκτός από τα αγορασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού απευθείας από την αγορά ή μέσω συνενώσεων εταιρειών, μπορούν να συμπεριληφθούν και χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ως νέα στοιχεία του ενεργητικού μετά από μία ουσιαστική σημαντική τροποποίηση που έχει λογιστικοποιηθεί ως από-αναγνώριση (βλ. σημ. 2.2.9).

Ορισμός αθέτησης

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου αθέτησης, ο Όμιλος εφαρμόζει έναν ορισμό αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς, ο οποίος είναι σύμφωνος με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα και με τον ορισμό αθέτησης για εποπτικούς σκοπούς όπως εφαρμόστηκε από τον Όμιλο από 1 Ιανουαρίου 2021 (βλ. σημείωση 5.2.1.2 (α)). Ο ορισμός αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς είναι σύμφωνος επίσης με τον ορισμό που χρησιμοποιείται εσωτερικά για σκοπούς διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται πιστωτικά απομειωμένο όταν έχουν συμβεί ένα ή περισσότερα γεγονότα που έχουν αρνητική επίπτωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της εν λόγω έκθεσης:

- Ο δανειολήπτης αντιμετωπίζει σημαντική δυσκολία στην εκπλήρωση των οικονομικών του υποχρεώσεων.
- Υπήρξε παραβίαση της σύμβασης, όπως αθέτηση ή καθυστέρηση πληρωμών για διάστημα μεγαλύτερο των 90 συνεχόμενων ημερών, για ποσά που υπερβαίνουν τα καθοριζόμενα επίπεδα σημαντικότητας.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Ο Όμιλος, για οικονομικούς ή συμβατικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη, έχει προχωρήσει σε διευκόλυνση ή διευκολύνσεις που ο Όμιλος δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση.
- Υπάρχει πιθανότητα ο δανειολήπτης να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλη χρηματοοικονομική αναδιοργάνωση.
- Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που ανήκουν στην κατηγορία POCI, η αγορά ή αναγνώριση τους με μεγάλη έκπτωση η οποία αντανάκλα το βαθμό των πραγματοποιηθεισών πιστωτικών ζημιών θεωρείται επιζήμιο γεγονός. Ο Όμιλος αξιολογεί το κριτήριο που σχετίζεται με τη μεγάλη έκπτωση ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη σε συγκεκριμένες αρχές, με σκοπό να συμπεριλάβει όλη την πληροφορία που θεωρείται λογική και υποστηρικτική ώστε να αποδώσει τις συνθήκες της αγοράς που υπήρχαν τη στιγμή της αξιολόγησης αυτής.

Για τους χρεωστικούς τίτλους, ο Όμιλος καθορίζει τον κίνδυνο αδυναμίας πληρωμής χρησιμοποιώντας μια βαθμίδα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ο Όμιλος, χαρακτηρίζει τους χρεωστικούς τίτλους ως πιστωτικά απομειωμένους εάν η εσωτερική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου αντιστοιχεί στην διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) ή η εξωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου την ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχεί σε διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) και η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση δεν είναι διαθέσιμη.

Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) και κατανομή σε στάδια

Ο προσδιορισμός του εάν μια πρόβλεψη απομείωσης θα πρέπει να βασίζεται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές διάρκειας 12 μηνών ή σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, των δανειακών δεσμεύσεων και των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, εξαρτάται από το αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο ο κίνδυνος αθέτησης για την αναμενόμενη υπολειπόμενη διάρκεια του ανοίγματος έχει αυξηθεί σημαντικά έναντι του αναμενόμενου κινδύνου αθέτησης που υπολογίστηκε στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική αναγνώριση.

Η αξιολόγηση για τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά κριτήρια που βασίζονται σε λογικές και βάσιμες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες χωρίς υπερβολικό κόστος ή προσπάθεια, συμπεριλαμβανομένης μελλοντικής πληροφόρησης, μακροοικονομικών σεναρίων καθώς και ιστορικών δεδομένων. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τα παραπάνω κριτήρια, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρησης.

Ως κύριο κριτήριο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, συγκρίνεται η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σε κάθε ημερομηνία αναφοράς με την πιθανότητα αθέτησης (PD) που αναμενόταν για την υπολειπόμενη διάρκειά του στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική του αναγνώριση.

Ο Όμιλος μπορεί επίσης να θεωρήσει ότι προκαλείται αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, όταν η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια σε κάθε ημερομηνία αναφοράς υπερβαίνει κάποιες προκαθορισμένες τιμές. Το κριτήριο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη περιπτώσεις όπου η σύγκριση της σχετικής πιθανότητας αθέτησης δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, ενώ η απόλυτη τιμή της πιθανότητας αθέτησης είναι σε επίπεδα που θεωρούνται υψηλά με βάση το αποδεκτό επίπεδο ανάληψης κινδύνου του Ομίλου.

Η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση (σε επίπεδο δανειολήπτη), η οποία ενσωματώνει συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, χρησιμοποιείται επίσης ως βάση για τον προσδιορισμό της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσον αφορά στα χρηματοδοτικά ανοίγματα του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου. Ειδικότερα, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές των εσωτερικών πιστοληπτικών διαβαθμίσεων βάσει συγκεκριμένων βαθμίδων. Επιπρόσθετα, η είσοδος στη λίστα παρακολούθησης (Watchlist) θεωρείται επίσης από τον Όμιλο ότι συνιστά αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Τα μοντέλα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης ενσωματώνουν συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη αλλά και πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία σχετικά με τις προοπτικές του κλάδου στον οποίο ο δανειολήπτης δραστηριοποιείται.

Όσον αφορά τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, η αξιολόγηση για τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την απόδοση των τιτλοποιημένων στοιχείων ενεργητικού (underlying pool), ενώ το επίπεδο των αναμενόμενων ταμειακών ροών αντιπαραβάλλεται με την λογιστική αξία των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων. Επιπροσθέτως, η αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου για τους χρεωστικούς τίτλους πραγματοποιείται σε ατομική βάση και βασίζεται στον

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αριθμό των βαθμίδων της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης που έχει υποβαθμιστεί ο χρεωστικός τίτλος από την ημερομηνία αρχικής του αναγνώρισης.

Τα μέτρα ρύθμισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού όπως παρακολουθούνται από τον Όμιλο θεωρούνται κριτήρια αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και συνεπώς τα εν λόγω στοιχεία κατανέμονται στο Στάδιο 2 μετά τη ρύθμιση, εκτός εάν θεωρούνται ως πιστωτικά απομειωμένα ή η διαφορά της παρούσας αξίας των ταμειακών ροών πριν και μετά την ρύθμιση ξεπερνά το όριο του 1%, οπότε ταξινομούνται στο Στάδιο 3. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τα παραπάνω κριτήρια, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρησης.

Επιπλέον, η Διοίκηση μπορεί να εφαρμόζει προσωρινές συνολικές προσαρμογές όταν καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση σε ανοίγματα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου ώστε να αντικατοπτρίζουν μακροοικονομικούς ή άλλους παράγοντες που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα τρέχοντα μοντέλα πιστωτικού κινδύνου. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να εξαρτώνται από πληροφορίες όπως ο τύπος του ανοίγματος, οι συγκεκριμένες πληροφορίες του αντισυμβαλλομένου και τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού μέσου, ενώ παράλληλα η εφαρμογή τους απαιτεί σημαντική κρίση.

Μεταφορά από το Στάδιο 2 στο Στάδιο 1

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, το οποίο κατατάσσεται στο Στάδιο 2 λόγω της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, θα επαναταξινομηθεί στο Στάδιο 1, εφόσον δεν πληροί πλέον κανένα από τα κριτήρια του Σταδίου 2.

Σε περίπτωση που έχουν εφαρμοστεί μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος χρησιμοποιεί μία δοκιμαστική περίοδο δύο ετών, προκειμένου να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις για να γίνει μεταφορά στο Στάδιο 1. Εάν στο τέλος της προαναφερθείσας δοκιμαστικής περιόδου, οι οφειλέτες έχουν πραγματοποιήσει συνολικές πληρωμές μεγαλύτερες ενός σημαντικού ποσού, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι πιστωτικά απομειωμένα αλλά ούτε πληρείται κάποιο άλλο κριτήριο σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, τα δάνεια ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Μεταφορά από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μεταφέρεται από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2, όταν τα κριτήρια βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε ως πιστωτικά απομειωμένο, δεν ισχύουν πλέον και η σχετική περίοδος επιτήρησης του για τον επαναχαρακτηρισμό του ως μη απομειωμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, που κυμαίνεται μεταξύ τριών και δώδεκα μηνών, έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς.

Κριτήρια για την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου

Η εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης πραγματοποιείται είτε σε ατομική βάση είτε σε συλλογική για ομάδες παρόμοιων στοιχείων με ομοιογενή χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Ο Όμιλος εφαρμόζει τις ίδιες αρχές για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση κατά την εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε συλλογική ή ατομική βάση.

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τα δανειακά ανοίγματά του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, τόσο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για τη μέτρηση της πρόβλεψης για ζημιές από δάνεια σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να αποτυπώσουν τις διαφορές στην πιθανότητα αθέτησης και τα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης.

Τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται για την κατάτμηση των ανοιγμάτων περιλαμβάνουν διάφορα στοιχεία όπως: ο τύπος χρηματοοικονομικού μέσου, ο τύπος χαρτοφυλακίου, η κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, ο τύπος προϊόντος, ο κλάδος, η αρχική οντότητα, η διαβάθμιση πιστοληπτικής αξιολόγησης, η υπολειπόμενη διάρκεια έως τη λήξη, η γεωγραφική θέση του δανειολήπτη, η αξία εξασφαλίσεων του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, το καθεστώς ρύθμισης και οι ημέρες καθυστέρησης.

Ο Όμιλος προσδιορίζει τα μεμονωμένα σημαντικά ανοίγματα και πραγματοποιεί τη μέτρηση αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βάσει των συγκεκριμένων ιδιαίτερων πληροφοριών του κάθε δανειολήπτη τόσο για τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής όσο και για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Η εν λόγω μέτρηση διενεργείται σε επίπεδο δανειολήπτη, συνεπώς τα κριτήρια ορίζονται σε αυτό το επίπεδο, ενώ λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ποιοτικοί όσο και οι ποσοτικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Για τα υπόλοιπα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής και δανείων σε επιχειρήσεις, η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά επιμετράται σε συλλογική βάση. Με την προσέγγιση αυτή ενσωματώνονται συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, και ιστορικά δεδομένα ζημιών σε συλλογική βάση και μελλοντική πληροφόρηση. Για τους χρεωστικούς τίτλους καθώς και τίτλους ομολόγων που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, η επιμέτρηση των ζημιών απομείωσης πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι μια αμερόληπτα καθορισμένη και σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά την διαχρονική αξία του χρήματος, η οποία καθορίζεται μέσω της αξιολόγησης μιας σειράς πιθανών εκβάσεων. Ως πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που είναι απαιτητές από τον Όμιλο σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος προσδοκά ότι θα εισπράξει προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (EIR) του στοιχείου του ενεργητικού, ή με το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που χαρακτηρίστηκαν ως POCI. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, ιστορικά δεδομένα, τρέχουσες συνθήκες καθώς και λογικές και βάσιμες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Για τις μη εκταμιευμένες δανειακές δεσμεύσεις, ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η παρούσα αξία της διαφοράς μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών που οφείλονται εάν η δανειακή δέσμευση εκταμιευόταν και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει, ενώ για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των αναμενόμενων πληρωμών αποζημίωσης του κάτοχου του συμβολαίου και τυχόν ποσά που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει.

Ο Όμιλος εκτιμά τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών από όλες τις πιθανές πηγές λαμβάνοντας υπόψη τις εξασφαλίσεις, τις εγγυήσεις και άλλες πιστωτικές ενισχύσεις που εμπεριέχονται στους συμβατικούς όρους και τα οποία δεν αναγνωρίζονται διακριτά. Στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις, η εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών που σχετίζονται με την εξασφάλιση αποτυπώνει το ποσό των ταμειακών ροών και τη χρονική στιγμή που αυτές αναμένεται να εισπραχθούν από την διαδικασία ρευστοποίησης μετά την αφαίρεση των προεξοφλημένων εξόδων απόκτησης και εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν η ρευστοποίηση είναι πιθανή.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογίζονται για τη διάρκεια της μέγιστης συμβατικής περιόδου κατά την οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος προσδιορίζεται με βάση τους ουσιαστικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου, ή σε περίπτωση ανακυκλούμενων πιστώσεων λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η αναμενόμενη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και τις προγενέστερες πρακτικές του Ομίλου.

Απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες προκύπτουν από τις μη χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνονται στα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού και είναι κυρίως βραχυπρόθεσμες. Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι τέτοιου είδους χρηματοοικονομικά μέσα συνήθως δεν εμπεριέχουν σημαντικό σκέλος χρηματοδότησης, η πρόβλεψη για πιστωτική ζημιά επιμετράται σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, σύμφωνα με την απλοποιημένη προσέγγιση.

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως ο συντελεστής μετατροπής των εκτός ισολογισμού πιστωτικών ανοιγμάτων σε χρηματοδοτικά ανοίγματα (credit conversion factor - CCF) και το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate). Γενικά, ο Όμιλος αντλεί αυτές τις παραμέτρους από εσωτερικώς αναπτυγμένα στατιστικά μοντέλα, ιστορικά δεδομένα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής (point-in-time) και παρατηρήσεις, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές που έχει αναπτύξει σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.

Το PD αντιπροσωπεύει την πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης που εκτιμάται με βάση τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη ώστε να λαμβάνει υπόψη τις εκτιμήσεις των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών που ενδέχεται να επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης, σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί Point in Time (PiT) PDs για να εξαλείψει οποιαδήποτε υποκειμενικότητα προς τα ιστορικά δεδομένα, με στόχο να αντικατοπτρίζει την άποψη της διοίκησης για το μέλλον κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενσωματώνοντας σχετικές μελλοντικές πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Δυο τύποι πιθανοτήτων αθέτησης (probability of default - PD) χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς:

- PD 12 μηνών που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει μέσα στους επόμενους 12 μήνες (ή για την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, εάν αυτή είναι μικρότερη από 12 μήνες). Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δωδεκαμήνου για το Στάδιο 1.
- PD καθ' όλη τη διάρκεια (lifetime PD) που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού. Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Σταδίου 2, Σταδίου 3 και των αγορασθέντων ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI).

Για τους χρεωστικούς τίτλους, οι πιθανότητες αθέτησης (probability of default - PD), λαμβάνονται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνου, μεγιστοποιώντας τη χρήση αντικειμενικών μεταβλητών και δεδομένα αγοράς. Ο Όμιλος ορίζει εσωτερικά αναπτυγμένες πιστωτικές διαβαθμίσεις σε κάθε εκδότη/αντισυμβαλλόμενο βάσει αυτών των PDs. Στις περιπτώσεις αντισυμβαλλόμενων που δεν υπάρχει τέτοια διαθέσιμη πληροφορία, ο Όμιλος ορίζει PDs χρησιμοποιώντας εσωτερικά μοντέλα.

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) είναι μια εκτίμηση χρηματοδοτικού ανοίγματος σε μια μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών κεφαλαίου και τόκων και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων δανειακών δεσμεύσεων. Το EAD περιλαμβάνει τόσο τα ανοίγματα εντός όσο και εκτός ισολογισμού. Η εντός ισολογισμού έκθεση αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό που έχει αναληφθεί και είναι απαιτητό προς πληρωμή, το οποίο περιλαμβάνει το οφειλόμενο κεφάλαιο, τους δεδουλευμένους τόκους και τα ληξιπρόθεσμα ποσά. Η εκτός ισολογισμού έκθεση αντιπροσωπεύει την πίστωση που είναι διαθέσιμη προς ανάληψη, επιπροσθέτως της έκθεσης εντός ισολογισμού.

Επιπλέον, ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή των πιστωτικών γραμμών και άλλων εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε ποσά έκθεσης κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD). Πρόκειται για μια παραδοχή η οποία προκύπτει μέσω μοντέλων και αντιπροσωπεύει το ποσοστό του μη αναληφθέντος ποσού που αναμένεται να ληφθεί πριν από την εκδήλωση ενός γεγονότος αθέτησης.

Επιπροσθέτως, το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate) είναι μια εκτίμηση πρόωρων αποπληρωμών ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος οι οποίες υπερβαίνουν τις συμβατικές αποπληρωμές βάσει του χρονοδιαγράμματος εξόφλησης, εκφράζεται δε ως ποσοστό επί του EAD σε κάθε περίοδο αναφοράς έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση του EAD.

Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) εκφράζει την έκταση της ζημιάς που ο Όμιλος αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που ο Όμιλος προσδοκά να εισπράξει συμπεριλαμβανομένων των ποσών από τη ρευστοποίηση εξασφαλίσεων. Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD), το οποίο εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με τον τύπο του αντισυμβαλλόμενου, τον τύπο και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων. Ο Όμιλος διακρίνει τα δανειακά χαρτοφυλάκια του σε δύο μεγάλες κατηγορίες, δηλ. αυτά που καλύπτονται με εξασφαλίσεις και αυτά χωρίς εξασφαλίσεις. Ο Όμιλος εκτιμά τη ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) χρησιμοποιώντας ποσοστά αποκατάστασης (cure rate) που αντικατοπτρίζουν εισπράξεις μετρητών, εκτιμώμενες προσόδους από την ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, εκτιμήσεις για το χρόνο ρευστοποίησης, κόστος υλοποίησης, κλπ. Όπου οι συνιστώσες της ζημιάς δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD), εξαρτώνται από μακροοικονομικά δεδομένα, οι εξαρτήσεις αυτές αντανακλώνται ενσωματώνοντας πληροφορίες σχετικά με το μέλλον, όπως οι προβλεπόμενοι δείκτες τιμών στα αντίστοιχα μοντέλα. Η εκτίμηση των προαναφερθέντων συνιστωσών στο LGD αντικατοπτρίζει τα διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα που καλύπτουν μια εύλογη περίοδο, δηλ. έναν πλήρη οικονομικό κύκλο.

Για τα ομόλογα εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) βασίζεται κυρίως σε ιστορικά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από έρευνες οίκων αξιολόγησης αλλά επίσης μπορεί να καθοριστεί λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες αναμενόμενες υποχρεώσεις του οφειλέτη καθώς και το μακροοικονομικό περιβάλλον.

Επιπροσθέτως, στη ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) λαμβάνονται υπόψη η προτεραιότητα του χρεωστικού τίτλου, τυχόν εξασφαλίσεις του οφειλέτη ή οποιαδήποτε άλλης μορφής κάλυψη.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Προκειμένου να γίνει η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για κάθε στάδιο και η εκτίμηση των σημαντικών αυξήσεων του πιστωτικού κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη πληροφορίες σχετικά με λογικές και βάσιμες προβλέψεις μελλοντικών γεγονότων και μακροοικονομικών συνθηκών. Η εκτίμηση και η εφαρμογή πληροφοριών αναφορικά με το μέλλον απαιτεί σημαντική κρίση.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια (δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) για να επιτύχει το στόχο της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Το βασικό σενάριο αντιπροσωπεύει το πιο πιθανό σενάριο και εναρμονίζεται με τις πληροφορίες που χρησιμοποιεί ο Όμιλος για σκοπούς στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού.

Τα σενάρια αντικατοπτρίζονται στις παραμέτρους ρίσκου, και συγκεκριμένα στο PD 12 μηνών, στο PD καθ' όλη τη διάρκεια και στη ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD). Επομένως χρησιμοποιούνται 3 ζεύγη από κάθε μία από αυτές τις παραμέτρους, σύμφωνα με τα σενάρια που αναπτύσσονται.

Στη συνέχεια, ο Όμιλος προβαίνει στον υπολογισμό των σταθμίσεων για κάθε σενάριο, που αντιπροσωπεύουν την πιθανότητα πραγματοποίησης καθενός σεναρίου. Αυτές οι σταθμίσεις εφαρμόζονται στα 3 ζεύγη υπολογισμού των παραμέτρων προκειμένου να παραχθεί ένα μοναδικό σενάριο με σταθμισμένες παραμέτρους κινδύνου, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται τόσο στην αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών ενσωματώνει μελλοντικές μακροοικονομικές μεταβλητές, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ, των δεικτών τιμών κατοικιών, των ποσοστών ανεργίας, των επιτοκίων, πληθωρισμού κλπ. Για να αντικατοπτριστούν οι σημαντικές μη γραμμικότητες στο μοντέλο των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών όσο αφορά τα σημαντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αξιολογούνται σε ατομική βάση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη σχετική πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία για συγκεκριμένες ομάδες δανειοληπτών κυρίως βάσει του επιχειρηματικού κλάδου όπου ανήκουν καθώς και άλλους παράγοντες πιστωτικού κινδύνου (εάν υπάρχουν).

Τροποποιημένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού

Στις περιπτώσεις που οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί (για τα κριτήρια αποαναγνώρισης, βλέπε «Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού στην σημ. 2.2.9) και η τροποποίηση θεωρηθεί σημαντική, η ημερομηνία τροποποίησης θεωρείται ως η ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης, συμπεριλαμβανομένου και του προσδιορισμού του αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Το τροποποιημένο περιουσιακό στοιχείο ταξινομείται συνήθως σε Στάδιο 1 για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά από μια τροποποίηση που έχει ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του αρχικού χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, ενδέχεται να υπάρξουν ενδείξεις ότι το νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού είναι πιστωτικά απομειωμένο κατά την αρχική του αναγνώριση και συνεπώς το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται ως αγορασμένο ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού (POCI).

Στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί και η τροποποίηση δεν θεωρείται σημαντική, ο Όμιλος υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση, η οποία περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που υπήρχε κατά την αρχική αναγνώριση βάσει των αρχικών μη τροποποιημένων συμβατικών όρων και τον κίνδυνο αθέτησης που προέκυψε κατά την ημερομηνία αναφοράς, βάσει των τροποποιημένων συμβατικών όρων.

Παρουσίαση της πρόβλεψης απομείωσης

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, η πρόβλεψη απομείωσης μειώνει την λογιστική τους αξία στον ισολογισμό. Για τα χρεωστικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, η πρόβλεψη απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν μειώνει τη λογιστική αξία των χρεωστικών τίτλων στον ισολογισμό. Για τα εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από δανειοδοτικές δραστηριότητες, η πρόβλεψη απομείωσης εμφανίζεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις. Οι αντίστοιχες αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των παραπάνω χρηματοοικονομικών στοιχείων αναγνωρίζονται στη γραμμή «Ζημιές από απομείωση».

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Διαγραφές χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Όταν ο Όμιλος δεν έχει πια εύλογες προσδοκίες για ανάκτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου εξ ολοκλήρου ή μερικώς, μειώνει άμεσα την λογιστική του αξία προ πρόβλεψης εξ ολοκλήρου ή μερικώς έναντι της πρόβλεψης απομείωσης του. Τα ποσά που έχουν διαγραφεί θεωρούνται από-αναγνωρισμένα. Υπόλοιπα τα οποία είχαν διαγραφεί και ανακτήθηκαν σε μεταγενέστερο στάδιο μειώνουν το ύψος της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι διαγραφές των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού εξακολουθούν να υπόκεινται σε διαδικασίες ανάκτησης σύμφωνα με τις διαδικασίες ανάκτησης οφειλών του Ομίλου.

2.2.14 Συμφωνίες πώλησης, επαναγοράς και δανεισμού χρεογράφων

(i) Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα που πωλούνται με βάση συμφωνίες επαναγοράς («repos») συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό του Ομίλου, δεδομένου ότι ο Όμιλος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από αυτά, ενώ η σχετική υποχρέωση ανάλογα με το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στα οφειλόμενα ποσά σε άλλες τράπεζες, ή σε πελάτες και επιμετρύται στο αποσβέσιμο κόστος. Χρεόγραφα που αγοράστηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης («reverse repos») αναγνωρίζονται ως δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες ή πελάτες αναλόγως και επιμετρύονται στο αποσβέσιμο κόστος. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς στην περίπτωση των repos και η διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής επαναπώλησης στην περίπτωση των reverse repos, αναγνωρίζεται ως τόκος κατά τη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας επαναγοράς ή επαναπώλησης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(ii) Δανεισμός και αγορά χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζει ο Όμιλος σε τρίτους, έναντι προμήθειας, συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Χρεόγραφα που δανείζεται ο Όμιλος αναγνωρίζονται ως εμπορικές υποχρεώσεις (trading liabilities) όταν πωληθούν σε τρίτους και επιμετρύονται στην εύλογη αξία και οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά αποτίμησης μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.15 Μισθώσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε μισθώσεις είτε ως μισθωτής είτε ως εκμισθωτής. Κατά την έναρξη ισχύος μιας σύμβασης, ο Όμιλος αξιολογεί αν η σύμβαση αποτελεί, ή εμπεριέχει, μίσθωση.

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Όταν ο Όμιλος καθίσταται ο μισθωτής σε μια μίσθωση, αναγνωρίζει μια υποχρέωση από μισθώσεις και ένα αντίστοιχο δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού κατά την έναρξη της περιόδου της μίσθωσης, μόλις ο Όμιλος αποκτήσει τον έλεγχο της χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις λοιπές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού στα ενσώματα πάγια στοιχεία και στις επενδύσεις σε ακίνητα. Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις επιμετρύονται με βάση την παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωτέων μισθωμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, τα οποία προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας ένα διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Ο τόκος - έξοδο επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζεται στα καθαρά έσοδα από τόκους.

Η υποχρέωση από μισθώσεις επαναμετρύεται όταν υπάρχει αλλαγή στις μελλοντικές πληρωμές μισθωμάτων που προκύπτουν από μία μεταβολή σε ένα δείκτη ή επιτόκιο, μία αλλαγή στις εκτιμήσεις του Ομίλου για το ποσό που αναμένεται να είναι πληρωτέο με βάση μία εγγύηση υπολειμματικής αξίας ή εάν ο Όμιλος αλλάξει την εκτίμηση του σχετικά με την πιθανότητα εξάσκησης ενός δικαιώματος αγοράς, επέκτασης ή λήξης. Όταν η υποχρέωση από μισθώσεις επαναμετρύεται με αυτόν τον τρόπο, πραγματοποιείται μία αντίστοιχη προσαρμογή στη λογιστική αξία του δικαιώματος χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού ή αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων εάν η λογιστική αξία του δικαιώματος χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού έχει μηδενιστεί.

Το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αναγνωρίζεται αρχικά σε ποσό ίσο με την υποχρέωση από μισθώσεις και προσαρμόζεται για προπληρωμές μισθωμάτων, αρχικές άμεσες δαπάνες ή κίνητρα που ελήφθησαν για τη σύναψη των μισθώσεων. Μεταγενέστερα, το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αποσβένεται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου μίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου, εάν αυτή είναι μικρότερη, και οι αποσβέσεις παρουσιάζονται στα λειτουργικά έξοδα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Όταν μια μίσθωση περιέχει δικαιώματα επέκτασης ή λήξης τα οποία ο Όμιλος θεωρεί κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, τα αναμενόμενα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα ή το κόστος της πρόωρης λήξης περιλαμβάνονται στα πληρωτέα μισθώματα που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης από μισθώσεις.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να μην αναγνωρίζει δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεις για μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας και βραχυπρόθεσμες μισθώσεις. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τις πληρωμές μισθωμάτων που σχετίζονται με τέτοιες μισθώσεις ως έξοδο αναλογικά κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής

Κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος μιας μίσθωσης, ο Όμιλος, ενεργώντας ως εκμισθωτής, ταξινομεί κάθε μισθωσή του είτε ως λειτουργική μίσθωση είτε ως χρηματοδοτική μίσθωση με βάση το εάν η μίσθωση μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τις ωφέλειες που συνεπάγεται η κυριότητα ενός υποκείμενου στοιχείου ενεργητικού. Σε αυτή την περίπτωση η μίσθωση αποτελεί χρηματοδοτική μίσθωση, ενώ εάν όχι τότε αποτελεί λειτουργική μίσθωση. Ως μέρος αυτής της αξιολόγησης, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένες ενδείξεις, όπως το εάν η μίσθωση καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής ζωής ενός στοιχείου ενεργητικού.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Κατά την ημερομηνία έναρξης, ο Όμιλος αποαναγνωρίζει τη λογιστική αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων που τελούν υπό χρηματοδοτική μίσθωση και αναγνωρίζει απαίτηση ποσού ίσου με την καθαρή επένδυση στη μίσθωση καθώς και κέρδος ή ζημιά στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την αποαναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου και την αναγνώριση της καθαρής επένδυσης στη μίσθωση. Η καθαρή επένδυση στη μίσθωση υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων με παρόμοιο τρόπο όπως και για τον μισθωτή.

Μετά την ημερομηνία έναρξης, ο Όμιλος αναγνωρίζει χρηματοοικονομικό έσοδο κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου βάσει μεθόδου που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση πάνω στην καθαρή επένδυση του εκμισθωτή στη μίσθωση. Ο Όμιλος αναγνωρίζει επίσης έσοδο από μεταβλητές καταβολές που δεν περιλαμβάνονταν στην καθαρή επένδυση. Μετά την έναρξη, η καθαρή επένδυση στη μίσθωση δεν επαναμετράται, εκτός αν η μίσθωση τροποποιηθεί ή η μισθωτική περίοδος μεταβληθεί.

Λειτουργικές Μισθώσεις

Ο Όμιλος συνεχίζει να αναγνωρίζει το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και δεν αναγνωρίζει καθαρή επένδυση στη μίσθωση στον ισολογισμό ή αρχικό κέρδος (αν υπάρχει) στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος αναγνωρίζει τα μισθώματα που καταβάλλονται από τους μισθωτές ως έσοδο αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης ή με οποιαδήποτε άλλη συστηματική βάση θεωρείται κατάλληλη. Επίσης, αναγνωρίζει ως έξοδα τις αρχικές δαπάνες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση των εσόδων της μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένων και των αποσβέσεων. Ο Όμιλος προσθέτει τις αρχικές άμεσες δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνεται για τη σύναψη λειτουργικής μίσθωσης στη λογιστική αξία του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τις εν λόγω δαπάνες ως έξοδα κατά τη διάρκεια της μίσθωσης στην ίδια βάση με τα έσοδα της μίσθωσης.

Υπομίσθώσεις

Ο Όμιλος, ενεργώντας ως μισθωτής, ενδέχεται να συνάψει συμφωνίες υπομίσθωσης ενός μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου προς ένα τρίτο μέρος, ενώ η αρχική μίσθωση παραμένει εν ισχύ. Ο Όμιλος ενεργεί τόσο ως μισθωτής όσο και ως εκμισθωτής του ίδιου περιουσιακού στοιχείου. Η υπομίσθωση αποτελεί διακριτή σύμβαση μίσθωσης, στην οποία ο ενδιάμεσος εκμισθωτής ταξινομεί την υπομίσθωση ως χρηματοδοτική μίσθωση ή λειτουργική μίσθωση ως εξής:

- αν η κύρια μίσθωση αποτελεί βραχυπρόθεσμη μίσθωση, η υπομίσθωση ταξινομείται ως λειτουργική μίσθωση, ή
- σε διαφορετική περίπτωση, η υπομίσθωση ταξινομείται με βάση το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού το οποίο προκύπτει από την κύρια μίσθωση και όχι με βάση το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2.2.16 Φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος αποτελείται από τον τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο φόρο.

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και τον φορολογικό συντελεστή που ισχύει κατά την ημερομηνία αναφοράς και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται στο σύνολό του, με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method), επί των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων και της λογιστικής τους αξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση/αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές των δανείων, από τις φορολογικές ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+, από ζημιές πωλήσεων και οριστικών διαγραφών δανείων, από τις αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, από τις αποτιμήσεις σε εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα, από συντάξεις και λουπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται όταν αναμένεται ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντισταθμίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τις μη λογιστικοποιημένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη τα οποία θα επιτρέψουν την ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και των μέσων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων, και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού, όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι ζημιές.

Ο Όμιλος έχει εφαρμόσει την προσωρινή υποχρεωτική εξαίρεση (απαλλαγή) από τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 12 και δεν αναγνωρίζει ή γνωστοποιεί πληροφόρηση σχετικά με τους αναβαλλόμενους φόρους που προκύπτουν από τους φόρους εισοδήματος του Δεύτερου Πυλώνα.

(iii) Αβέβαιες φορολογικές θέσεις

Ο Όμιλος προσδιορίζει κι αξιολογεί όλες τις σημαντικές φορολογικές του θέσεις, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που τυχόν ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, για όλες τις φορολογικές χρήσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση (ή όταν η εκδίκαση της υπόθεσης βρίσκεται σε εξέλιξη) από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Κατά την εκτίμηση των φορολογικών θέσεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες, ο Όμιλος αξιολογεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (εγκύκλιοι του υπουργείου οικονομικών, μεμονωμένες δικαστικές αποφάσεις, φορολογική νομοθεσία, παλαιότερες διοικητικές πρακτικές, γνωμοδοτήσεις που άπτονται φορολογικών και νομικών θεμάτων, κλπ.) στο βαθμό που αυτά είναι κατάλληλα για τα δεδομένα και τις συνθήκες της υπό εξέταση συναλλαγής/υπόθεσης του Ομίλου.

Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά την αναγνώριση πρόβλεψης έναντι πιθανής δυσμενούς εξέλιξης των φορολογικών θέσεων, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από γνωμοδοτήσεις που λαμβάνονται από εσωτερικούς και εξωτερικούς νομικούς συμβούλους. Για φορολογικές υποθέσεις οι οποίες ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, ο Όμιλος, για κάθε συναλλαγή ξεχωριστά, ή συνολικά ως ομάδα, ανάλογα με το ποια προσέγγιση εκτιμά καλύτερα το πιθανό αποτέλεσμα κάνοντας χρήση της μεθόδου της

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

«αναμενόμενης αξίας» (σταθμισμένης βάσει πιθανοτήτων), σχηματίζει: (α) πρόβλεψη για εισπρακτέα φορολογική απαίτηση η οποία αφορά ποσό που έχει ήδη αναγνωριστεί και καταβληθεί ως φόρος εισοδήματος, αλλά η εκδίκαση του εκκρεμεί, ή (β) υποχρέωση για ποσά φόρων που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές. Ο Όμιλος παρουσιάζει στον ισολογισμό του όλα τα αβέβαια ποσά φόρου ως τρέχουσες ή αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις.

Ο Όμιλος, κατά γενικό κανόνα, έχει επιλέξει να αποκτά για τις ελληνικές εταιρείες του Ομίλου ένα «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται αφού πραγματοποιηθεί ο φορολογικός έλεγχος από τον ίδιο τακτικό ελεγκτή ή την ελεγκτική εταιρεία που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό και τη σχετική φορολογική νομοθεσία, καθώς και για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις εταιρείες του Ομίλου, παρατίθενται στη σημείωση 13.

2.2.17 Παροχές στο προσωπικό**(i) Βραχυπρόθεσμες παροχές**

Βραχυπρόθεσμες παροχές στους εργαζόμενους είναι αυτές που αναμένεται να εκκαθαριστούν στο σύνολό τους εντός δώδεκα μηνών μετά το τέλος της ετήσιας περιόδου αναφοράς κατά την οποία οι εργαζόμενοι παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες και αναγνωρίζονται ως έξοδο κατά την διάρκεια που αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται.

(ii) Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Ο Όμιλος παρέχει ορισμένα προγράμματα συνταξιοδότησης καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει ο Όμιλος επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές του Ομίλου αναγνωρίζονται ως έξοδο στη χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

(iii) Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος παρέχει μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών σε Ελλάδα και Βουλγαρία βάσει σχετικά παρεμφερών κανονιστικών πλαισίων. Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, ο Όμιλος σχηματίζει υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για υπαλλήλους που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση, όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή βασίζεται α) στα έτη υπηρεσίας, ξεκινώντας από την ημερομηνία από την οποία η υπηρεσία του εργαζόμενου αρχικά οδηγεί σε παροχές, σύμφωνα με το πρόγραμμα και μέχρι την ημερομηνία όπου η περαιτέρω υπηρεσία δεν οδηγεί σε σημαντικά ποσά επιπλέον παροχής και β) τις απολαβές των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος προσφέρει παροχές εξόδου από την υπηρεσία κυρίως σε σχέση με τα προγράμματα εθελούσιας εξόδου τα οποία έχουν εφαρμοστεί είτε με εφάπαξ αποζημίωση είτε με χορήγηση αδειών μεγάλης διάρκειας όπου οι υπάλληλοι θα λαμβάνουν ένα ποσοστό του μηνιαίου μισθού, ή με συνδυασμό των προαναφερθέντων. Το ποσό της υποχρέωσης για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία και των παροχών εξόδου από την υπηρεσία σχηματίζεται βάσει αναλογιστικής μελέτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία και των παροχών εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης εξόδου από την υπηρεσία και των παροχών λόγω εξόδου από την υπηρεσία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου τα δεδομένα της αγοράς για τέτοια ομόλογα δεν είναι επαρκή, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνα με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού και των παροχών λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης και των παροχών λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τον Όμιλο αναγνωρίζονται απευθείας στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης την περίοδο που προκύπτουν και δεν μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους.

Ο τόκος έξοδο στην υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού και παροχών λόγω εξόδου από την υπηρεσία, καθώς και το κόστος υπηρεσίας που αποτελείται από το τρέχων κόστος υπηρεσίας, το κόστος υπηρεσίας παρελθόντων ετών και τα κέρδη/ ζημιές διακανονισμού της υποχρέωσης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία είναι πληρωτέες όταν η απασχόληση του εργαζομένου τερματίζεται από τον Όμιλο πριν από την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης, όταν ένας εργαζόμενος δέχεται προσφορά παροχών σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δίνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου του Ομίλου). Ο Όμιλος αναγνωρίζει παροχές εξόδου από την υπηρεσία το συντομότερο μεταξύ των παρακάτω ημερομηνιών: (α) όταν ο Όμιλος δεν έχει τη δυνατότητα να αποσύρει πλέον την προσφορά αυτών των παροχών και (β) όταν ο Όμιλος αναγνωρίζει το κόστος μίας αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει την πληρωμή των παροχών εξόδου από την υπηρεσία. Ο αντιλογισμός της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία που προκύπτει από υπάλληλους που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα αδειών μεγάλης διάρκειας λογιστικοποιείται ως κέρδος από περικοπές το οποίο αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Σε περίπτωση που μία προσφορά γίνεται για να ενθαρρύνει την οικειοθελή αποχώρηση, οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία επιμετρώνται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές εξόδου από την υπηρεσία που καθίστανται καταβλητέες σε περισσότερο από 12 μήνες από το τέλος της περιόδου αναφοράς προεξοφλούνται σε παρούσα αξία.

(iv) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση του Ομίλου περιοδικά και κατά βούληση, ανταμείβει με μετρητά (bonus) τους υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus), οι οποίες απαιτούν μόνο την έγκριση της Διοίκησης, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους του Ομίλου.

(v) Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους

Η Διοίκηση του Ομίλου ανταμείβει περιοδικά και κατά βούληση τους υπαλλήλους με δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών, λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο. Οι παροχές σε μετοχές που δε συνδέονται με την απόδοση των υπαλλήλων, κατοχυρώνονται κατά την περίοδο στην οποία χορηγούνται. Οι παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους που συνδέονται με την επίτευξη ορισμένων στόχων και τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας, κατοχυρώνονται μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ανωτέρω προϋποθέσεις.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού κατά την περίοδο κατοχύρωσης αυτών, με ισόποση πίστωση στα κεφάλαια, δηλαδή χωρίς επίπτωση στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου. Το τελικό ποσό που αναγνωρίζεται ως έξοδο βασίζεται στον αριθμό των παροχών που ικανοποιούν τις σχετικές προϋποθέσεις υπηρεσίας και απόδοσης που δεν σχετίζονται με την αγορά, κατά την ημερομηνία κατοχύρωσης.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών κατά την ημερομηνία παραχώρησης προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας ένα προσαρμοσμένο μοντέλο αποτίμησης δικαιωμάτων προαίρεσης, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή εξάσκησης, τις ημερομηνίες εξάσκησης, τους όρους των δικαιωμάτων προαίρεσης, την τιμή της μετοχής κατά την ημερομηνία παραχώρησης και την αναμενόμενη διακύμανση της τιμής της υποκείμενης μετοχής, την αναμενόμενη μερισματική απόδοση και το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για τη διάρκεια των δικαιωμάτων προαίρεσης. Η αναμενόμενη διακύμανση επιμετρώνται κατά την ημερομηνία παραχώρησης των δικαιωμάτων προαίρεσης και βασίζεται στην ιστορική διακύμανση της τιμής της μετοχής.

Για τις παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους με προϋποθέσεις που δεν αφορούν την κατοχύρωσή τους, η εύλογη αξία των παροχών σε συμμετοχικούς τίτλους κατά την ημερομηνία παραχώρησης αποτυπώνει και αυτές τις προϋποθέσεις και δεν υπάρχει προσαρμογή για τις διαφορές ανάμεσα στα αναμενόμενα και τα πραγματικά αποτελέσματα.

Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης και την έκδοση νέων μετοχών, οι εισπράξεις μετά την αφαίρεση σχετικών εξόδων συναλλαγής, πιστώνονται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

2.2.18 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα γήπεδα και κτίρια που αποκτούνται από πλειστηριασμούς για ανάκτηση απομειωμένων δανείων, περιλαμβάνονται στα «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Τα εν λόγω αποκτηθέντα πάγια στοιχεία κατέχονται προσωρινά για πώληση και αναγνωρίζονται στο χαμηλότερο ποσό μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, η οποία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, μειωμένη με τα απαραίτητα κόστη για την πραγματοποίηση της πώλησης.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Όμιλος, στο πλαίσιο της λειτουργίας του, κάνει χρήση των περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται από πλειστηριασμούς, αυτά μπορεί να μεταφερθούν στα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια ή στις επενδύσεις σε ακίνητα, ως ενδείκνυται.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα κέρδη ή ζημιές από την πώληση αυτών των στοιχείων περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.19 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- (α) την οικονομική οντότητα που ασκεί έλεγχο πάνω στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα,
- (β) την οικονομική οντότητα που ασκεί σημαντική επιρροή στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται από αυτήν την οικονομική οντότητα,
- (γ) τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα,
- (δ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου
- (ε) τις συνδεδεμένες εταιρείες, και
- (ζ) προγράμματα παροχών μετά την έξοδο από την υπηρεσία που έχουν συσταθεί προς όφελος των εργαζομένων του Ομίλου.

Οι συναλλαγές παρόμοιας φύσης παρουσιάζονται σε συγκεντρωτική βάση. Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεδεμένα μέρη, είναι μέσα στα συνηθή πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.2.20 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας και το ποσό αυτής μπορούν να εκτιμηθούν με αξιοπιστία και απαιτεί την εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό μιας τέτοιας δαπάνης.

Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντιλογίζεται.

Δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη και γνωστοποιείται μια ενδεχόμενη υποχρέωση στις περιπτώσεις που δεν είναι πιθανό να απαιτηθεί μια εκροή πόρων ώστε να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης, όταν το ποσό της υποχρέωσης δεν μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα ή στις περιπτώσεις τις οποίες η υποχρέωση θεωρείται πιθανή και έγκειται στην εκδήλωση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων.

2.2.21 Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Ο επιχειρηματικός τομέας είναι ένα ξεχωριστό τμήμα του Ομίλου που δραστηριοποιείται στην παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών, οι οποίες μπορεί να αποφέρουν έσοδα και να δημιουργήσουν έξοδα, εντός ενός συγκεκριμένου οικονομικού περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματικοί τομείς καθορίζονται βάσει των εσωτερικών αναφορών σχετικά με τα λειτουργικά αποτελέσματα των τμημάτων του Ομίλου, που επιβλέπει ο επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων και χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσής τους. Επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού, η οποία είναι υπεύθυνη για την λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Τα έσοδα, έξοδα και η απόδοση ανά τομέα περιλαμβάνουν και μεταφορές μεταξύ τομέων δραστηριοτήτων. Αυτές οι μεταφορές λογίζονται σε ανταγωνιστικές τιμές, οι οποίες είναι συναφείς με τις χρεώσεις σε μη συνδεδεμένους πελάτες για την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών.

2.2.22 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές και προνομιούχες μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα έκδοσης κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων, μετά από φόρους, αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά του προϊόντος έκδοσης.

Η διανομή μερισμάτων αναγνωρίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου, όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων και ληφθούν οι απαραίτητες εποπτικές εγκρίσεις, όπου απαιτούνται. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι ενδοεταιρικές μη-ταμειακές διανομές που αποτελούν συναλλαγές μεταξύ οικονομικών οντοτήτων υπό κοινό έλεγχο, καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου με βάση τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που διανεμήθηκαν.

Όταν εταιρείες του Ομίλου αγοράζουν μετοχές της Εταιρείας (ίδιες μετοχές) το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια μέχρι την ακύρωση, επανέκδοση ή πώληση των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές πωλούνται ή επανεκδίδονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.23 Προνομιούχοι τίτλοι

Οι προνομιούχοι τίτλοι που εκδίδονται από τον Όμιλο καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια όταν δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να κομιστούν στον κάτοχό τους ταμειακά διαθέσιμα ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού.

Τα επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την έκδοση νέων προνομιούχων τίτλων καταχωρούνται στην καθαρή θέση ως μείωση του προϊόντος της έκδοσης, μετά από φόρους.

Η διανομή μερίσματος στους κατόχους προνομιούχων τίτλων, αναγνωρίζεται ως μείωση της καθαρής θέσης, κατά την ημερομηνία που αναγνωρίζονται ως πληρωτέα.

Όταν ο Όμιλος αγοράζει προνομιούχους τίτλους που εκδίδει, το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση που πωλούνται ή ακυρώνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.24 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αποτελούν συμβόλαια, με τα οποία ο εκδότης δεσμεύεται να αποζημιώσει τον κάτοχο του συμβολαίου για τη ζημιά που αυτός υφίσταται, σε περίπτωση που κάποιος καθορισμένος οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους όρους ενός χρεωστικού χρηματοπιστωτικού μέσου. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που δίδονται από τον Όμιλο σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών για τη εξασφάλιση δανείων, υπεραναλήψεων και άλλων τραπεζικών πιστοδοτήσεων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία, που είναι το ποσό που εισπράχθηκε. Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης, οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις επιμετρώνται στην υψηλότερη αξία μεταξύ του ποσού της πρόβλεψης απομείωσης λόγω αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και της αξίας που αναγνωρίστηκε αρχικά, μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις της προμήθειας που προέκυψε, όπου υφίσταται.

Οι αγορασθείσες από τον Όμιλο χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων του εγγυώμενου χρηματοοικονομικού μέσου δεν λογιστικοποιούνται ξεχωριστά και οι ταμειακές ροές από την εγγύηση λαμβάνονται υπόψη κατά την επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του εγγυώμενου χρηματοοικονομικού μέσου, ενώ τυχόν προμήθειες και κόστη συναλλαγής που προκύπτουν για την απόκτηση της χρηματοοικονομικής εγγύησης θεωρούνται μέρος του πραγματικού επιτοκίου του εγγυώμενου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού.

Αντιθέτως, οι αγορασθείσες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που δεν θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων των εγγυώμενων χρηματοοικονομικών μέσων λογιστικοποιούνται ξεχωριστά, όπου αναγνωρίζεται ένα δικαίωμα αποζημίωσης το οποίο περιλαμβάνεται στα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού όταν θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι ο Όμιλος θα αποζημιωθεί για τις πραγματοποιηθείσες πιστωτικές ζημιές, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της εγγύησης. Οι μεταβολές στη λογιστική αξία του προαναφερθέντος δικαιώματος αποζημίωσης που προκύπτει από χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου δανειακών ανοιγμάτων που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, αναγνωρίζονται στις «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους» στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

Δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Οι δεσμεύσεις αποτελούν ανοίγματα εκτός ισολογισμού, με τα οποία ο Όμιλος δεσμεύεται, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, να χορηγήσει ένα δάνειο με προκαθορισμένους όρους στον πελάτη. Τέτοιες συμβατικές δεσμεύσεις αντιπροσωπεύουν δεσμεύσεις για παροχή πίστωσης και πιστωτικών επιστολών και αποτελούν μέρος των συνήθων δανειακών δραστηριοτήτων του Ομίλου, για τις οποίες αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Η πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τα ανοίγματα εκτός ισολογισμού (χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις) περιλαμβάνεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**2.2.25 Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες**

Τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν η λογιστική τους αξία θα ανακτηθεί μέσω μίας συναλλαγής πώλησης αντί μέσω συνεχούς χρήσης. Ένα μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού ταξινομείται ως κατεχόμενο προς πώληση, όταν είναι διαθέσιμο προς άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του, υπόκειται σε όρους συνήθεις για πωλήσεις τέτοιων στοιχείων ενεργητικού και η πώληση θεωρείται πολύ πιθανή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διοίκηση έχει δεσμευτεί να πραγματοποιήσει την πώληση και ενεργώς προωθεί την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μία τιμή που είναι λογική σε σχέση με την τρέχουσα εύλογη αξία. Η πώληση επιπλέον αναμένεται να πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία της ταξινόμησης. Πριν από την ταξινόμησή τους ως κατεχόμενα προς πώληση, αυτά τα στοιχεία ενεργητικού ή οι ομάδες στοιχείων ενεργητικού προς πώληση αποτιμώνται εκ νέου σύμφωνα με το σχετικό λογιστικό πρότυπο.

Τα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση κατόπιν αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής τους αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πωλήσεως. Η ζημιά η οποία προκύπτει από την ανωτέρω επιμέτρηση αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα και μπορεί να αντλιογιστεί μελλοντικά. Όταν η ζημιά αφορά ομάδα στοιχείων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση, αυτή κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία της ομάδας.

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε ξεχωριστή γραμμή στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων εάν μία εταιρεία του Ομίλου ή ένα τμήμα μίας εταιρείας του Ομίλου έχει πωληθεί ή έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενο προς πώληση και:

- (α) Αντιπροσωπεύει μία ξεχωριστή σημαντική δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας,
- (β) Είναι μέρος ενός μοναδικού σχεδίου πώλησης μίας ξεχωριστής σημαντικής δραστηριότητας ή γεωγραφικής περιοχής λειτουργίας, ή
- (γ) Αποτελεί μία θυγατρική η οποία αποκτήθηκε αποκλειστικά με σκοπό την μεταπώλησή της.

Τα κέρδη ή ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων λόγω πώλησης των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ή λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και το φόρο των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ συνεχιζόμενων και μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων παρουσιάζονται σε μικτή βάση στη κατάσταση αποτελεσμάτων. Κατά την ταξινόμηση, μιας εταιρείας του Ομίλου ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, ο Όμιλος αναμορφώνει τα στοιχεία των προηγούμενων περιόδων στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.26 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, περιλαμβάνουν στοιχεία που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος όπως μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες που δεν υπόκεινται σε περιορισμούς και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τίτλους εμπορικού χαρτοφυλακίου όπως άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.2.27 Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται όταν υπάρχει εύλογη διασφάλιση ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με τις προϋποθέσεις που απαιτούνται. Οι επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε συστηματική βάση ώστε να εναρμονίζονται με τη μέθοδο που ο Όμιλος αναγνωρίζει τα έξοδα τα οποία οι επιχορηγήσεις πρόκειται να αποζημιώσουν. Σε περίπτωση μεταγενέστερων αλλαγών στις προσδοκίες του Ομίλου για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων των κρατικών επιχορηγήσεων, η επίπτωση αυτών των αλλαγών αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.28 Δραστηριότητες εμπιστευματοδόχου

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής, εταιρικής διαχείρισης, διαχείρισης επενδύσεων, καθώς και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε τρίτους, που έχουν ως αποτέλεσμα την διακράτηση ή την επένδυση στοιχείων ενεργητικού για λογαριασμό πελατών του. Τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται υπό την ιδιότητα ως εμπιστευματοδόχου δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου και δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, ο Όμιλος δεν εγγυάται για τις επενδύσεις αυτές και συνεπώς δεν είναι εκτεθειμένος σε οποιονδήποτε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με αυτές.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
2.3 Επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 17 από συγγενή εταιρεία του Ομίλου

Από την 1 Ιανουαρίου 2023, η συγγενής εταιρεία του Ομίλου, Eurolife FFH Insurance Group Holdings S.A. (Eurolife), υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» με αναδρομική εφαρμογή από την 1 Ιανουαρίου 2022. Κατόπιν της οριστικοποίησης στο τέταρτο τρίμηνο του 2023, της επίπτωσης λόγω της μετάβασης της Eurolife στο ΔΠΧΑ 17, ο Όμιλος έχει αναπροσαρμόσει αναλόγως τη λογιστική αξία της επένδυσής του στη συγγενή εταιρεία. Τα αναμορφωμένα συγκριτικά στοιχεία του ισολογισμού του Ομίλου, της κατάστασης αποτελεσμάτων και της κατάστασης συνολικών εσόδων, παρατίθενται κατωτέρω.

Ενοποιημένος Ισολογισμός	31 Δεκεμβρίου 2022			1 Ιανουαρίου 2022		
	Όπως δημοσιεύτηκε € εκατ.	Αναμορφώσεις € εκατ.	Αναμορφωμένα € εκατ.	Όπως δημοσιεύτηκε € εκατ.	Αναμορφώσεις € εκατ.	Αναμορφωμένα € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ						
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	173	14	187	267	(33)	234
Σύνολο ενεργητικού	81.460	14	81.474	77.852	(33)	77.819
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ						
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	4.646	14	4.660	(3.333)	(33)	(3.366)
Ιδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας	6.623	14	6.637	5.539	(33)	5.506
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	6.718	14	6.732	5.635	(33)	5.602
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	81.460	14	81.474	77.852	(33)	77.819
Ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων						
	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022					
	Όπως δημοσιεύτηκε € εκατ.	Αναμορφώσεις € εκατ.	Αναμορφωμένα € εκατ.			
Αναλογία κερδών από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	18	17	35			
Κέρδη προ φόρου ⁽¹⁾	1.734	17	1.751			
Καθαρά κέρδη	1.330	17	1.347			
Καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους	1.330	17	1.347			
	€	€	€			
Κέρδη ανά μετοχή						
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	0,36	0,00	0,36			

⁽¹⁾ Το ποσό των € 1.735 εκατ. όπως δημοσιεύτηκε, αναπροσαρμόστηκε σε € 1.734 εκατ., λόγω της παρουσίας των δραστηριοτήτων της Eurobank Direktna a.d. ως μη συνεχιζόμενων στη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος	Την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022		
	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά κέρδη	1.330	17	1.347
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες			
- μεταβολή αναλογίας λουτών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	(32)	30	(2)
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	(252)	30	(222)
Συνολικό αποτέλεσμα	1.078	47	1.125
Συνολικό αποτέλεσμα που αναλογεί στους μετόχους	1.079	47	1.126

Επιπλέον, κατόπιν των ανωτέρω, τα «κέρδη προ φόρων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες» που παρουσιάζονται στη συγκριτική πληροφόρηση της ενοποιημένης κατάστασης ταμειακών ρών, έχουν αναπροσαρμοστεί αντίστοιχα, έναντι της γραμμής «λοιπές προσαρμογές», που επίσης περιλαμβάνεται στις «ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες».

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου, η Διοίκηση προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, των εσόδων και εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους και τις γνωστοποιήσεις που τις συνοδεύουν. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αξιολογούνται διαρκώς και βασίζονται στις παρούσες συνθήκες, σε ιστορικά στοιχεία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για μελλοντικά γεγονότα, οι οποίες, με βάση τις παρούσες συνθήκες, θεωρούνται λογικές. Κάθε αναθεώρηση των εκτιμήσεων, αναγνωρίζεται μελλοντικώς. Οι κυριότεροι τομείς για τους οποίους ο Όμιλος προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών του αρχών αναλύονται παρακάτω:

3.1 Ζημίες απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Στο πλαίσιο του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, που παραμένει ασταθές, οι οικονομίες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος συνέχισαν την αναπτυξιακή τους πορεία το 2023. Πιο συγκεκριμένα, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας οφείλεται κυρίως στην αύξηση της κατανάλωσης, των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και στις ισχυρές επιδόσεις της στον τουρισμό (σημ. 2). Επιπλέον, η ποιότητα του ενεργητικού του Ομίλου συνέχισε να ενισχύεται το 2023, όπως αποδεικνύεται από το επίπεδο των δεικτών ποιότητας πιστοδοτήσεων στο τέλος της χρήσης του 2023, οι οποίοι ξεπέρασαν τα αναμενόμενα επίπεδα όσον αφορά τον δείκτη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) και την κάλυψη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) που διατήρησαν τη βελτιωτική τους τάση, φθάνοντας στο 3,5% (2022: 5,2%) και 86,4% (2022: 75,5%), αντίστοιχα.

Σχετικά με τις εξελίξεις των μακροοικονομικών τάσεων και του γεωπολιτικού πεδίου, ο Όμιλος παρακολουθεί στενά όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια, ώστε να αναθεωρήσει, εάν κριθεί αναγκαίο, τις εκτιμήσεις και παραδοχές που εφαρμόζονται στην αξιολόγηση των ζημιών απομείωσης.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών απαιτεί από τη Διοίκηση να ασκήσει σημαντική κρίση, και συγκεκριμένα την εκτίμηση του ποσού και του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ρών καθώς και της αξίας των εξασφαλίσεων κατά τον προσδιορισμό των ζημιών απομείωσης και την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι εκτιμήσεις προσδιορίζονται από πλήθος παραγόντων, μεταβολές στους οποίους μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στο χρονοδιάγραμμα και στο ποσό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικές ζημιές που πρέπει να αναγνωρισθεί.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου είναι αποτέλεσμα σύνθετων μοντέλων με μια σειρά υποκείμενων υποθέσεων σχετικά με την επιλογή μεταβλητών δεδομένων και τις αλληλεξαρτήσεις τους. Επιπλέον, ενδέχεται να απαιτούνται

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

προσαρμογές από τη Διοίκηση (management overlays) για να αποτυπώσουν νέες εξελίξεις και διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μέσω των μοντέλων κινδύνου.

Τα στοιχεία των μοντέλων εκτίμησης αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που αντιπροσωπεύουν σημαντικές λογιστικές παραδοχές και εκτιμήσεις, περιλαμβάνουν:

Καθορισμός σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου

Το ΔΠΧΑ 9 δεν περιλαμβάνει ορισμό του τι συνιστά σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR). Η αξιολόγηση του κατά πόσο ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση πραγματοποιείται σε κάθε περίοδο αναφοράς λαμβάνοντας υπόψη κατά κύριο λόγο τη μεταβολή του κινδύνου αθέτησης κατά την εναπομένουσα διάρκεια του χρηματοπιστωτικού μέσου. Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση βασιζόμενος σε ποιοτικές και ποσοτικές, εύλογες και βάσιμες πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες που απαιτούν την άσκηση σημαντικής κρίσης από τη Διοίκηση (σημ. 2.2.13). Η εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των χρηματοοικονομικών μέσων που απαιτείται να μεταφερθούν στο Στάδιο 2.

Δάνεια λιανικής τραπεζικής

Σχετικά με τα ανοίγματα σε δάνεια λιανικής τραπεζικής, το βασικό κριτήριο είναι η αλλαγή της πιθανότητας αθέτησης (PD) κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου πάνω από τα όρια που έχουν οριστεί. Ο καθορισμός των συγκεκριμένων ορίων διαφέρει ανά χαρτοφυλάκιο, έτος αρχικής αναγνώρισης, τύπο προϊόντος καθώς και ύψος της πιθανότητας αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση του δανείου. Το 2023, ο Όμιλος αναπροσάρμοσε τα όρια σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου (SICR) διαχωρίζοντας περαιτέρω τα ανοίγματα σε δάνεια λιανικής τραπεζικής με βάση το έτος εκταμίευσης τους με σκοπό να εναρμονίσει τη σύγκριση μεταξύ της πιθανότητας αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση και κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια των δανείων με την υπολειπόμενη διάρκειά τους. Αντιστοίχως, εξυπηρετούμενα δάνεια που βρίσκονται κοντά στη λήξη τους επιδεικνύουν χαμηλότερη πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση και συνεπώς σχετίζονται με υψηλότερα όρια σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου ενώ αντίθετα υψηλότερη πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση που αντιστοιχεί σε δάνεια μεγαλύτερης διάρκειας σχετίζεται με χαμηλότερα όρια σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. Η επίπτωση της ανωτέρω αναπροσαρμογής των ορίων σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και στην αξιολόγηση σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου ήταν ασήμαντη.

Σύμφωνα με τον παραπάνω διαχωρισμό, την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022, για τα δάνεια λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, το ανώτερο όριο σχετικά με την πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια των δανείων, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2, αναλύονται παρακάτω.

Δάνεια λιανικής τραπεζικής	31 Δεκεμβρίου 2023	31 Δεκεμβρίου 2022
	Ανώτατο όριο SICR	
Στεγαστικά δάνεια	170%	50%
Ενοποιησεις δανειακών υποχρεώσεων	80%	80%
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	130%	65%
Καταναλωτικά δάνεια	100%	100%

Επιχειρηματικά δάνεια

Για ανοίγματα επιχειρηματικών δανείων, οι καμπύλες πιθανοτήτων αθέτησης (PD) κατά την αρχική αναγνώριση και την υπολειπόμενη διάρκεια των δανείων σε κάθε ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχίζονται σε κατηγορίες πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ακολούθως, τα σχετικά όρια SICR βασίζονται στην σύγκριση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων κατά την αρχική αναγνώριση και κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενώ υποβαθμίσεις στην κατηγορία διαβάθμισης, αντιπροσωπεύουν αλλαγές στην πιθανότητα αθέτησης κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου. Ο Όμιλος, όπως και στα ανοίγματα δανείων λιανικής τραπεζικής, κατηγοριοποιεί τα ανοίγματα των επιχειρηματικών δανείων με βάση την κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, τον τύπο δανείου και την πιστοληπτική διαβάθμιση κατά την αρχική αναγνώριση. Επιπλέον, για τιτλοποιημένα ομόλογα που εκδίδονται από οντότητες ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο, η αξιολόγηση SICR πραγματοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την απόδοση των υποκείμενων στοιχείων ενεργητικού.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022, για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων στην Ελλάδα, τα όρια επιδείνωσης της πιστοληπτικής διαβάθμισης, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2 ανά κατηγορία πιστοληπτικής διαβάθμισης, παρουσιάζονται παρακάτω. Ειδικότερα, σύμφωνα με την πολιτική σημαντικής αύξησης πιστωτικού κινδύνου (SICR)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

του Ομίλου, οποιαδήποτε υποβάθμιση σε κατηγορία πιστοληπτικής διαβάθμισης 6 ή υψηλότερου κινδύνου (7, 8 ή 9), θεωρείται ως γεγονός SICR σε όλα τα χαρτοφυλάκια των επιχειρηματικών δανείων.

Κατηγορίες εσωτερικής αξιολόγησης των επιχειρηματικών δανείων	Ελάχιστο εύρος ορίων SICR
1	Πέντε βαθμίδες
2	Τέσσερις βαθμίδες
3	Τρεις βαθμίδες
4	Δύο βαθμίδες
5-8	Μία βαθμίδα

Προσδιορισμός των σεναρίων, των σταθμίσεων κάθε σεναρίου και των μακροοικονομικών παραγόντων

Για να επιτευχθεί ο στόχος της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος αξιολογεί μια σειρά πιθανών αποτελεσμάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, εφαρμόζοντας τρία μακροοικονομικά σενάρια, δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο, με τρόπο που εξασφαλίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Κάθε ένα από τα σενάρια βασίζεται στις παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες υπό τη μορφή μακροοικονομικών παραγόντων, παραγόντων σχετικών με την αγορά και λοιπών παραγόντων. Την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 31 Δεκεμβρίου 2022, οι σταθμίσεις βάσει πιθανοτήτων για τα σενάρια που αναφέρονται παραπάνω και που εφαρμόζονται από τον Όμιλο στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι 50% για το βασικό σενάριο και 25% για το δυσμενές και για το αισιόδοξο σενάριο αντίστοιχα.

Το βασικό σενάριο υποθέτει τη μη ύπαρξη κλιμάκωσης των ανοιχτών πολεμικών μετώπων, καμία αλλαγή στις κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας, συνέχιση της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και των μέτρων δημοσιονομικής στήριξης της ελληνικής κυβέρνησης. Ο βασικός πληθωρισμός για την Ελλάδα θεωρείται ότι θα αποκλιμακωθεί υποδηλώνοντας μια μέτρια πορεία οικονομικής ανάπτυξης, η αύξηση της απασχόλησης θεωρείται ότι θα συμβάλει στη μείωση της ανεργίας δεδομένων των περιορισμών παραγωγικής ικανότητας που προέρχονται από δημογραφικούς παράγοντες, οι τιμές των ακινήτων δείχνουν σημάδια επιβράδυνσης για το 2023 και το 2024 σε σύγκριση με το 2022 αλλά θα διατηρήσουν το θετικό πρόσημο και ο ρυθμός πληθωρισμού προβλέπεται να μειωθεί ελαφρώς υποδηλώνοντας σταθερά επίπεδα τιμών. Επιπροσθέτως, οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας θα υποστηριχθούν από: (α) την αναμενόμενη ισχυρή τουριστική περίοδο, (β) τα κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (γ) την πλεονάζουσα ρευστότητα (καταθέσεις και κρατικό απόθεμα μετρητών) και (δ) τα δημοσιονομικά μέτρα που εφαρμοστήκαν για τη μείωση των επιπτώσεων του ενεργειακού κόστους.

Το αισιόδοξο και το δυσμενές σενάριο προέρχονται από προβλέψεις που είναι, αντίστοιχα, πιο θετικές ή πιο αρνητικές αναφορικά με την αύξηση του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), τον πληθωρισμό και τα ποσοστά ανεργίας, σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Οι προβλέψεις για αυτές τις μακροοικονομικές μεταβλητές στο δυσμενές/αισιόδοξο σενάριο του σταθμισμένου βάσει πιθανοτήτων πλαισίου του ΔΠΧΑ 9 παράγονται χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο Διανυσματικού Αυτοσυσχετισμού (Vector Auto Regression (VAR)). Αυτό το μοντέλο χρησιμοποιεί ιστορικά δεδομένα για την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, τον πληθωρισμό και τα ποσοστά ανεργίας για να δημιουργήσει τις προβλέψεις του. Αναλυτικότερα για τα δυσμενές και αισιόδοξο σενάρια:

- Το δυσμενές σενάριο παρουσιάζει περισσότερες προκλήσεις σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ από το χαμηλό ξεκίνημα του 0,6% το 2024, συρρικνώνεται στο -0,5% το 2025 και βελτιώνεται ελαφρά το 2026 και το 2027 φτάνοντας το 0,2% και το 0,5%, αντίστοιχα. Η ανεργία αναμένεται να παραμείνει υψηλή, ενώ ο ρυθμός πληθωρισμού παραμένει σχετικά υψηλότερος σε σύγκρισή με το βασικό σενάριο, αν και παρουσιάζει ελαφρά πτωτική τάση.
- Αντίθετα, το αισιόδοξο σενάριο υποδηλώνει ανοδικές οικονομικές προοπτικές, με αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ από 4,0% το 2024 σε 3,7% και 3,1% το 2026 και το 2027 αντίστοιχα. Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται να μειωθεί σημαντικά, υποδεικνύοντας μια ισχυρή αγορά εργασίας σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Ο ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να είναι χαμηλότερος σε σύγκριση με το βασικό σενάριο, υποδηλώνοντας καλά συγκρατημένες αυξήσεις τιμών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Ο Όμιλος διασφαλίζει ότι οι εκτιμήσεις απομείωσης και οι μακροοικονομικές προβλέψεις, όπως παρέχονται από τη Μονάδα Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών, που διενεργούνται για επιχειρηματικούς και εποπτικούς σκοπούς είναι απολύτως συνεπείς. Ως εκ τούτου, το βασικό σενάριο του ΔΠΧΑ 9 το οποίο εφαρμόζεται στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών συμπίπτει με αυτό που χρησιμοποιείται στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP) και για σκοπούς επιχειρηματικού σχεδιασμού. Επιπλέον, στην ανάπτυξη των μακροοικονομικών σεναρίων έχει ληφθεί υπόψη η σχετική εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων οι οποίες επιβλήθηκαν από τον επόπτη, ενώ οι προβλέψεις απομείωσης βασίστηκαν στην κατά ΔΠΧΑ 9 μεθοδολογία των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Σε ό,τι αφορά τις μακροοικονομικές παραδοχές, ο Όμιλος αξιολογεί συγκεκριμένες ενδείξεις για την πρόβλεψη των παραμέτρων ρίσκου, και πιο συγκεκριμένα τους δείκτες τιμών οικιστικών και εμπορικών ακινήτων, αυτόν της ανεργίας και του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, το περιθώριο των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε σχέση με το επιτόκιο αναφοράς EURIBOR και τον δείκτη πληθωρισμού, όπως επίσης επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Σχετικά με τους κύριους μακροοικονομικούς δείκτες που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του δανειακού χαρτοφυλακίου στη Ελλάδα για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 31 Δεκεμβρίου 2022, ο αριθμητικός μέσος όρος των ετήσιων προβλέψεων ανά σενάριο για τα επόμενα τέσσερα χρόνια μετά την ημερομηνία αναφοράς, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	31 Δεκεμβρίου 2023 Μέσος όρος (2024-2027) των ετήσιων προβλέψεων			31 Δεκεμβρίου 2022 Μέσος όρος (2023-2026) των ετήσιων προβλέψεων		
	Αισιόδοξο	Βασικό	Δυσμενές	Αισιόδοξο	Βασικό	Δυσμενές
Ρυθμός ανάπτυξης Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	3,91%	2,05%	0,19%	3,67%	2,42%	-0,10%
Ποσοστό Ανεργίας	7,60%	9,09%	10,60%	9,21%	10,50%	12,84%
Δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων	6,14%	3,90%	1,66%	5,23%	4,06%	1,50%
Δείκτης τιμών εμπορικών ακινήτων	5,37%	1,47%	-2,42%	4,75%	3,67%	1,73%
Δείκτης Πληθωρισμού	1,75%	2,10%	2,44%	2,40%	2,98%	4,03%

Τυχόν μεταβολές στα σενάρια και τις σταθμίσεις αυτών, στο αντίστοιχο σύνολο μακροοικονομικών μεταβλητών και στις παραδοχές που έγιναν σχετικά με αυτές τις μεταβλητές για τον χρονικό ορίζοντα της πρόβλεψης, θα είχαν σημαντική επίδραση στο ποσό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς. Τα μοντέλα και οι βασικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται στη μέτρηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς επικυρώνονται από τις αρμόδιες μονάδες του Ομίλου, οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τη διαδικασία της ανάπτυξης των μοντέλων.

Ανάπτυξη μοντέλων αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων υπολογιστικών τύπων, της επιλογής των δεδομένων και των αλληλεξαρτήσεων

Για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος πραγματοποιεί την απαραίτητη παραμετροποίηση του μοντέλου με βάση τα διάφορα δεδομένα που παρατηρούνται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή (point-in-time) χρησιμοποιώντας μηνιαία διαστήματα. Οι υπολογισμοί αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βασίζονται σε παραμέτρους δεδομένων, δηλαδή έκθεση κατά την αθέτηση (EAD), πιθανότητα αθέτησης (PD), ζημιά ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (LGD), συντελεστή μετατροπής των εκτός ισολογισμού πιστωτικών ανοιγμάτων σε χρηματοδοτικά ανοίγματα (CCF), κλπ., ενσωματώνοντας την άποψη της Διοίκησης για τις μελλοντικές συνθήκες. Ο Όμιλος καθορίζει επίσης τις συνδέσεις μεταξύ των μακροοικονομικών σεναρίων και των οικονομικών δεδομένων, όπως τα επίπεδα ανεργίας και τις αξίες των εξασφαλίσεων, καθώς και τις επιδράσεις αυτών στα PDs, EADs και LGDs.

Επιπλέον, ο καθορισμός των PDs δεν είναι συντηρητικός, αλλά αμερόληπτος και αντικειμενικός και ενσωματώνει σχετικές πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων. Τα παραμετρικά μοντέλα πρόβλεψης κινδύνου ενσωματώνουν έναν αριθμό μακροοικονομικών μεταβλητών, όπως το ΑΕΠ, την ανεργία κλπ. καθώς και μεταβλητές σχετικές με τα χαρτοφυλάκια όπως δείκτης εποχικότητας κλπ. που χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές για την επίτευξη της βέλτιστης πρόβλεψης. Επιπροσθέτως, τα μοντέλα αθέτησης κινδύνου (PD), περιλαμβάνουν για τους εταιρικούς δανειολήπτες μακροοικονομικές μεταβλητές ειδικών του κλάδου που δραστηριοποιούνται και την εφαρμογή των κλίμακων επιτοκίου και πληθωρισμού στην εκτίμηση του δείκτη που προκύπτει από τον λόγο χρέους προς εισόδημα (debt to income ratio)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

των πελατών λιανικής τραπεζικής. Πιο συγκεκριμένα, στην τελευταία περίπτωση, οι δόσεις των δανειοληπτών εκτιμήθηκαν με τη χρήση των προβλεπόμενων επιτοκίων, ενώ το εισοδηματικό μοντέλο λαμβάνει υπόψη και τον προβλεπόμενο πληθωρισμό επιπλέον του προβλεπόμενου ΑΕΠ και δείκτη ανεργίας.

Τα μοντέλα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζονται σε λογιστικές παλινδρομήσεις και λειτουργούν κάτω από τα διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια και τις σχετικές αλλαγές και κλυδωνισμούς στο μακροοικονομικό περιβάλλον οι οποίες αντικατοπτρίζονται αναλόγως με μη γραμμικό τρόπο.

Τμηματοποίηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για τα οποία η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά αξιολογείται σε συλλογική βάση

Ο Όμιλος κατατάσσει τα ανοίγματα του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση, τόσο για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να καταγράψουν τις διαφορές στα PDs και στα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης. Σε επόμενες περιόδους, ο Όμιλος επανεξετάζει την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων του τουλάχιστον σε ετήσια βάση, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω ομαδοποιήσεις παραμένουν ομοιογενείς ως προς την ανταπόκρισή τους στα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου που έχουν εντοπιστεί. Τυχόν αναδιάταξη αντικατοπτρίζει την αντίληψη της Διοίκησης σχετικά με την αλλαγή του πιστωτικού κινδύνου που σχετίζεται με τα συγκεκριμένα ανοίγματα σε σύγκριση με την αρχική αναγνώριση.

Ανάπτυξη μοντέλων και προσαρμογές από την Διοίκηση (management overlays)

Ένα πλήθος πολύπλοκων μοντέλων έχει αναπτυχθεί ή τροποποιηθεί για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, ενώ ενδέχεται να απαιτούνται προσωρινές προσαρμογές από τη Διοίκηση για να ληφθούν υπόψη νέες εξελίξεις και διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μέσω των μοντέλων κινδύνου. Τέτοιες προσαρμογές διέπονται από το πλαίσιο του Ομίλου σχετικά με τις Προσαρμογές Μοντέλων για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, το οποίο στοχεύει να διασφαλίσει τον έγκαιρο εντοπισμό των μη μοντελοποιημένων κινδύνων, εάν υπάρχουν, που μπορεί να έχουν αντίκτυπο στα δανειακά χαρτοφυλάκια, καθώς και επαρκή ποσοτικοποίηση τέτοιων κινδύνων με βάση ορθές μεθοδολογίες και διαδικασίες. Για το 2023, ο Όμιλος επαναξιολόγησε την ανάγκη για προσαρμογή (overlay), με βάση τις τρέχουσες γεωπολιτικές εξελίξεις και λαμβάνοντας υπόψη τη μακροοικονομική αβεβαιότητα που προκύπτει αυτήν την φορά κυρίως από τις συνεχείς πληθωριστικές πιέσεις, τα υψηλά επιτόκια και τα ανοιχτά πολεμικά μέτωπα, η Διοίκηση ενσωμάτωσε στους υπολογισμούς της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς ως προσαρμογή των αποτελεσμάτων των μοντέλων (post model adjustment) μια εκτίμηση για δυνητικούς κινδύνους οι οποίοι δεν εντάσσονται στα μοντέλα, ύψους € 31 εκατ. (2022: € 66 εκατ.), με επίκεντρο αυτήν την φορά τους πιστούχους επιχειρηματικών δανείων αλλά και λιανικής τραπεζικής που θεωρούνται πιο ευαίσθητοι σε τυχόν αρνητικές εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον στο άμεσο μέλλον.

Τα μοντέλα διέπονται από το πλαίσιο επικύρωσης του Ομίλου, το οποίο αποσκοπεί στην εξασφάλιση ανεξάρτητης επαλήθευσης. Τα μοντέλα καθώς και οι τυχόν προσαρμογές από τη Διοίκηση εγκρίνονται από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC) σύμφωνα με τις εσωτερικές εγκριτικές διαδικασίες.

Ανάλυση ευαισθησίας σε δανειακά χαρτοφυλάκια

Η ανάλυση ευαισθησίας, όταν διενεργείται επί συγκεκριμένων σημαντικών παραμέτρων, μπορεί να παράσχει ουσιώδη πληροφόρηση μόνο για χαρτοφυλάκια στα οποία οι παράμετροι κινδύνου έχουν σημαντική επίδραση στο συνολικό πιστωτικό κίνδυνο ενός δανειακού χαρτοφυλακίου, ειδικά όταν τέτοιες αναλύσεις ευαισθησίας χρησιμοποιούνται και για εσωτερικούς σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Σε διαφορετική περίπτωση, η ανάλυση ευαισθησίας πάνω σε συγκεκριμένους συνδυασμούς κάποιων παραμέτρων κινδύνου δύναται να μην παράγει ουσιαστικά αποτελέσματα καθώς στην πραγματικότητα υπάρχουν αλληλεξαρτήσεις μεταξύ διαφόρων οικονομικών δεδομένων καθιστώντας οποιοσδήποτε αλλαγές στις παραμέτρους ως αλλαγές που συσχετίζονται με διαφόρους παράγοντες.

Η ανάλυση ευαισθησίας που παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες και εφαρμόζεται στα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα σχετικά μοντέλα, υποθέτει μια ευνοϊκή και μια δυσμενή μετατόπιση στη στάθμιση του σεναρίου, σε σύγκριση με αυτήν που εφαρμόστηκε για τη μέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Την 31 Δεκεμβρίου 2022 και 2023, η ευνοϊκή μετατόπιση προϋποθέτει αύξηση της στάθμισης του αισιόδοξου σεναρίου στο 50% και σταθερή στάθμιση του βασικού σεναρίου στο 50%, ενώ η δυσμενής μετατόπιση προϋποθέτει αύξηση της στάθμισης του δυσμενούς σεναρίου στο 50% και σταθερή στάθμιση του βασικού σεναρίου στο 50%.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η εκτιμώμενη επίπτωση στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου, ανά στάδιο (συμπεριλαμβανομένων στοιχείων εκτός ισολογισμού), από πιθανές λογικές και συνδυασμένες αλλαγές στις προβλέψεις των κύριων μακροοικονομικών δεικτών για τα επόμενα 5 έτη (2024-2028 και 2023-2027, αντίστοιχα):

Την 31 Δεκεμβρίου 2023				Την 31 Δεκεμβρίου 2022			
Σενάριο ευαισθησίας				Σενάριο ευαισθησίας			
Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Συνδυαστική αλλαγή %			Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Συνδυαστική αλλαγή %		
	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή			Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	
Αύξηση ΑΕΠ	42%	-42%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Αύξηση ΑΕΠ	41%	-41%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης ανεργίας	-11%	11%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Δείκτης ανεργίας	-11%	11%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης πληθωρισμού	-1%	1%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Δείκτης πληθωρισμού	-2%	2%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων	4%	-4%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση	Δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων	4%	-4%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση
Δείκτης τιμών εμπορικών ακινήτων	9%	-9%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση	Δείκτης τιμών εμπορικών ακινήτων	4%	-4%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση

	Εκτιμώμενη επίπτωση ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2023							
	Θετική μεταβολή				Δυσμενής μεταβολή			
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των 12μήνου-Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων απομειωμένων δανείων 31 Δεκεμβρίου 2023		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των 12μήνου-Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων απομειωμένων δανείων 31 Δεκεμβρίου 2023	
Επίπτωση σε € εκατ.	(16)	(27)	(21)	(64)	16	33	21	70
Επίπτωση % πρόβλεψης	-8,53	-8,27	-2,63	-4,92	8,26	9,81	2,74	5,34

	Εκτιμώμενη επίπτωση ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2022							
	Θετική μεταβολή				Δυσμενής μεταβολή			
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των 12μήνου-Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων 31 Δεκεμβρίου 2022		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των 12μήνου-Στάδιο 1		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων 31 Δεκεμβρίου 2022	
Επίπτωση σε € εκατ.	(12)	(36)	(34)	(82)	10	43	35	88
Επίπτωση % πρόβλεψης	-7,08	-9,96	-2,93	-4,86	5,73	11,99	3,03	5,24

Ο Όμιλος επικαιροποιεί και εξετάζει τη λογικότητα και εκτελεί εκ των υστέρων έλεγχο των βασικών παραδοχών που χρησιμοποιούνται στη μεθοδολογία αξιολόγησης του SICR και της επιμέτρησης του ECL, τουλάχιστον σε ετήσια βάση ή νωρίτερα, βάσει διαφόρων γεγονότων και συνθηκών. Σ' αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένο και με εμπειρία προσωπικό από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου παρακολουθεί τις παραμέτρους κινδύνου που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς. Επιπροσθέτως, ως μέρος του σαφώς καθορισμένου πλαισίου διακυβέρνησης, τυχόν αναθεωρήσεις στη μεθοδολογία εγκρίνονται από τις αρμόδιες επιτροπές του Ομίλου και τελικά από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (BRC).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

3.2 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που μία οικονομική οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου) ανεξαρτήτως εάν η τιμή αυτή είναι άμεσα παρατηρήσιμη ή προσδιορίζεται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης.

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν τη χρήση μοντέλων αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν έχουν συχνές συναλλαγές και η τιμολόγηση των οποίων χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί διαφόρων βαθμών κρίση, ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα των παραγόντων της αγοράς, τις παραδοχές για τις τιμές και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εύλογες αξίες εκτιμώνται βάσει παρατηρήσιμων δεδομένων παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης.

Τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα, και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα, προκειμένου ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας να παραμένει αξιόπιστος.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από αρμόδιο προσωπικό, τα οποία είναι ανεξάρτητα από το προσωπικό που τις ανέπτυξε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν τη χρησιμοποίησή τους και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την Διοίκηση όταν χρησιμοποιείται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- την πιθανότητα και το χρόνο πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, που βασίζεται στην εκτίμηση ως προς το ποιο θα ήταν το κατάλληλο περιθώριο επιτοκίου επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου ενός συμμετέχοντος στην αγορά και
- την άσκηση κρίσης για τον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα. Ωστόσο, σε παράγοντες όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο του Ομίλου όσο και του αντισυμβαλλόμενου), οι μεταβλητότητες (volatilities) και οι συσχετίσεις (correlations), απαιτείται η εκτίμηση της Διοίκησης, προκειμένου οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες να αντανακλούν την αβεβαιότητα που υπάρχει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών δεδομένων της αγοράς. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εγγενώς αβέβαια, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης ή της απουσίας τρεχόντων δεδομένων της αγοράς. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχουν κάποια διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες θα βασίζονται, κατά ένα περιορισμένο βαθμό σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Πληροφορίες σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων παρατίθενται στη σημ. 5.3.

3.3 Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος προβαίνει σε σημαντικές εκτιμήσεις κατά την αξιολόγηση της ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών μέσων και ειδικότερα στα ακόλουθα πεδία:

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Ο Όμιλος ασκεί κρίση για να καθορίσει το κατάλληλο επίπεδο στο οποίο το επιχειρηματικό μοντέλο θα αξιολογηθεί. Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, αυτά ομαδοποιούνται (σε επιχειρηματικούς τομείς) σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο διαχείρισής τους με σκοπό την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων του Ομίλου. Σε γενικές γραμμές, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε επίπεδο επιχειρηματικής μονάδας για τα δανειακά ανοίγματα, συμπεριλαμβανομένων και των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για σκοπούς τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο. Για τους χρεωστικούς τίτλους η αξιολόγηση βασίζεται στις κατηγορίες επιμέτρησης των στοιχείων του

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ενεργητικού. Ωστόσο, τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι δυνατόν να ομαδοποιηθούν περαιτέρω με βάση την επιχειρηματική στρατηγική/περιφέρεια κ.ο.κ.

Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, ο Όμιλος αξιολογεί τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε προγενέστερες περιόδους και εκτιμά τη μελλοντική τους εξέλιξη. Ανάλογα με το στόχο, το αποδεκτό επίπεδο και τη συχνότητα των πωλήσεων, ασκείται κρίση στο κατά πόσο αυτές επιδρούν στο επιχειρηματικό μοντέλο που αποσκοπεί στη διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μέχρι τη λήξη.

Αξιολόγηση ελέγχου συμβατικών ταμειακών ροών που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI test)

Ο Όμιλος διενεργεί την αξιολόγηση του SPPI τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και για τους χρεωστικούς τίτλους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν δυνητικά να οδηγήσουν στο συμπέρασμα πως δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI. Η παραπάνω αξιολόγηση μπορεί να είναι ιδιαίτερα απαιτητική όσον αφορά τα πιο σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα που περιλαμβάνουν συμβατικούς όρους όπως αυτούς που εισάγουν μόχλευση ή τα δικαιώματα επέκτασης της διάρκειας του χρέους, τιτλοποιήσεις όπου οι ταμειακές ροές συνδέονται με τα υποκείμενα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, δανειακές συμφωνίες χωρίς δικαίωμα αναγωγής, καθώς και χαρακτηριστικών συνδεδεμένων με τομείς περιβαλλοντολογικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης (χαρακτηριστικά συνδεδεμένα με την βιωσιμότητα). Οι αρμόδιες επιχειρηματικές μονάδες ασκούν κρίση κατά την αξιολόγηση ως προς το εάν συγκεκριμένοι συμβατικοί όροι επηρεάζουν σημαντικά τις μελλοντικές ταμειακές ροές ή είναι ήσσονος σημασίας ή «μη-πραγματικοί» (non-genuine).

Συνεπώς, για την αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού χωρίς το δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες δανείου προς Αξία Εξασφάλισης (LTV (Loan-to-Value)) και κάλυψης της εξυπηρέτησης χρέους (DSCR (Debt-Service-Coverage Ratio)) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων. Για τους χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού για λόγους τιτλοποίησης, είτε συστήθηκαν από τον Όμιλο είτε από τρίτους και διακρατώνται από τον Όμιλο, αξιολογούνται τα χαρακτηριστικά των ταμειακών ροών των τίτλων και των υποκείμενων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, όπως επίσης και ο πιστωτικός κίνδυνος σε κάθε σειρά ομολόγων (tranche) έναντι του αντίστοιχου κινδύνου του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που απαρτίζουν την υποκείμενη ομάδα (underlying pool). Επιπροσθέτως, για να αξιολογήσει εάν το τροποποιημένο στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος (modified time value of money element) εισάγει μεταβλητότητα στις ταμειακές ροές, ο Όμιλος διενεργεί μια ποσοτική άσκηση (όπως περιγράφεται στη σημείωση 2.2.9).

Για την αξιολόγηση του SPPI των χρηματοοικονομικών μέσων που συνδέονται με τη βιωσιμότητα και περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά που μπορεί να αλλάξουν τις συμβατικές ταμειακές ροές, με τη μείωση ή αύξηση του επιτοκίου ανάλογα με το αν ο δανειολήπτης πληροί ή αποτυγχάνει να πληροί προκαθορισμένους ESG στόχους, ο Όμιλος εξετάζει εάν αυτοί οι στόχοι είναι συγκεκριμένοι για τον δανειολήπτη, καθώς και εάν η σχετική αλλαγή των συμβατικών ροών αντιπροσωπεύει αποζημίωση για έκθεση σε κινδύνους ασύμβατους με μια βασική δανειακή σύμβαση (πληροφόρηση σχετικά με την έκθεση του Ομίλου σε χρηματοοικονομικών μέσων που συνδέονται με τη βιωσιμότητα παρατίθεται στην σημ. 20). Επιπλέον, ο Όμιλος αξιολογεί συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου η ύπαρξη όρων σχετικά με την απόδοση εκθέτουν τον Όμιλο στον κίνδυνο του υπό χρηματοδότηση περιουσιακού στοιχείου παρά στον πιστωτικό κίνδυνο του πιστούχου.

Ο Όμιλος έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό πλαίσιο για τη διενέργεια των απαραίτητων αξιολογήσεων σύμφωνα με τις πολιτικές του Ομίλου με σκοπό να διασφαλίσει την ορθή ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, περιλαμβανομένων των αξιολογήσεων που διενεργούνται από πεπειραμένο προσωπικό τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους.

3.4 Εκτιμήσεις για την άσκηση ελέγχου σε άλλες εταιρείες

Η Διοίκηση εξασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει εάν ο Όμιλος έχει τον έλεγχο μίας άλλης εταιρείας περιλαμβανομένων των οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης, βάσει των στοιχείων που συνιστούν τον έλεγχο, όπως αυτά παρουσιάζονται στην σημείωση 2.2.1(i).

Συγκεκριμένα, ως μέρος των χρηματοδοτικών του δραστηριοτήτων και της στρατηγικής διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ο Όμιλος προβαίνει στην τιτλοποίηση περιουσιακών στοιχείων μέσω της σύστασης εταιριών ειδικού σκοπού, οι σχετικές δραστηριότητες των οποίων προκαθορίζονται από τον Όμιλο στα πλαίσια του αρχικού τους σχεδιασμού. Ο Όμιλος έχει έκθεση στη μεταβλητότητα των αποδόσεων των εταιριών αυτών μέσω της κατοχής χρεωστικών τίτλων που εκδίδουν ή μέσω των διαφόρων μορφών κάλυψης πιστωτικού κινδύνου που παρέχονται σε αυτές από τον Όμιλο βάσει των εκάστοτε συμβατικών όρων. Για να αξιολογήσει την ύπαρξη ελέγχου στις ανωτέρω εταιρείες ειδικού σκοπού, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη κατά πόσον μπορεί να επηρεάσει τις ουσιώδεις αποφάσεις που θα μπορούσαν να μεταβάλουν τις αποδόσεις τους. Συνεπώς, ο Όμιλος αξιολογεί ανά

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

περίπτωση την σύνθεση των συναλλαγών τιτλοποίησης και τις αντίστοιχες συμβατικές συμφωνίες προκειμένου να αποφασίσει αν ασκεί έλεγχο σε αυτές τις εταιρείες ειδικού σκοπού.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος συμμετέχει στον αρχικό σχεδιασμό διαφόρων αμοιβαίων κεφαλαίων προκειμένου να παρέχει στους πελάτες του επενδυτικές ευκαιρίες. Ο Όμιλος λειτουργεί κυρίως ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνοντας αποφάσεις εντός του προκαθορισμένου εποπτικού πλαισίου. Συνεπώς, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ελέγχει αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που συμμετέχει ο Όμιλος, είτε αυτές ενοποιούνται είτε όχι, παρατίθενται στη σημείωση 25.

3.5 Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της υποχρέωσης αυτού. Επίσης, ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για θέματα που ενδεχομένως ανακύψουν από φορολογικούς ελέγχους, βάσει των εκτιμήσεων για το κατά πόσο αυτά θα επιφέρουν επιπρόσθετους φόρους ή για την έκβαση φορολογικών δικαστικών υποθέσεων. Εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του τελικού φόρου των ανωτέρω περιπτώσεων και των ποσών που αναγνωρίστηκαν αρχικά, τότε αυτή θα επηρεάσει τις φορολογικές και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις του Ομίλου, κατά την περίοδο προσδιορισμού του τελικού φόρου. Περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με τα ανωτέρω παρέχεται στη σημ. 13.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Συνεπώς, η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων περιλαμβάνει την διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση των εταιριών του Ομίλου στις οποίες, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουν αναγνωρισθεί. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που μπορούν να αναγνωριστούν, απαιτεί τη διενέργεια σημαντικών εκτιμήσεων για το χρόνο επίτευξης και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Κατά την διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της πρόβλεψης της Διοίκησης για τα μελλοντικά φορολογητέα έσοδα και της φορολογικής νομοθεσίας σε κάθε χώρα.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που διενεργείται από την Διοίκηση αφορά την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τις πραγματοποιηθείσες ζημιές στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που, ο Όμιλος εκτιμήσει ότι δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσει στο μέλλον ένα μέρος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το μη ανακτήσιμο ποσό θα επηρεάσει το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φόρων την χρονική στιγμή διενέργειας της ανωτέρω εκτίμησης.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και τις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα αυτών παρατίθενται στη σημ. 13.

3.6 Παροχές στο προσωπικό λόγω συνταξιοδότησης

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση με την χρήση διαφόρων παραδοχών, όπως το επιτόκιο προεξόφλησης και οι μελλοντικές μισθολογικές αυξήσεις. Οποιαδήποτε αλλαγή σε αυτές τις παραδοχές επηρεάζει τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης.

Ο Όμιλος καθορίζει το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων στο τέλος κάθε χρόνου βάση των επιτοκίων εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου το βάθος αγοράς για τέτοια ομόλογα είναι ανεπαρκές, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και η διάρκεια των ομολόγων που χρησιμοποιούνται συνάδουν με το νόμισμα και την εκτιμώμενη μέση διάρκεια των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης. Το ποσοστό αύξησης των μισθών βασίζεται σε εκτιμήσεις σχετικά με μελλοντικό επίπεδο του πληθωρισμού και αντανακλά επίσης το σύστημα ανταμοιβών του Ομίλου και τις αναμενόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι υπόλοιπες παραδοχές για την υποχρέωση λόγω συνταξιοδότησης, όπως οι εκτιμήσεις για τις μελλοντικές μεταβολές του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις εκάστοτε τρέχουσες και αναμενόμενες συνθήκες αγοράς.

Για πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση ευαισθησίας των υποχρεώσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σε λογικά πιθανές, κατά τον χρόνο προετοιμασίας αυτών των οικονομικών καταστάσεων, αλλαγές στις προαναφερθείσες κύριες αναλογιστικές παραδοχές, βλέπε σημείωση 36.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**3.7 Επενδύσεις σε ακίνητα**

Οι επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρούνται στην εύλογη αξία, όπως προσδιορίζεται από εξωτερικούς, ανεξάρτητους και πιστοποιημένους εκτιμητές σε ετήσια βάση, ή και συχνότερα εφόσον κρίνεται απαραίτητο από την αξιολόγηση των σχετικών συνθηκών. Η κύρια μέθοδος εκτίμησης που εφαρμόζεται για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε ακίνητα είναι η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, η οποία θεωρείται ως η πλέον κατάλληλη για την περίπτωση περιουσιακών στοιχείων που παράγουν έσοδα. Η μέθοδος αυτή βασίζεται στην προεξόφληση των καθαρών μελλοντικών ταμειακών ροών που παράγονται από ένα ακίνητο κατά την εκτιμώμενη περίοδο διακράτησης, χρησιμοποιώντας ένα κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Ως εκ τούτου, οι κυριότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας σύμφωνα με τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών σχετίζονται με τα έσοδα από ενοίκια υφιστάμενων μισθώσεων και παραδοχές σχετικά με τον μελλοντικό ρυθμό ανάπτυξης, λαμβανομένων υπόψη των τρεχουσών συνθηκών που ισχύουν στην αγορά, περιλαμβανομένης της σύνδεσης με τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) που βασίζεται σε προβλέψεις του ΔΤΚ για τα επόμενα 10 έτη, τους συντελεστές απόδοσης στη λήξη οι οποίοι προσδιορίζονται με βάση τα χαρακτηριστικά και τη χρήση κάθε ακινήτου, καθώς και τις μελλοντικές προοπτικές της οικονομίας και της αγοράς ακινήτων γενικότερα, όπως εκτιμώνται από το ΔΝΤ ή άλλους διεθνώς αναγνωρισμένους οργανισμούς. Επιπροσθέτως, ενδεχόμενοι νομικοί ή άλλοι περιορισμοί πάνω στο επίπεδο των προαναφερθέντων εσόδων από μισθώματα λαμβάνονται υπόψη, όπου υφίστανται. Στην παραπάνω σειρά εκτιμώμενων καθαρών ταμειακών ροών, εφαρμόζεται ένα κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς προκειμένου να καθοριστεί η παρούσα αξία κάθε ακινήτου. Αυτό το προεξοφλητικό επιτόκιο υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη την αρχική απόδοση του επενδυτικού ακινήτου, την προσδοκώμενη απόδοση, τον πραγματικό ρυθμό αύξησης των μισθωμάτων και την ετήσια απαξίωση του ακινήτου.

Άλλες παραδοχές που ενσωματώνονται στις αποτιμήσεις περιλαμβάνουν το μελλοντικό ποσοστό και τις περιόδους κενών ακινήτων, το επίπεδο των μελλοντικών εξόδων συντήρησης και λοιπών λειτουργικών εξόδων, καθώς επίσης και θέματα βιωσιμότητας, όπου αυτά υφίστανται.

Όταν η εύλογη αξία προσδιορίζεται βάσει των τιμών αγοράς συγκρίσιμων συναλλαγών, τότε αυτές υπόκεινται σε κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τις εκτιμήσεις της Διοίκησης, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, βασιζόμενη στις συμβουλές ανεξάρτητων εξωτερικών εκτιμητών σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των τιμών της αγοράς ακινήτων.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου παρατίθενται στη σημείωση 27.

3.8 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Με βάση την υποκειμενικότητα και την εγγενή αβεβαιότητα που συνεπάγεται ο προσδιορισμός της πιθανότητας και του ποσού των προαναφερθέντων εκροών, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του έναν αριθμό από παράγοντες που αφορούν κυρίως την παροχή νομικών συμβουλών, την πρόοδο της υπόθεσης και ιστορικά στοιχεία από παρόμοιες υποθέσεις. Στην περίπτωση μιας προσφοράς η οποία γίνεται μέσα στο πλαίσιο ενός προγράμματος εθελούσιας εξόδου του Ομίλου, ο αριθμός των υπαλλήλων οι οποίοι αναμένεται να αποδεχθούν την προαναφερθείσα προσφορά μαζί με την ηλικιακή τους ομάδα, αποτελούν σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την επιμέτρηση της εκροής για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις προβλέψεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που έχουν αναγνωριστεί από τον Όμιλο παρατίθενται στις σημ. 35 και 42.

3.9 Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους

Ο Όμιλος χορηγεί στο προσωπικό του ως μέρος των απολαβών του δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2, η εύλογη αξία αυτών των μετοχών και των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών κατά την ημερομηνία παραχώρησης τους αναγνωρίζεται ως έξοδο (προγράμματα διακανονισμού συμμετοχικών τίτλων - equity settled plans). Όσον αφορά τις μετοχές που παραχωρούνται στο προσωπικό, η εύλογη αξία επιμετράται απευθείας βάσει της τιμής της μετοχής προσαρμοσμένης ώστε να λαμβάνει υπόψη τους όρους και τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες χορηγήθηκαν οι μετοχές. Όσον αφορά τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών που παραχωρούνται στο προσωπικό, σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν διαθέσιμες τιμές αγοράς, καθώς υπόκεινται σε ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που δεν απαντώνται σε δικαιώματα προαίρεσης που διαπραγματεύονται. Σε αυτή την περίπτωση, ο Όμιλος εκτιμά την εύλογη αξία των συμμετοχικών τίτλων που παραχωρούνται χρησιμοποιώντας μια μέθοδο αποτίμησης, η οποία είναι συνεπής με τις γενικά αποδεκτές μεθοδολογίες αποτίμησης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η μέθοδος αποτίμησης και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών που παραχωρήθηκαν στο προσωπικό του Ομίλου παρουσιάζονται στη σημείωση 39.

3.10 Μισθώσεις

Ο Όμιλος, ως μισθωτής, καθορίζει την διάρκεια της μίσθωσης ως τη μη ακυρώσιμη περίοδο της μίσθωσης, μαζί με τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα για παράταση της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, ή τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα καταγγελίας της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι δεν θα εξασκηθούν.

Ο Όμιλος ασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο είναι κατ' ουσίαν βέβαιη ή όχι η άσκηση ενός δικαιώματος ανανέωσης ή καταγγελίας της μίσθωσης, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες και τις οικονομικές συνθήκες που δημιουργούν οικονομικά κίνητρα. Ο Όμιλος επαναξιολογεί την περίοδο μίσθωσης μόλις επέλθει ένα σημαντικό γεγονός ή μεταβολή των συνθηκών που εμπίπτει στον έλεγχό του και επηρεάζει την δυνατότητα του να ασκήσει ή να μην ασκήσει το δικαίωμα ανανέωσης ή καταγγελίας, όπως σημαντικές βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων ή σημαντικές προσαρμογές σε μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, ο Όμιλος χρησιμοποιεί το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού (IBR) όταν το επιτόκιο που εμπεριέχεται στις μισθώσεις δεν μπορεί να καθοριστεί εύκολα. Το IBR είναι το επιτόκιο με το οποίο θα επιβαρυνόταν ο Όμιλος εάν δανειζόταν για παρόμοια χρονική περίοδο και με παρόμοιες εξασφαλίσεις τα απαραίτητα κεφάλαια για την αγορά ενός στοιχείου ενεργητικού παρόμοιας αξίας με το δικαίωμα χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού, σε παρόμοιο οικονομικό περιβάλλον.

Κατά συνέπεια, απαιτείται εκτίμηση όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα παρατηρήσιμα επιτόκια (όπως για θυγατρικές οι οποίες δεν εμπλέκονται σε χρηματοδοτικές συναλλαγές), ή όταν αυτά πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να αποτυπώνουν τους όρους και τις συνθήκες της μίσθωσης. Ο Όμιλος εκτιμά το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού χρησιμοποιώντας παρατηρήσιμα δεδομένα (όπως οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων) ως αφετηρία, όταν αυτά είναι διαθέσιμα, και πραγματοποιεί συγκεκριμένες πρόσθετες προσαρμογές ανά οικονομική οντότητα, όπως προσαρμογές στα περιθώρια φερεγγυότητας ή προσαρμογές προκειμένου να αποτυπωθούν οι όροι και οι συνθήκες της μίσθωσης. Για την Τράπεζα και τις Ελληνικές θυγατρικές, το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού προκύπτει από την εκτιμώμενη καμπύλη αποδόσεων των καλυμμένων ομολόγων, η οποία δημιουργείται με βάση τις παρατηρήσιμες αποδόσεις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, ενώ για τις θυγατρικές στο εξωτερικό το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού καθορίζεται ανά χώρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες.

3.11 Λοιπές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές

Πληροφορίες σχετικά με τις λοιπές εκτιμήσεις και παραδοχές που διενεργούνται από τον Όμιλο παρατίθενται στις σημειώσεις 20, 24 και 30.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Η κεφαλαιακή θέση του Ομίλου παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2023	2022⁽²⁾
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας	7.899	6.623
Συν: Αναπροσαρμογές λόγω μεταβατικών διατάξεων εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9	-	279
Συν: Εποπτικά δικαιώματα τρίτων	-	68
Μείον: Υπεραξία	(44)	(2)
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	(507)	(253)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	7.348	6.715
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier 1)	7.348	6.715
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	1.074	1.250
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	-	61
Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια	8.422	8.026
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	43.395	41.899

Δείκτες:

	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital ratio)	16,9	16,0
Pro-forma δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 ⁽¹⁾	17,0	16,0
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Total Capital Adequacy Ratio)	19,4	19,2
Pro-forma συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ⁽¹⁾	20,2	19,0

⁽¹⁾ Pro-forma με την ολοκλήρωση του project "Solar" (για τους δείκτες της 31/12/2022 και 31/12/2023) και "Leon" (για τον δείκτη της 31/12/2023) (σημ. 30), καθώς και την ενσωμάτωση της επίδρασης από την ολοκλήρωση της έκδοσης Ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) τον Ιανουάριο 2024 (βλ. κατωτέρω).

⁽²⁾ Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022 δεν έχουν αναπροσαρμοστεί λόγω: α) της αναδρομικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17 από τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου, Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών (σημ. 2.3) και β) της παρουσίασης των δραστηριοτήτων της εταιρείας Eurobank Direktna a.d. (Σερβία) ως μη συνεχιζόμενων (σημ. 30).

Σημειώσεις:

α) Το κέρδος ποσού € 1.140 εκατ. που αναλογεί στους μετόχους της Εταιρείας για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: κέρδος ποσού € 1.330 εκατ.) έχει συμπεριληφθεί στον υπολογισμό των ανωτέρω κεφαλαιακών δεικτών.

β) Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η αύξηση στο δείκτη CET1, σε σύγκριση με αυτόν την 31 Δεκεμβρίου 2022, οφείλεται κυρίως στην οργανική κερδοφορία για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 και την τιτλοποίηση Wave IV (σημ. 20) και αντισταθμίζεται μερικώς από i) την αύξηση του Σταθμισμένου Ενεργητικού λόγω της επαναφοράς της Τυποποιημένης Μεθόδου (Standardised Approach-STD) αντί της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (IRB Approach-IRB) (βλ. κατωτέρω) καθώς και στις προσθήκες νέων δανειακών απαιτήσεων, δανειακών δεσμεύσεων και εγγυητικών επιστολών και ii) την επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια από τη λήξη, την 1 Ιανουαρίου 2023, της πενταετούς μεταβατικής περιόδου για την αναγνώριση της επίπτωσης λόγω της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/2395 και της προσωρινής μεταχείρισης, όπως προσδιορίζεται στο Άρθρο 468 του Κανονισμού CRR που τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/873, των χρεωστικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI).

Την 1 Μαρτίου 2023, ο Όμιλος έλαβε την έγκριση της ΕΚΤ προκειμένου να επαναφέρει την Τυποποιημένη Μέθοδο (Standardised Approach-STD) αντί της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (IRB Approach-IRB) για όλα τα πιστωτικά του ανοίγματα. Η απόφαση του Ομίλου να προχωρήσει σε μία λιγότερο πολύπλοκη μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων βασίστηκε στο γεγονός ότι τα ιστορικά στοιχεία και η επίδοση, στα οποία βασίζονται τα μοντέλα IRB, θεωρούνται ότι είναι περιορισμένης αντιπροσωπευτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις. Η Τράπεζα σκοπεύει να συνεχίσει να χρησιμοποιεί εξελιγμένες τεχνικές διαχείρισης κινδύνου για εσωτερικούς σκοπούς όπως εγκρίσεις πιστώσεων, τιμολόγηση προσαρμοσμένη ως προς τον κίνδυνο, προβλέψεις βάσει του ΔΠΧΑ 9 και παρακολούθηση κινδύνου.

Ο Όμιλος επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές του. Η κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου παρακολουθείται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας (Κανόνες/δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών) οι οποίοι ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (γνωστή ως CRD IV), μαζί με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ (γνωστός ως CRR - κανονισμός περί κεφαλαιακών απαιτήσεων), όπως τα ανωτέρω είναι σε ισχύ. Η

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

προαναφερθείσα Οδηγία ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4261/2014, όπως είναι σε ισχύ. Επιπρόσθετα, ο CRR όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 2020/873 (CRR quick fix) προβλέπει, μεταξύ άλλων, την παράταση κατά δύο έτη της δυνατότητας των τραπεζών να προσθέτουν στα εποπτικά τους κεφάλαια τυχόν αύξηση των προβλέψεων για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (Σταδίου 1 και Σταδίου 2) συγκριτικά με αυτές που αναγνωρίστηκαν την 1 Ιανουαρίου 2020 για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, τα οποία δεν βρίσκονται υπό καθεστώς αθέτησης της αποπληρωμής τους. Η ελάφρυνση που ισχύει για το 2023 και για το 2024 είναι 50% και 25%, αντίστοιχα.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP), ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητές του σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα τριών ετών.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διενεργεί σε ετήσια βάση, τη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - SREP), ώστε να καθορίσει τις εποπτικές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Ο κύριος σκοπός της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης είναι να διασφαλίσει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν επαρκείς ρυθμίσεις, στρατηγικές, διαδικασίες, μηχανισμούς, καθώς και κεφάλαια και ρευστότητα ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή διαχείριση και κάλυψη των κινδύνων που έχουν αναλάβει ή στους οποίους ενδέχεται να εκτεθούν. Στους παραπάνω κινδύνους συμπεριλαμβάνονται εκείνοι που προέκυψαν από τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing) και οι κίνδυνοι τους οποίους το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να επιφέρει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Σύμφωνα με την απόφαση SREP του 2022, από τον Ιανουάριο 2023, η Απαίτηση του Πυλώνα 2 για τον Όμιλο ανέρχεται σε 2,75% σε επίπεδο συνολικού κεφαλαίου (ή σε 1,55% σε επίπεδο δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1) αντανακλώντας τη βελτιωμένη οικονομική θέση του Ομίλου σε όρους ποιότητας στοιχείων ενεργητικού. Συνεπώς, στις 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος υποχρεούταν να τηρεί το δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 τουλάχιστον στο 12,20% (συμπεριλαμβανομένου του ελλείματος του πρόσθετου κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (AT1) και του κεφαλαίου της κατηγορίας 2 (Tier 2)) και το συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον στο 14,68% (Συνολική Κεφαλαιακή Απαίτηση - OCR), συμπεριλαμβανομένης της Συνδυσασμένης Απαίτησης Αποθέματος Ασφαλείας 3,93%, που καλύπτεται με μέσα κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1), το οποίο προστίθεται στο Σύνολο Κεφαλαιακής Απαίτησης SREP (TSCR).

Η ανάλυση των CET1 και των συνολικών κεφαλαιακών απαιτήσεων του Ομίλου παρουσιάζεται παρακάτω.

	31 Δεκεμβρίου 2023	
	CET1 κεφαλαιακές απαιτήσεις	Σύνολο κεφαλαιακών απαιτήσεων
Ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση	4,50%	8,00%
Απαίτηση Πυλώνα 2 (P2R)	1,55%	2,75%
Σύνολο κεφαλαιακής απαίτησης SREP (TSCR)	6,05%	10,75%
Συνδυσασμένη απαίτηση αποθέματος ασφαλείας (CBR)		
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (CCoB)	2,50%	2,50%
Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCyB)	0,43%	0,43%
Απόθεμα ασφαλείας των Λοιπών Συστημικά Σημαντικών Ιδρυμάτων (O-SII)	1,00%	1,00%
Συνολική Κεφαλαιακή Απαίτηση (OCR), εξαιρουμένου του ελλείματος	9,98%	14,68%
Έλλειμμα πρόσθετου κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (AT1) και του κεφαλαίου της κατηγορίας 2 (Tier 2)	2,22%	-
Συνολική Κεφαλαιακή Απαίτηση (OCR), συμπεριλαμβανομένου του ελλείματος	12,20%	14,68%

Η ανωτέρω απαίτηση του δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 ύψους 12,20% λαμβάνει υπόψη ότι την 31 Δεκεμβρίου 2023 ο Όμιλος δεν είχε πρόσθετο κεφάλαιο της Κατηγορίας 1 (AT1), ενώ το κεφάλαιο της Κατηγορίας 2 ήταν στο 2,48%, σε σύγκριση με το μερίδιο του 2,02% για το πρόσθετο κεφάλαιο της Κατηγορίας 1 και 2,69% για το κεφάλαιο της Κατηγορίας 2 που επιτρέπεται από τη νομοθεσία για την κάλυψη μέρους του Σύνολο Κεφαλαιακής Απαίτησης SREP (TSCR). Εάν την 31 Δεκεμβρίου

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

2023 ο Όμιλος είχε πλήρως χρησιμοποιήσει τη δυνατότητα έκδοσης πρόσθετου κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 και κεφαλαίου της Κατηγορίας 2, η απαίτηση του δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 θα ήταν στο 9,98%.

Από την 1 Ιανουαρίου 2024, το απόθεμα ασφαλείας των Λοιπών Συστημικά Σημαντικών Ιδρυμάτων (O-SII) που θα πρέπει να τηρείται από τον Όμιλο, αυξήθηκε σε 1,25% (από 1% το 2023), σύμφωνα με την Απόφαση 221/1/17.10.2023 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος, λόγω τροποποίησης στη μεθοδολογία που εφαρμόζεται για τον προσδιορισμό του ύψους του τηρούμενου αποθέματος ασφαλείας O-SII. Το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCyB) υπολογίζεται σε τριμηνιαία βάση σύμφωνα με τα ποσοστά αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας που εφαρμόζονται σε κάθε χώρα στην οποία ο Όμιλος έχει ανοίγματα.

Περαιτέρω γνωστοποιήσεις σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013, παρέχονται στην Ενοποιημένη Έκθεση του Πυλώνα 3, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα της Εταιρείας.

Ελάχιστη Απαίτηση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL)

Με βάση την Οδηγία 2014/59 (Οδηγία για την Ανάκαμψη και Εξυγίανση Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επιχειρήσεων Επενδύσεων), όπως ισχύει, η οποία ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4335/2015, όπως ισχύει, οι ευρωπαϊκές τράπεζες υποχρεούνται να τηρούν την Ελάχιστη Απαίτηση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (MREL). Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (Single Resolution Board - SRB) έχει ορίσει την Τράπεζα Eurobank Α.Ε. ως την οντότητα εξυγίανσης του Ομίλου και ως στρατηγική για σκοπούς εξυγίανσης αυτή του Μοναδικού Σημείου Έναρξης (Single Point of Entry - SPE). Με βάση την τελευταία οδηγία του SRB προς την Τράπεζα, η πλήρης απαίτηση MREL (τελικός στόχος) που θα πρέπει να επιτευχθεί από την Τράπεζα σε ενοποιημένη βάση έως το τέλος του 2025 καθορίζεται σε 27,82% του συνόλου του σταθμισμένου ενεργητικού (Risk weighted assets - RWA), συμπεριλαμβανομένης της συνδυασμένης απαίτησης αποθέματος ασφαλείας (Combined buffer requirement - CBR) σε πλήρη εφαρμογή (fully loaded) ύψους 4,25%. Ο τελικός στόχος που πρέπει να επιτευχθεί για τον δείκτη MREL επικαιροποιείται από το SRB ετησίως. Για το 2024, ο ενδιάμεσος μη δεσμευτικός στόχος για το δείκτη MREL σε ισχύ από τον Ιανουάριο 2024, ανέρχεται σε 23,23% του σταθμισμένου ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένης της συνδυασμένης απαίτησης αποθέματος ασφαλείας (CBR) ύψους 4,18%.

Την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής της για τη διασφάλιση της διαρκούς κάλυψης των υποχρεώσεων της όσον αφορά στο MREL, η Τράπεζα ολοκλήρωσε επιτυχώς την έκδοση δύο ομολόγων υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. έκαστη, τον Ιανουάριο και το Νοέμβριο 2023, αντιστοίχως (σημ. 34). Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο δείκτης MREL της Τράπεζας σε ενοποιημένη βάση ανέρχεται σε 24,91% του σταθμισμένου ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένου του κέρδους της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: 23,07%), υπερβαίνοντας τον προαναφερθέντα ενδιάμεσο μη δεσμευτικό στόχο MREL 23,23%.

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Τον Ιανουάριο 2024, η Eurobank Holdings ανακοίνωσε την επιτυχή ολοκλήρωση της έκδοσης ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (subordinated Tier 2), ύψους € 300 εκατ. Τα κεφάλαια που θα αντληθούν μέσω της έκδοσης θα συνδράμουν στην στρατηγική του Ομίλου αναφορικά με την συνεχή κάλυψη των υποχρεώσεων του όσον αφορά τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και την ελάχιστη απαίτηση ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων, ενώ επίσης θα διατεθούν για τους επιχειρηματικούς σκοπούς της Τράπεζας (σημ.34).

Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («Stress Test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2023

Τον Ιανουάριο 2023, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) ξεκίνησε το stress test των τραπεζών της ΕΕ για το 2023, το οποίο σχεδιάστηκε να παράσχει σημαντικά στοιχεία για την αξιολόγηση της ανθεκτικότητας του Ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα στο τρέχον αβέβαιο και διαρκώς μεταβαλλόμενο μακροοικονομικό περιβάλλον.

Η άσκηση συντονίστηκε από την EAT σε συνεργασία με την ΕΚΤ και τις εθνικές εποπτικές αρχές και διεξήχθη σύμφωνα με τη μεθοδολογία της EAT και τα σενάρια που παρασχεθήκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (European Systemic Risk Board -ΕΣΣΚ). Πραγματοποιήθηκε βάσει των στοιχείων του τέλους του 2022 και αξιολόγησε την επίδοση των τραπεζών της ΕΕ σε ένα βασικό και ένα δυσμενές μακροοικονομικό σενάριο, καλύπτοντας την τριετία από το 2023 έως το 2025. Το βασικό σενάριο για τις χώρες της ΕΕ βασίστηκε στις προβλέψεις των εθνικών κεντρικών τραπεζών της ΕΕ του Δεκεμβρίου 2022. Το δυσμενές σενάριο, αν και δεν είναι πιθανό να πραγματοποιηθεί, χρησιμοποιήθηκε προκειμένου να αξιολογηθεί η ανθεκτικότητα των τραπεζών σε ένα υποθετικό δυσμενές σενάριο σημαντικής επιδείνωσης στη συνολική προοπτική της οικονομίας και των χρηματοοικονομικών αγορών τα επόμενα τρία έτη. Το ανωτέρω, ειδικότερα απεικόνισε ένα δυσμενές σενάριο που σχετίζεται με μία υποθετική

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

επιδείνωση των γεωπολιτικών εξελίξεων, οδηγώντας σε σημαντική μείωση του ΑΕΠ με πληθωρισμό που εμμένει και υψηλά επιτόκια. Από πλευράς μείωσης του ΑΕΠ, το δυσμενές σενάριο του 2023 ήταν το πιο αυστηρό που έχει χρησιμοποιηθεί σε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της ΕΕ έως τώρα. Ο Όμιλος της Eurobank Holdings συμμετείχε στην άσκηση προσομοίωσης που διεξήγαγε η ΕΑΤ. Παράλληλα, η ΕΚΤ πραγματοποίησε τη δική της άσκηση προσομοίωσης για έναν αριθμό μεσαίου μεγέθους τραπεζών που είναι υπό την άμεση εποπτεία της και δεν περιλήφθηκαν στην άσκηση προσομοίωσης που διεξήγαγε η ΕΑΤ.

Αποτελέσματα Stress Test για το 2023

Την 28 Ιουλίου 2023, η Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Συμμετοχών Α.Ε. (Εταιρεία) ανακοίνωσε ότι ο Όμιλος ολοκλήρωσε με επιτυχία την πανευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων 2023 (Stress Test-ST) η οποία συντονίστηκε από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ). Τα αποτελέσματα του Ομίλου καθώς και η ανθεκτικότητά του στις παραμέτρους του δυσμενούς σεναρίου της άσκησης είναι σημαντικά βελτιωμένα σε σχέση με αυτά της αντίστοιχης άσκησης (ST) του 2021.

Η αφετηρία της άσκησης είναι η οικονομική και κεφαλαιακή θέση του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2022, όπως υπολογίστηκε σύμφωνα με την Τυποποιημένη Μέθοδο (Standardised Approach-STD). Την εν λόγω ημερομηνία, ο Δείκτης CET1 του Ομίλου, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2025 (Fully loaded CET1-FL CET1), ανήλθε σε 14,4%. Υπό το Βασικό σενάριο ο Δείκτης FL CET1 αυξάνεται κατά 360 μ.β. κατά τη διάρκεια του τριετούς χρονικού ορίζοντα της άσκησης, φτάνοντας στο επίπεδο του 18% στο τέλος του 2025. Υπό το Δυσμενές σενάριο, ο Δείκτης FL CET1 μειώνεται κατά 220 μ.β. στο τέλος του 2025 και διαμορφώνεται σε 12,2%, ενώ στο τέλος του πρώτου έτους του δυσμενούς σεναρίου (2023), ο Όμιλος σημείωσε τη μεγαλύτερη απομείωση του Δείκτη FL CET1, κατά 316 μ.β.

5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

5.1 Χρήση χρηματοοικονομικών μέσων

Οι δραστηριότητες του Ομίλου σχετίζονται κυρίως με τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Ο Όμιλος αποδέχεται καταθέσεις από πελάτες, τόσο με σταθερό όσο και κυμαινόμενο επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους και επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, επενδύοντας τα κεφάλαια αυτά σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία με επιτοκιακά περιθώρια μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση αυτών των περιθωρίων, μέσω της συγκέντρωσης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και της χορήγησης δανείων για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους με υψηλότερα επιτόκια, διατηρώντας παράλληλα επαρκή ρευστότητα ώστε να ικανοποιεί όλες τις υποχρεώσεις του που μπορεί να καταστούν απαιτητές από τους δικαιούχους.

Επίσης, ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση των επιτοκιακών περιθωρίων, μέσω της επίτευξης περιθωρίων πάνω από το μέσο όρο, μετά από προβλέψεις, μέσω δανειοδοτήσεων προς επιχειρήσεις και πελάτες λιανικής τραπεζικής εντός ενός εύρους πιστωτικού κινδύνου. Τα πιστωτικά αυτά ανοίγματα περιλαμβάνουν τόσο δάνεια όσο και στοιχεία εκτός ισολογισμού όπως εγγυήσεις, ενέγγυες πιστώσεις και λοιπές δεσμεύσεις.

Ο Όμιλος επενδύει σε χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματοοικονομικές αγορές καθώς και σε εξωχρηματιστηριακά χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην αγορά μετοχών και ομολόγων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα επιτόκια.

5.2 Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων του, ο Όμιλος εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς (περιλαμβανομένου του συναλλαγματικού, επιτοκιακού κινδύνου, κινδύνων περιθωρίου, μετοχών και μεταβλητότητας), κίνδυνο ρευστότητας, λειτουργικό κίνδυνο και άλλους μη χρηματοοικονομικούς κινδύνους, καθώς και κλιματικό κίνδυνο. Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν οι ανωτέρω κίνδυνοι στη χρηματοοικονομική επίδοση, στη χρηματοοικονομική θέση και στις ταμειακές ροές του Ομίλου.

Διαχείριση Κινδύνων στόχοι και πολιτικές

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ότι η ανάληψη κινδύνων είναι ένα αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων του για την επίτευξη των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων. Ως εκ τούτου, η Διοίκηση του Ομίλου θεσπίζει επαρκείς μηχανισμούς για την έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων και την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Λόγω του ότι οι οικονομικές, τραπεζικές, κανονιστικές και λειτουργικές συνθήκες διαρκώς εξελίσσονται και μεταβάλλονται, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τους μηχανισμούς διαχείρισης κινδύνων με στόχο τη συνεχή και βέλτιστη προσαρμογή του στο περιβάλλον αυτό. Η δομή, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ελέγχου της Τράπεζας διασφαλίζουν τόσο την αρχή της ανεξαρτησίας όσο και την άσκηση επαρκούς εποπτείας.

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αποτελεί βασική προτεραιότητα της Διοίκησης, όπως επίσης και ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον Όμιλο. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει διαθέσει σημαντικά μέσα για την αναβάθμιση των πολιτικών, μεθόδων και υποδομών του, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), και του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης (SRB), με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) και της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, και τις βέλτιστες διεθνείς τραπεζικές πρακτικές. Ο Όμιλος εφαρμόζει μια σαφώς προσδιορισμένη εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων, ανεξάρτητες αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών και αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης για όλους τους σημαντικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθεται, στην Ελλάδα και σε κάθε χώρα του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από τον Όμιλο αναθεωρούνται κυρίως σε ετήσια βάση.

Το μέγιστο ύψος των κινδύνων που προτίθεται να αναλάβει ο Όμιλος για την επιδίωξη των στρατηγικών του στόχων καθορίζεται στο εσωτερικό έγγραφο «Πλαίσιο διάθεσης για ανάληψη κινδύνων» μέσω ποσοτικών και ποιοτικών διατυπώσεων, που συμπεριλαμβάνουν και συγκεκριμένα όρια ανοχής ανά είδος κινδύνου. Οι βασικοί στόχοι του προσδιορισμού της διάθεσης ανάληψης κινδύνων είναι, η υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης του Ομίλου, η διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας σε συνδυασμό με την επίτευξη υψηλής αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και η συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Το επίπεδο ανάληψης κινδύνου επικοινωνείται με σαφήνεια σε όλο τον Όμιλο, καθορίζοντας την κουλτούρα διαχείρισης κινδύνου και διαμορφώνοντας τη βάση στην οποία οι πολιτικές κινδύνου και τα αντίστοιχα όρια αυτών καθορίζονται, τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Στοχεύοντας την αναγνώριση των σημαντικών κινδύνων, η Τράπεζα έχει διαμορφώσει πλαίσιο Αναγνώρισης Κινδύνων και Αξιολόγησης του βαθμού Σημαντικότητας τους (RIMA Framework).

Ο εντοπισμός και η αξιολόγηση όλων των κινδύνων είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την αποτελεσματική Διαχείριση Κινδύνων. Ο Όμιλος στοχεύοντας να εξασφαλίσει μια συνολική εικόνα για τους κινδύνους που συνδέονται με την υλοποίηση της στρατηγικής του, αναγνωρίζει τις νέες εξελίξεις έγκαιρα και αξιολογεί τις πιθανές επιπτώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει τον κίνδυνο κλιματικής αλλαγής ως σημαντικό κίνδυνο και με βάση τις εποπτικές οδηγίες είναι στη διαδικασία προσαρμογής των πολιτικών και μεθοδολογιών αναγνώρισης και παρακολούθησης των σχετικών κινδύνων (σημ. 5.2.5).

Επιτροπή Κινδύνων (ΕΚ του ΔΣ) - (Board Risk Committee - BRC)

Η ΕΚ του ΔΣ έχει ως αρμοδιότητα να υποστηρίξει το ΔΣ και να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος έχει μια σαφώς καθορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο και τη διάθεση ανάληψης κίνδυνου.

Η ΕΚ του ΔΣ αξιολογεί το προφίλ κινδύνων του Ομίλου, παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα επίπεδα διάθεσης και ανεκτικότητας ανάληψης κινδύνων και διασφαλίζει ότι ο Όμιλος έχει εφαρμόσει ένα πλαίσιο διαχείρισης κίνδυνου με τις κατάλληλες μεθοδολογίες, εργαλεία μοντελοποίησης, πηγές δεδομένων καθώς και επαρκές και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό για να εντοπίζει, αξιολογεί, παρακολουθεί και να μετριάξει τους κινδύνους. Επιπλέον στην ΕΚ έχουν παρασχεθεί συγκεκριμένες εγκριτικές αρμοδιότητες.

Η ΕΚ του ΔΣ αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικούς διευθυντές, συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν κρίνεται αναγκαίο.

Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (MRC)

Η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (Management Risk Committee - MRC) είναι μια διοικητική επιτροπή που συστήθηκε από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και η κύρια ευθύνη της είναι η επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η MRC υποβάλλει αναφορές προς την ΕΚ του ΔΣ για θέματα που σχετίζονται με κινδύνους και εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Η MRC υποστηρίζει τον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου να αναγνωρίζει τους σημαντικούς κινδύνους, να τους θέτει άμεσα υπόψη της ΕΚ του ΔΣ, καθώς και να διασφαλίζει ότι οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες είναι επαρκείς για την ορθή διαχείριση των κινδύνων και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλής τον Group Chief Risk Officer (GCRO), ενεργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνη για την αναγνώριση, αξιολόγηση, παρακολούθηση, την επιμέτρηση και τη διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος. Αποτελείται από τη Μονάδα Πίστης (GC) του Ομίλου, τη Μονάδα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCC), τη Μονάδα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου (GRCAC), τη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR), τη Μονάδα Group Operational and Non-Financial Risks (GONFR), τη Μονάδα Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων του Ομίλου (GMVG), τη Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού Λειτουργιών Διαχείρισης Κίνδυνου & Κλιματικού Κινδύνου του Ομίλου (GRMSPO&CR), τη Μονάδα Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης (SRRP), και τη Μονάδα Ανάλυσης Κινδύνων (RA).

Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (MEA)

Ο Όμιλος υλοποιεί το Στρατηγικό πλάνο των NPE μέσω της εφαρμογής του από την doValue Greece για το χαρτοφυλάκιο που έχει ανατεθεί και τις συναλλαγές τιτλοποίησης.

Επιτροπή Διαχείριση Προβληματικών Δανειών (Troubled Assets Committee – TAC)

Η TAC έχει συσταθεί σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις και ο κύριος σκοπός της είναι να λειτουργεί ως ανεξάρτητο όργανο, που παρακολουθεί στενά το προβληματικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και την υλοποίηση της στρατηγικής διαχείρισης των NPE.

Remedial and Servicing Strategy (RSS)

Ο Τομέας RSS έχει αποστολή μεταξύ άλλων την εκπόνηση του σχεδίου μείωσης των NPE και τη στενή παρακολούθηση της συνολικής απόδοσης του NPE χαρτοφυλακίου καθώς και της σχέσης της Τράπεζας με την doValue Greece. Επιπρόσθετα, σε συνέχεια των δεσμεύσεων της Τράπεζας έναντι των απαιτήσεων παρακολούθησης της μεταφοράς σημαντικού κινδύνου (SRT) σχετικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας, ο RSS διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη διασφάλιση της ομαλής και έγκαιρης εκτέλεσης της σχετικής διαδικασίας και στην κατάλληλη επίλυση τυχόν ελλείψεων, παρέχοντας παράλληλα τυχόν απαιτούμενες διευκρινίσεις ή πρόσθετο υλικό που απαιτείται από τις εποπτικές αρχές. Ο επικεφαλής του RSS αναφέρεται στο Γενικό Διευθυντή Στρατηγικής Ομίλου.

Σε αυτό το πλαίσιο ο RSS, μεταξύ άλλων, είναι υπεύθυνος για τα ακόλουθα:

- α) Ανάπτυξη και ενεργή παρακολούθηση των NPE στόχων και του σχεδίου μείωσης τους,
- β) Καθορισμός στρατηγικών αρχών, προτεραιοτήτων, πλαισίου πολιτικής και παρακολούθηση απόδοσης (Key Performance Indicators – KPIs) βάσει των οποίων η doValue Greece διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο,
- γ) Στενή παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων στρατηγικών, καθώς και όλων των συμβατικών διατάξεων στο πλαίσιο των συμβατικών συμφωνιών που αφορούν την ανάθεση του Eurobank χαρτοφυλακίου στην doValue Greece συμπεριλαμβανομένου του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου του ERB Recovery DAC,
- δ) Παρακολούθηση της απόδοσης των τίτλων υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων σε συνεργασία με το Group Risk, ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τη μεταφορά σημαντικού κινδύνου (SRT) και του Προγράμματος Εγγύησης Ελληνικών Τιτλοποιήσεων (HAPS),
- ε) Προϋπολογισμός και παρακολούθηση των εξόδων και εσόδων της Τράπεζας που σχετίζονται με το ανατεθειμένο χαρτοφυλάκιο,
- στ) Στενή συνεργασία με την doValue Greece σε καθημερινή βάση για την επίτευξη των στόχων του Ομίλου,
- ζ) Επικοινωνία με τις εποπτικές αρχές.

Επιχειρησιακοί στόχοι για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (MEA)

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) σχετικά με τη διαχείριση των NPE, η νέα Στρατηγική Διαχείρισης των NPE (NPE Management Strategy) του Ομίλου για τα έτη 2024-2026, μαζί με τους ετήσιους στόχους για τα NPE τόσο σε επίπεδο Τράπεζας όσο και σε επίπεδο Ομίλου προβλέπει τη μείωση του δείκτη NPE του Ομίλου στο 3,2% το 2026.

5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους. Επίσης, ο πιστωτικός κίνδυνος συνδέεται με τον κίνδυνο της χώρας και τον κίνδυνο διακανονισμού, που αναλύονται παρακάτω:

A) Ο κίνδυνος χώρας είναι ο κίνδυνος ζημιών που προκύπτουν από διασυννοριακές δανειοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες και αφορά στην αβεβαιότητα που συνδέεται με την έκθεση σε μια συγκεκριμένη χώρα. Αυτή η αβεβαιότητα μπορεί να σχετίζεται

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

με διάφορους παράγοντες συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου ζημιών λόγω εθνοποίησης, απαλλοτρίωσης, αναδιάρθρωσης του χρέους και μεταβολής των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Β) Ο κίνδυνος διακανονισμού είναι ο κίνδυνος που προκύπτει κατά την εκκαθάριση των πληρωμών, για παράδειγμα για συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων και των συναλλαγών νομισμάτων. Ο κίνδυνος προκύπτει όταν εμβάζονται χρηματικά ποσά προτού εξακριβωθεί ότι έχουν ληφθεί οι πληρωμές των αντισυμβαλλομένων.

Ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας που παρέχονται, όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, και παρακολουθείται στενά από εξειδικευμένες μονάδες διαχείρισης κινδύνων, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

(α) Πιστοδοτική διαδικασία εγκρίσεων

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες σε επίπεδο χώρας. Ο επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ των στελεχών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του.

Επιτροπές Πιστοδοτήσεων

Η διαδικασία έγκρισης των πιστοδοτήσεων των επιχειρηματικών δανείων είναι κεντροποιημένη και πραγματοποιείται μέσω επιτροπών πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια. Οι βασικές επιτροπές είναι οι εξής:

- Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (κεντρικές και τοπικές), οι οποίες είναι εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέες πιστοδοτήσεις, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν για τοπικούς ομίλους τα υπάρχοντα όρια στα επίπεδα εγκρίσεών τους, τα οποία καθορίζονται με βάση τη συνολική έκθεση πιστούχου ή του ομίλου, την κατηγορία κινδύνου (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), όπως επίσης και την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Επιτροπές Πιστωτικών Χειρισμών (ΕΠΙΧ), οι οποίες λαμβάνουν αποφάσεις για θέματα πιστοδοτήσεων και ενεργειών που πρέπει να πραγματοποιηθούν για πελάτες σε δυσχερή οικονομική θέση,
- Διεθνείς Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (Περιφερειακή και Χωρών), που έχουν συσταθεί για πιστοδοτήσεις σε επιχειρηματικούς πελάτες των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό, εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέα όρια, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν υφιστάμενα μέσα στα επίπεδα εγκριτικών ευχερειών τους, ανάλογα με τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου του (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), καθώς και με την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Διεθνείς Επιτροπές Πιστοδοτήσεων Ειδικού Χειρισμού που έχουν συσταθεί για το χειρισμό επιχειρηματικών πιστούχων σε δυσχερή οικονομική θέση των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό.

Οι επιτροπές πιστοδοτήσεων συνεδριάζουν σε εβδομαδιαία βάση ή και συχνότερα, όταν αυτό απαιτείται.

Πίστη Ομίλου

Σε ένα περιβάλλον αυξανόμενων απαιτήσεων, η Πίστη Ομίλου (ΠΟ) έχει ως αποστολή τη διαφύλαξη των στοιχείων του ενεργητικού της Τράπεζας και των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου μέσω της αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου, διατυπώνοντας τεκμηριωμένες συστάσεις ώστε ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος ανά δανειζόμενο (οφειλέτη) να θεωρείται αποδεκτός σύμφωνα με το Πλαίσιο Διάθεσης για Ανάληψη Κινδύνων που έχει εγκριθεί. Η ΠΟ διευθύνεται από τον Γενικό Διευθυντή Πίστης του Ομίλου ο οποίος αναφέρεται στον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου.

Η Πίστη Ομίλου αποτελείται από την Επιχειρηματική Πίστη που έχει την ευθύνη αξιολόγησης των πιστωτικών κινδύνων συσχετιζόμενων με την Ελλάδα και των Θυγατρικών της Τράπεζας στο εξωτερικό και από την Λιανική Πίστη που καλύπτει τις μικρές επιχειρήσεις και τα δάνεια των ιδιωτών.

1. Επιχειρηματική Πίστη

(α) Ελλάδα: Η Μονάδα αξιολογεί τα πιστωτικά αιτήματα που προέρχονται από μονάδες επιχειρηματικής πίστης οι οποίες χειρίζονται μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις κάθε κατηγορίας κινδύνου και εξειδικευμένους τομείς δανεισμού όπως η Ναυτιλία και οι δομημένες χρηματοδοτήσεις (Structured Finance, Commercial Real Estate, Hotels & Leisure, Project Finance,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

M&A Financing) και Ιδιωτική Τραπεζική. Τα κύρια καθήκοντα της αντίστοιχης ρόλης εργασίας και των εμπλεκόμενων πιστωτικών μονάδων αφορούν τα ακόλουθα:

- Αξιολόγηση και Σύνταξη ανεξάρτητης γνωμοδότησης κινδύνου, με βάση τις εσωτερικές διαδικασίες, για κάθε πιστωτικό αίτημα που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων :
 - (i) αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου του πιστούχου λαμβάνοντας υπόψη ποιοτικούς και ποσοτικούς παράγοντες κινδύνου (όπως κινδύνους αγοράς, λειτουργικούς, διαρθρωτικούς και οικονομικούς),
 - (ii) προτάσεις για τη διαμόρφωση πιστοδοτικών προτάσεων που να είναι ικανοποιητικά καλυμμένες και επαρκώς δομημένες από την Τράπεζα και,
 - (iii) Αξιολόγηση και επιβεβαίωση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων για κάθε πιστούχο ώστε οι κίνδυνοι να αντικατοπτρίζονται επαρκώς
- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις επιτροπές πιστοδοτήσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες εγκρίσεων Πιστοδοτήσεων
- Ενεργή συμμετοχή σε εποπτικούς ελέγχους και σε σημαντικά εσωτερικά έργα της Τράπεζας, παρέχοντας εξειδικευμένη γνώση, εμπειρία και υποστήριξη σε άλλες διευθύνσεις της Τράπεζας,
- Προετοιμασία εξειδικευμένων αναφορών προς τη Διοίκηση σε τακτική βάση, σε σχέση με τους 25 μεγαλύτερους πιστοδοτούμενους ομίλους της Τράπεζας και στατιστικά αναφορικά με τις εγκρίσεις νέων σημαντικών χρηματοδοτήσεων

(β) **Θυγατρικές εξωτερικού:** Μέσω της εξειδικευμένης Μονάδας Διεθνούς Επιχειρηματικής Πίστης είναι υπεύθυνη να συμμετέχει ενεργά στην αξιολόγηση δανείων που υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια και προέρχονται από τις Θυγατρικές Βουλγαρίας, την Κύπρου και το τμήμα του χαρτοφυλακίου δανείων του Λουξεμβούργου (συμπεριλαμβανομένου του Λονδίνου). Επιπλέον, τα καθήκοντα και οι ευθύνες της αντίστοιχης μονάδας επισημαίνονται παρακάτω:

- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Διεθνείς επιτροπές Πιστοδοτήσεων (Περιφερειακή και Ειδικού Χειρισμού) και τις Επιτροπές Κινδύνου της χώρας (CRC) ,
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης Ειδικού Χειρισμού για τη Βουλγαρία οι οποίες παρακολουθούν και αποφασίζουν την στρατηγική των προβληματικών επιχειρηματικών σχέσεων με δανειακά υπόλοιπα μεγαλύτερα ενός ορίου που από κοινού θέτει η Μονάδα Διεθνούς Επιχειρηματικής Πίστης και η Μονάδα TAG της κάθε χώρας,
- Παροχή συμβουλών για βέλτιστες πρακτικές στις μονάδες πιστοδοτήσεων των θυγατρικών στο εξωτερικό.

Η ΠΟ είναι επίσης υπεύθυνη για την προετοιμασία των θεμάτων των επιτροπών πιστώσεων, τη διανομή του αντίστοιχου υλικού και την τήρηση των πρακτικών συνεδριάσεων των αντίστοιχων Επιτροπών Πιστώσεων.

2. Λιανική Πίστη

Ο σκοπός Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και Πιστοδοτήσεων Λιανικής Τραπεζικής είναι η αξιολόγηση των αιτημάτων, που υποβάλλονται από τις μονάδες Λιανικής Τραπεζικής, σε σχέση με δανειζόμενους του λιανικού χαρτοφυλακίου (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και Ιδιώτες). Τα κύρια καθήκοντα της Λιανικής Πίστης συνοψίζονται παρακάτω:

- Αξιολόγηση των πιστωτικών αιτημάτων σε ευθυγράμμιση με τα κριτήρια και τη μεθοδολογία αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου όπως αυτά περιγράφονται στο αντίστοιχο Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής
- Ανάλυση και αξιολόγηση παραγόντων κινδύνου ανάλογα με το είδος του πιστωτικού αιτήματος
- Σύνταξη ανεξάρτητης γνωμοδότησης κινδύνου με βάση τις εσωτερικές διαδικασίες
- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου στις πιστοδοτικές επιτροπές με βάση τις εγκριτικές διαδικασίες, σύμφωνα με τα Εγκριτικά Κλιμάκια που ορίζονται στο Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής
- Ενεργή συμμετοχή σε εποπτικούς ελέγχους και σε σημαντικά εσωτερικά έργα της Τράπεζας παρέχοντας εξειδικευμένη γνώση, εμπειρία και υποστήριξη σε άλλες Μονάδες της Τράπεζας

(β) Παρακολούθηση Πιστωτικού Κινδύνου**Πιστωτικός Έλεγχος Ομίλου**

Ο Πιστωτικός Έλεγχος του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων και λειτουργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρησιακές μονάδες της Τράπεζας. Η Μονάδα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι κύριες δραστηριότητες του Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- επίβλεψη, υποστήριξη και συντήρηση των συστημάτων διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας και απομείωσης που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της απόδοσης των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- επίβλεψη και έλεγχο των μονάδων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου των θυγατρικών του εξωτερικού,
- τακτική παρακολούθηση και παρουσίαση ανά τρίμηνο της συνολικής εικόνας των πιστωτικών ανοιγμάτων στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, με συνοδευτικές αναλύσεις,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υιοθετημένων στρατηγικών και προτεινόμενων λύσεων σχετικά με την αντιμετώπιση και επίτευξη των στόχων μείωσης των μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE), όπως αυτοί κοινοποιήθηκαν και συμφωνήθηκαν με τις Εποπτικές Αρχές,
- πραγματοποίηση ελέγχων φακέλων πιστοδοτήσεων και σύνταξη γραπτών αναφορών προς τη Διοίκηση για την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου και την τήρηση των υφιστάμενων κανονισμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA),
- επίβλεψη και έλεγχος ότι οι ταξινομήσεις ανοιγμάτων κατά EBA γίνονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και οδηγίες,
- συμμετοχή στην έγκριση νέων πιστωτικών πολιτικών και νέων δανειακών προϊόντων,
- συμμετοχή στην Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων,
- παρουσία στις συνεδριάσεις των εγκριτικών Επιτροπών Πιστοδοτήσεων, καθώς επίσης και των Επιτροπών Πιστωτικών Χειρισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου,
- χάραξη της πολιτικής προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου και επιμέτρηση των προβλέψεων των ελληνικών δανειακών χαρτοφυλακίων καθώς και δημιουργία σχετικών αναφορών προς τη Διοίκηση,
- τακτική αξιολόγηση της επάρκειάς των προβλέψεων για όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου,
- σύνταξη, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δανειακές μονάδες, των εγχειριδίων πιστωτικής πολιτικής για τους ενήμερους πελάτες,
- παροχή καθοδήγησης και παρακολούθηση της διαδικασίας σχεδιασμού και αξιολόγησης των πιστωτικών πολιτικών πριν την έγκρισή τους από τη Διοίκηση,
- Μέσω ελέγχων (field or thematic reviews) σε δειγματοληπτική βάση, παρακολούθηση της τήρησης της συχνότητας των εκτιμήσεων των εξασφαλίσεων με ακίνητα, σύμφωνα με την πολιτική και τις διαδικασίες αποτίμησης των εξασφαλίσεων της τράπεζας,
- παρακολούθηση των εποπτικών, κανονιστικών εξελίξεων, νέων τάσεων και βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του προκειμένου να ενημερώνεται άμεσα η Διοίκηση και να προτείνει τις απαιτούμενες ενέργειες.

Μονάδα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου Ομίλου

Η Μονάδα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου αναπτύσσει και συντηρεί τα μοντέλα αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου για τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου, υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, διενεργεί ασκήσεις προσομοίωσης (stress test) καθώς και μελλοντικές εκτιμήσεις (forecasts) των παραμέτρων κινδύνων. Η Μονάδα αναφέρεται στον GCRO.

Συγκεκριμένα, οι κύριες δραστηριότητες της Μονάδας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου περιλαμβάνουν:

- έλεγχο, επιμέτρηση και παρακολούθηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που απορρέουν από το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας καθώς και των αναφορών προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές (EKT/SSM),
- διαχείριση της ανάπτυξης, εφαρμογής, και παρακολούθησης των εσωτερικών μοντέλων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου καθώς και των μοντέλων IFRS9 ,
- επιμέτρηση, παρακολούθηση των παραμέτρων κινδύνου (υποχρέωσης (probability of default - PD), της ζημιάς δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (loss given default - LGD , και της έκθεσης κατά την αθέτηση υποχρέωσης (exposure at default - EAD) για σκοπούς αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και την εκτίμηση σχετικών παραμέτρων κινδύνου (όπως αυτήν της πιθανότητας αθέτησης - PD κατά το επόμενο 12μηνο καθώς επίσης και για καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των δανείων) για σκοπούς υπολογισμού προβλέψεων σύμφωνα με το πρότυπο IFRS9,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- αξιολόγηση της ομαδοποίησης των δανειακών ανοιγμάτων, διασφάλιση της ομοιογένειάς τους σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου και τα ΔΠΧΑ,
- καθορισμός και παρακολούθηση του ορίου σχετικά με τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR threshold) σύμφωνα με το πρότυπο IFRS 9,
- μηνιαίος υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας (Pillar 1) και προετοιμασία των σχετικών αναφορών (Common Reporting - COREP, Supervisory Review and Evaluation Process - SREP) προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές σε τριμηνιαία βάση,
- εκτίμηση της εξέλιξης της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα δανειακά χαρτοφυλάκια (εκτιμώμενες προβλέψεις και σταθμισμένο ενεργητικό - RWAs) στο πλαίσιο του επιχειρηματικού πλάνου, πλάνου ανασυγκρότησης, της αξιολόγησης επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου και συμμετοχή στις αρμόδιες επιτροπές,
- διενέργεια stress tests για εσωτερικούς και εποπτικούς σκοπούς (EBA/SSM) και συντήρηση της υποδομής για τη διενέργεια αυτών των ασκήσεων,
- συντονισμός της διενέργειας των stress test για τα δανειακά χαρτοφυλάκια σε επίπεδο Ομίλου,
- προετοιμασία αναλύσεων πιστωτικού κινδύνου για την αξιολόγηση της επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου (ICAAP) με βάση τον Πυλώνα 2,
- προετοιμασία των δημοσιοποιήσεων του Πυλώνα 3 για τον πιστωτικό κίνδυνο,
- προετοιμασία τακτικών αναφορών προς τον GCRO, την MRC και την BRC για: τα αποτελέσματα των μοντέλων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, την εξέλιξη των παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου (PD, LGD, EAD), τριμηνιαία αναφορά για τις ρυθμίσεις, vintage analysis και default/redefault statistics, retail forward analysis και ποιότητα της νέας παραγωγής,
- καθοδήγηση, παρακολούθηση και επίβλεψη των διευθύνσεων Πιστωτικού Κινδύνου των θυγατρικών σε ό,τι αφορά τη μοντελοποίηση, τις μεθοδολογίες για την διενέργεια stress tests και άλλα θεσμικά θέματα αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο,
- παρακολούθηση και καθοδήγηση των θυγατρικών του εξωτερικού για θέματα που άπτονται του πιστωτικού κινδύνου ICAAP, διενέργεια stress tests και λοιπών εποπτικών θεμάτων, σύμφωνα με τα πρότυπα του Ομίλου, καθώς και την επισκόπηση ασκήσεων stress test σε τοπικό επίπεδο,
- υποστήριξη των επιχειρηματικών μονάδων στη χρήση μοντέλων πιστωτικού κινδύνου για λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και αποφάσεων για σκοπούς χρηματοδότησης, στην εκτίμηση της κεφαλαιακής επίπτωσης των στρατηγικών πρωτοβουλιών και στην ανάπτυξη και χρήση των μετρικών που σχετίζονται με κινδύνους όπως η προσαρμοσμένη τιμολόγηση βάση κινδύνων, ο δείκτης απόδοσης κεφαλαίου προσαρμοσμένης στον κίνδυνο (RAROC-Risk Adjusted Return on Capital) κλπ. και
- παροχή βοήθειας στη Μονάδα Remedial Servicing Strategy (RSS) του Ομίλου στην αξιολόγηση της επίπτωσης του κινδύνου για διάφορα προγράμματα και προϊόντα.

Μονάδα Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων Ομίλου

Η Μονάδα Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων του Ομίλου συστάθηκε το Σεπτέμβριο του 2018 έχοντας ως κύρια αποστολή:

- τη σύσταση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης και επικύρωσης των μοντέλων, και
- την ανεξάρτητη επικύρωση της τεχνικής και λειτουργικής αρτιότητας όλων των μοντέλων που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο και των παραμέτρων τους, καθώς και τη συμμόρφωσή τους με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου.

Πιο συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες της Μονάδας περιγράφονται ως εξής:

- προετοιμασία και επικαιροποίηση του πλαισίου μοντέλων του Ομίλου (που περιλαμβάνει ορισμό μοντέλου, ρόλους ανά μοντέλο, αρχές και μεθοδολογία κατηγοριοποίησης μοντέλων, αρχές επικύρωσης μοντέλων, κατάταξη σημαντικότητας και καθορισμός ορίων σημαντικότητας, διαχείριση μητρώου μοντέλων, κλπ.),
- δημιουργία και επικαιροποίηση του Μητρώου Μοντέλων του Ομίλου,
- Ανασκόπηση της κατηγοριοποίησης των μοντέλων σύμφωνα με την προβλεπόμενη μεθοδολογία του Πλαισίου Μοντέλων του Ομίλου,
- προετοιμασία και επικαιροποίηση του Πλαισίου Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου και παροχή υποστήριξης στις θυγατρικές του Ομίλου κατά την εφαρμογή του,
- παρακολούθηση για τυχόν τροποποιήσεις στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ σχετικά με την επικύρωση μοντέλων,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- υποβολή προτάσεων και παραπομπή για έγκριση των ποσοτικών ορίων με σκοπό την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων επικύρωσης των μοντέλων,
- διενέργεια ελέγχων επικύρωσης μοντέλων σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου και τις εποπτικές απαιτήσεις,
- προετοιμασία λεπτομερών αναφορών για τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων σύμφωνα με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις του επικυρωμένου μοντέλου και υποβολή προς την Επιτροπή Κινδύνων (BRC) σε ετήσια βάση τυχόν προτεινόμενου σχεδίου αποκατάστασης,
- διανομή των αποτελεσμάτων σχετικά με τον έλεγχο επικύρωσης των μοντέλων στην BRC ή MRC του Ομίλου σε συνέχεια ενημέρωσης του CRO του Ομίλου, όπου κρίνεται αναγκαίο,
- προετοιμασία σχεδίου δράσης τυχόν ενεργειών αποκατάστασης ως αποτέλεσμα των ελέγχων που εφαρμοστήκαν σχετικά με την επικύρωση των μοντέλων και παραπομπή του σχεδίου προς έγκριση από την αρμόδια Διοικουσα Αρχή,
- συμμετοχή στη διαδικασία έγκρισης των νέων μοντέλων τα οποία αξιολογούν την ακρίβεια και καταλληλότητα των συστημάτων διαβάθμισης, και
- παρακολούθηση πρακτικών του κλάδου σχετικά με την ανάπτυξη και χρήση των μοντέλων καθώς και παρακολούθηση σχετικών κατευθυντήριων γραμμών της ΕΚΤ και περιορισμών.

Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (Group Market and Counterparty Risk-GMCR) έχει την ευθύνη για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και τακτική αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου (κίνδυνος εκδότη και κίνδυνος αντισυμβαλλόμενου αγοράς), ο οποίος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της μονάδας διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων, τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά κλπ..

Επιπρόσθετα, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) παρακολουθεί και αναφέρει σε τακτά χρονικά διαστήματα τα πιστωτικά όρια χωρών, την αντίστοιχη έκθεσή σε κινδύνους και αναφέρει υπερβάσεις των ορίων στη Διοίκηση και τις Επιτροπές. Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) χρησιμοποιεί μια αναλυτική μέθοδο, η οποία έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Κινδύνων (BRC), για τον προσδιορισμό του αποδεκτού επιπέδου κινδύνου ανά χώρα, συμπεριλαμβανομένων των χωρών στις οποίες ο Όμιλος έχει στρατηγική παρουσία.

Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλόμενου, τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλόμενου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, στην κατηγορία του προϊόντος και τη ληκτότητα της συναλλαγής (π.χ. όρια ποσού και διάρκειας των καθαρών ανοιχτών θέσεων σε παράγωγα, της έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα, εταιρικά χρεόγραφα, χρεόγραφα καλυμμένα με περιουσιακά στοιχεία κλπ.).

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) διατηρεί και επικαιροποιεί τα συστήματα παρακολούθησης των ορίων και διασφαλίζει την ορθότητα και τη συμμόρφωση των ορίων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων με τις πολιτικές της Τράπεζας, όπως εγκρίθηκαν από τα αρμόδια διοικητικά όργανα του Ομίλου.

Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά θυγατρική Ομίλων, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται από τη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) σε καθημερινή βάση. Οι συμβάσεις αντιστάθμισης κινδύνων λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της τελικής έκθεσης.

Επιπλέον, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) διασφαλίζει ότι η έκθεση που προκύπτει από αντισυμβαλλόμενους είναι σύμφωνη με το εγκεκριμένο πλαίσιο ορίων κάθε χώρας. Το σύστημα μέτρησης και αναφορών της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που χρησιμοποιείται από τη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) είναι επίσης διαθέσιμο στις διευθύνσεις διαχείρισης διαθεσίμων των θυγατρικών του Ομίλου, επιτρέποντάς τους να παρακολουθούν τόσο την έκθεση όσο και τα διαθέσιμα όρια ανά αντισυμβαλλόμενο.

Επιπρόσθετα, για το χαρτοφυλάκιο εταιρικών ομολόγων της Τράπεζας, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) επιμετρά και επιβλέπει σε καθημερινή βάση τα συνολικά ονομαστικά όρια, την κλαδική συγκέντρωση και τη μέγιστη θέση ανά εκδότη. Επίσης, χρησιμοποιεί ένα εργαλείο επιμέτρησης για την παρακολούθηση πιθανών υποβαθμίσεων

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

πιστωτικής διαβάθμισης και της ιδιόζουσας διεύρυνσης επιτοκιακού περιθωρίου (spread widening) από την αγορά ενημερώνοντας τη Διοίκηση και τις σχετικές Επιτροπές για κάθε υπέρβαση.

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) εφαρμόζει τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς και διασφαλίζει την συμμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων μερών στα όρια των πολιτικών και διαδικασιών. Σε αυτή την κατεύθυνση, για διάφορες μονάδες και θυγατρικές εξωτερικού, η Μονάδα GMCR παρέχει υποστήριξη και καθοδήγηση για την εφαρμογή των οδηγιών και πολιτικών αναφορικά με τα όρια.

Επιπλέον, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCR) προετοιμάζει εξειδικευμένες αναφορές για τη Διοίκηση/Επιτροπές μαζί με τακτικές αναφορές που περιλαμβάνουν την αναφορά για την έκθεση στο Ελληνικό Δημόσιο και μία αναφορά που βασίζεται στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια ζωής (Lifetime Expected Losses) της έκθεσης προς το Ελληνικό Δημόσιο.

(γ) Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο

Ο κύριος σκοπός των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, είναι η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των συμφωνηθέντων κεφαλαίων στους πελάτες. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια, καθώς αντιπροσωπεύουν ανέκκλητες διαβεβαιώσεις ότι ο Όμιλος θα προβεί σε πληρωμές, σε περίπτωση που κάποιος πελάτης δεν μπορεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του προς τρίτους. Οι ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες είναι γραπτές δεσμεύσεις του Ομίλου, εκ μέρους ενός πελάτη που εξουσιοδοτεί κάποιον τρίτο να εκδίδει διαταγές πληρωμής εις βάρος του Ομίλου, μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και υπό ειδικούς όρους και συνθήκες, είναι εξασφαλισμένες από το υποκείμενο φορτίο εμπορευμάτων που σχετίζονται και συνεπώς φέρουν μικρότερο κίνδυνο από ότι ένα δάνειο. Οι δεσμεύσεις για επέκταση της πίστωσης αντιπροσωπεύουν συμβατικές υποχρεώσεις για παροχή πίστωσης με προκαθορισμένους όρους και προϋποθέσεις (σημ. 42) σε μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ενέγγυων πιστώσεων για τις οποίες ο Όμιλος συνήθως εισπράττει προμήθεια δέσμευσης. Οι δεσμεύσεις αυτές είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός.

(δ) Κίνδυνος συγκέντρωσης

Ο Όμιλος καθορίζει τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, με την επιβολή ορίων έκθεσης ανά πιστούχο ή ομάδα πιστούχων και ανά κλάδο δραστηριότητας. Η έκθεση σε κάθε πιστούχο περιορίζεται περαιτέρω με υπό-όρια που καλύπτουν την έκθεση σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, και με ημερήσια όρια κινδύνου διακανονισμού σε σχέση με εμπορεύσιμες συναλλαγές, όπως προθεσμιακά συμβόλαια ξένου συναλλάγματος.

Αυτού του είδους οι κίνδυνοι παρακολουθούνται σε περιοδική βάση και υπόκεινται σε ετήσια ή συχνότερη αναθεώρηση. Οι συγκεντρώσεις κινδύνου παρακολουθούνται τακτικά και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC). Οι αναφορές αυτές περιλαμβάνουν τα 25 μεγαλύτερα πιστωτικά ανοίγματα, τους κυριότερους πελάτες υπό επιτήρηση και προβληματικούς πελάτες, ανάλυση ανά κλάδο, ανάλυση ανά βαθμίδα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμού καθυστέρησης και τα δανειακά χαρτοφυλάκια ανά χώρα.

(ε) Συστήματα διαβάθμισης**Διαβάθμιση επιχειρηματικών δανείων**

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα ακόλουθα συστήματα διαβάθμισης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο:

- Το μοντέλο Moody's Risk Analyst («MRA») ή η «Θεμελιώδης Ανάλυση» («Fundamental Analysis»- «FA») χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του κινδύνου των δανειοληπτών Επιχειρηματικής Πίστης.
- Το μοντέλο της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης («Internal Credit Rating» – «ICR») για πελάτες που δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με το MRA.
- Τα μοντέλα της ειδικής (slotting) διαβάθμισης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κινδύνου ειδικών εκθέσεων που αποτελούν μέρος των ειδικών χρηματοδοτήσεων επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου.
- Το μοντέλο Αξιολόγησης Συναλλαγών («Transactional Rating», «TR») έχει αναπτυχθεί για την αξιολόγηση του κινδύνου συναλλαγών λαμβάνοντας υπόψη τις παρεχόμενες εξασφαλίσεις/εγγυήσεις.
- Τέλος, πραγματοποιείται αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστούχου και προσδιορίζονται οι ενδείξεις απομείωσης χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα «Πιθανή Αδυναμία Πληρωμής» (Unlikely to Pay – UTP) στον έλεγχο απομείωσης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι λειτουργίες των MRA, ICR, slotting, UTP υποστηρίζονται από την υπολογιστική πλατφόρμα του CreditLens ("CL") που παρέχεται από εξωτερικό πάροχο (Moody's Analytics), ενώ το TR έχει αναπτυχθεί εσωτερικά και υποστηρίζεται από τις λειτουργικές εφαρμογές της Τράπεζας.

Το MRA ακολουθεί την προσέγγιση της «Θεμελιώδους Ανάλυσης» (FA) των Moody's. Τα FA μοντέλα ανήκουν στην οικογένεια των μοντέλων που ορίζονται ως «Συστήματα Γνώσεων» (Knowledge Based Systems) και βασίζονται στην προσέγγιση της πιθανολογικής αιτιολογίας. Χρησιμοποιούν ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσουν την φερεγγυότητά τους και να διαβαθμίσουν την πιστοληπτική τους ικανότητα. Ειδικότερα, το MRA λαμβάνει υπόψη τους ισολογισμούς, τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, για να υπολογίσει βασικούς δείκτες. Η ανάλυση δεικτών περιλαμβάνει αξιολογήσεις της τάσης του κάθε δείκτη στην διάρκεια πολλαπλών περιόδων, τόσο σε επίπεδο κλίσης των μεταβολών όσο και μεταβλητότητας της τάσης. Επίσης, συγκρίνει την τιμή του δείκτη της πιο πρόσφατης περιόδου με τις τριμηνιαίες τιμές δεικτών για συγκρίσιμες ομάδες ομοειδών δραστηριοτήτων. Επιπρόσθετα, το MRA τροφοδοτείται με μία σειρά ποιοτικών παραγόντων που χρησιμοποιούνται ευρέως και σχετίζονται με την ποιότητα της διοίκησης της επιχείρησης, την διαβάθμιση της επιχείρησης στον κλάδο δραστηριοποίησής της και τον θεωρούμενο κίνδυνο του κλάδου. Το MRA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση όλων των επιχειρήσεων που τηρούν πλήρη φορολογικά βιβλία, ανεξάρτητα από την νομική τους μορφή, και προσαρμόζεται στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Το MRA δεν απευθύνεται σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν διαφορετικές λογιστικές μεθόδους για να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις όπως οι ασφαλιστικές και οι χρηματιστηριακές εταιρείες. Επιπρόσθετα, νεοσύστατες επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν παρουσιάσει οικονομικά στοιχεία για τουλάχιστον δύο ετήσιες οικονομικές περιόδους δεν μπορούν να αξιολογηθούν με το MRA. Στις περιπτώσεις αυτές, αξιοποιείται η «Εσωτερική Πιστοληπτική Διαβάθμιση» ("Internal Credit Rating"/"ICR") η οποία συνίσταται στην αξιολόγηση ενός συνόλου παραγόντων ομαδοποιημένων σε τρεις κύριες ενότητες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους τομείς ανάλυσης: Οικονομικών Στοιχείων, Ποιοτικά Κριτήρια και Ανάλυση Συμπεριφοράς. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος διενεργεί συνολική αξιολόγηση των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται τόσο στη διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου (MRA ή ICR) όσο και στις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις της παρεχόμενης πίστωσης, τακτικά σε κάθε πιστοληπτική αξιολόγηση. Το 2021 σε συνδυασμό με την εφαρμογή του νέου ορισμού Αθέτησης, η Τράπεζα προχώρησε στην αναπροσαρμογή των παραμέτρων (calibration) των μοντέλων MRA και ICR, τα οποία εγκρίθηκαν από τις εποπτικές αρχές.

Αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο των Ειδικών Χρηματοδοτήσεων (για το οποίο η Τράπεζα χρησιμοποιεί μοντέλα ειδικής διαβάθμισης) και σε συνάφεια με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA), το οποίο περιλαμβάνει τα πιστωτικά ανοίγματα σε επιχειρήσεις που έχουν ειδικά δημιουργηθεί για να χρηματοδοτήσουν ή να χειριστούν φυσικά περιουσιακά στοιχεία, όπου η πρωταρχική πηγή εσόδου και αποπληρωμής της υποχρέωσης συνδέεται άμεσα με τα χρηματοδοτούμενα στοιχεία ενεργητικού. Κατά συνέπεια, τρεις κατηγορίες δανείων που συμπεριλαμβάνονται στις Ειδικές Χρηματοδοτήσεις είναι: Χρηματοδότηση Έργων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Έργων), Εμπορικά Ακίνητα (αξιολογούνται με τα Υπόδειγματα των CRE για επενδύσεις και CRE για αξιοποιήσιμες ακινήτων) και Χρηματοδότηση Αντικειμένων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Αντικειμένων ειδικά προσαρμοσμένο για το χαρτοφυλάκιο Ναυτιλίας).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος έχει αναπτύξει έναν έλεγχο Πιθανής Αδυναμίας Πληρωμής/έλεγχο απομείωσης. Η αδυναμία πληρωμής αναφέρεται σε περιπτώσεις όπου ο Δανειολήπτης εκτιμάται ότι δεν είναι πιθανό να τηρήσει τις πιστωτικές του υποχρεώσεις χωρίς την ρευστοποίηση εξασφαλίσεων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού ή των ημερών καθυστέρησης (λιγότερο από 90 ημέρες). Ο έλεγχος απομείωσης ο οποίος διεξάγεται για όλους τους δανειολήπτες κατά τη διάρκεια της πιστοληπτικής αξιολόγησης, εφαρμόζεται στην πλατφόρμα αξιολόγησης κινδύνου (CreditLens) και περιλαμβάνει ορισμένες ξεκάθαρες ενδείξεις αδυναμίας πληρωμής. Αυτές διαχωρίζονται σε Hard και Soft ενδείξεις αδυναμίας πληρωμής (Hard και Soft UTP triggers).

- Hard UTP triggers οδηγούν άμεσα στην αναγνώριση ενός μη εξυπηρετούμενου δανείου (αυτόματη ταξινόμηση ως MEA), αφού στις περισσότερες περιπτώσεις αυτά τα γεγονότα, από τη φύση τους, εκπληρούν τον ορισμό της αδυναμίας πληρωμής και υπάρχει ελάχιστος χώρος για περαιτέρω διερμηνεία.
- Soft UTP triggers όταν ισχύουν, δε σημαίνει αυτόματα ότι το άνοιγμα είναι μη εξυπηρετούμενο, αλλά ότι πρέπει να πραγματοποιηθεί μια λεπτομερής αξιολόγηση (αξιολόγηση πριν την ταξινόμηση ως MEA).

Η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες επιτρέποντας την πρόβλεψη μετάβασης των διαβαθμίσεων κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα συστήματα διαβάθμισης που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν αναπόσπαστο μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης κινδύνων στις πιστοδοτήσεις επιχειρήσεων:

- στην έγκριση ή απόρριψη πιστοδοτικών ορίων, τόσο στην αρχική έγκριση όσο και στην διαδικασία ανανέωσης ορίων,
- στην κατανομή επαρκών επιπέδων για την έγκριση πιστοδοτικών ορίων,
- στην τιμολόγηση η οποία προσαρμόζεται στον κίνδυνο
- στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και την κατανομή εσωτερικού κεφαλαίου και
- στον υπολογισμό απομείωσης (κριτήρια για κατάταξη σε στάδια πιστωτικού κινδύνου και μεταγενέστερη εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει των προβλεπόμενων παραμέτρων κινδύνου).

Διαβάθμιση δανείων λιανικής τραπεζικής

Ο Όμιλος αξιολογεί την διαβάθμιση των δανείων λιανικής τραπεζικής, βάσει στατιστικών μοντέλων τόσο κατά την έναρξη της χρηματοδότησης, όσο και σε διαρκή βάση, λαμβάνοντας υπόψη και τα υποδείγματα συμπεριφοράς (behavioral scorecards). Τα μοντέλα αυτά έχουν αναπτυχθεί για να προβλέπουν, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (probability of default), την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση (loss given default) και την έκθεση κατά την αθέτηση. Επίσης καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προϊόντων της λιανικής τραπεζικής (πιστωτικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, μη εξασφαλισμένες ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου, προσωπικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια και χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων).

Τα μοντέλα αναπτύχθηκαν βάσει ιστορικών στοιχείων τόσο της Τράπεζας όσο και εξωτερικών βάσεων πιστωτικών δεδομένων. Τα υποδείγματα συμπεριφοράς υπολογίζονται αυτόματα σε μηνιαία βάση, διασφαλίζοντας έτσι ότι η εκτίμηση για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι επικαιροποιημένη.

Τα μοντέλα χρησιμοποιούνται στην εγκριτική διαδικασία, στη διαχείριση των πιστοδοτικών ορίων, καθώς και στο πλαίσιο της διαδικασίας είσπραξης για την προτεραιοποίηση των δανειακών λογαριασμών προς άμεση ενέργεια. Επίσης, συχνά τα μοντέλα χρησιμοποιούνται στην κατηγοριοποίηση των πελατών κατά πιστωτικό κίνδυνο και για την τιμολόγηση βάσει πιστωτικού κινδύνου συγκεκριμένων τομέων και νέων προϊόντων, καθώς επίσης και στον υπολογισμό της προστιθέμενης οικονομικής αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και του δείκτη RAROC (Risk Adjusted Return on Capital).

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου της λιανικής πίστης, συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες επιτρέποντας την πρόβλεψή τους για πάνω από ένα χρόνο και σε οριζόντια συνολικής διάρκειας ζωής κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) και υποστηρίζοντας την κατάταξη σε στάδια πιστωτικού κινδύνου και τον επιμερισμό σε κατηγορίες κινδύνου μέσα σε ομοιογενείς ομάδες.

Η Μονάδα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου παρακολουθεί την δυνατότητα των συστημάτων διαβάθμισης και μοντέλων αξιολόγησης να κατηγοριοποιούν τους πιστούχους βάσει κινδύνου, καθώς και να προβλέπουν την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης και την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση και την έκθεση κατά την αθέτηση σε συνεχή βάση. Η Μονάδα Επικύρωσης και Διακυβέρνησης Υποδειγμάτων του Ομίλου εφαρμόζει την πολιτική επικύρωσης της Τράπεζας η οποία είναι σύμφωνη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Η Τράπεζα επιβεβαιώνει την εγκυρότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης σε ετήσια βάση και η επιβεβαίωση αυτή περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες επικύρωσης καταγράφονται και επισκοπούνται σε τακτική βάση και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων.

Επιπλέον, η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου ελέγχει ανεξάρτητα σε ετήσια βάση τη διαδικασία επικύρωσης στα συστήματα διαβάθμισης των δανείων επιχειρήσεων και λιανικής τραπεζικής.

(στ) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ένα βασικό στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής του Ομίλου είναι η μείωση του κινδύνου μέσω της χρήσης διαφόρων τεχνικών. Τα κυριότερα μέσα περιορισμού κινδύνων είναι οι ενεχυριάσεις περιουσιακών στοιχείων, οι εγγυήσεις και οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Είδη εξασφαλίσεων που γίνονται αποδεκτά από τον Όμιλο

Ο Όμιλος έχει εσωτερικές πολιτικές που περιλαμβάνουν τους παρακάτω τύπους εξασφαλίσεων που συνήθως γίνονται αποδεκτοί σε μία δανειακή σχέση:

- οικιστικά και εμπορικά ακίνητα (γραφεία, εμπορικά κέντρα, κλπ.), βιομηχανικά κτίρια και οικόπεδα,
- εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές,
- χρεόγραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων,
- καταθέσεις,
- εγγυήσεις και επιστολές υποστήριξης,
- ασφαλιστήρια συμβόλαια, και
- εξοπλισμός, κυρίως οχήματα και πλοία.

Ένα συγκεκριμένο ποσοστό εξασφάλισης είναι προαπαιτούμενο, τόσο κατά την έγκριση της δανειακής σχέσης όσο και σε διαρκή βάση για κάθε τύπο εξασφαλίσεων, όπως παρουσιάζεται στην πιστωτική πολιτική του Ομίλου.

Για πιστωτικά ανοίγματα, εκτός από δάνεια πελατών (δηλαδή συμφωνίες επαναγοράς, παράγωγα), ο Όμιλος αποδέχεται ως εξασφάλιση μόνο μετρητά ή άμεσα ρευστοποιήσιμα ομόλογα.

Αρχές αποτίμησης των αποδεκτών εξασφαλίσεων

Προκειμένου να προσδιοριστεί ο μέγιστος δείκτης εξασφάλισης για τα δάνεια, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλη τη σχετική διαθέσιμη πληροφόρηση, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εξασφαλίσεων, εφόσον οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων. Η αποτίμηση και οι προδιαγραφές των αποδεκτών εξασφαλίσεων στηρίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- η εύλογη αξία της εξασφάλισης, δηλ. η τιμή εξόδου (exit price) που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μια κανονική συναλλαγή στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς,
- η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την ικανότητα των συμμετεχόντων στην αγορά να δημιουργούν οικονομικά οφέλη από την μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώληση του,
- μείωση της αξίας της εξασφάλισης εξετάζεται όταν ο τύπος, η τοποθεσία ή η κατάσταση (όπως η φθορά και η απαξίωση) του περιουσιακού στοιχείου το υποδεικνύουν,
- δεν υπάρχει αξία εξασφάλισης εάν η ενεργοποίηση της ενεχυρίασης στο αντικείμενο που αποτελεί την εξασφάλιση δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Ο Όμιλος διενεργεί εκτιμήσεις της αξίας των εξασφαλίσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις πολιτικές του. Ο Όμιλος διαθέτει μια εγκεκριμένη κατάσταση ανεξάρτητων και πιστοποιημένων εκτιμητών για τη διενέργεια των εκτιμήσεων, η οποία επικαιροποιείται σε ετήσια βάση ή και συχνότερα εάν απαιτείται. Εκτός ειδικών περιπτώσεων (π.χ. κοινοπρακτικά δάνεια), οι εκτιμήσεις των ακινήτων για όλες τις μονάδες πραγματοποιούνται από την Cerved Property Services S.A. («CPS») η οποία έχει διαδεχθεί την πρώην θυγατρική της Τράπεζας, Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.Η CPS εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors και χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια (πιστοποιήσεις και εμπειρία). Όλες οι εκτιμήσεις λαμβάνουν υπόψη την περιοχή που βρίσκεται το ακίνητο, την ηλικία του και την εμπορευσιμότητά του, ελέγχονται δε επιπρόσθετα και προσυπογράφονται από έμπειρο προσωπικό. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται σε διεθνή πρότυπα εκτιμήσεων (International Valuation Standards), ενώ υπάρχουν μηχανισμοί ποιοτικού ελέγχου, όπως διαδικασίες επισκόπησης και ανεξάρτητοι έλεγχοι δείγματος από ανεξάρτητους και αξιόπιστους οίκους εκτιμήσεων.

Προκειμένου να παρακολουθείται η αποτίμηση των οικιστικών ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων της Τράπεζας της Ελλάδος. Ο δείκτης έχει δημιουργηθεί από το Τμήμα Ανάλυσης Αγοράς Ακινήτων της Τράπεζας της Ελλάδος, χρησιμοποιώντας αναλυτική πληροφόρηση από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και από τις Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων Ακίνητης Περιουσίας (ΑΕΕΑΠ) που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Ο δείκτης μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το ποσό του δανείου ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση κινδύνου του δανειολήπτη (EBA status)).

Για τα εμπορικά ακίνητα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων που αναπτύχθηκε από την CPS. Ο συγκεκριμένος δείκτης προκύπτει από συνδυασμό του CRE δείκτη της CPS και του αντίστοιχου της ΤτΕ και βασίζεται σε διεθνώς

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αποδεκτή μεθοδολογία. Αποτελεί εργαλείο για τη στατιστική παρακολούθηση πιθανών μεταβολών στις αξίες των εμπορικών ακινήτων, καθώς και στις τάσεις της εν λόγω αγοράς. Ο δείκτης επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Ο δείκτης μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το ποσό του δανείου ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση κινδύνου του δανειολήπτη (EBA status).

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των μεταχρονολογημένων επιταγών που γίνονται αποδεκτές ως εξασφάλιση, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα σύστημα προεπισκόπησης, το οποίο λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό κριτηρίων και παραμέτρων κινδύνου, ώστε να αξιολογηθεί η καταλληλότητά τους. Επιπρόσθετα, η αποτίμηση των μεταχρονολογημένων επιταγών παρακολουθείται με τη χρήση εξελιγμένων στατιστικών αναφορών και μέσω της επισκόπησης λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την εισπραξιμότητα, την αντικατάσταση και σφράγιση τους ανά εκδότη.

Πολιτική εξασφαλίσεων και καταγραφή

Αναφορικά με τις εξασφαλίσεις, η πολιτική του Ομίλου δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη οι εξασφαλίσεις καθώς και οι σχετικές διαδικασίες να πραγματοποιούνται εγκαίρως και με την δέουσα προσοχή προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μπορούν νομίμως να εκτελεστούν σε κάθε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί. Ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα να εκποιήσει τις εξασφαλίσεις όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια και να είναι σε θέση να διεκδικήσει και να ελέγξει το προϊόν από τη διαδικασία εκποίησης.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται ως τεχνική μείωσης πιστωτικού κινδύνου από τον Όμιλο, παρέχονται σε μεγάλο βαθμό από τις κεντρικές και τοπικές κυβερνήσεις στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (HDB) και παρόμοια ταμεία, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες είναι επιπροσθέτως σημαντικοί εγγυητές πιστωτικού κινδύνου.

Διαχείριση ανακτηθέντων ακινήτων

Ο αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από τον Όμιλο είναι να ελαχιστοποιηθεί η χρονική περίοδος μέχρι την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου και να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του δεσμευμένου κεφαλαίου.

Για τον σκοπό αυτό, η διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στη βελτίωση του εσόδου από ενοίκια και των άλλων εσόδων, μέσω της εκμετάλλευσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, και ταυτόχρονα στη μείωση του κόστους διακράτησης και συντήρησής τους. Επιπροσθέτως, Ο Όμιλος ασχολείται ενεργά με τον εντοπισμό κατάλληλων ενδεχόμενων αγοραστών για το χαρτοφυλάκιο των ανακτηθέντων ακινήτων (περιλαμβανομένων εξειδικευμένων εταιρειών που ασχολούνται με την εξαγορά ειδικών χαρτοφυλακίων ανακτηθέντων ακινήτων), τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου να μειώσει το απόθεμα των ακινήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα ανακτηθέντα ακίνητα παρακολουθούνται στενά μέσω τεχνικών και νομικών αναφορών, προκειμένου η εμπορική τους αξία να αναφέρεται με ακρίβεια και να είναι επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

Ο Όμιλος περιορίζει τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου που απορρέει από τις δραστηριότητες διαχείρισης διαθεσίμων μέσω της σύναψης γενικών συμβάσεων συμψηφισμού και παρόμοιων συμφωνιών, καθώς και συμβάσεων ενεχυρίασης με τους αντισυμβαλλόμενους με τους οποίους διενεργεί ένα μεγάλο όγκο συναλλαγών. Ο πιστωτικός κίνδυνος κάθε αντισυμβαλλόμενου μειώνεται μέσω των συμβάσεων-πλαίσια συμψηφισμού, στο βαθμό όπου σε περίπτωση αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, όλες οι ανοιχτές θέσεις με τον αντισυμβαλλόμενο κλείνουν και διακανονίζονται αφού ληφθεί υπόψη ο συμψηφισμός (net basis).

Στην περίπτωση των παραγώγων, ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις της Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώγων (ISDA -International Swaps and Derivatives Association), οι οποίες περιορίζουν την έκθεσή του μέσω του συμψηφισμού των ανοικτών θέσεων, και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs - Credit Support Annex) οι οποίες μειώνουν περαιτέρω τη συνολική έκθεση ανά αντισυμβαλλόμενο. Κατά την εφαρμογή αυτών των συμβάσεων, η συνολική έκθεση με τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζεται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμψηφισμούς και εξασφαλίσεις.

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και στην περίπτωση των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων (repos), στις οποίες χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements). Η έκθεση (η καθαρή διαφορά μεταξύ του ποσού που συμφωνήθηκε στην συμφωνία επαναγοράς (repo) και της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων) υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, ενώ

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

το υπόλοιπο των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την έκθεση.

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Υποδομών για τις Χρηματοοικονομικές Αγορές (European Market Infrastructure Regulation – EMIR), η Τράπεζα πραγματοποιεί συναλλαγές για επιλεγμένες συμβάσεις παραγώγων καταχωρημένες στα αρχεία καταγραφής συναλλαγών (trade repositories) που εκκαθαρίζονται κεντροποιημένα μέσω ενός εξουσιοδοτημένου κεντρικού αντισυμβαλλόμενου (central counterparty – CCP) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η χρήση του CCP αυξάνει τη διαφάνεια στην αγορά και μειώνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τους λειτουργικούς κινδύνους που σχετίζονται με την αγορά των παραγώγων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης εξασφαλίσεων για την παρακολούθηση των συμβάσεων της Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώγων (ISDA), συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs) και παγκόσμιων συμφωνιών κύριας επαναγοράς (GMRAs), δηλαδή η ημερήσια αποτίμηση των παραγώγων και η τρέχουσα αξία των χρεογράφων χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της έκθεσης με κάθε αντισυμβαλλόμενο. Οι εξασφαλίσεις που θα πρέπει να δοθούν επιπρόσθετα ή να απαιτηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζονται καθημερινά.

Με αυτό το σύστημα η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει τη ροή των εξασφαλίσεων στην περίπτωση των παραγώγων και των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων, ανεξάρτητα από τον αντισυμβαλλόμενο. Η επίδραση κάθε διακύμανσης της αγοράς που αυξάνει την έκθεση της Τράπεζας αναφέρεται και η Τράπεζα προχωρά αντίστοιχα, σε αίτημα για αύξηση της εξασφάλισης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
5.2.1.1 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ εξασφαλίσεων

	2023		2022	
	€ εκατ.		€ εκατ.	
Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των στοιχείων ενεργητικού εντός ισολογισμού έχει ως εξής:				
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.355		1.330	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(1)</u>	2.354	<u>(1)</u>	1.329
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου		245		87
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		881		1.185
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος				
- Επιχειρηματικά δάνεια ⁽¹⁾	25.912		26.054	
- Στεγαστικά δάνεια	9.942		10.201	
- Καταναλωτικά δάνεια	3.436		3.353	
- Μικρές επιχειρήσεις	3.484		3.842	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(1.258)</u>	41.516	<u>(1.626)</u>	41.824
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου		15		(163)
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		15		16
Επενδυτικοί τίτλοι:				
- Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	10.974		9.214	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(18)</u>	10.955	<u>(22)</u>	9.192
Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λουπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση		3.492		3.828
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		263		241
Λοιπές χρηματοοικονομικές απαιτήσεις ⁽²⁾	218		202	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	<u>(22)</u>	196	<u>(23)</u>	179
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου η οποία σχετίζεται με ανοίγματα εκτός ισολογισμού (σημ. 42):				
- Δανειακές δεσμεύσεις		8.068		7.611
- Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις		3.348		2.860
Σύνολο		<u>71.348</u>		<u>68.189</u>

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

⁽²⁾ Αφορά χρηματοοικονομικές απαιτήσεις για τις οποίες υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης με βάση τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τη μέγιστη έκθεση του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 31 Δεκεμβρίου 2022 αντίστοιχα, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας που δεν πληρούν τα κριτήρια για συμψηφισμό στις οικονομικές καταστάσεις.

Σχετικά με τα εντός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού, τα ποσά έκθεσης που αναφέρονται παραπάνω βασίζονται στα λογιστικά υπόλοιπα του ισολογισμού κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία, η μέγιστη έκθεση αφορά τα ονομαστικά ποσά που ενδέχεται να απαιτηθεί να καταβληθούν από τον Όμιλο εάν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και λουπών δεσμεύσεων ενεργοποιηθούν και οι δανειακές δεσμεύσεις εκταμειωθούν. Οι εκτός ισολογισμού εκθέσεις σε πιστωτικό κίνδυνο που παρουσιάζονται παραπάνω, περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις αξίας € 3,5 δις (2022: €3,7 δις) για τις οποίες υπολογίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

5.2.1.2 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Παρακάτω παρατίθεται μια επισκόπηση της έκθεσης του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο προερχόμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες, την 30 Σεπτεμβρίου 2013, οδηγίες της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) όπως επικαιροποιήθηκαν από τον Όμιλο με σκοπό να συμμορφωθεί με τις αναθεωρημένες γνωστοποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις» σε συνέχεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 από το 2018.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επιπρόσθετα, τα είδη ρύθμισης δανείων του Ομίλου είναι σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ 42/30.05.2014 και τις τροποποιήσεις της.

(α) Ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τον τρόπο επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Ως εκ τούτου, τα δάνεια που παρουσιάζονται ως μη απομειωμένα, περιλαμβάνουν δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται 12μηνη πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθώς δεν παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, και δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους καθώς παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση χωρίς, ωστόσο, να θεωρούνται ότι βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης.

Η κατηγορία των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει δάνεια τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης (default) για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους, καθώς και τα δάνεια που κατηγοριοποιούνται ως «Αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα» (POCI), των οποίων πάντοτε η πρόβλεψη απομείωσης θα επιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για το σύνολο της διάρκειας τους. Ο Όμιλος εφαρμόζει τον ορισμό αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς που είναι συνεπής με τον ορισμό για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) και με τον ορισμό αθέτησης (Definition of Default-DoD) για εποπτικούς σκοπούς.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων δεν υπόκεινται σε επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών και επομένως δε συμπεριλαμβάνονται στα ποσοτικά στοιχεία που παρατίθενται στις κάτωθι ενότητες των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες τα οποία επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, εκτός και αν υποδεικνύεται διαφορετικά.

Η λογιστική πολιτική του Ομίλου σχετικά με την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού παρατίθεται στη σημείωση 2.2.13.

Ποσοτικά στοιχεία

Η παρακάτω ποσοτική ανάλυση παρουσιάζει πληροφόρηση για τη συνολική λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες συμπεριλαμβανομένων των τιτλοποιημένων ομολόγων που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο, και την ονομαστική αξία των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, καθώς και την κατηγοριοποίηση αυτών σε μη απομειωμένα (Στάδιο 1 και Στάδιο 2) και απομειωμένα (Στάδιο 3 και POCI). Επίσης, παρουσιάζει το υπόλοιπο της πρόβλεψης απομείωσης που έχει αναγνωρισθεί ανά κατηγορία δανείων και απαιτήσεων από πελάτες καθώς και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει του τρόπου υπολογισμού της (δηλ. «ατομική» ή συλλογική» αξιολόγηση), τη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου, η οποία έχει ανώτατο όριο το ύψος του δανείου, προ απομείωσης. Ειδικότερα, οι παρακάτω τέσσερις πίνακες για το 2023 και το 2022 παρέχουν:

- στοιχεία για την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει της κατηγοριοποίησης ανά προϊόν, στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, την αντίστοιχη πρόβλεψη απομείωσης και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου,
- την κατηγοριοποίηση των δανειακών ανοιγμάτων και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο με βάση τα εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης,
- την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο,
- την χρονοανάλυση των πιστωτικά απομειωμένων (Στάδιο 3 και POCI) δανείων και απαιτήσεων από πελάτες.

Τα δανειακά ανοίγματα του Δημοσίου Τομέα, τα οποία παρουσιάζονται ξεχωριστά στους ακόλουθους πίνακες, περιλαμβάνουν ανοίγματα προς την κεντρική κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές, σε εταιρείες που συνδέονται με το κράτος και εταιρείες που ελέγχονται μερικώς ή πλήρως από το κράτος, εξαιρώντας τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις με εμπορική δραστηριότητα. Για σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ο Δημόσιος Τομέας συμπεριλαμβάνεται στα επιχειρηματικά δάνεια.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν συνοπτικά στοιχεία για την ποιότητα (κατάταξη ανά στάδιο, πρόβλεψη απομείωσης και αξία εξασφάλισης ανά κατηγορία προϊόντος) των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο. Επιπρόσθετα, περιλαμβάνουν τις μεταβολές της εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου και την αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL) για σκοπούς συμφωνίας με τη συνολική λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες:

	31 Δεκεμβρίου 2023										
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 3 και ΡΟCΙ ⁽¹⁾					Πρόβλεψη απομείωσης				Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση	Αξία εξασφαλίσεων
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 3 και ΡΟCΙ ⁽¹⁾		Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ονομαστική αξία ανοίγματος	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2		ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 3 και ΡΟCΙ ⁽¹⁾			
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	ECL 12μήνου-Στάδιο 1		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση				
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.		€ εκατ.					
Λιανική Τραπεζική	12.331	3.716	85	730	16.861	(99)	(272)	(60)	(381)	16.050	11.385
-Στεγαστικά δάνεια	6.909	2.618	39	376	9.942	(20)	(154)	(33)	(175)	9.560	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>6.726</i>	<i>2.237</i>	<i>16</i>	<i>310</i>							<i>9.289</i>
-Καταναλωτικά δάνεια	2.242	297	1	102	2.642	(45)	(48)	(1)	(84)	2.463	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>132</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>0</i>							<i>133</i>
- Πιστωτικές κάρτες	701	73	0	20	794	(8)	(4)	(0)	(19)	762	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>							<i>0</i>
-Μικρές επιχειρήσεις	2.480	728	45	231	3.484	(25)	(65)	(26)	(102)	3.265	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>1.246</i>	<i>547</i>	<i>23</i>	<i>147</i>							<i>1.962</i>
Επιχειρηματικά	23.987	1.198	539	169	25.893	(71)	(58)	(219)	(99)	25.447	16.621
-Μεγάλες επιχειρήσεις	15.791	544	232	27	16.593	(47)	(30)	(85)	(12)	16.420	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>8.370</i>	<i>395</i>	<i>150</i>	<i>10</i>							<i>8.926</i>
-Μικρομεσαίες ΜΜΕ	3.752	654	307	142	4.856	(25)	(28)	(134)	(86)	4.584	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>2.429</i>	<i>517</i>	<i>220</i>	<i>86</i>							<i>3.252</i>
- Ομόλογα τιτλοποίησης ⁽²⁾	4.444	-	-	-	4.444	(0)	-	-	-	4.444	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>4.444</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>							<i>4.444</i>
Δημόσιος τομέας	18	0	-	0	19	(0)	(0)	-	(0)	18	1
- Ελλάδα	18	-	-	0	18	(0)	-	-	(0)	18	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>0</i>							<i>1</i>
- Λοιπές χώρες	0	0	-	-	0	(0)	(0)	-	-	0	
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>							<i>-</i>
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου										15	
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										15	15
Σύνολο	36.336	4.914	624	899	42.773	(170)	(329)	(279)	(480)	41.545	28.022
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	23.348	3.697	409	553							
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	11.049	311	36	20	11.416	(18)	(4)	(20)	(6)		
Δανειακές δεσμεύσεις	7.801	259	6	2	8.068	(11)	(3)	-	-		
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	3.247	51	31	19	3.348	(7)	(1)	(20)	(6)		
<i>Αξία εξασφαλίσεων</i>	<i>1.193</i>	<i>101</i>	<i>14</i>	<i>7</i>							

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022											
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾					Πρόβλεψη απομείωσης				Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση		Αξία εξασφαλίσεων
	ECL 12μήνου -Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων -Στάδιο 2	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ ονομαστική αξία ανοίγματος	ECL 12μήνου -Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων -Στάδιο 2	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση	Συνολική λογιστική αξία	Αξία εξασφαλίσεων	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.		
Λιανική Τραπεζική	12.169	3.992	105	1.131	17.396	(81)	(280)	(73)	(571)	16.392	11.598	
- Στεγαστικά δάνεια	6.832	2.825	50	495	10.201	(21)	(160)	(41)	(188)	9.792		
Αξία εξασφαλίσεων	6.563	2.378	22	385							9.348	
- Καταναλωτικά δάνεια	2.028	357	0	214	2.599	(31)	(42)	(0)	(149)	2.376		
Αξία εξασφαλίσεων	125	2	0	3							130	
- Πιστωτικές κάρτες	642	70	0	42	755	(6)	(6)	(0)	(37)	705		
Αξία εξασφαλίσεων	0	0	0	0							0	
- Μικρές επιχειρήσεις	2.668	740	54	380	3.842	(23)	(72)	(32)	(197)	3.518		
Αξία εξασφαλίσεων	1.347	550	25	198							2.120	
Επιχειρηματικά	23.424	1.581	841	182	26.028	(68)	(75)	(368)	(109)	25.408	16.836	
- Μεγάλες επιχειρήσεις	14.865	794	284	19	15.961	(40)	(27)	(139)	(11)	15.744		
Αξία εξασφαλίσεων	7.890	551	165	11							8.618	
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	3.658	787	557	163	5.166	(28)	(48)	(228)	(99)	4.763		
Αξία εξασφαλίσεων	2.238	601	387	91							3.317	
- Ομόλογα τιτλοποίησης ⁽²⁾	4.901	-	-	-	4.901	(0)	-	-	-	4.901		
Αξία εξασφαλίσεων	4.901	-	-	-							4.901	
Δημόσιος τομέας	25	0	1	0	26	(0)	(0)	(1)	(0)	25	0	
- Ελλάδα	25	-	-	0	25	(0)	-	-	(0)	24		
Αξία εξασφαλίσεων	0	-	-	0							0	
- Λοιπές χώρες	0	0	1	-	1	(0)	(0)	(1)	-	1		
Αξία εξασφαλίσεων	0	-	-	-							0	
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου										(163)		
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										16	16	
Σύνολο	35.618	5.573	946	1.313	43.450	(149)	(355)	(441)	(680)	41.677	28.450	
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	23.065	4.082	599	688								
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	10.129	289	36	17	10.471	(20)	(6)	(24)	(7)			
Δανειακές δεσμεύσεις	7.429	178	3	1	7.611	(12)	(5)	(1)	(0)			
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	2.701	110	33	16	2.860	(8)	(2)	(23)	(7)			
Αξία εξασφαλίσεων	1.113	56	9	5								

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης των πιστωτικά απομειωμένων δανείων πελατών περιλαμβάνει POCI ποσού € 29 εκατ. και για τα οποία έχει αναγνωρισθεί € 8,1 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης (2022: € 43 εκατ. συνολική λογιστική αξία, και € 6,5 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης).

⁽²⁾ Αφορά τις ομολογίες υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico, οι οποίες καλύπτονται από εξασφάλιση με το υποκείμενο χαρτοφυλάκιο δανείων, που διακρατούν οι εκάστοτε εταιρείες ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίου (σημ. 20). Η αξία των τιτλοποιημένων δανειακών χαρτοφυλακίων έχει ανώτατο όριο το ύψος των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης προ απομείωσης. Επιπλέον, οι ομολογίες υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Cairo και Mexico είναι εγγυημένες από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων (σημ. 20).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος αξιολογεί την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, που υπόκεινται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές κάνοντας χρήση των εσωτερικών μοντέλων αξιολόγησης του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, τα οποία στηρίζονται σε διάφορους ποσοτικούς και ποιοτικούς παράγοντες, ενώ η αξιολόγηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής στηρίζεται στην κατανομή των βαθμίδων κινδύνου σε ομοιογενείς ομάδες.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη κατανομή των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης και της ονομαστικής αξίας των ανοιγμάτων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει της κατηγοριοποίησης της πιστωτικής τους ποιότητας και της κατάταξης σε στάδια:

Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	31 Δεκεμβρίου 2023				31 Δεκεμβρίου 2022			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης € εκατ.	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική								
- Στεγαστικά δάνεια								
PD <2,5 %	6.587	1.282	0	7.869	6.460	1.167	-	7.627
2,5%<=PD<4%	196	69	0	265	265	284	-	549
4%<=PD<10%	105	874	0	980	66	437	-	502
10%<=PD<16%	14	192	0	206	20	553	-	573
16%<=PD<99,99%	7	201	1	209	21	384	-	405
100%	-	-	414	414	-	-	545	545
- Καταναλωτικά δάνεια								
PD <2,5 %	512	0	-	512	287	8	-	294
2,5%<=PD<4%	700	21	-	721	707	34	-	742
4%<=PD<10%	945	29	0	975	964	133	-	1.097
10%<=PD<16%	54	74	-	129	46	11	-	57
16%<=PD<99,99%	30	172	0	202	23	172	-	194
100%	-	-	103	103	-	-	214	214
- Πιστωτικές κάρτες								
PD <2,5 %	335	1	-	337	372	5	-	377
2,5%<=PD<4%	338	26	0	364	263	41	-	304
4%<=PD<10%	27	15	-	42	6	4	-	11
10%<=PD<16%	-	3	0	3	0	5	-	5
16%<=PD<99,99%	-	27	-	27	0	15	-	15
100%	-	-	20	20	-	-	42	42
- Μικρές επιχειρήσεις								
PD <2,5 %	912	26	-	938	1.328	48	-	1.376
2,5%<=PD<4%	715	161	-	876	498	63	-	561
4%<=PD<10%	825	381	-	1.206	652	47	-	699
10%<=PD<16%	1	67	-	68	47	165	-	213
16%<=PD<99,99%	26	93	-	119	143	417	-	559
100%	-	-	276	276	-	-	434	434
Επιχειρηματικά								
- Μεγάλες επιχειρήσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	11.391	1	-	11.392	10.572	0	-	10.572
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	4.197	377	10	4.583	4.127	432	-	4.559
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	204	166	-	369	165	362	-	527
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	249	249	-	-	303	303
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ								
Υψηλής διαβάθμισης	1.194	19	-	1.213	1.090	9	-	1.098
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	2.401	334	0	2.735	2.318	321	-	2.639
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	157	301	-	458	250	458	-	708
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	450	450	-	-	720	720
- Ομόλογα τιτλοποίησης								
Υψηλής διαβάθμισης	4.444	-	-	4.444	4.901	-	-	4.901
Δημόσιος τομέας								
Όλες οι χώρες								
Υψηλής διαβάθμισης	18	-	-	18	25	-	-	25
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	1	-	-	1	-	-	-	-
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	-	0	-	0	-	0	-	0
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	0	0	-	-	1	1
Σύνολο	36.336	4.914	1.523	42.773	35.618	5.573	2.259	43.450

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	31 Δεκεμβρίου 2023				31 Δεκεμβρίου 2022			
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.	ECL 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο								
Λιανική Τραπεζική								
Δανειακές δεσμεύσεις								
PD <2,5 %	1.084	6	-	1.090	1.455	14	-	1.469
2,5%<=PD<4%	1.356	46	-	1.401	1.025	62	-	1.088
4%<=PD<10%	574	97	-	671	541	30	-	571
10%<=PD<16%	47	18	-	64	33	3	-	37
16%<=PD<99,99%	0	30	-	30	1	13	-	14
100%	-	-	2	2	-	-	1	1
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λουτέες δεσμεύσεις								
PD <2,5 %	14	-	-	14	81	0	-	81
2,5%<=PD<4%	136	0	-	136	77	1	-	78
4%<=PD<10%	29	1	-	30	22	0	-	22
10%<=PD<16%	5	0	-	6	-	0	-	0
16%<=PD<99,99%	1	-	-	1	0	2	-	2
100%	-	-	2	2	-	-	1	1
Επιχειρηματικά								
Δανειακές δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	3.738	1	-	3.739	3.126	0	-	3.126
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	978	56	-	1.034	1.241	37	-	1.278
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	25	7	-	31	6	18	-	24
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	6	6	-	-	3	3
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λουτέες δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	2.017	1	-	2.018	1.940	10	-	1.950
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	987	31	-	1.018	552	36	-	588
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	57	19	-	77	28	62	-	90
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	48	48	-	-	48	48
Σύνολο	11.049	311	57	11.416	10.129	289	53	10.471

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις κατηγορίες εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης (το MRA ή αντίστοιχο σύστημα διαβάθμισης) του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου που αντιστοιχούν στις κατηγορίες πιστωτικής ποιότητας όπως παρουσιάζονται στους παραπάνω πίνακες:

Κατηγορίες κατάταξης πιστωτικής ποιότητας	Επιχειρηματικά δάνεια	
	Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης σε Μεγάλες επιχειρήσεις	Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης σε Μικρομεσαίες ΜΜΕ
Υψηλής διαβάθμισης	1-4	1-3
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	5-6	4-6
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	7-9	7-9
Απομειωμένα (Defaulted)	10	10

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο η οποία υπολογίστηκε βάσει του αρχικού και τελικού υπολοίπου για τις περιόδους αναφοράς από την 1 Ιανουαρίου 2023 έως 31 Δεκεμβρίου 2023 και από την 1 Ιανουαρίου 2022 έως 31 Δεκεμβρίου 2022 :

	31 Δεκεμβρίου 2023													Σύνολο € εκατ.
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις				
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.		
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	23.448	1.581	1.024	6.832	2.825	545	2.669	427	257	2.668	740	434	43.450	
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	5.930	-	-	756	-	-	859	-	-	536	-	-	8.081	
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.2)	-	-	-	-	-	-	443	-	6	-	-	-	450	
Μεταφορές μεταξύ σταδίων -σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	451	(443)	(8)	532	(520)	(12)	74	(65)	(9)	123	(116)	(7)	-	
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(363)	498	(135)	(392)	487	(95)	(84)	103	(18)	(186)	235	(49)	-	
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(55)	(173)	228	(54)	(163)	217	(36)	(38)	74	(53)	(77)	130	-	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(696)	(53)	(29)	(180)	(11)	(174)	(465)	(91)	(129)	(104)	(23)	(155)	(2.109)	
Διαγραφές ⁽¹⁾	-	-	(216)	-	-	(46)	-	-	(62)	-	-	(62)	(387)	
Αποπληρωμές	(4.654)	(240)	(135)	(858)	(185)	(49)	(484)	(59)	(44)	(578)	(75)	(36)	(7.396)	
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(55)	27	(21)	274	185	30	(33)	92	48	73	44	21	685	
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	24.005	1.198	709	6.909	2.618	415	2.942	369	124	2.480	728	276	42.773	
Πρόβλεψη απομείωσης	(72)	(58)	(318)	(20)	(154)	(208)	(53)	(53)	(105)	(25)	(65)	(128)	(1.258)	
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	23.934	1.140	391	6.888	2.464	207	2.890	317	19	2.454	663	148	41.515	

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			Σύνολο € εκατ.
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI € εκατ.	
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	20.594	1.670	1.452	6.871	2.735	498	2.572	311	358	2.540	744	469	
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	6.986	-	8	809	-	-	840	-	-	725	-	-	9.368
Μεταφορές μεταξύ σταδίων -σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	576	(575)	(1)	333	(318)	(15)	92	(82)	(10)	154	(143)	(12)	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(802)	819	(17)	(506)	611	(105)	(272)	303	(31)	(183)	235	(52)	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(41)	(85)	125	(60)	(151)	210	(71)	(44)	115	(38)	(75)	113	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(2)	(2)	(276)	(2)	-	(0)	(0)	-	-	-	-	(1)	(282)
Διαγραφές ⁽¹⁾	-	-	(87)	-	-	(10)	-	-	(141)	-	-	(53)	(290)
Αποπληρωμές	(4.060)	(293)	(184)	(820)	(179)	(45)	(507)	(87)	(61)	(615)	(70)	(38)	(6.959)
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές κινήσεις	198	46	2	204	127	11	15	26	26	84	49	8	798
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	23.448	1.581	1.024	6.832	2.825	545	2.669	427	257	2.668	740	434	43.450
Πρόβλεψη απομείωσης	(68)	(75)	(478)	(21)	(160)	(229)	(37)	(48)	(186)	(23)	(72)	(229)	(1.626)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	23.380	1.506	546	6.810	2.665	316	2.633	379	70	2.645	668	205	41.824

⁽¹⁾ Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 και ο Όμιλος βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 338 εκατ. (2022: € 111 εκατ.).

Σημείωση 1: Η κατηγορία του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνει και τα δάνεια του Δημοσίου Τομέα.

Σημείωση 2: Τα «Δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης» περιλαμβάνουν αυτά που αποαναγνωρίστηκαν λόγω α) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων, β) συναλλαγών πώλησης, γ) συναλλαγών ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη, και εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ. 20 και 30).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Πιστωτικά απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των πιστωτικά απομειωμένων (Στάδιο 3 και POCI) δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου προ απομείωσης, την πρόβλεψη απομείωσης καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για τα καταγγεμένα δάνεια, ο Όμιλος παύει να παρακολουθεί την κατάσταση καθυστέρησής τους και συνεπώς τα υπόλοιπα τους περιλαμβάνονται στην κατηγορία «άνω των 360 ημερών», με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια τα οποία παρακολουθούνται μέχρι τις 360 μέρες καθυστέρησης.

	31 Δεκεμβρίου 2023							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα και λοιπές χώρες € εκατ.	
έως 90 ημέρες	174	42	6	132	191	189	0	734
90 έως 179 ημέρες	32	18	6	20	33	14	-	123
180 έως 360 ημέρες	73	22	5	33	1	45	-	179
άνω των 360 ημερών	136	21	3	91	33	202	0	487
Λογιστική αξία προ απομείωσης	415	104	20	276	259	450	0	1.523
Πρόβλεψη απομείωσης	(208)	(86)	(19)	(128)	(98)	(220)	(0)	(759)
Λογιστική αξία	207	18	1	148	161	230	0	764
Αξία εξασφαλίσεων	326	1	0	169	160	306	0	962

	31 Δεκεμβρίου 2022							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα και λοιπές χώρες € εκατ.	
έως 90 ημέρες	192	68	7	120	138	308	0	832
90 έως 179 ημέρες	38	23	7	19	16	31	-	133
180 έως 360 ημέρες	82	38	9	47	1	52	-	228
άνω των 360 ημερών	233	86	20	248	149	329	1	1.066
Λογιστική αξία προ απομείωσης	545	214	42	434	303	720	1	2.259
Πρόβλεψη απομείωσης	(229)	(149)	(37)	(229)	(150)	(327)	(1)	(1.121)
Λογιστική αξία	316	65	5	205	153	393	0	1.138
Αξία εξασφαλίσεων	407	3	0	223	177	478	0	1.287

Σημείωση: Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία προ απομείωσης των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει και τα δάνεια της κατηγορίας POCI ποσού € 29 εκατ. (2022: € 43 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
(β) Εξασφαλίσεις και ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία
Εξασφαλίσεις

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του δανειακού υπολοίπου, προ απομείωσης, και της τρέχουσας αξίας των ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Στεγαστικά Δάνεια		
Μικρότερο από 50%	2.852	2.881
50%-70%	2.456	2.373
71%-80%	1.621	1.524
81%-90%	979	1.042
91%-100%	659	825
101%-120%	557	604
121%-150%	402	437
Μεγαλύτερο από 150%	415	516
Συνολική έκθεση	9.942	10.201
Μέσος όρος του δείκτη δανείων προς αξία εξασφάλισης	55,18%	57.30%

Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για δάνεια και απαιτήσεις πελατών στο αποσβέσιμο κόστος παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

31 Δεκεμβρίου 2023					
Αξία εξασφαλίσεων					
	Ακίνητη περιουσία	Χρηματ/κές	Λοιπές	Σύνολο	Ληφθείσες Εγγυήσεις⁽¹⁾
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	10.618	304	463	11.385	554
Επιχειρηματικά	5.300	877	10.444	16.621	632
Δημόσιος τομέας	-	1	0	1	-
Σύνολο	15.919	1.181	10.907	28.007	1.186

31 Δεκεμβρίου 2022					
Αξία εξασφαλίσεων					
	Ακίνητη περιουσία	Χρηματ/κές	Λοιπές	Σύνολο	Ληφθείσες Εγγυήσεις⁽¹⁾
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	10.760	443	396	11.598	721
Επιχειρηματικά	5.544	923	10.368	16.836	744
Δημόσιος τομέας	0	0	0	0	-
Σύνολο	16.304	1.366	10.764	28.434	1.465

⁽¹⁾ Επιπλέον των ανωτέρω εγγυήσεων, (i) από το Δεκέμβριο 2021, ο Όμιλος έχει υπογράψει δύο συμβάσεις χρηματοοικονομικών εγγυήσεων «Wave I» και «Wave II» που σχετίζονται με χαρτοφυλάκια εξυπηρετούμενων δανείων προς ΜΜΕ και μεγάλων επιχειρηματικών δανείων ύψους € 1,1 δις την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 1,4 δις) (ii) από το Δεκέμβριο 2022 έχει υπογράψει σύμβαση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων «Wave III» που σχετίζεται με χαρτοφυλάκιο εξυπηρετούμενων δανείων προς τη ναυτιλία ύψους € 1,4 δις την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 1,6 δις) και (iii) από το Δεκέμβριο 2023, έχει υπογράψει σύμβαση χρηματοοικονομικών εγγυήσεων «Wave IV» που σχετίζεται με τα χαρτοφυλάκια εξυπηρετούμενων δανείων σε μικρές επιχειρήσεις και μεγάλων επιχειρηματικών δανείων ύψους € 1,5 δις την 31 Δεκεμβρίου 2023 (σημ. 20).

Οι εξασφαλίσεις που παρουσιάζονται στον ανωτέρω πίνακα στην κατηγορία «Λοιπές», περιλαμβάνουν εκχωρημένες απαιτήσεις, εξοπλισμό, αποθέματα, πλωτά μέσα κλπ. Περιλαμβάνουν επίσης την αξία των τιτλοποιημένων δανείων που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων που εξέδωσαν τις ομολογίες υψηλής διαβάθμισης Pillar, Cairo και Mexico. Η αξία των τιτλοποιημένων δανείων έχει ανώτατο όριο το ύψος των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης προ απομείωσης. Επιπλέον,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

οι ομολογίες υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Cairo και Mexico είναι εγγυημένες από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων (σημ.20).

Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος αναγνωρίζει στον ισολογισμό τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται ως εξασφαλίσεις, όταν αυτά έρχονται στην κατοχή του συνήθως μέσω νομικών διαδικασιών ή επικαλούμενος άλλες πιστωτικές ενισχύσεις. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα «Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού» ανήλθε σε € 495 εκατ. (2022: € 559 εκατ.) (σημ. 29). Τα εν λόγω στοιχεία ενεργητικού παρουσιάζονται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (σημ. 2.2.18).

Η κύρια κατηγορία εξασφαλίσεων που ανακτάται από τον Όμιλο, για την αποπληρωμή ή μείωση του υπολοίπου των δανείων, αφορά σε ακίνητα. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των ανακτηθέντων ακινήτων κατά τη διάρκεια της χρήσης, συμπεριλαμβανομένων (α) εκείνων που μεταφέρθηκαν στην κατάλληλη κατηγορία με βάση τη χρήση τους από τον Όμιλο ως μέρος των δραστηριοτήτων του, δηλαδή επενδύσεις σε ακίνητα ή ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα (σημ. 2.2.6, 26, και 27) και (β) εκείνα που αναταξινομήθηκαν στην κατηγορία «διακρατούμενα προς πώληση» (σημ. 30).

	2023			2022		
	Ακίνητη περιουσία			Ακίνητη περιουσία		
	Κατοικίες	Εμπορικά ακίνητα	Σύνολο	Κατοικίες	Εμπορικά ακίνητα	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	212	345	557	209	362	571
Προσθήκες ⁽¹⁾	11	17	28	14	22	36
Μεταφορές προς επενδυτικά ακίνητα	(2)	-	(2)	(3)	(8)	(11)
Πωλήσεις	(12)	(27)	(39)	(4)	(22)	(26)
Ζημιές αποτίμησης ακινήτων	(4)	(14)	(18)	(4)	(9)	(13)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	(8)	(24)	(32)	-	-	-
Λοιπά	(2)	1	(1)	0	(0)	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	195	298	493	212	345	557

⁽¹⁾ Η λογιστική αξία των ακινήτων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης 2023 και κατέχονταν στο τέλος της χρήσης ανήλθε σε € 24 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: €32 εκατ.).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος ανακτά λοιπούς τύπους εξασφαλίσεων που αφορούν κυρίως σε μετοχικούς τίτλους λόγω της συμμετοχής του σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος μέτρων ρύθμισης (βλ. παρακάτω «Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη»).

(γ) Γεωγραφική κατανομή και τομέας δραστηριότητας των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Όπως αναφέρεται στη σημ. 5.2.1, ο Όμιλος κατέχει διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια σε διαφορετικές αγορές και χώρες και εφαρμόζει όρια στη συγκέντρωση ανά γεωγραφική περιοχή ή τομέα δραστηριότητας των ομάδων των πιστούχων που μπορεί να επηρεαστούν παρόμοια από αλλαγές στις οικονομικές ή άλλες συνθήκες, ώστε να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ανοίγματα του Ομίλου σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο στη λογιστική αξία προ απομείωσης και σε ονομαστική αξία αντίστοιχα, ανά στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή και την πρόβλεψη απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή:

	31 Δεκεμβρίου 2023											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	8.338	3.374	687	(638)	3.983	341	127	(173)	10	0	0	(0)
- Στεγαστικά δάνεια	4.821	2.531	361	(331)	2.080	87	53	(51)	7	0	0	(0)
- Καταναλωτικά δάνεια	936	131	53	(89)	1.303	166	50	(89)	3	0	0	(0)
- Πιστωτικές κάρτες	546	43	16	(25)	154	30	5	(7)	0	0	0	(0)
- Μικρές επιχειρήσεις	2.035	670	258	(193)	445	59	18	(26)	0	-	-	(0)
Επιχειρηματικά	11.601	668	573	(348)	9.038	527	133	(96)	3.348	3	3	(3)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες ⁽²⁾	4.443	284	270	(168)	5.411	69	70	(45)	427	3	1	(1)
-Βιομηχανία	2.614	131	189	(110)	780	42	21	(14)	5	-	-	(0)
-Ναυτιλία	14	-	0	(0)	210	-	-	(0)	2.725	-	1	(2)
-Κατασκευές	1.329	30	42	(36)	784	80	4	(4)	83	-	0	(0)
-Τουρισμός	1.045	215	67	(22)	357	98	9	(8)	-	-	-	-
-Ενέργεια	2.098	0	4	(7)	244	21	3	(4)	-	-	-	-
-Λοιπές	58	9	1	(4)	1.253	217	25	(20)	107	-	-	(0)
Δημόσιος τομέας	18	-	0	(0)	0	0	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	19.957	4.042	1.260	(986)	13.021	868	260	(269)	3.358	3	3	(3)
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	8.066	199	49	(44)	2.634	109	8	(4)	349	3	0	(0)
-Δανειακές δεσμεύσεις	5.778	163	0	(11)	1.687	94	7	(3)	336	3	0	(0)
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	2.287	36	49	(33)	947	15	1	(1)	13	-	0	(0)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/Όνομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Όνομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Όνομαστική αξία			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης	ECL 12μήνου - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	Πρόβλεψη απομείωσης
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Λιανική Τραπεζική	8.547	3.571	1.024	(807)	3.614	420	210	(197)	7	0	1	(1)
- Στεγαστικά δάνεια	4.978	2.677	463	(337)	1.848	147	81	(72)	6	0	1	(1)
- Καταναλωτικά δάνεια	835	177	126	(141)	1.191	180	88	(82)	1	0	0	(0)
- Πιστωτικές κάρτες	543	51	36	(43)	98	19	6	(6)	0	0	0	(0)
- Μικρές επιχειρήσεις	2.191	665	399	(286)	477	74	35	(38)	0	-	-	(0)
Επιχειρηματικά	10.579	1.001	804	(479)	9.676	572	207	(131)	3.169	8	12	(11)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες ⁽²⁾	4.135	331	393	(242)	6.215	106	62	(47)	535	0	6	(6)
-Βιομηχανία	2.658	292	130	(96)	969	39	26	(16)	5	-	-	(0)
-Ναυτιλία	8	2	44	(44)	241	-	15	(16)	2.455	-	6	(5)
-Κατασκευές	1.279	51	57	(45)	616	62	17	(14)	65	8	-	(0)
-Τουρισμός	962	308	176	(48)	228	118	44	(2)	-	-	-	-
-Ενέργεια	1.474	1	2	(3)	234	31	16	(8)	-	-	-	-
-Λοιπές	64	17	1	(0)	1.174	215	28	(28)	109	-	-	(0)
Δημόσιος τομέας	25	-	0	(0)	0	0	1	(1)	-	-	-	-
Σύνολο	19.151	4.572	1.829	(1.286)	13.291	992	418	(328)	3.176	9	13	(11)
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	7.352	175	48	(47)	2.489	114	4	(10)	288	0	0	(0)
-Δανειακές δεσμεύσεις	5.493	109	2	(12)	1.654	70	2	(6)	281	0	0	(0)
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	1.859	66	46	(35)	835	44	2	(4)	7	-	0	(0)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική αναγνώριση δάνεια πελατών (POCI) ποσού €12,7 εκατ. από δραστηριότητες στην Ελλάδα, € 16,1 εκατ. από δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες και € 0,1 εκατ. από δραστηριότητες σε Λοιπές Χώρες (2022: € 8,3 εκατ. σε Ελλάδα, € 34,3 εκατ. σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες και € 0,1 εκατ. σε Λοιπές Χώρες).

⁽²⁾ Οι δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες περιλαμβάνουν € 4.444 εκατ. τα οποία σχετίζονται με τα ομόλογα των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico (2022: € 4.901 εκατ.).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία των δανείων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ύψους € 15 εκατ. περιλαμβάνεται στο χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων, τα οποία αφορούν δραστηριότητες στην Ελλάδα (2022: € 16 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(δ) Μέτρα ρύθμισης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Οι συμβατικοί όροι των δανείων ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, διακράτηση πελατείας και λοιπών παραγόντων, καθώς και λόγω ενδεχόμενης επιδείνωσης στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη. Ο Όμιλος εφαρμόζει διάφορα προγράμματα ρύθμισης δανείων, προκειμένου να ενισχύσει τη διαχείριση των σχέσεων του με τους πελάτες και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης των απαιτήσεών του, καθώς και να βελτιώσει την ανακτησιμότητα των αντίστοιχων ταμιακών ροών και να περιορίσει τις ζημιές από πιστωτικούς κινδύνους που προέρχονται τόσο από τα δάνεια λιανικής τραπεζικής όσο και από το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Κατηγοριοποίηση Μέτρων Ρύθμισης

Οι πρακτικές ρύθμισης δανείων, όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από τον Όμιλο, βάσει των εκτελεστικών τεχνικών προτύπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής περιλαμβάνουν μόνο τις περιπτώσεις τροποποίησης των συμβατικών όρων αποπληρωμής του δανείου λόγω οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις βάσει των υφιστάμενων όρων, και ο Όμιλος παρέχει διευκολύνσεις, μέσω ευνοϊκής τροποποίησης των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από την δανειακή σύμβαση, ενέργεια στην οποία δεν θα προέβαινε εάν ο οφειλέτης δεν βρισκόταν σε οικονομική δυσχέρεια.

Όλα τα άλλα είδη τροποποιήσεων που παρέχονται από τον Όμιλο και δεν οφείλονται στην οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, αλλά καθορίζονται από παράγοντες επιχειρηματικής φύσεως, δεν αποτελούν μέτρα ρύθμισης.

Λύσεις Ρύθμισης Δανείων

Οι λύσεις ρύθμισης παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και της πρόθεσής του να αποπληρώσει την οφειλή του, και μπορεί να είναι προσωρινής φύσης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η διευκόλυνση των οφειλετών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μέσω επαναπροσδιορισμού των όρων αποπληρωμής των δανείων τους με βιώσιμο τρόπο και ταυτόχρονα η προστασία του Ομίλου από ενδεχόμενες πιστωτικές ζημιές. Ο Όμιλος αναπτύσσει στοχευμένες στρατηγικές κατηγοριοποίησης οφειλετών με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες οικονομικές ανάγκες των εν λόγω επιλεγμένων ομάδων οφειλετών.

Τα μέτρα ρύθμισης δανείων μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται απαραίτητα σε ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω:

- κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- καταβολή δόσης μεγαλύτερης των οφειλόμενων τόκων,
- καταβολή μόνο τόκων,
- καταβολή δόσης μικρότερης των οφειλόμενων τόκων,
- περίοδος χάριτος,
- μείωση επιτοκίου,
- παράταση διάρκειας,
- διαχωρισμός οφειλής και σταδιακή αύξηση στο σχέδιο πληρωμής δόσεων,
- μερική διαγραφή οφειλής,
- λειτουργική αναδιάρθρωση και
- συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο.

Ειδικά για τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση (περιλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών), τα προγράμματα ρύθμισης (π.χ. παράταση διάρκειας) πραγματοποιούνται κυρίως μέσω της ενοποίησης των δανειακών υποχρεώσεων, όπου όλα τα υφιστάμενα υπόλοιπα καταναλωτικών δανείων συγκεντρώνονται σε ένα. Αυτές οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται τόσο για να επιτυγχάνεται η επαρκής μείωση των δόσεων του δανείου όσο και ο βιώσιμος χαρακτήρας της ρύθμισης για τον οφειλέτη. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων μπορεί να συνδυάζεται με εγγραφή προσημείωσης σε ακίνητα, μετατρέποντας έτσι τα μη εξασφαλισμένα ανοίγματα του Ομίλου σε εξασφαλισμένα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, η μείωση της δόσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων προγραμμάτων ρύθμισης, όπως η παράταση διάρκειας της αποπληρωμής του δανείου, η κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, ο διαχωρισμός οφειλής και η σταδιακή αύξηση στο σχέδιο πληρωμής δόσεων.

Τα επιχειρηματικά δάνεια υπόκεινται σε ρύθμιση, όταν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη, η οποία στοιχειοθετείται από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων η επιδείνωση των οικονομικών του στοιχείων, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής του αξιολόγησης, οι καθυστερήσεις πληρωμών και λοιποί παράγοντες.

Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη

Για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, ο Όμιλος συμμετέχει σε ορισμένες περιπτώσεις σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος των λύσεων ρύθμισης, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9. Το 2023, δεν υπήρχαν μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνταν από τον Όμιλο την 31 Δεκεμβρίου 2023. Το 2022, οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνταν από τον Όμιλο την 31 Δεκεμβρίου 2022 σχετίζονταν με τη συμμετοχή ποσοστού 3% στην Καλογήρου Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία υποδημάτων, ενδυμάτων και δερμάτινων ειδών για μηδενικό τίμημα.

i. Ταξινόμηση ρυθμισμένων δανείων

Τα ρυθμισμένα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως μη απομειωμένα (Στάδιο 2) ή ως απομειωμένα (Στάδιο 3) αξιολογώντας τον βαθμό καθυστέρησης και την πιστοληπτική τους διαβάθμιση.

Τα απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια υπόκεινται αρχικά σε περίοδο επιτήρησης ενός έτους, κατά την οποία η συναλλακτική συμπεριφορά των οφειλετών παρακολουθείται επισταμένως. Εάν, στο τέλος της ανωτέρω περιόδου, οι οφειλέτες έχουν ανταποκριθεί στους όρους του προγράμματος και δεν υπάρχουν καθόλου ποσά σε καθυστέρηση, καθώς και αμφιβολίες για την πλήρη εξόφληση των δανείων, τότε αυτά γνωστοποιούνται ως μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια (Στάδιο 2). Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προγενέστερα κατηγοριοποιήθηκαν ως απομειωμένα και τήρησαν του όρους της ρύθμισης, υπόκεινται σε διετή παρακολούθηση. Εάν, στο τέλος αυτής της περιόδου, οι οφειλέτες έχουν προβεί σε τακτικές πληρωμές κατά ένα σημαντικό ποσό σωρευτικά, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι ούτε απομειωμένα ούτε πληρούνται άλλα κριτήρια αύξησης πιστωτικού κινδύνου, τότε αυτά εξέρχονται από το καθεστώς ρύθμισης και ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Ειδικότερα, η κατηγορία των απομειωμένων ρυθμισμένων δανείων περιλαμβάνει εκείνα που (α) κατά την ημερομηνία της ρύθμισης ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή θεωρούνταν πιθανό να μην αποπληρωθούν, (β) στο τέλος της περιόδου επιτήρησης του ενός έτους ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων και κατά την διετή περίοδο παρακολούθησης τα νέα μέτρα ρύθμισης είχαν παραταθεί ή υπήρξαν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και (γ) κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά ως μη απομειωμένα και κατά την διάρκεια της διετούς περιόδου παρακολούθησης ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των απομειωμένων.

Επίσης, τα ρυθμισμένα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται σύμφωνα με τους νέους τροποποιημένους όρους και τα οποία μεταγενέστερα καταγγέλλονται, παύουν να παρακολουθούνται ξεχωριστά βάσει των διαδικασιών που ο Όμιλος εφαρμόζει για τα προγράμματα ρύθμισης, και γνωστοποιούνται ως καταγγελλόμενα απομειωμένα δάνεια (Στάδιο 3) σύμφωνα με τις διαδικασίες του Ομίλου για την διαχείριση και παρακολούθηση των καταγγελλόμενων δανείων.

ii. Αξιολόγηση απομείωσης

Στις περιπτώσεις που παρέχονται μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος αξιολογεί την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων του βάσει των πολιτικών απομείωσης του Ομίλου που περιγράφονται στις σημειώσεις 2.2.13 και 5.2.1. Συγκεκριμένα, τα ρυθμισμένα επιχειρηματικά δάνεια, τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής, τα οποία είναι από μόνα τους σημαντικά καθώς και αυτά προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αξιολογούνται σε ατομική βάση. Επιπροσθέτως, τα ρυθμισμένα δάνεια λιανικής τραπεζικής αξιολογούνται σε συλλογική βάση ξεχωριστά από τα υπόλοιπα χαρτοφυλάκια λιανικής καθώς συμπεριλαμβάνουν μεγάλη ομογενή ομάδα δανείων.

iii. Αναδιαρθρώσεις δανείων

Όταν οι τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους ενός ρυθμισμένου δανείου είναι σημαντικές, το αρχικό ρυθμισμένο δάνειο αποαναγνωρίζεται και αναγνωρίζεται ένα καινούργιο. Ο Όμιλος αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «καινούργιο» σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τροποποίηση ως αποτέλεσμα λύσεων ρύθμισης δεν θεωρείται σημαντική, ο Όμιλος υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του δανείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση στα αποτελέσματα χρήσης. Ο Όμιλος συνεχίζει να παρακολουθεί το τροποποιημένο ρυθμισμένο δάνειο κατά τη περίοδο επιτήρησης για να προσδιορίσει κατά πόσο έχει αυξηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος από την αρχική του αναγνώριση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος δεν έχει στη κατοχή του ρυθμισμένα δάνεια τα οποία επιμετρούνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (2022: μηδέν).

Οι παρακάτω πίνακες εμπεριέχουν ανάλυση των δανείων που επιμετρούνται σε αποσβέσιμο κόστος σχετικά με τις δραστηριότητες ρύθμισης του Ομίλου. Για λόγους συγκρισιμότητας με τις ποσοτικές πληροφορίες στην ενότητα (α) οι οποίες βασίζονται στις αναθεωρημένες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7, τα ποσά στους πίνακες παρακάτω παρατίθενται σε λογιστικές αξίες προ πρόβλεψης απομείωσης ενώ οι συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης παρουσιάζονται ξεχωριστά, σύμφωνα με τον εσωτερικό τρόπο παρακολούθησης και αναφοράς του πιστωτικού κινδύνου στον Όμιλο.

Ο παρακάτω πίνακας συμπεριλαμβάνει μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων ανά είδος ρύθμισης του Ομίλου:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μέτρα ρύθμισης δανείων:		
Διαχωρισμός οφειλής	147	234
Παράταση διάρκειας	787	1.044
Κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	72	137
Μειωμένη δόση μικρότερη των οφειλόμενων τόκων	36	71
Μείωση επιτοκίου	117	136
Μειωμένη δόση μεγαλύτερη των οφειλόμενων τόκων	81	111
Τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	96	109
Καταβολή μόνο τόκων	57	35
Περίοδος χάριτος	68	55
Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	-	8
Μερική διαγραφή οφειλής	1	1
Λειτουργική αναδιάρθρωση επιχείρησης	13	14
Λοιπά	34	54
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	1.509	2.012
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(307)	(401)
Λογιστική αξία	1.202	1.611

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων και των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά ποιοτική διαβάθμιση:

Συνολική αξία προ απομείωσης:

Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1
 Δανεία με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια- Στάδιο 2
 Δανεία με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια- Στάδιο 3 και POCI

Συνολική αξία προ απομείωσης
Συσσωρευμένες προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές:

Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1
 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2
 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI εκ των οποίων :

- Ατομική αξιολόγηση
 - Συλλογική αξιολόγηση

Συνολική λογιστική αξία

Ληφθείσες εξασφαλίσεις

31 Δεκεμβρίου 2023		
Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	Ρυθμισμένα δάνεια € εκατ.	% Ρυθμισμένων δανείων
36.336	-	-
4.914	889	18,1
1.523	620	40,7
42.773	1.509	3,5
-	-	-
(170)	-	-
(329)	(49)	-
(759)	(257)	-
(279)	(112)	-
(480)	(145)	-
41.515	1.202	2,9
28.007	1.184	

Συνολική αξία προ απομείωσης:

Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1
 Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια- Στάδιο 2
 Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια- Στάδιο 3 και POCI

Συνολική αξία προ απομείωσης
Συσσωρευμένες προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές:

Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1
 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2
 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI εκ των οποίων :

- Ατομική αξιολόγηση
 - Συλλογική αξιολόγηση

Συνολική λογιστική αξία

Ληφθείσες εξασφαλίσεις

31 Δεκεμβρίου 2022		
Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	Ρυθμισμένα δάνεια € εκατ.	% Ρυθμισμένων δανείων
35.618	-	-
5.573	1.138	20,4
2.259	874	38,7
43.450	2.012	4,6
-	-	-
(149)	-	-
(355)	(80)	-
(1.121)	(321)	-
(441)	(165)	-
(680)	(156)	-
41.824	1.611	3,9
28.434	1.527	

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	2.012	2.946
Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης	322	299
Δάνεια σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης ⁽¹⁾	(85)	(56)
Διαγραφές δανείων που ήταν σε καθεστώς ρύθμισης	(47)	(22)
Αποπληρωμές δανείων	(221)	(233)
Δάνεια και απαιτήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης ⁽²⁾	(582)	(965)
Λοιπά	110	42
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(307)	(401)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	1.202	1.611

⁽¹⁾ Τα «Δάνεια και απαιτήσεις σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης» περιλαμβάνουν δάνεια τα οποία αποαναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) συναλλαγών πώλησης και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως διακρατούμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ. 20 και 30).

⁽²⁾ Το 2023, ποσό € 73 εκατ. δανείων και απαιτήσεων τα οποία εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης αναφέρεται σε καταγεγραμμένα δάνεια (2022: € 88 εκατ.).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά είδος δανείου:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	762	1.153
- Στεγαστικά δάνεια	457	751
- Καταναλωτικά δάνεια	78	106
- Πιστωτικές κάρτες	6	16
- Μικρές επιχειρήσεις	220	280
Επιχειρηματικά	747	859
- Μεγάλες επιχειρήσεις	237	277
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	510	582
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	1.509	2.012
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(307)	(401)
Λογιστική αξία	1.202	1.611

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά γεωγραφική κατανομή:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ελλάδα	1.116	1.638
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	388	374
Λοιπές Χώρες	5	0
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	1.509	2.012
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(307)	(401)
Λογιστική αξία	1.202	1.611

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας εμπεριέχει πληροφορίες σχετικά με τροποποιήσεις δανείων λόγω μέτρων ρύθμισης, οι οποίες δεν συνιστούν αποαναγνώριση. Τα εν λόγω χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τροποποιήθηκαν ενώ είχαν πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογισμένη καθ' όλη τη διάρκεια τους.

Τροποποιημένα δανειακά ανοίγματα	2023 € εκατ.	2022 € εκατ.
Τροποποιημένα κατά τη διάρκεια της χρήσης δάνεια με πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκειά τους		
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	401	449
Κέρδος / (Ζημιά) από την τροποποίηση	8	2
Τροποποιημένα δάνεια, μετά την αρχική τους αναγνώριση, των οποίων η πρόβλεψη απομείωσης βασιζόταν στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκειά τους		
Λογιστική αξία δανείων προ πρόβλεψης την 31 Δεκεμβρίου για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης άλλαξε στη χρήση, μετά την τροποποίηση, σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	410	370

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία προ προβλέψεων δανείων που είχαν τροποποιηθεί στο παρελθόν και για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικές ζημιές επανήλθε σε υπολογισμό καθ' όλη τη διάρκεια τους, ανήλθε σε € 284 εκατ. (2022: € 371 εκατ.).

5.2.1.3 Χρεωστικοί τίτλοι

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022 σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Moody's ή αντίστοιχες διαβαθμίσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2023			Σύνολο € εκατ.
	ECL 12μήνου – Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ' όλη τη διάρκειά τους - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ' όλη τη διάρκειά τους - Στάδιο 3 € εκατ.	
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)				
Aaa	2.789	-	-	2.789
Aa1 έως Aa3	132	-	-	132
A1 έως A3	231	4	-	235
Χαμηλότερα από A3	7.602	3	-	7.605
Χωρίς διαβάθμιση	180	-	32	212
Αξία προ απομείωσης	10.935	7	32	10.974
Πρόβλεψη απομείωσης	(11)	(0)	(7)	(18)
Λογιστική αξία	10.924	7	25	10.955
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)				
Aaa	316	-	-	316
Aa1 έως Aa3	202	-	-	202
A1 έως A3	436	8	-	444
Χαμηλότερα από A3	2.411	40	-	2.451
Χωρίς διαβάθμιση	63	-	-	63
Λογιστική αξία	3.427	48	-	3.475

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)				
Aaa	2.617	-	-	2.617
Aa1 έως Aa3	140	-	-	140
A1 έως A3	133	-	-	133
Χαμηλότερα από A3	6.211	6	7	6.224
Χωρίς διαβάθμιση	74	-	26	100
Αξία προ απομείωσης	9.175	6	33	9.214
Πρόβλεψη απομείωσης	(12)	(0)	(10)	(22)
Λογιστική αξία	9.163	6	23	9.192

Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)				
Aaa	339	-	-	339
Aa1 έως Aa3	212	-	-	212
A1 έως A3	398	-	-	398
Χαμηλότερα από A3	2.605	121	-	2.726
Χωρίς διαβάθμιση	58	-	-	58
Λογιστική αξία	3.612	121	-	3.733

	31 Δεκεμβρίου 2023	
	Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)		
Aaa	55	-
A1 έως A3	14	-
Χαμηλότερα από A3	176	0
Χωρίς διαβάθμιση	0	25
Λογιστική αξία	245	26

	31 Δεκεμβρίου 2022	
	Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)		
Χαμηλότερα από A3	86	0
Χωρίς διαβάθμιση	1	-
Λογιστική αξία	87	0

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η λογιστική αξία των ομολόγων με διαβάθμιση χαμηλότερη από A3, η οποία ανήλθε σε € 10.222 εκατ. (2022: € 9.022 εκατ.), αναλύεται ως εξής:

	2023		2022	
	Δημόσιο € εκατ.	Τράπεζες και Επιχειρήσεις € εκατ.	Δημόσιο € εκατ.	Τράπεζες και Επιχειρήσεις € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι				
Ελλάδα	6.015	1.248	5.413	959
Λοιπές χώρες Ευρωζώνης	967	604	922	520
Λοιπές χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹⁾	765	67	541	26
Λοιπές χώρες ⁽¹⁾	194	362	300	341
Λογιστική αξία	7.941	2.281	7.176	1.846

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει ομόλογα που έχουν εκδοθεί από Ευρωπαϊκές χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωζώνη και στις οποίες έχει παρουσία ο Όμιλος. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, περιλαμβάνει ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τη Βουλγαρία με λογιστική αξία € 527 εκατ. (2022: ομόλογα που έχουν εκδοθεί από Βουλγαρία και Σερβία με λογιστική αξία € 517 εκατ.).

Ως αποτέλεσμα μιας σειράς αναβαθμίσεων του αξιόχρεου του Ελληνικού Δημοσίου το δεύτερο εξάμηνο του 2023, οι μακροχρόνιοι πιστωτικοί τίτλοι του κατατάσσονταν στην επενδυτική βαθμίδα τον Μάρτιο 2024 σύμφωνα με τους τέσσερις από τους πέντε οίκους Εξωτερικής Πιστοληπτικής Αξιολόγησης που είναι αποδεκτοί από την ΕΚΤ (Fitch, Score, S&P: BBB- με σταθερή προοπτική; DBRS: BBB(low) με σταθερή προοπτική) και μια βαθμίδα κάτω της επενδυτικής από τον πέμπτο οίκο, τη Moody's (Ba1 με σταθερή προοπτική).

Τα ομόλογα χωρίς διαβάθμιση λογιστικής αξίας € 293 εκατ. (2022: € 152 εκατ.) αποτελούνται κυρίως από € 181 εκατ. Ελληνικά εταιρικά ομόλογα (2022: € 133 εκατ.) και € 90 εκατ. Κυπριακά εταιρικά ομόλογα (2022: μηδέν).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η ονομαστική αξία των χρεωστικών τίτλων εκδοτών προερχόμενων από τη Ρωσία που κατέχονται από τον Όμιλο και έχουν ταξινομηθεί ως πιστωτικά απομειωμένοι, ήταν € 36 εκατ., με πρόβλεψη απομείωσης ποσού € 5 εκατ.

Την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος προχώρησε στην από-επένδυση σε χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, ονομαστικής αξίας € 204 εκατ., κυρίως με σκοπό τη διαχείριση του κινδύνου συγκέντρωσης, με συνέπεια την αναγνώριση κέρδους € 0,2 εκατ. περίπου.

Ανταλλαγή ομολόγων ελληνικού δημοσίου

Τον Ιούλιο 2023, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) προχώρησε σε συναλλαγή, η οποία περιελάμβανε την ανταλλαγή και προσφορά για επαναγορά συγκεκριμένων ομολόγων ελληνικού δημοσίου (ΟΕΔ) με ημερομηνίες λήξης το 2024 και 2025 και ετήσιο τοκομερίδιο 3,45% και 3,375%, αντίστοιχα. Τα εν λόγω ομόλογα επαναγοράστηκαν με τιμή 100,15 για κάθε έναν από τους τίτλους, έναντι νέου ΟΕΔ με ημερομηνία λήξης το 2038, ετήσιο τοκομερίδιο 4,375% και τελική τιμή προσφοράς 99,042.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η Τράπεζα προσέφερε ΟΕΔ ονομαστικής αξίας € 469 εκατ., εκ των οποίων € 466 εκατ. είχαν κατηγοριοποιηθεί στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο επιμετρούμενο στο αποσβέσιμο κόστος και απέκτησε ΟΕΔ της νέας έκδοσης ίσης ονομαστικής αξίας, εκ των οποίων € 459 εκατ. κατηγοριοποιήθηκαν στο αποσβέσιμο κόστος και € 10 εκατ. στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών. Συνεπώς, τα αρχικά ομόλογα αποαναγνωρίστηκαν από τον ισολογισμό του Ομίλου, με αποτέλεσμα τη λογιστικοποίηση ζημιάς € 19 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά στάδιο, ανά γεωγραφική περιοχή με βάση τη χώρα εγκατάστασης των αντισυμβαλλόμενων και τον τομέα δραστηριότητας:

31 Δεκεμβρίου 2023								
Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές Χώρες			
ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	Σύνολο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι AC								
Δημόσιο	4.966	-	1.358	-	-	1.164	-	7.488
Τράπεζες	923	-	572	-	-	-	-	1.495
Επιχειρήσεις	326	4	1.012	3	27	614	4	1.991
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	6.215	4	2.942	3	27	1.778	4	10.974
Πρόβλεψη απομείωσης	(7)	(2)	(3)	(0)	(5)	(1)	(0)	(18)
Λογιστική αξία	6.208	3	2.939	3	22	1.777	4	10.955
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI								
Δημόσιο	909	-	887	-	-	426	-	2.221
Τράπεζες	14	-	210	-	-	-	-	224
Επιχειρήσεις	172	-	528	40	-	281	8	1.029
Λογιστική αξία	1.095	-	1.625	40	-	707	8	3.475
31 Δεκεμβρίου 2022								
Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες			Λοιπές Χώρες			
ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 3	ECL 12μήνου – Στάδιο 1	ECL καθ' όλη τη διάρκεια τους - Στάδιο 2	Σύνολο	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι AC								
Δημόσιο	4.379	-	756	-	-	1.165	-	6.300
Τράπεζες	736	-	276	-	-	-	-	1.012
Επιχειρήσεις	241	7	989	3	26	633	3	1.902
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	5.356	7	2.021	3	26	1.798	3	9.214
Πρόβλεψη απομείωσης	(9)	(3)	(3)	(0)	(7)	(0)	(0)	(22)
Λογιστική αξία	5.347	4	2.018	3	19	1.798	3	9.192
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI								
Δημόσιο	976	-	1.046	94	-	451	-	2.567
Τράπεζες	12	-	209	7	-	-	-	228
Επιχειρήσεις	163	-	475	15	-	280	5	938
Λογιστική αξία	1.151	-	1.730	116	-	731	5	3.733

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2023			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι FVTPL				
Τράπεζες	-	25	-	25
Επιχειρήσεις	0	-	-	0
Λογιστική αξία	0	25	-	26
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου				
Δημόσιο	142	18	55	216
Επιχειρήσεις	0	27	3	30
Λογιστική αξία	142	45	58	245
	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρεωστικοί τίτλοι FVTPL				
Επιχειρήσεις	0	-	-	0
Λογιστική αξία	0	-	-	0
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου				
Δημόσιο	63	23	-	86
Επιχειρήσεις	1	-	-	1
Λογιστική αξία	64	23	-	87

5.2.1.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται στον ισολογισμό του Ομίλου σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 και το καθαρό ποσό αυτών παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης («τα κριτήρια συμψηφισμού»), όπως παρατίθενται και στην λογιστική αρχή του Ομίλου 2.2.4.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό περιλαμβάνουν συγκεκριμένες συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων οι οποίες υπάγονται σε συμβάσεις “GMRA’s” (Global Master Repurchase Agreements), καθώς και εξωχρηματοστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία εκκαθαρίζονται από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο (CCP). Σχετικά με το τελευταίο, ο Όμιλος εξέτασε τους όρους των συμφωνιών εκκαθάρισης των παραγώγων που έχουν συναφθεί με τα Εκκαθαριστικά Μέλη και συμπέρανε ότι πληρούνται τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό αναφορικά με τους λογαριασμούς χρηματικών εγγυήσεων που αφορούν σε κάλυψη του περιθωρίου διαφορών αποτίμησης για τα εν λόγω παράγωγα. Ως εκ τούτου απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ποσού € 752 εκατ. (2022: € 1.376 εκατ.) και υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ποσού € 492 εκατ. (2022: € 444 εκατ.) (σημ. 19) συμψηφίστηκαν έναντι € 317 εκατ. (2022: € 932 εκατ.) χρηματικών εγγυήσεων που έχουν ληφθεί (σημ. 32) και € 57 εκατ. (2022: μηδέν) χρηματικών εγγυήσεων που έχουν δοθεί (σημ. 17).

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό, περιλαμβάνουν παράγωγα (διμερείς συμφωνίες) καθώς και συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων για τις οποίες α) το δικαίωμα συμψηφισμού τίθεται σε ισχύ μόνο σε περίπτωση αθέτησης, χρεοκοπίας ή πτώχευσης του Ομίλου ή των αντισυμβαλλόμενων ή μετά από άλλα προκαθορισμένα γεγονότα και/ή β) ο Όμιλος και οι αντισυμβαλλόμενοι του μπορεί να μην έχουν πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού των συναλλαγών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού και συνεπώς στον ισολογισμό παρουσιάζεται το καθαρό ποσό αυτών, καθώς και ποσά που υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες για τα οποία τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται παραπάνω δεν πληρούνται. Όσον αφορά αυτές τις συναλλαγές, ο Όμιλος μπορεί να λαμβάνει και να παρέχει εξασφαλίσεις με την μορφή χρεογράφων και ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες στις στήλες «Χρηματοοικονομικά μέσα» και «Εγγυήσεις σε μετρητά».

	31 Δεκεμβρίου 2023					
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού		Καθαρή αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	€ εκατ.	€ εκατ.		Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	1.249	(1.210)	39	(39)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.612	(752)	860	(672)	(56)	132
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	4	(4)	-	-	-	-
Καταθέσεις σε τράπεζες ως εγγύηση	1.093	(57)	1.036	(340)	-	696
Σύνολο	3.958	(2.023)	1.935	(1.051)	(56)	828

	31 Δεκεμβρίου 2023					
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού		Καθαρή αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων	Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	€ εκατ.	€ εκατ.		Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων)	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά	Καθαρό υπόλοιπο
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.906	(492)	1.414	(930)	(340)	144
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	3.638	(1.210)	2.428	(2.428)	-	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων	4	(4)	-	-	-	-
Καταθέσεις από τράπεζες που λαμβάνονται ως εγγύηση	404	(317)	87	(56)	-	31
Σύνολο	5.952	(2.023)	3.929	(3.414)	(340)	175

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022					
			Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό			
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	116	(114)	2	(2)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.540	(1.376)	1.164	(685)	(232)	247
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	9	(9)	-	-	-	-
Σύνολο	2.665	(1.499)	1.166	(687)	(232)	247

	31 Δεκεμβρίου 2022					
			Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό			
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.043	(444)	1.599	(685)	(237)	677
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	877	(114)	763	(763)	-	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων	9	(9)	-	-	-	-
Καταθέσεις από τράπεζες που λαμβάνονται ως εγγύηση	1.226	(932)	294	(232)	-	62
Σύνολο	4.155	(1.499)	2.656	(1.680)	(237)	739

Οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα οι οποίες δεν υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες, εύλογης αξίας € 21 εκατ. και € 36 εκατ., αντίστοιχα, (2022: € 21 εκατ. και € 62 εκατ., αντίστοιχα) δεν παρουσιάζονται στους ανωτέρω πίνακες.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στους παραπάνω πίνακες στην αξία με την οποία αναγνωρίστηκαν, είτε την εύλογη αξία (παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) είτε στην αποσβέσιμη αξία κτήσης (όλα τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία), ανάλογα με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

5.2.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα του Ομίλου ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του. Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου (GMCRU) παρακολουθεί, ελέγχει και αποτιμάει τους κινδύνους αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος.

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου είναι υπεύθυνη για την επιμέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και αναφορά όλων των κινδύνων αγοράς συμπεριλαμβανομένου του επιτοκιακού κινδύνου του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (interest rate risk in the Banking Book (IRRBB)) και του κινδύνου πιστωτικού περιθωρίου του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (credit spread risk in the Banking Book (CSRBB)). Συγκεκριμένα, η Τράπεζα ως αποτέλεσμα των εποπτικών εξελίξεων και απαιτήσεων (EBA/GL/2022/14), έχει περαιτέρω ενισχύσει τις υποδομές, την διακυβέρνηση και τη δομή των ορίων αναλόγως, έτσι

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ώστε να επιμετράει και να παρακολουθεί τον κίνδυνο πιστωτικού περιθωρίου του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου, μέσω ενός ειδικού πλαισίου stress testing. Η Μονάδα αναφέρεται στον GCRO και οι κύριες δραστηριότητές της περιλαμβάνουν:

- Την παρακολούθηση όλων των βασικών ενδείξεων που οδηγούν σε κίνδυνο αγοράς, επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και κίνδυνο πιστωτικού περιθωρίου του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου,
- Εφαρμογή μεθοδολογιών για την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων (stress testing) για τον κίνδυνο αγοράς, τον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και τον κίνδυνο πιστωτικού περιθωρίου του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (ιστορικού και υποθετικού),
- Παρακολούθηση και αναφορά της χρήσης των πιστωτικών ορίων αναφορικά με τον κίνδυνο αγοράς, τον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και τον κίνδυνο πιστωτικού περιθωρίου του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου,
- Ανάπτυξη, συντήρηση και διεύρυνση των υποδομών διαχείρισης κινδύνου.

Οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι ακόλουθοι:

(α) Επιτοκιακός κίνδυνος

Οι ταμειακές ροές και η εύλογη αξία της χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω των διακυμάνσεων στα ισχύοντα επιτόκια αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου ταμιακών ροών, είναι ο κίνδυνος οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθούν λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας είναι ο κίνδυνος η αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθεί λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας αναλύεται περαιτέρω σε «Γενικό» και «Ειδικό». Ο πρώτος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω μεταβολών των επιτοκίων αναφοράς, ενώ ο τελευταίος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων σε συγκεκριμένες αποδόσεις εκδοτών και σε περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η χρηματοοικονομική θέση και οι ταμειακές ροές του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο από την επίδραση των διακυμάνσεων στις ισχύουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

(γ) Μετοχικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος τιμής μετοχών ορίζεται ως ο κίνδυνος μείωσης της εύλογης αξίας τους, ως αποτέλεσμα της μεταβολής των μετοχικών δεικτών και της αξίας μεμονωμένων μετοχών. Η έκθεση στον κίνδυνο διακύμανσης των τιμών των μετοχών προέρχεται κυρίως από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

(δ) Τεκμαρτή μεταβλητότητα

Ο Όμιλος εκτίθεται σε περιορισμένο κίνδυνο τεκμαρτής μεταβλητότητας (implied volatility (vega) risk), κυρίως ως αποτέλεσμα των θέσεών του σε δικαιώματα προαίρεσης.

Η Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee) καθορίζει τα όρια της έκθεσης σε κινδύνους αγοράς, τα οποία παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση.

Ο Όμιλος εφαρμόζει κυρίως τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για τη διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς στην Ελλάδα και τις διεθνείς θυγατρικές. Επιπροσθέτως, πραγματοποιούνται αναλύσεις ευαισθησίας καθώς και προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων (stress testing).

(i) VaR για 2023 και 2022

Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (διεξάγεται ολοκληρωμένη επανατιμολόγηση των θέσεων).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι ενδεχόμενες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς, θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Παρόλο που το VaR είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς, οι υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίζεται εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς. Για το λόγο αυτό τα πραγματικά αποτελέσματα παρακολουθούνται συστηματικά μέσω της διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχων («back testing»), ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα των υποθέσεων και των παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του VaR.

Η περίμετρος της ανάλυσης VaR περιλαμβάνει τις Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Ανώνυμης Εταιρίας Συμμετοχών, Eurobank A.E. και τις τραπεζικές θυγατρικές της, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρτοφυλάκια εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL), συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών χαρτοφυλακίων και χαρτοφυλακίων επιμέτρησης στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI). Κατά συνέπεια, ο πιθανός αντίκτυπος όπως απεικονίζεται στα στοιχεία του VaR θα επηρεάσει άμεσα τα Κεφάλαια του Ομίλου (κατάσταση αποτελεσμάτων ή ίδια κεφάλαια).

Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκθειμένος ο Όμιλος, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανωτέρω δραστηριότητες (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια, επιμετρούμενα στην εύλογη αξία), ενώ η πραγματική έκθεση του Ομίλου επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

VaR ανά κατηγορία κινδύνου - Ελλάδα και διεθνείς θυγατρικές ⁽¹⁾

	2023 (Μέσος όρος) € εκατ.	2023 (Μέσος όρος) € εκατ.	2022 (Μέσος όρος) € εκατ.	2022 (Μέσος όρος) € εκατ.
Κίνδυνος Επιτοκίου	7	9	22	9
Κίνδυνος Συναλλάγματος	0	1	0	0
Μετοχικός Κίνδυνος	2	1	2	4
Σύνολο VaR	8	9	23	11

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει όλα τα χαρτοφυλάκια που επιμετρώνται στην εύλογη αξία.

Η διαφοροποίηση κινδύνων επιδρά θετικά στο συνολικό VaR από τον επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό κίνδυνο. Το μεγαλύτερο μέρος του VaR επιτοκιακού κινδύνου του Ομίλου, οφείλεται στον κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρεόγραφα και τα παράγωγα τα οποία επιδεικνύουν ευαισθησία σε μεταβολές των επιτοκίων και των πιστωτικών περιθωρίων. Ο μέσος όρος VaR του 2023 είναι σημαντικά μικρότερος, συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο μέσο όρο VaR του έτους 2022, ως συνέπεια της μειωμένης μεταβλητότητας που παρατηρήθηκε στις αγορές μετά την αρχική αναταραχή που προκλήθηκε κυρίως από την γεωπολιτική κρίση (πόλεμος στην Ουκρανία) το 2022.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
(ii) Κίνδυνος διαφορών και ευαισθησία σε μεταβολή των επιτοκίων

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη διαφορά επανατιμολόγησης των επιτοκίων (Interest Rate Repricing Gap) του Ομίλου, ο οποίος αναλύει τη δομή των αναντιστοιχιών των επιτοκίων εντός του ισολογισμού. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία/υποχρεώσεις του Ομίλου, περιλαμβάνονται στα ονομαστικά/αναπόσβεστα ποσά τους και κατηγοριοποιούνται με βάση είτε (α) την επόμενη συμβατική ημερομηνία επανατιμολόγησης, σε περίπτωση κυμαίνόμενου επιτοκίου ή (β) την ημερομηνία λήξης/ανάκλησης (όποια προηγείται), σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου. Η παρακάτω ανάλυση αποτελεί μια εκτίμηση της έκθεσης σε επιτοκιακό κίνδυνο, καθώς συναλλαγές με διαφορετική διάρκεια παρουσιάζονται συγκεντρωτικά ανά κατηγορία.

	31 Δεκεμβρίου 2023 ⁽²⁾				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	10.438	-	-	-	-
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.208	1.125	7	-	60
Χρεωστικοί τίτλοι ⁽¹⁾	758	481	928	5.333	6.446
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	16.453	8.026	8.084	5.133	4.675
	29.857	9.632	9.018	10.467	11.182
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	(3.665)	-	-	-	-
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(1.148)	(3.260)	-	(251)	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(44.418)	(4.859)	(6.655)	(1.406)	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	-	(96)	(3.872)	(711)
	(49.231)	(8.118)	(6.751)	(5.529)	(711)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.891	2.397	60	1.146	(5.584)
Διαφορά επιτοκίων (interest rate gap)	(17.483)	3.910	2.327	6.084	4.886
	31 Δεκεμβρίου 2022 ⁽²⁾				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	14.481	-	-	-	-
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	1.012	64	27	-	-
Χρεωστικοί τίτλοι ⁽¹⁾	390	215	371	5.513	5.797
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	18.658	10.244	8.034	2.536	2.538
	34.541	10.523	8.432	8.049	8.335
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	(8.872)	-	-	-	-
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(575)	(968)	(299)	(1)	(14)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(48.934)	(3.754)	(3.991)	(336)	(2)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	(2)	-	(5)	(1.916)	(1.700)
	(58.383)	(4.721)	(4.295)	(2.253)	(1.716)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	4.844	(155)	(471)	69	(4.360)
Διαφορά επιτοκίων (interest rate gap)	(18.998)	5.647	3.666	5.865	2.259

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει θέσεις πώλησης ομολόγων (σημ. 35).

⁽²⁾ Τα ποσά είναι προ συμψηφισμού (σημ. 5.2.1.4).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο Όμιλος διενεργεί ανάλυση ευαισθησίας, για να εκτιμήσει την επίδραση που θα είχε μια υποθετική αλλαγή των επιτοκίων της αγοράς, στα καθαρά έσοδα από τόκους (NII) και στα λοιπά συνολικά έσοδα (OCI).

Η επίπτωση στα καθαρά έσοδα από τόκους υπολογίζεται με το σενάριο μιας στιγμιαίας παράλληλης μετατόπισης όλων των επιτοκίων κατά +/- 100 μονάδες βάσης, για περίοδο 1 έτους ακολουθώντας την προσέγγιση του στατικού ισολογισμού. Για την 31 Δεκεμβρίου 2023, η επίπτωση στα καθαρά έσοδα από τόκους στο σενάριο παράλληλης μετατόπισης της καμπύλης των επιτοκίων, ανέρχεται σε € 194 εκατ. (+100 μονάδες βάσης) και σε € -171 εκατ. (-100 μονάδες βάσης) (31 Δεκεμβρίου 2022: € 232 εκατ. και € -279 εκατ. αντίστοιχα).

Η επίδραση στα λοιπά συνολικά έσοδα (OCI) υπολογίζεται ως η μεταβολή της εύλογης αξίας όλων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο FVOCI, μετά την λογιστική αντιστάθμιση, συμπεριλαμβανομένης της μεταβολής στα λοιπά έσοδα που οφείλεται στα μέσα που προσδιορίζονται για την αντιστάθμιση των ταμειακών ροών που πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης. Για την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο αντίκτυπος στο OCI, υπό το σενάριο παράλληλης μετατόπισης της καμπύλης επιτοκίων, ανέρχεται στα € -68 εκατ. (+100 μονάδες βάσης) και στα € 72 εκατ. (-100 μονάδες βάσης) (31 Δεκεμβρίου 2022: € -49 εκατ. και € 51 εκατ. αντίστοιχα).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
(iii) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο για την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022:

	31 Δεκεμβρίου 2023						
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	13	2	0	867	7	10.054	10.943
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	380	31	33	2	72	1.836	2.354
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	55	-	-	19	0	305	379
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	0	-	0	1	861	881
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	3.210	1.886	7	5.129	714	30.599	41.545
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	1.668	-	-	75	288	12.679	14.710
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	13	4	4	288	2	8.452	8.763
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	0	59	-	-	-	147	206
Σύνολο ενεργητικού	5.358	1.982	44	6.380	1.084	64.933	79.781
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	188	0	0	5	11	6.645	6.849
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	18	2	0	0	1	1.429	1.450
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5.822	61	2	5.035	593	45.929	57.442
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	76	-	-	-	0	4.680	4.756
Λοιπές υποχρεώσεις ⁽²⁾	43	1	21	80	7	1.233	1.385
Σύνολο υποχρεώσεων	6.147	64	23	5.120	612	59.916	71.882
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(789)	1.918	21	1.260	472	5.017	7.899
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	668	(1.921)	(10)	(329)	(502)	1.781	(313)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(121)	(3)	11	931	(30)	6.798	7.586

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022							Σύνολο € εκατ.
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	RSD € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	29	4	0	375	472	9	14.105	14.994
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	330	20	33	0	0	63	883	1.329
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	0	-	-	-	18	0	116	134
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	23	0	0	0	0	0	1.162	1.185
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	3.068	1.999	8	616	3.975	555	31.456	41.677
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	1.743	-	-	99	81	264	11.074	13.261
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	16	75	5	99	213	6	8.396	8.810
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	-	-	-	-	84	84
Σύνολο ενεργητικού	5.209	2.098	46	1.189	4.759	897	67.276	81.474
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	200	0	0	45	8	9	10.326	10.588
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	21	1	0	129	0	1	1.509	1.661
Υποχρεώσεις προς πελάτες	5.929	95	1	666	4.313	604	45.631	57.239
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	73	73	-	-	-	5	3.401	3.552
Λοιπές υποχρεώσεις ⁽²⁾	25	1	18	20	51	3	1.584	1.702
Σύνολο υποχρεώσεων	6.248	170	19	860	4.372	622	62.451	74.742
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(1.039)	1.928	27	329	387	275	4.825	6.732
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλαγματος	778	(1.927)	(15)	(54)	(0)	(281)	819	(680)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(261)	1	12	275	387	(6)	5.644	6.052

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τις επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις.

⁽²⁾ Οι λοιπές υποχρεώσεις περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)

5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («repos») και διαπραγματευτικός δανεισμός), χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις κάλυψης των λογαριασμών περιθωρίου για συναλλαγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (από την ΕΚΤ και την αγορά), για

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

συμβόλαια μείωσης κινδύνου (συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου-CSAs, συμφωνίες κύριας επαναγοράς-GMRAs) και για εκκαθάριση συναλλαγών από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο (CCPs) έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων ρευστότητας. Ο Όμιλος διατηρεί διαθέσιμα για να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η προηγούμενη εμπειρία έχει δείξει ότι οι ανάγκες ρευστότητας που δημιουργούνται από καταπτώσεις εγγυητικών και πιστωτικών επιστολών είναι σημαντικά λιγότερες από το ποσό της δέσμευσης. Το ίδιο ισχύει και για τις δεσμεύσεις για αύξηση της πίστωσης, όπου το συνολικό συμβατικό ποσό δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μελλοντικές ανάγκες μετρητών, καθώς αρκετές από αυτές τις δεσμεύσεις θα λήξουν ή θα τερματιστούν χωρίς να χρηματοδοτηθούν.

Θεμελιώδης αρχή της διοίκησης του Ομίλου, είναι η αντιστοίχιση (matching) και η ελεγχόμενη αναντιστοιχία (mismatch) των ημερομηνιών λήξης και των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων. Είναι ασυνήθιστο για τράπεζες να έχουν πλήρη αντιστοίχιση, καθώς οι συναλλαγές είναι συχνά αβέβαιης διάρκειας και διαφορετικής φύσεως. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί και ο κίνδυνος ζημιών.

Οι λήξεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και η δυνατότητα αντικατάστασης, με αποδεκτό κόστος, των τοκοφόρων υποχρεώσεων κατά τη λήξη τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αξιολόγηση της ρευστότητας του Ομίλου.

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας

Η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας του Ομίλου ορίζει την ακόλουθη εποπτική και ελεγκτική δομή:

- Η Επιτροπή Κινδύνων είναι υπεύθυνη για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας.
- Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου (Group Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας με βάση το υφιστάμενο επίπεδο διάθεσης ανάληψης κινδύνων (risk appetite) και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα του Ομίλου τουλάχιστον σε μηνιαία βάση.
- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής ρευστότητας του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη το πιο πρόσφατο πλάνο χρηματοδότησης καθώς και για την ημερήσια διαχείριση της ρευστότητας του Ομίλου.
- Ο Τομέας Group Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, έλεγχο, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τον κίνδυνο ρευστότητας του Ομίλου.

Τα κύρια στοιχεία αναφορικά με τον κίνδυνο ρευστότητας που παρακολουθούνται σε περιοδική βάση συνοψίζονται ως εξής:

- Ανάλυση του αποθέματος ρευστότητας (liquidity buffer) σε επίπεδο Ομίλου ανά τύπο προϊόντος και ανά θυγατρική,
- Δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (NSFR) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας. Οι ασκήσεις αυτές αξιολογούν τον αντίκτυπο ενός αριθμού έκτακτων γεγονότων στη ρευστότητα του Ομίλου,
- Ανάλυση της ευαισθησίας παραμέτρων της αγοράς στην ρευστότητα,
- Πρόσθετοι δείκτες παρακολούθησης ρευστότητας (ALMM) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Σύσταση βαρών επί στοιχείων ενεργητικού (Asset Encumbrance - AE) σε ατομική και ενοποιημένη βάση,
- Επισκόπηση της εφαρμογής του πλάνου χρηματοδότησης.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Χρονοανάλυση στοιχείων ενεργητικού και στοιχεία ενεργητικού διακρατούμενα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση της ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022, βασισμένη στις λογιστικές τους αξίες. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Με βάση τις συμβάσεις αυτές, ο Όμιλος έχει δώσει ή λάβει εξασφαλίσεις, οι οποίες καλύπτουν τις αντίστοιχες καθαρές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από συναλλαγές παραγώγων. Οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί δεν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Για τις απαιτήσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA, η θετική αποτίμηση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «άνω του ενός έτους» κατηγορία.

	31 Δεκεμβρίου 2023				
	Εντός 1	1 - 3	3 μήνες	Άνω του 1	Σύνολο
	μήνα	μήνες	έως 1 έτος	έτους	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	10.943	-	-	-	10.943
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	841	128	-	330	1.299
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	2.841	1.348	3.817	33.539	41.545
- Ομόλογα	72	93	617	13.919	14.701
- Μετοχές	-	-	-	388	388
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	13	13
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	62	16	8	8.677	8.763
- Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	-	-	206	-	206
Σύνολο	14.759	1.585	4.648	56.866	77.858

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Εντός 1	1 - 3	3 μήνες	Άνω του 1	Σύνολο
	μήνα	μήνες	έως 1 έτος	έτους	
€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	14.994	-	-	-	14.994
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	398	28	-	167	593
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	3.164	1.271	3.549	33.693	41.677
- Ομόλογα	115	137	349	12.411	13.012
- Μετοχές	-	-	-	383	383
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	9	9
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	62	16	8	8.724	8.810
- Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	-	-	84	-	84
Σύνολο	18.733	1.452	3.990	55.387	79.562

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, τα άυλα πάγια στοιχεία, τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και τα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού.

Ο Όμιλος κατέχει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο μετρητών και στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις του και ενδεχόμενες αναλήψεις καταθέσεων σε συνθήκες πίεσης αγοράς. Τα διακρατούμενα στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- (α) Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες,
- (β) Ομόλογα υψηλής ρευστοποίησης και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποδεκτά ως εγγύηση, και
- (γ) Τρεχούμενοι λογαριασμοί και διατραπεζικές καταθέσεις λήξης εντός ενός μήνα.

Τα μη χρησιμοποιηθέντα στοιχεία ενεργητικού, τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης και αποδεκτά από τις κεντρικές τράπεζες, παρέχουν δυνητικό απόθεμα ρευστότητας αξίας € 22,3 δις την 31 Δεκεμβρίου 2023 (2022: € 20,1 δις). Αυτή η αύξηση του αποθέματος ρευστότητας οφείλεται κυρίως στην i) εισροή καταθέσεων (ετήσια αύξηση από συνεχιζόμενες δραστηριότητες € 1,8 δις) και ii) στην έκδοση δύο τίτλων ιδίου χρέους ποσού € 500 εκατ. η καθεμία. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος κατέχει και άλλους τύπους ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού, όπως ορίζονται από τις εποπτικές αρχές, αξίας € 7,0 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2022: € 7,5 δις). Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα μέρος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων για την ΕΚΤ ποσού € 1,8 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2022: € 3,8 δις) διακρατείται από τις θυγατρικές του Ομίλου και για τις εξασφαλίσεις αυτές έχουν

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

εφαρμοστεί προσωρινοί περιορισμοί από τις τοπικές εποπτικές αρχές και προσωρινά περιορίζεται η μεταφορά τους μεταξύ των εταιρειών του Ομίλου.

Χρονοανάλυση των υποχρεώσεων

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές για το 2023 και το 2022. Τα στοιχεία των υποχρεώσεων μη ορισμένης λήξης (καταθέσεις όψεως και ταμειευτηρίου) εμφανίζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Λόγω αυτών των συμβάσεων, ο Όμιλος έχει ήδη δώσει εξασφαλίσεις οι οποίες καλύπτουν την αποτίμηση των καθαρών του υποχρεώσεων από παράγωγα στη διατραπεζική αγορά. Για τις υποχρεώσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις Διεθνούς Ένωσης Συμφωνιών Ανταλλαγής και Παραγώγων (ISDA) και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA) η υποχρέωση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το χειρότερο πιθανό σενάριο αφού βασίζεται στην παραδοχή ότι όλες οι υποχρεώσεις θα αποπληρωθούν στη λήξη τους και δε θα ανανεωθούν (π.χ. όλες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποσύρονται στη συμβατική τους λήξη). Το πρόσφατο παρελθόν έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιόδους συστημικής χρηματοοικονομικής κρίσης, η πιθανότητα ενός τέτοιου γεγονότος είναι απομακρυσμένη.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:

- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Υποχρεώσεις προς πελάτες
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους
- Υποχρεώσεις από μισθώσεις
- Λοιπές υποχρεώσεις

31 Δεκεμβρίου 2023				
Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισορές)/ εκροές € εκατ.
713	2.889	3.079	396	7.077
44.691	5.775	6.682	424	57.572
75	593	245	4.986	5.899
4	16	55	143	218
501	460	234	-	1.195
45.984	9.733	10.295	5.949	71.961
11	-	-	-	11

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο

Συμβατικές δεσμεύσεις ⁽¹⁾

Σύνολο

Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
2.429	8.989
37	-
2.466	8.989

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:

- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Υποχρεώσεις προς πελάτες
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους
- Υποχρεώσεις από μισθώσεις
- Λοιπές υποχρεώσεις

31 Δεκεμβρίου 2022				
Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισορές)/ εκροές € εκατ.
996	812	4.815	4.379	11.002
49.755	3.220	4.038	250	57.263
37	7	141	4.395	4.580
3	6	28	192	229
863	416	218	-	1.497
51.654	4.461	9.240	9.216	74.571
25	-	-	-	25

Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω 1 έτους € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	4.898	5.573
Συμβατικές δεσμεύσεις ⁽¹⁾	46	-
Σύνολο	4.944	5.573

⁽¹⁾ Αφορά συμβατικές δεσμεύσεις για την εξαγορά ιδιοχρησιμοποιούμενων και επενδυτικών ακινήτων καθώς και άυλων πάγιων στοιχείων (σημ. 42).

Σημείωση: Δεσμεύσεις που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο και συμβατικές δεσμεύσεις από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30) ποσού € 461 εκατ. και 5 εκατ. αντιστοίχως, συμπεριλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα για την 31 Δεκεμβρίου 2022.

5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform»

Μετά την διακοπή δημοσίευσης τιμών για τα υπόλοιπα USD LIBOR επιτόκια (διάρκειας 1 ημέρας και 1,3,6,12 μηνών) την 30 Ιουνίου 2023, ολοκληρώθηκε επιτυχώς η εφαρμογή του προγράμματος μετάβασης IBOR του Ομίλου για τις ανοιχτές θέσεις, κυρίως σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και παράγωγα, που συνδέονται με τα προαναφερθέντα επιτόκια. Συγκεκριμένα, κατά την διάρκεια του 2023 τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες μετέβησαν στα νέα επιτόκια αναφοράς (SOFR) κατά την πρώτη ημερομηνία εκτοκισμού τους μετά την ημερομηνία διακοπής των IBOR επιτοκίων, ενώ τα συμβόλαια παραγώγων έχουν μεταβεί στα κατάλληλα εναλλακτικά επιτόκια ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του Πρωτοκόλλου ISDA, είτε μετά από διμερείς διαπραγματεύσεις με τους αντισυμβαλλομένους. Επιπλέον, ο Όμιλος θεωρεί πως οι σχέσεις αντιστάθμισης που έληξαν μετά την ημερομηνία διακοπής των USD LIBOR επιτοκίων που προαναφέρθηκαν, συνεχίζουν να πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης.

Ο Όμιλος, παρακολουθεί συνεχώς τυχόν εξελίξεις σχετικά με περαιτέρω πρωτοβουλίες της αγοράς για την μεταρρύθμιση επιτοκίων, προκειμένου να διασφαλίσει την συμμόρφωση του όπου απαιτηθεί.

5.2.5 Κλιματικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει την κλιματική αλλαγή ως σημαντικό κίνδυνο και με βάση τις εποπτικές οδηγίες έχει προσαρμόσει τις πολιτικές και μεθοδολογίες αναγνώρισης και παρακολούθησης των σχετικών κινδύνων.

Συγκεκριμένα, οι κλιματικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι ορίζονται ως οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την πιθανή απώλεια ή αρνητική επίδραση στον Όμιλο, συμπεριλαμβανομένων της απώλειας/ζημίας των φυσικών περιουσιακών στοιχείων, της διαταραχής της λειτουργίας της επιχείρησης ή της δυσλειτουργίας των συστημάτων, των δαπανών μετάβασης και των επιπτώσεων στη φήμη από τις αρνητικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης..

Οι κλιματικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Κλιματικός και περιβαλλοντικός φυσικός κίνδυνος: Ο φυσικός κίνδυνος αναφέρεται στις οικονομικές επιπτώσεις ενός μεταβαλλόμενου κλίματος, συμπεριλαμβανομένων συχνότερων ακραίων καιρικών φαινομένων και σταδιακών αλλαγών του κλίματος, καθώς και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.
- Κλιματικός και περιβαλλοντικός κίνδυνος μετάβασης: Ο κίνδυνος μετάβασης αναφέρεται στη χρηματοοικονομική ζημία ενός οργανισμού, η οποία μπορεί να επέλθει, άμεσα ή έμμεσα, από τη διαδικασία προσαρμογής προς μια οικονομία χαμηλότερων εκπομπών άνθρακα και πιο περιβαλλοντολογικά βιώσιμη.
- Περιβαλλοντικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος πραγματικής ή δυνητικής απειλής που συνδέεται με την εξάρτηση από τη φύση και τις άλλες επιπτώσεις της και/ή τη μη συμμόρφωση της στρατηγικής του Ομίλου με την αλλαγή του ρυθμιστικού, πολιτικού ή κοινωνικού πλαισίου στο οποίο λειτουργεί. Ο περιβαλλοντικός κίνδυνος δεν περιλαμβάνει τις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή

Ο Όμιλος υιοθετεί μία στρατηγική προσέγγιση προς τη βιωσιμότητα, την αναγνώριση και διαχείριση κινδύνων από την κλιματική αλλαγή, υπογραμμίζοντας τη μεγάλη σημασία που δίνεται στους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από τη μετάβαση σε μια πιο κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα ολοκλήρωσε και εφαρμόζει την στρατηγική της για τις χρηματοδοτήσεις (Financed Impact Strategy), η οποία θα εστιάζει στα ακόλουθα:

- Δέσμευση και ευαισθητοποίηση των πελατών για να προσαρμόσουν την επιχείρησή τους έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής
- Δράσεις για την υποστήριξη των πελατών στις προσπάθειες μετάβασης τους προς ένα οικονομικό περιβάλλον πιο φιλικό προς το ESG

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- Δυνατότητες και εργαλεία, όπως πλαίσια και προϊόντα για τη στήριξη της Βιώσιμης Χρηματοδότησης
- Αξιολόγηση και διαχείριση του κλιματικού κινδύνου των ανοιγμάτων

Για τη διευκόλυνση της ταξινόμησης των ευκαιριών βιώσιμης/πράσινης χρηματοδότησης με δομημένο τρόπο, η Τράπεζα έχει αναπτύξει το Πλαίσιο Βιώσιμης Χρηματοδότησης (Sustainable Finance Framework - SFF). Μέσω του SFF της, η Τράπεζα έχει δυνατότητα να ταξινομεί τις λύσεις βιώσιμου δανεισμού που προσφέρονται στους πελάτες της, προσδιορίζοντας την προσέγγιση ταξινόμησης που εφαρμόζει και τις δραστηριότητες που ορίζονται ως επιλέξιμες για πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση (επιλέξιμα πράσινα και κοινωνικά περιουσιακά στοιχεία).

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει επικαιροποιήσει τη δομή διακυβέρνησής του ενσωματώνοντας και καθορίζοντας ρόλους και αρμοδιότητες σε σχέση με κινδύνους ESG καθώς και τους κινδύνους που αφορούν το κλίμα και το περιβάλλον, ενσωματώνοντας ρυθμιστικές κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικές της αγοράς με τη συμμετοχή διάφορων βασικών ενδιαφερόμενων (π.χ. Επιχειρηματικές Λειτουργίες, Μονάδες και Επιτροπές). Ο Όμιλος εφαρμόζει ένα μοντέλο καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων σχετικά με τη διαχείριση των κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων στις 3 Γραμμές Άμυνας.

Στο πλαίσιο αυτό και λαμβάνοντας υπόψη τον σημαντικό αντίκτυπο των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον (CR&E) τόσο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και στην παγκόσμια οικονομία, ο Όμιλος ανέπτυξε και ενέκρινε την Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνων CR&E, η οποία αποσκοπεί στην προώθηση μιας ολιστικής κατανόησης των επιπτώσεων των κινδύνων CR&E στο επιχειρηματικό του μοντέλο, καθώς και στην υποστήριξη της λήψης αποφάσεων σχετικά με τα θέματα αυτά και στην παροχή μιας ισχυρής διακυβέρνησης βάσει του Πλαισίου Διαχείρισης Κινδύνων.

Η Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού Λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνου & Κλιματικού Κινδύνου Ομίλου (GRMSPO&CR) έχει την ευθύνη για την επίβλεψη, την παρακολούθηση και τη διαχείριση κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων. Ειδικότερα, λειτουργεί ως το γραφείο διαχείρισης έργου ('Project Office') υπεύθυνο για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης ("Πρόγραμμα Field") σχετικά με τους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς κινδύνους, με συντονιστικό και εποπτικό ρόλο σε όλα τα σχετικά έργα με σκοπό τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης με την επιχειρηματική στρατηγική της Τράπεζας και τις προσδοκίες των εποπτικών αρχών. Στο πλαίσιο αυτό, η εν λόγω Μονάδα διασφαλίζει την υλοποίηση των αντίστοιχων πρωτοβουλιών σχετικά με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα (πλαίσια, πολιτικές, διαδικασίες και προϊόντα) καθώς και την συμμόρφωση με τους σχετικούς υφιστάμενους και επερχόμενους κανονισμούς, στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος στο επίπεδο της Τράπεζας, σε ευθυγράμμιση με το πλάνο που έχει συμφωνηθεί σε εποπτικό επίπεδο, το οποίο επιταχύνεται όπου αυτό είναι εφικτό. Επίσης, η Μονάδα είναι υπεύθυνη για το συντονισμό με τις Επιχειρηματικές Μονάδες και τις άλλες Μονάδες Κινδύνων, την προετοιμασία και υποβολή προς έγκριση της στρατηγικής για τις χρηματοδοτήσεις (Financed Impact Strategy), καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής της. Επιπλέον, η εν λόγω Μονάδα ηγείται της ανεξάρτητης διαδικασίας επαναξιολόγησης βιώσιμου δανεισμού σε επίπεδο 2ης γραμμής άμυνας. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εφαρμογής του εγκεκριμένου Πλαισίου Βιώσιμης Χρηματοδότησης (SFF), η Μονάδα είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση των χαρακτηριστικών βιωσιμότητας νέων δανείων και προϊόντων σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο SFF. Περαιτέρω πληροφορίες για κινδύνους σχετικούς με θέματα ESG παρέχονται στην Ενοποιημένη Έκθεση του Πυλώνα 3 στον ιστότοπο της Εταιρείας.

Επιπλέον, ο Όμιλος βρίσκεται στη διαδικασία επιτυχούς ολοκλήρωσης της εποπτικής άσκησης one-off-Fit-for-55 ανάλυσης σεναρίων κλιματικού κινδύνου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), η οποία ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2023 και αποσκοπεί στην απόκτηση πληροφοριών σχετικά με την ικανότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος να υποστηρίξει τη μετάβαση σε μια οικονομία με λιγότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα υπό συνθήκες πίεσης.

5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία ή στην αποσβέσιμη αξία κτήσης και η εύλογη αξία τους έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

- α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία ο Όμιλος μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργή θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι κατοχής ή έκδοσης του Ομίλου, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια, καθώς επίσης και αμοιβαία κεφάλαια τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.
- β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα, διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή έμμεσα, όπως: i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, μη άμεσα ρευστοποιήσιμους χρεωστικούς τίτλους, που κατέχονται ή εκδίδονται από τον Όμιλο και μετοχές.
- γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά τη συλλογή των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων του Ομίλου, ενώ ταυτόχρονα αντανακλώνται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν μη διαπραγματευόμενους μετοχικούς τίτλους ή μετοχικούς τίτλους που διαπραγματεύονται σε αγορές οι οποίες δεν θεωρούνται ενεργές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο και αναγνωρίστηκαν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού καθώς και συγκεκριμένους χρεωστικούς τίτλους που εκδόθηκαν ή διακρατούνται από τον Όμιλο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2023			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	379	0	-	379
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	137	21	105	263
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	0	881	0	881
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	3.209	271	12	3.492
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	15	15
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	3.725	1.173	132	5.030
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	2	1.448	-	1.450
Υποχρεώσεις συναλλαγών	121	-	-	121
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	123	1.448	-	1.571

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	134	-	-	134
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	93	15	133	241
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	1	1.178	6	1.185
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	3.600	228	-	3.828
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	16	16
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	3.828	1.421	155	5.404
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ⁽¹⁾	1	1.660	-	1.661
Υποχρεώσεις συναλλαγών	419	-	-	419
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	420	1.660	-	2.080

⁽¹⁾ Μετά τον συμψηφισμό έναντι ταμιακών διαθεσίμων € 752 εκατ. και € 492 εκατ. παράγωγων χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, αντίστοιχα, τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί στο επίπεδο 2 (2022: μετά τον συμψηφισμό € 1.376 εκατ. και € 444 εκατ. παράγωγων χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, αντίστοιχα) (σημ.5.2.1.4).

Ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου. Κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 ο Όμιλος μετέφερε εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αξίας € 7 εκατ. από το Επίπεδο 3 στο Επίπεδο 2 κατόπιν της εκτίμησης για τη σημαντικότητα του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment -CVA) στο σύνολο της εύλογης αξίας τους, ο υπολογισμός του οποίου πραγματοποιήθηκε βάσει εσωτερικών μοντέλων αποτίμησης. Επιπρόσθετα, συγκεκριμένα Ελληνικά και Κυπριακά ομόλογα δημοσίου, επιμετρούμενα αντίστοιχα στο αποσβέσιμο κόστος και στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και εύλογη αξία στην αρχή του τετάρτου τριμήνου € 849 εκατ. και € 89 εκατ., μεταφέρθηκαν από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, καθώς εκτιμήθηκε ότι δεν διαπραγματεύονταν σε ενεργές αγορές.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	155	70
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	1	9
Μεταφορά από Επίπεδο 3	(7)	(0)
Προσθήκες, μετά από πωλήσεις και λήξεις (σημ. 45) ⁽¹⁾	(20)	87
Σύνολο κερδών/(ζημιών) χρήσης που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	3	(11)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	0	0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	132	155

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει επιστροφές κεφαλαίου αναφορικά με επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους.

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης του Ομίλου

Ο τομέας Group Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και δεν απαιτούν σε μεγάλο βαθμό τη διενέργεια εκτιμήσεων από τη Διοίκηση. Οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη Διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επιβεβαιώνονται για την ορθότητά τους έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιουργεί. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της εταιρείας του Ομίλου και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμολογήσεων, επαναυπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου και τον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ του Ομίλου και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, ο Όμιλος λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Ο Όμιλος εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού του πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Ο Όμιλος προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Η αξία των μη διαπραγματευόμενων μετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και περιλαμβάνονται στο Επίπεδο 3, προσδιορίζεται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η Διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων των τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο με συμβατικές ταμειακές ροές που δεν αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (που δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI), επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τιμές αγοράς δεν υπάρχουν καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες τους εκτιμώνται σε ατομική βάση ανά δάνειο προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια ή με αναφορά σε άλλα συγκρίσιμα περιουσιακά στοιχεία ίδιου τύπου για τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί συναλλαγές στην ίδια περίοδο. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές, που ενσωματώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο, αποτελούν σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα στον υπολογισμό της εύλογης αξίας με αποτέλεσμα το σύνολο της εύλογης αξίας τους να κατηγοριοποιείται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση ιεραρχίας της της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2023				
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	41.888	41.888	41.530
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	7.191	1.948	1.323	10.462	10.955
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	7.191	1.948	43.211	52.350	52.485
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	2.540	1.626	554	4.720	4.756
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	2.540	1.626	554	4.720	4.756

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Εύλογη αξία	Λογιστική αξία
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	41.767	41.767	41.661
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	6.185	699	1.271	8.155	9.192
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	6.185	699	43.038	49.922	50.853
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.343	1.503	553	3.399	3.552
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	1.343	1.503	553	3.399	3.552

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

- α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο: δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο (μέθοδος προεξόφλησης αναμενόμενων ταμειακών ροών). Ειδικότερα, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ομαδοποιούνται σε κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση, ανά δανειακό επιχειρηματικό τομέα, χαρακτηριστικά προϊόντος και καθεστώ (εξυπηρετούμενα/μη εξυπηρετούμενα), προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών των δανειακών χαρτοφυλακίων, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές και τα περιθώρια του προϊόντος σε σχέση με το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου, όπου είναι εφαρμόσιμο. Τα προεξοφλητικά επιτόκια που εφαρμόζονται για την προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών των δανείων ενσωματώνουν δεδομένα τα οποία θα λάμβαναν υπόψη ανεξάρτητοι συμμετέχοντες στην αγορά, όπως επιτόκια μηδενικού κινδύνου, τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, το κόστος κεφαλαίου και χρηματοδότησης. Για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών των πιστωτικά απομειωμένων δανείων, τα οποία προεξοφλούνται βάσει προσαρμοσμένων επιτοκίων μηδενικού κινδύνου, λαμβάνεται υπόψη και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων που προέρχονται από τον Όμιλο εκτιμάται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές τους χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια αγοράς αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων, παρόμοιας ποιότητας και διάρκειας.
- β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγματεύσεως σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών. Επιπρόσθετα, για συγκεκριμένα εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας για τα οποία δεν είναι διαθέσιμες τιμές σε αγορές, η εύλογη αξία προσδιορίζεται μέσω τιμών οι οποίες αντλούνται από αξιόπιστες πλατφόρμες διαχείρισης δεδομένων, ενώ μέρος αυτών επιβεβαιώνεται από συμμετέχοντες στην αγορά (π.χ. διαπραγματευτές). Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τιμές υπολογίζονται μέσω συμφωνιών για την άντληση ρευστότητας (π.χ. συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, ενεχυριάσεις) με πιστωτικά ιδρύματα.
- γ) Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται από αποτιμήσεις εξωτερικών εκτιμητών με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

6. Καθαρά έσοδα από τόκους

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τόκοι έσοδα		
Πελάτες	2.122	1.302
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	2.121	1.301
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1	1
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾⁽³⁾	460	80
Χρεωστικοί τίτλοι	429	255
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	309	141
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	107	103
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	13	10
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	527	94
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	916	495
	4.454	2.226
Τόκοι έξοδα		
Πελάτες ⁽¹⁾	(435)	(77)
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾	(317)	1
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους ⁽¹⁾	(222)	(118)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	(430)	(89)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	(873)	(461)
Υποχρεώσεις από μισθώσεις- ΔΠΧΑ 16	(3)	(2)
	(2.280)	(746)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	2.174	1.480

⁽¹⁾ Επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος.

⁽²⁾ Για τη χρήση 2023, περιλαμβάνονται έξοδα από τόκους ποσού € 177 εκατ. που σχετίζονται με την άντληση χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Στην προηγούμενη χρήση περιλαμβάνονται καθαρά έσοδα € 53 εκατ. που αφορούν σε στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO III) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) (σημ. 31).

⁽³⁾ Οι τόκοι από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με αρνητικά επιτόκια, τα οποία είχαν εφαρμοστεί μέχρι τον Ιούνιο του 2022, αναγνωρίστηκαν στα έξοδα από τόκους.

Το 2023, η αύξηση κατά 46,9% στα καθαρά έσοδα από τόκους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες έναντι της προηγούμενης χρήσης οφείλεται κυρίως στα υψηλότερα επιτόκια, στην αύξηση των χορηγήσεων δανείων και των θέσεων σε ομόλογα επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Η εν λόγω αύξηση, αντισταθμίστηκε εν μέρει από το υψηλότερο κόστος των εκδοθέντων πιστωτικών τίτλων και των καταθέσεων.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα από τόκους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών ανά κατηγορία δανείου και ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2023		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λιανική Τραπεζική	854	33	888
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	1.193	41	1.234
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	2.048	74	2.122

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	573	23	596
Επιχειρηματικά ⁽¹⁾	673	33	706
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	1.246	56	1.302

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τόκοι έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες

Οι παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν τα καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες από συμβάσεις με πελάτες στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, αναλυμένα στις βασικές κατηγορίες ανά υπηρεσία και επιχειρηματικό τομέα (σημ. 43).

	31 Δεκεμβρίου 2023					
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά ⁽²⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	8	111	16	15	2	152
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	17	2	39	11	6	75
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά ⁽¹⁾	62	7	31	90	3	193
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	-	7	16	6	(2)	27
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	87	127	102	122	9	447

	31 Δεκεμβρίου 2022					
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά ⁽²⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	8	97	14	11	1	132
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	13	1	41	9	5	69
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά ⁽¹⁾	68	7	31	93	2	201
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	-	9	13	6	(3)	26
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	90	114	99	119	5	427

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει προμήθειες από υπηρεσίες που σχετίζονται με πιστωτικές κάρτες.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει τους επιχειρηματικούς τομείς «Remedial and Servicing Strategy» και «Λοιπά και κέντρο απαλοιφής».

8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες

Τα έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες από συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων ποσού € 95,5 εκατ. (2022: € 92,8 εκατ.) και λοιπά έσοδα ποσού € 1,0 εκατ. (2022: € 2,2 εκατ.) από υπηρεσίες IT που παρέχονται από τις εταιρείες του Ομίλου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών		
Ομόλογα, συμπεριλαμβανομένων θέσεων πώλησης (short positions)	(24)	98
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	86	625
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια ⁽¹⁾	4	1
Συναλλαγματικές διαφορές	5	1
Σύνολο	71	725
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου επενδυτικών τίτλων		
Ομόλογα	38	(26)
-που επιμετρώνται σε FVOCI ⁽²⁾	57	(26)
-που επιμετρώνται σε AC ⁽³⁾	(18)	(0)
-που επιμετρώνται σε FVTPL	(1)	(0)
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	19	17
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	57	(9)

⁽¹⁾ Το 2023, ζημιά € 22 εκατ. η οποία αφορά σε παράγωγα που έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέσα οικονομικής αντιστάθμισης μετοχών, παρουσιάζεται μαζί με τα αποτελέσματα των εν λόγω μετοχικών τίτλων. Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναπροσαρμοστεί αναλόγως και περιλαμβάνει € 2 εκατ. κέρδη.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει € 6 εκατ. έσοδα από τη ρευστοποίηση σχετιζόμενων παραγώγων σε μεμονωμένες σχέσεις αντιστάθμισης (2022 : € 4 εκατ. έσοδα).

⁽³⁾ Αφορά κυρίως στη συναλλαγή ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (σημ. 5.2.1.3).

Το αποτέλεσμα του χαρτοφυλακίου συναλλαγών ποσού € 24 εκατ. ζημιά που αφορά στα ομόλογα, περιλαμβάνει € 1 εκατ. ζημιά (2022: € 9 εκατ. ζημιά) από ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου και € 23 εκατ. ζημιά (2022: € 107 εκατ. κέρδη) από θέσεις πώλησης χρεωστικών τίτλων τις οποίες ο Όμιλος έλαβε στο πλαίσιο των στρατηγικών οικονομικής αντιστάθμισης (σημ. 35).

Τα κέρδη από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ποσού € 86 εκατ. περιλαμβάνουν κυρίως α) € 33 εκατ. ζημιά που προκύπτει από τις μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που δεν έχουν οριστεί ως μέσα λογιστικής αντιστάθμισης β) € 124 εκατ. κέρδη σχετιζόμενα με την αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro hedging), εκ των οποίων € 4 εκατ. κέρδη προκύπτουν από το μη αποτελεσματικό μέρος της αντιστάθμισης και € 120 εκατ. κέρδη από τις μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης που προκύπτουν ως μέρος της δυναμικής διαχείρισης της ομάδας των εν λόγω μέσων αντιστάθμισης σε μηνιαία βάση, και περιλαμβάνουν τις μεταβολές στην εύλογη αξία τους πριν από τον αρχικό προσδιορισμό ή τον μη προσδιορισμό τους μετέπειτα ως μέσα αντιστάθμισης καθώς και πραγματοποιηθέντα κέρδη από τη ρευστοποίηση θέσεων κατόπιν του από-χαρακτηρισμού τους (σημ. 2.2.3(i) και 19).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κέρδη/ (ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων (σημ. 27)	6	34
Κέρδος από την αρχική εφαρμογή της μεθόδου καθαρής θέσης για την Ελληνική Τράπεζα (σημ.24)	111	-
Πώληση της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank – Project «Triangle»	-	325
Κέρδη/(ζημιές) από την αποαναγνώριση δανείων επιμετρούμενων στο αποσβέσιμο κόστος (σημ. 20)	3	2
Ζημιές από τροποποιήσεις δανείων και σχετικές προσαρμογές Προμήθεια έξοδο που σχετίζεται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (σημ. 13)	(49)	(1)
Κέρδη/ (ζημιές) από την πώληση/εκκαθάριση θυγατρικών και συγγενών εταιρειών (σημ. 23 και 24)	0	(34)
Έσοδα από μερίσματα	3	2
Κέρδη/(ζημιές) δανείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(0)	3
Λοιπά	0	(2)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	68	323

Στο πλαίσιο του περιβάλλοντος αυξανόμενων επιτοκίων, ο Όμιλος αξιολόγησε την πιθανότητα προπληρωμής των δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου, εστιάζοντας στα μακροπρόθεσμα δάνεια του χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής τα οποία αναμένεται να παρουσιάσουν υψηλότερα ποσοστά προπληρωμής, σε σχέση με αυτά που παρατηρούνται βάσει ιστορικών στοιχείων, λαμβάνοντας υπόψη και τους ειδικούς συμβατικούς όρους αυτών. Ως εκ τούτου, για τα εξυπηρετούμενα δάνεια λιανικής τραπεζικής των οποίων το συμβατικό περιθώριο επιτοκίου είναι προγραμματισμένο να αυξηθεί σταδιακά (step-up) τα προσεχή έτη, ο Όμιλος έχει αξιολογήσει ότι η συνδυαστική αύξηση των επιτοκίων αναφοράς και η αύξηση των προκαθορισμένων περιθωρίων των πελατών, αυξάνει την πιθανότητα οι δανειολήπτες να προπληρώσουν ή να προχωρήσουν σε αναχρηματοδότηση των δανείων τους σε τρέχοντα επιτόκια της αγοράς νωρίτερα από τη συμβατική τους λήξη. Κατά συνέπεια, οι αναμενόμενες ταμειακές ροές συγκεκριμένων δανείων αναπροσαρμόστηκαν λαμβάνοντας υπόψη ένα συντελεστή προπληρωμής, που είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ζημίας ποσού € 35 εκατ. περίπου με αντίστοιχη αναπροσαρμογή της λογιστικής τους αξίας προ απομείωσης.

Τον Απρίλιο 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη μίας πρωτοβουλίας επιβράβευσης οφειλετών στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου, η οποία εισήγαγε ένα «ανώτατο όριο» στα επιτόκια αναφοράς που εφαρμόζονται στα εν λόγω δάνεια για 12 μήνες, με σκοπό την προστασία των δανειοληπτών έναντι αυξήσεων των επιτοκίων αναφοράς. Η προαναφερθείσα πρωτοβουλία είχε ως αποτέλεσμα της αναγνώριση ζημίας από τροποποίηση δανείων ποσού € 8 εκατ. περίπου (σημ. 20).

Τα προαναφερθέντα στοιχεία περιλαμβάνονται στην ενότητα «Ζημιές από τροποποιήσεις δανείων και σχετικές προσαρμογές» του παραπάνω πίνακα.

Μονάδα υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Eurobank – Project «Triangle»

Την 30 Ιουνίου 2022, κατόπιν συμφωνίας με την Worldline B.V. και μετά τη λήψη όλων των απαραίτητων εγκρίσεων, ολοκληρώθηκε η πώληση της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Τράπεζας έναντι τιμήματος € 254 εκατ. Το κέρδος που προέκυψε από τη συναλλαγή αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» και ανήλθε σε περίπου € 325 εκατ. προ φόρων (περίπου € 231 εκατ. μετά από φόρους), συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που συνδέονται άμεσα με τη συναλλαγή. Περαιτέρω πληροφορίες παρέχονται στη σημείωση 30 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
11. Λειτουργικά έξοδα

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	(473)	(419)
Διοικητικά έξοδα	(275)	(252)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	(33)	(69)
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων στοιχείων	(42)	(43)
Αποσβέσεις δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού	(37)	(37)
Αποσβέσεις άυλων παγίων στοιχείων	(41)	(37)
Συνεισφορά σε έργα αποκατάστασης μετά από φυσικές καταστροφές	(14)	-
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(915)	(857)

Το τρίτο τρίμηνο του 2023, η Τράπεζα αναγνώρισε πρόβλεψη € 13,5 εκατ. για τη συνεισφορά της σε έργα αποκατάστασης των ζημιών μετά από τις πρόσφατες φυσικές καταστροφές στην Ελλάδα. Η εν λόγω πρόβλεψη σχετίζεται κυρίως με τις καταστροφικές πλημμύρες στη Θεσσαλία και την πρωτοβουλία των τεσσάρων Ελληνικών συστημικών τραπεζών, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης τους, να συνεισφέρουν € 50 εκατ. στην προσπάθεια αποκατάστασης, τα οποία θα κατανεμηθούν και θα διατεθούν κυρίως για υποδομές σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία, την τοπική αυτοδιοίκηση και τους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς της περιοχής.

Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων

Τον Νοέμβριο 2023, η Τράπεζα ενημερώθηκε από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) ότι δεν απαιτούνται εισφορές για το 2023 και εφεξής για το Σκέλος Εξυγίανσης του ΤΕΚΕ, σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4370/2016, όπως ισχύει (2022: € 32 εκατ.).

Το 2016, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ) (Single Resolution Mechanism – SRM), ο οποίος αποτελεί έναν από τους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης στην Ευρωζώνη μαζί με τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism – SSM), τέθηκε σε εφαρμογή. Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) δημιουργήθηκε με τον κανονισμό 2014/806/ΕΕ (SRMR), προκειμένου να διασφαλίσει ενιαία πρακτική στις χρηματοδοτήσεις εξυγίανσης εντός ΕΜΕ και υπάγεται στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (Single Resolution Board – SRB). Ο SRMR προβλέπει ότι το SRF θα δημιουργηθεί κατά την διάρκεια μιας περιόδου οκτώ ετών με «εκ των προτέρων» εισφορές του τραπεζικού τομέα, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν αμετάκλητες δεσμεύσεις πληρωμής (IPC) ως μέρος του συνολικού ποσού της εισφοράς (περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το IPC της Τράπεζας παρουσιάζονται στη σημ. 42).

Σύμφωνα με το δελτίο τύπου στις 15 Φεβρουαρίου 2024, το SRB επιβεβαίωσε ότι τα χρηματοοικονομικά μέσα που ήταν διαθέσιμα στο SRF την 31 Δεκεμβρίου 2023 είχαν φθάσει στο επίπεδο - στόχο, τουλάχιστον του 1% των καλυμμένων καταθέσεων που διατηρούνται στα κράτη μέλη που συμμετέχουν στον SRM όπως είχε καθοριστεί στο SRMR. Ως εκ τούτου, δεν θα εισπραχθούν τακτικές ετήσιες εισφορές το 2024 από τα πιστωτικά ιδρύματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του SRF.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, το ποσό των λειτουργικών εξόδων (εξαιρουμένων των εισφορών σε ταμείο εγγύησης καταθέσεων ή ταμείο εξυγίανσης) για τις ελληνικές δραστηριότητες του Ομίλου ανήλθε σε € 641 εκατ. (2022: € 590 εκατ.).

Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μισθοί, ημερομίσθια και έκτακτες αμοιβές	(355)	(309)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(52)	(50)
Αμοιβές συνταξιοδότησης και λοιπές παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία	(21)	(17)
Λοιπά έξοδα	(45)	(43)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(473)	(419)

Ο μέσος όρος του αριθμού των εργαζομένων των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων του Ομίλου κατά τη διάρκεια της χρήσης ανήλθε σε 10.323 (2022: 10.076). Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο αριθμός των καταστημάτων και των κέντρων επιχειρηματικής και ιδιωτικής τραπεζικής του Ομίλου, ανήλθε σε 540 (2022: 515 από τις συνεχιζόμενες δραστηριότητες του Ομίλου).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
12. Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα αναδιάρθρωσης

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων ⁽¹⁾	(49)	(15)
Ζημιές απομείωσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και λογισμικών προγραμμάτων (σημ. 26, 28)	(17)	(23)
(Ζημιές απομείωσης)/αντιλογισμός απομείωσης ομολόγων (σημ. 5.2.1.3)	4	(20)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις και έξοδα νομικών υποθέσεων και κανονιστικής συμμόρφωσης	(34)	(45)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα	(96)	(103)
Κόστος προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου και λοιπά συναφή έξοδα	(7)	(60)
Λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης	(30)	(29)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	(37)	(89)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(133)	(192)

⁽¹⁾ Για το 2023, περιλαμβάνει € 23 εκατ. ζημιές επαναμέτρησης/απομείωσης ακινήτων της IMO Property Investments Sofia E.A.D, η οποία πωλήθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ.23.1).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος αναγνώρισε λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού € 30 εκατ., εκ των οποίων τα € 10,6 εκατ. αφορούν στην απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria από την Eurobank Bulgaria A.D. (σημ. 23.2), ενώ τα υπόλοιπα έξοδα σχετίζονται κυρίως με τις δράσεις για το μετασχηματισμό του Ομίλου (2022: € 29 εκατ. σχετίζονται κυρίως με τις δράσεις για το μετασχηματισμό του Ομίλου).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ποσού € 48 εκατ. συμπεριλήφθηκαν στα έξοδα αναδιάρθρωσης σχετικά με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES) το οποίο ξεκίνησε από τον Όμιλο το Φεβρουάριο 2022 για συγκεκριμένες μονάδες στην Ελλάδα.

13. Φόρος εισοδήματος

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τρέχων φόρος	(83)	(46)
Αναβαλλόμενος φόρος	(178)	(360)
Σύνολο φόρου εισοδήματος από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(261)	(406)

Σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, ο φορολογικός συντελεστής στην Ελλάδα για τα πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013 αναφορικά με τις αποδεκτές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου είναι 29%. Ο φορολογικός συντελεστής για τις νομικές οντότητες στην Ελλάδα, πλην των προαναφερθέντων πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι 22%. Επιπρόσθετα, ο παρακρατούμενος φόρος επί των διανεμόμενων μερισμάτων, πλην των ενδοομιλικών μερισμάτων, είναι 5%. Ειδικότερα, τα ενδοομιλικά μερίσματα απαλλάσσονται, υπό προϋποθέσεις, τόσο του παρακρατούμενου φόρου όσο και του φόρου εισοδήματος.

Οι φορολογικοί συντελεστές που ισχύουν για τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου, τα οποία περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα των διεθνών δραστηριοτήτων (σημ. 43) είναι οι ακόλουθοι: Βουλγαρία 10%, Σερβία 15%, Κύπρος 12,5% και Λουξεμβούργο 24,94%.

Συμπληρωματικός Φόρος (Πυλώνας II)

Οι κανόνες του Πυλώνα II με τους οποίους εισάγεται ένα παγκόσμιο ελάχιστο επίπεδο φορολογίας με συντελεστή 15% για τους πολυεθνικούς ομίλους επιχειρήσεων με ενοποιημένα έσοδα άνω των € 750 εκατ. (συμπληρωματικός φόρος), που ισχύουν από 1 Ιανουαρίου 2024 και εφεξής, έχουν νομοθετηθεί ή ουσιαστικά έχουν τεθεί σε ισχύ σε συγκεκριμένες χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ειδικότερα, ο Όμιλος λαμβάνοντας υπόψη την πιο πρόσφατη πληροφόρηση ανά χώρα δραστηριοποίησής του, καθώς και τα διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία που έχουν υποβληθεί από τις εταιρείες του Ομίλου, έχει εντοπίσει πιθανή έκθεση σε συμπληρωματικό φόρο του Πυλώνα II που προέρχεται από τα κέρδη που έχουν προκύψει στη Βουλγαρία και στην Κύπρο. Ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής βάσει των κανόνων του Πυλώνα II είναι χαμηλότερος από 15% στις ανωτέρω χώρες, κυρίως λόγω των ονομαστικών φορολογικών συντελεστών που εφαρμόζονται επί των κερδών των επιχειρήσεων (δηλ. τρέχων ονομαστικός φορολογικός συντελεστής στη Βουλγαρία και στην Κύπρο 10% και 12,5% αντίστοιχα). Επιπλέον, υπάρχει ένας αριθμός χωρών που δραστηριοποιείται ο Όμιλος, στις οποίες εφαρμόζεται το πλαίσιο της ασφαλούς μετάβασης («κανόνες ασφαλούς λιμένα»), ή ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής βάσει των κανόνων του Πυλώνα II είναι κοντά στο 15%. Ο Όμιλος δεν αναμένει ουσιώδη έκθεση σε συμπληρωματικό φόρο του Πυλώνα II στις εν λόγω χώρες.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, το ποσοστό των κερδών του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου εισοδήματος, προσαρμοσμένων βάσει των σχετικών μεταβατικών διατάξεων, τα οποία θα υπάγονταν στον φόρο του Πυλώνα II, ανέρχεται σε 26% (βάσει των κερδών των σχετικών εταιρειών του Ομίλου προ απαλοιφών ενδοεταιρικών συναλλαγών). Ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής βάσει των κανόνων του Πυλώνα II (σταθμισμένος μέσος) που θα εφαρμοζόταν επί των εν λόγω κερδών θα ήταν 11,7%. (10,2% και 12,8% στη Βουλγαρία και στην Κύπρο αντίστοιχα).

Επιπλέον, το προαναφερθέν ποσοστό των κερδών προ φόρου εισοδήματος και οι πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές κατά τις εταιρικές χρήσεις με έναρξη από 1 Ιανουαρίου 2024, θα εξαρτηθούν από παράγοντες όπως τα έσοδα/έξοδα σε κάθε χώρα και τις διατάξεις του κώδικα φορολογίας εισοδήματος εταιρειών που ισχύουν σε κάθε χώρα.

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της, οι συγγενείς εταιρείες και οι κοινοπραξίες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (σημ. 23 και 24) έχουν έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις, σύμφωνα με τη γενική αρχή. Για τις χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, προβλέπεται σε προαιρετική βάση, η λήψη Ετήσιου Φορολογικού Πιστοποιητικού από τις ελληνικές εταιρείες των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις υπάγονται σε υποχρεωτικό έλεγχο. Το εν λόγω πιστοποιητικό, εκδίδεται μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Η Εταιρεία και, κατά γενικό κανόνα, οι ελληνικές εταιρείες του Ομίλου έχουν επιλέξει να λαμβάνουν το εν λόγω πιστοποιητικό.

Μετά την ολοκλήρωση το 2023, του φορολογικού ελέγχου της Εταιρείας από τις φορολογικές αρχές για τη φορολογική χρήση 2019, και της Τράπεζας για τις φορολογικές χρήσεις 2020 και 2021, οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις της Εταιρείας είναι το 2018 και 2020-2023, ενώ οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις της Τράπεζας είναι 2022-2023. Η Εταιρεία, η Τράπεζα και οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, έχουν λάβει φορολογικά πιστοποιητικά χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις μέχρι το 2022. Επιπλέον, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι φορολογικοί έλεγχοι από εξωτερικούς ελεγκτές είναι σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία και τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων από τις Ελληνικές φορολογικές αρχές μετά την ολοκλήρωση του φορολογικού ελέγχου στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (ως γενική αρχή, πέντε έτη από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω την 31 Δεκεμβρίου 2023, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα του Ελληνικού Δημοσίου να επιβάλλει φόρους μέχρι και το φορολογικό έτος 2017 (συμπεριλαμβανομένου) έχει παρέλθει χρονικά για τις εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων του Ομίλου στο εξωτερικό έχουν ως εξής: (α) Eurobank Cyprus Ltd, 2018-2023 (ο φορολογικός έλεγχος για τις φορολογικές χρήσεις 2018-2020 είναι σε εξέλιξη), (β) Eurobank Bulgaria A.D., 2018-2023 (ολοκληρώθηκε μερικός φορολογικός έλεγχος για τις φορολογικές χρήσεις 2020-2023) και (γ) Eurobank Private Bank Luxembourg S.A., 2019-2023. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου (σημ. 23 και 24), οι οποίες εδρεύουν σε χώρες του εξωτερικού, όπου προβλέπεται από τη νομοθεσία τακτικός φορολογικός έλεγχος, έχουν έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις, σύμφωνα με τη γενική αρχή και τις προϋποθέσεις της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει σε κάθε χώρα.

Αναφορικά με τις συνολικές αβέβαιες φορολογικές θέσεις του, ο Όμιλος αξιολογεί όλες τις σχετικές εξελίξεις (δηλ. νομοθετικές αλλαγές, νομολογίες, φορολογικές/νομικές απόψεις, διοικητικές πρακτικές) και σχηματίζει επαρκείς προβλέψεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Αναβαλλόμενος φόρος

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Ο αναβαλλόμενος φόρος αναλύεται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	3.991	4.161
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	(28)	(31)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	3.963	4.130

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	4.130	4.396
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(178)	(360)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ⁽¹⁾	(8)	96
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	1	(0)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές)	1	(1)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ.30)	17	-
Λοιπά	(0)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	3.963	4.130

⁽¹⁾ Η λογιστικοποίηση, από το δεύτερο τρίμηνο του 2023, της επένδυσης του Ομίλου στην Ελληνική Τράπεζα ως συγγενούς εταιρείας (σημ.24), είχε ως συνέπεια τον αντιλογισμό αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης ποσού € 13 εκατ. επί των αποτιμησιακών κερδών κατά την περίοδο που η επένδυση είχε κατηγοριοποιηθεί ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI).

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση, πωλήσεις και διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	(213)	(128)
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	(50)	(50)
Μεταφερόμενη χρεωστική διαφορά του Ν. 4831/2021	39	(73)
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές	46	(109)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος (έξοδο)/έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(178)	(360)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	940	1.030
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	901	951
Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων	2.120	2.242
Μεταφερόμενη χρεωστική διαφορά του Ν. 4831/2021	39	-
Λοιπές απομειώσεις/μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(49)	(120)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	6	5
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	7	5
Ακίνητα, εξοπλισμός και άυλα πάγια στοιχεία	(97)	(78)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	(23)	(15)
Λοιπά ⁽¹⁾	119	110
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	3.963	4.130

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών που σχετίζονται με προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους και δραστηριότητες χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Περαιτέρω πληροφορίες σε σχέση με τις προαναφερθείσες κατηγορίες αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων την 31 Δεκεμβρίου 2023, παρατίθενται κατωτέρω:

- (α) € 940 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης/αποτίμησης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών διαγραφών χρέους σύμφωνα με τον Ελληνικό φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως είναι σε ισχύ. Αυτές οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος,
- (β) € 901 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς εντός περιόδου τριάντα ετών, δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από τη χρήση 2012 και εφεξής (βλέπε παρακάτω – ενότητα DTCs),
- (γ) € 2.120 εκατ. αφορούν στο αναπόσβεστο υπόλοιπο οριστικών φορολογικών ζημιών (χρεωστική διαφορά) από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, που υπόκεινται σε απόσβεση εντός περιόδου είκοσι ετών.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της Διοίκησης ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές και οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος και τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη. Επιπλέον, η αξιολόγηση του Ομίλου σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) των εταιρειών του Ομίλου σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Ειδικότερα, τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, η αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων έχει βασιστεί στο τριετές Επιχειρηματικό Σχέδιο που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Φεβρουάριο 2024, για την περίοδο έως το τέλος του 2026 (και υποβλήθηκε στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (EEM-SSM)). Για τα έτη μετά το 2026, η πρόβλεψη των λειτουργικών αποτελεσμάτων βασίστηκε στις εκτιμήσεις της Διοίκησης λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ανάπτυξης της ελληνικής και ευρωπαϊκής οικονομίας, του τραπεζικού τομέα, και του Ομίλου. Συγκεκριμένα, οι προβλέψεις της Διοίκησης για τη μελλοντική κερδοφορία του Ομίλου, που υιοθετήθηκαν στο Επιχειρηματικό Σχέδιο, έχουν λάβει υπόψη, μεταξύ άλλων, (α) τη σταδιακή μείωση των επιτοκίων από το 2024 και στα επόμενα έτη, (β) τη διατηρήσιμη αύξηση των δανείων, με πιέσεις στα επιτοκιακά περιθώρια επιχειρηματικών δανείων και την ανάπτυξη, και με σχετικά χαμηλότερο ρυθμό, των καταθέσεων των πελατών με σταδιακά υψηλότερα betas, (γ) την αύξηση στα έσοδα από προμήθειες, προερχόμενη κυρίως από περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση, από τραπεζοασφαλιστικές δραστηριότητες, από το δίκτυο καταστημάτων και τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τις δανειοδοτήσεις, έκδοση καρτών και εκμίσθωση επενδυτικών ακινήτων, (δ) την πειθαρχία στους στόχους των λειτουργικών εξόδων, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατεινόμενες, αν και αποκλιμακούμενες, πληθωριστικές πιέσεις, (ε) την περαιτέρω μείωση του δείκτη NPE, (στ) την ανθεκτικότητα της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού με χαμηλότερο κόστος κινδύνου που αναμένεται να επηρεαστεί από τη βελτιωμένη μακροοικονομική προοπτική, οδηγούμενη από την ανθεκτική ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου, καθώς και του μονοψήφιου, κοντά στα ιστορικά χαμηλά, ποσοστού ανεργίας και (ζ) την εκπλήρωση των ενδιάμεσων MREL στόχων, καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδίου. Οι σημαντικότερες ενέργειες που έχουν προβλεφθεί στο πλαίσιο του σχεδίου μετασχηματισμού του Ομίλου «Eurobank 2030», θα συμβάλουν στην επίτευξη των ανωτέρω οικονομικών στόχων.

Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά και αξιολογεί συνεχώς τις εξελίξεις στο μακροοικονομικό και γεωπολιτικό πεδίο (σημ. 2) συμπεριλαμβανομένων των πληθωριστικών πιέσεων και της πιθανής επίπτωσής τους στην επίτευξη των στόχων του Επιχειρηματικού Σχεδίου, σε όρους ποιότητας ενεργητικού και κερδοφορίας και θα συνεχίσει να επικαιροποιεί τις εκτιμήσεις του αναλόγως.

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου και φορολογικό καθεστώς για ζημιές από δάνεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013 όπως ισχύει, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας που πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (deferred tax credits – DTCs) ανέρχονται σε € 3.212 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 3.402 εκατ.). Τα DTCs υπολογίζονται επί: (α) του αναπόσβεστου υπολοίπου των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση εντός περιόδου τριάντα ετών και (β) του συνολικού ποσού (i) του αναπόσβεστου υπολοίπου των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων για τις οποίες πληρούνται τα κριτήρια ένταξής τους στο πλαίσιο DTCs και οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση εντός περιόδου είκοσι ετών, (ii) των λογιστικών διαγραφών δανείων ή πιστώσεων και (iii) των υπολειπόμενων συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών ζημιών γενικά λόγω πιστωτικού κινδύνου που είχαν λογισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015. Η μετατροπή των DTCs προϋποθέτει ότι το λογιστικό αποτέλεσμα της Τράπεζας, μετά από φόρους, για τη χρήση είναι ζημιολόγο.

Σύμφωνα με το νόμο 4831/2021 (άρθρο 125), ο οποίος τροποποίησε το νόμο 4172/2013, η απόσβεση των φορολογικών ζημιών από το PSI εκπίπτει από το φορολογητέο εισόδημα κατά προτεραιότητα έναντι της απόσβεσης της χρεωστικής διαφοράς που προκύπτει από διαγραφές και πωλήσεις δανείων. Επιπλέον, το ποσό της ετήσιας απόσβεσης της ανωτέρω χρεωστικής διαφοράς περιορίζεται στο ποσό των ετήσιων φορολογητέων κερδών, που υπολογίζονται πριν από την αφαίρεση αυτής της απόσβεσης και μετά την ετήσια φορολογική έκπτωση των ζημιών που σχετίζονται με το PSI. Το υπολειπόμενο ποσό της ετήσιας απόσβεσης της χρεωστικής διαφοράς που δεν συμψηφίστηκε, μπορεί να μεταφερθεί για έκπτωση εντός περιόδου είκοσι ετών. Εάν στο τέλος της εικοσαετούς περιόδου, κατά την οποία επιτρέπεται η χρήση των ανωτέρω αποσβέσεων των χρεωστικών διαφορών, απομένουν υπόλοιπα τα οποία δεν έχουν εκπέσει, αυτά θα αποτελούν φορολογική ζημιά, η οποία υπόκειται στον κανόνα της πενταετούς μεταφοράς. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται από την 1 Ιανουαρίου 2021 και περιλαμβάνουν τις χρεωστικές διαφορές που έχουν προκύψει από διαγραφές και πωλήσεις δανείων που πραγματοποιήθηκαν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα.

Λαμβάνοντας υπόψη το φορολογικό καθεστώς που ισχύει, η ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης της Τράπεζας που συνδέεται με δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και η κεφαλαιακή της διάρθρωση για εποπτικούς σκοπούς διασφαλίζονται περαιτέρω, συνεισφέροντας σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων μέσω των διαγραφών και πωλήσεων δανείων, σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM).

Σύμφωνα με το φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, επιβάλλεται μια ετήσια προμήθεια ποσοστού 1,5% για το υπερβάλλον ποσό των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος συντελεστή φορολόγησης για τα πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(δηλ. 29%) και του συντελεστή φορολόγησης ο οποίος ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (δηλ. 26%). Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, έχουν αναγνωριστεί στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» € 5,6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 5,9 εκατ.).

Συμφωνία του φόρου εισοδήματος και μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές

Ο φόρος εισοδήματος επί των καθαρών (προ φόρου) κερδών του Ομίλου, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή της Τράπεζας 29%, όπως αναλύεται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	1.542	1.751
Φόρος βάσει των ισχυόντων φορολογικών συντελεστών	(447)	(508)
Φορολογική επίδραση από:		
- έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο και έξοδα μη εκπιπτόμενα	5	1
- διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε διάφορες χώρες	70	44
- αναλογία κερδών από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες/κοινοπραξίες και συναφή έσοδα	58	10
- εκπιπόμενες φορολογικές ζημιές για τις οποίες δεν είχε αναγνωριστεί DTA	63	66
- λοιπά	(10)	(19)
Σύνολο φόρου εισοδήματος από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(261)	(406)

Την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής του Ομίλου ανήλθε στο 17%, κυρίως λόγω των λογιστικοποιηθέντων σε προηγούμενα έτη προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους από δανειακές απαιτήσεις, για τις οποίες δεν είχε αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ποσού € 45 εκατ., και οι οποίες κατέστησαν εκπιπτόμενες για φορολογικούς σκοπούς το 2023, κατόπιν της πώλησης της θυγατρικής της Τράπεζας IMO Property Investments Sofia E.A.D. (σημ. 23)(23% τη συγκριτική περίοδο, συμπεριλαμβανομένης της επίπτωσης από τον συμψηφισμό μέρους των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών της Τράπεζας, για τις οποίες δεν είχε αναγνωριστεί DTA με φορολογικά κέρδη της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η Εταιρεία και η Τράπεζα δεν έχουν αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών € 421 εκατ. (2022: € 470 εκατ.). Η ανάλυση του μη αναγνωρισμένου αναβαλλόμενου φόρου επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών της Εταιρείας και της Τράπεζας ανά έτος ληκτότητας των εν λόγω φορολογικών ζημιών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	Μη αναγνωρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € εκατ.
Έτη ληκτότητας μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών	
2024	61
2025	345
2026	12
2027	1
2028	2
Σύνολο	421

14. Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή, ως γενική αρχή, υπολογίζονται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών, με το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή του ο Όμιλος κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Τα προσαρμοσμένα (diluted) κέρδη ανά μετοχή, ως γενική αρχή, υπολογίζονται προσαρμόζοντας το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία με την παραδοχή ότι όλοι οι δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές, μετατρέπονται σε μετοχές κατά τη διάρκεια της περιόδου. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι δυνητικοί τίτλοι μετατρέψιμοι σε κοινές μετοχές του Ομίλου

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αφορούν στα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών, τα οποία παραχωρήθηκαν σε στελέχη του Ομίλου (σημ. 39). Ο μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών προσαρμόζεται για τα δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών με τον υπολογισμό του μέσου σταθμισμένου αριθμού των μετοχών που θα μπορούσε να αγοραστεί στην εύλογη αξία (καθορίζεται ως ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής της Εταιρείας για την περίοδο). Ο αριθμός των μετοχών που προκύπτει από τον ανωτέρω υπολογισμό, προστίθεται στο μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για να καθοριστεί ο μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό των προσαρμοσμένων κερδών ανά μετοχή.

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
	2023	2022
Καθαρά κέρδη χρήσης που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών (σημ. 2.3)	€ εκατ. 1.140	1.347
Καθαρά κέρδη χρήσης από συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών	€ εκατ. 1.281	1.345
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για τα βασικά κέρδη ανά μετοχή	Αριθμός μετοχών 3.698.802.084	3.708.988.032
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για τα προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	Αριθμός μετοχών 3.713.688.124	3.714.564.870
Κέρδη ανά μετοχή		
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	€ 0,31	0,36
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	€ 0,34	0,36

Η επίπτωση στα βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή λόγω της συμφωνίας της Εταιρείας με το ΤΧΣ για την επαναγορά μετοχών σε τιμή € 1,80 ανά μετοχή, η οποία ήταν υψηλότερη από τη χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών της Εταιρείας κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της εν λόγω επαναγοράς μετοχών δεν ήταν σημαντική. Συνεπώς, δεν έχει συμπεριληφθεί στον ανωτέρω υπολογισμό των κερδών ανά μετοχή.

Οι βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές ανά μετοχή από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 ανήλθαν σε € 0,04.

15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες

	2023 € εκατ.	2022 € εκατ.
Ταμείο	502	504
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	10.441	14.490
Σύνολο	10.943	14.994

Η Τράπεζα και τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου στην Ευρωζώνη (Κύπρος και Λουξεμβούργο), υποχρεούνται να διακρατούν ένα ελάχιστο μέσο υπόλοιπο καταθέσεων στην εθνική κεντρική τους τράπεζα (απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών- MRR), κατά τη διάρκεια κάθε περιόδου τήρησης (δηλ. περιόδους έξι εβδομάδων). Οι εν λόγω καταθέσεις υπολογίζονται ως ποσοστό 1% επί συγκεκριμένων υποχρεώσεων, κυρίως καταθέσεων πελατών και μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε χρονική στιγμή, υπό την προϋπόθεση ότι πληρείται η απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών στην καθορισμένη περίοδο. Παρόμοιες υποχρεώσεις για την τήρηση ελαχίστων αποθεματικών στην εθνική κεντρική της τράπεζα ισχύουν και για το τραπεζικό ίδρυμα του Ομίλου στην Βουλγαρία (2022: Βουλγαρία και Σερβία). Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα υποχρεωτικά αποθεματικά (δηλ. εκείνα τα οποία οι εταιρείες του Ομίλου διατηρούν προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις τήρησης ελαχίστων αποθεματικών) με τις κεντρικές τράπεζες, ανήλθαν σε € 1.096 εκατ. (2022: € 1.040 εκατ.). Για τα υποχρεωτικά αποθεματικά (MRR) που τοποθετήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εφαρμόστηκε το επιτόκιο καταθέσεων (DFR) μέχρι το Σεπτέμβριο 2023 ενώ μετέπειτα ορίστηκε μηδενικό επιτόκιο.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων σε κεντρικές τράπεζες)(σημ. 15)	9.847	13.954
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	998	418
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	0	16
Σύνολο	10.845	14.388

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι (Κέρδη)/ζημιές από επενδυτικούς τίτλους	(10)	(22)
Έσοδα από μερίσματα	(57)	9
	(3)	(2)
Σύνολο	(70)	(15)

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι λοιπές προσαρμογές ποσού € 153 εκατ. περιλαμβάνουν κυρίως α) κέρδος € 111 εκατ. που προέκυψε από την επένδυση στην Ελληνική τράπεζα που λογιστικοποιήθηκε ως συγγενής εταιρία και β) έσοδα € 88 εκατ. από την αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες (σημ. 24), (31 Δεκεμβρίου 2022: € 244 εκατ. περιλαμβάνουν κυρίως € 325 εκατ. κέρδος που προέκυψε από την πώληση του κλάδου αποδοχής πράξεων πληρωμής και εκκαθάρισης συναλλαγών στην Worldline B.V., σημ. 10).

Μεταβολές στις υποχρεώσεις που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι μεταβολές των υποχρεώσεων του Ομίλου που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, πέραν των υποχρεώσεων από μισθώσεις (σημ. 41), οφείλονται σε: α) εκδόσεις πιστωτικών τίτλων € 1.078 εκατ. (2022: € 1.070 εκατ.) (μετά από έξοδα έκδοσης) β) αποπληρωμή χρέους ποσού € 30 εκατ. (2022: € 11 εκατ.) και γ) απόσβεση των εξόδων έκδοσης και σε δεδουλευμένους τόκους ύψους € 51,3 εκατ. (2022: € 57,1 εκατ.).

17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Δεσμευμένες καταθέσεις σε τράπεζες ⁽¹⁾	1.036	911
Τοποθετήσεις σε τράπεζες και λοιπές απαιτήσεις έναντι τραπεζών ⁽¹⁾	970	196
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	348	222
Σύνολο	2.354	1.329

⁽¹⁾ Τα ποσά που παρατίθενται είναι μετά από συμψηφισμό (σημ. 5.2.1.4).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι δεσμευμένες καταθέσεις του Ομίλου σε τράπεζες περιλαμβάνουν: α) € 999 εκατ. που αφορούν κυρίως εξασφαλίσεις σε μετρητά σχετικές με τις συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου για συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα και για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων (CSAs, GMRA) και β) € 37 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά οι οποίες σχετίζονται με τη πώληση των πρώην θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των απαιτήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ελλάδα	59	42
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	2.139	1.217
Λοιπές χώρες	156	70
Σύνολο	2.354	1.329

18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα (σημ. 5.2.1.3)	245	87
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	134	47
Σύνολο	379	134

19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για αντιστάθμιση χρηματοπιστωτικών κινδύνων και για εμπορικούς σκοπούς.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται από τον Όμιλο ανά κατηγορία προϊόντος και τη σχέση αντιστάθμισης μαζί με την ονομαστική τους αξία. Η ονομαστική αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενδεικτική της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς να προσδιορίζει απαραίτητα τα ποσά των μελλοντικών ταμειακών ροών, που σχετίζονται με αυτά τα μέσα ή την εύλογη αξία τους και για το λόγο αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος κατά την περίοδο αναφοράς.

	31 Δεκεμβρίου 2023			31 Δεκεμβρίου 2022		
	Ονομαστική αξία	Εύλογη αξία		Ονομαστική αξία	Εύλογη αξία	
	€ εκατ.	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων	€ εκατ.	Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Παράγωγα για τα οποία δεν εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμιση /διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	33.909	1.215	1.059	35.481	1.778	1.372
- Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων ⁽¹⁾	9.268	69	71	3.616	74	96
- Συμβόλαια ανταλλαγής συναλλάγματος ⁽²⁾	3.468	21	26	3.686	62	71
- Λοιπά ⁽³⁾	462	5	40	154	2	2
		1.310	1.196		1.916	1.541
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	8.221	308	452	7.277	463	431
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (μακρο-αντιστάθμιση)	6.642	15	94	4.792	180	-
- Συμβάσεις κατώτατων ορίων διακύμανσης επιτοκίων	6.447	-	53	7.791	-	55
		323	599		643	486
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση ταμειακών ροών						
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	1.579	-	147	1.646	2	78
		-	147		2	78
Συμφηφισμός (σημ. 5.2.1.4)						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων		(752)	(492)		(1.376)	(444)
Σύνολο παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων		881	1.450		1.185	1.661

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

⁽¹⁾ Τα δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων περιλαμβάνουν συμβάσεις ανώτατων και κατώτατων ορίων διακύμανσης επιτοκίων και δικαιώματα προαίρεσης επί συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ανταλλαγής συναλλάγματος και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και πώλησης συναλλάγματος.

⁽³⁾ Περιλαμβάνουν συμβόλαια ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit default swaps), τίτλους παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών (warrants), παράγωγα επί εμπορευμάτων (commodity derivatives), προθεσμιακά συμβόλαια (futures) και δικαιώματα προαίρεσης μετοχών, που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο.

Πληροφορίες ως προς την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τον συμψηφισμό των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στις σημειώσεις 5.3 και 5.2.1.4, αντίστοιχα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να μειώσει την έκθεσή του σε κινδύνους αγοράς. Οι πρακτικές αντιστάθμισης και η λογιστική απεικόνισή τους παρουσιάζονται στη σημείωση 2.2.3. Συγκεκριμένα:

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων, στις οποίες το σταθερό σκέλος αντικατοπτρίζει τους οικονομικούς κινδύνους των αντισταθμιζόμενων στοιχείων, προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας των χρεωστικών τίτλων σταθερού επιτοκίου, διακρατούμενων ή που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο, ή των δανείων και απαιτήσεων σταθερού επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων με σταθερό πληρωτέο/υποδεχόμενο κυμαινόμενο επιτόκιο προκειμένου να αντισταθμίσει τους χρεωστικούς τίτλους και τα δάνεια και απαιτήσεις, σταθερού επιτοκίου που κατέχει και συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων με κυμαινόμενο πληρωτέο/υποδεχόμενο σταθερό επιτόκιο για να αντισταθμίσει τις σταθερού επιτοκίου υποχρεώσεις του. Το 2023, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά € 175 εκατ. (2022: € 886 εκατ. κέρδος) από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης και € 173 εκατ. κέρδος (2022: € 862 εκατ. ζημιά) από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2023 στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» ήταν € 2 εκατ. ζημιά (2022: € 24 εκατ. κέρδος).

(β) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας – χαρτοφυλάκιο στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ομάδες από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας ενός χαρτοφυλακίου δανείων και απαιτήσεων σταθερού επιτοκίου, περιλαμβανομένων των χρεωστικών τίτλων ομολόγων που πρωτίστως εκδόθηκαν και διακρατήθηκαν από τον Όμιλο (Μακρο-αντιστάθμιση). Ο Όμιλος κατά κύριο λόγο προσδιορίζει την μεταβολή της εύλογης αξίας που οφείλεται στις μεταβολές του επιτοκίου αναφοράς ως τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο χρησιμοποιώντας παραδοχές για τον κίνδυνο πρόωρων αποπληρωμών των δανείων και κατ' επέκταση συνάπτει συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων στις οποίες το σταθερό σκέλος αντικατοπτρίζει τους οικονομικούς κινδύνους των αντισταθμιζόμενων στοιχείων. Το 2023, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά € 139 εκατ. (2022: € 180 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης, και € 145 εκατ. κέρδη (2022: € 159 εκατ. ζημιά) από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Συνεπώς, το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2023 στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» ήταν € 6 εκατ. κέρδη (2022: € 21 εκατ. κέρδη).

Ο Όμιλος επίσης συνάπτει στην αγορά πωλήσεις δικαιωμάτων προαίρεσης κατώτατων επιτοκίων για να αντισταθμίσει τον κίνδυνο μεταβολής που απορρέει από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των αγορασθέντων δικαιωμάτων προαίρεσης κατώτατων επιτοκίων τα οποία ενσωματώνονται σε χαρτοφυλάκια δανείων και απαιτήσεων καθώς και χρεωστικών τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου. Το 2023, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη € 45 χιλ. (2022: € 20 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης, και € 45 χιλ. ζημιά (2022: € 20 εκατ. ζημιά) από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο.

Τέλος, όπως και στην αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου για στοιχεία ενεργητικού, ο Όμιλος αντισταθμίζει μέρος του επιτοκιακού κινδύνου του χαρτοφυλακίου των καταθέσεων όψεως που οφείλεται στις μεταβολές των επιτοκίων αναφοράς (μακρο-αντιστάθμιση). Παρά τους συμβατικούς όρους και λόγω της φύσης τους, μέρος των καταθέσεων όψεως δεν παρουσιάζουν ευαισθησία στα επιτόκια και ως εκ τούτου συμπεριφέρονται ομοίως με τις υποχρεώσεις σταθερού επιτοκίου. Συνεπώς, ο Όμιλος συνάπτει ομάδες από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων στις οποίες λαμβάνει σταθερό επιτόκιο και πληρώνει κυμαινόμενο με βάση το επιτόκιο αναφοράς και ο όγκος τους επαναξιολογείται σε μηνιαία βάση. Το 2023, ο Όμιλος αναγνώρισε € 7 εκατ. ζημιά από

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης και € 5 εκατ. κέρδη από μεταβολές στην εύλογη αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Κατά συνέπεια, το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2023 στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» ήταν € 2 εκατ. ζημιά.

(γ) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Ο Όμιλος προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού και συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τις διακυμάνσεις των ταμειακών ροών που οφείλονται στις μεταβολές των επιτοκίων των κυμαινόμενου επιτοκίου δανείων, τα οποία εκφράζονται σε ξένα νομίσματα, χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων, όπου το κυμαινόμενο μέρος βασίζεται στα επιτόκια αναφοράς των αντισταθμιζόμενων στοιχείων. Ο επιτοκιακός κίνδυνος όσον αφορά το επιτόκιο αναφοράς – καμπύλη επιτοκίου αυτών των στοιχείων, τα οποία έχουν τον ίδιο επιτοκιακό κίνδυνο αναφοράς ενδέχεται να αντισταθμιστούν από μεμονωμένα στοιχεία ή από ομάδα στοιχείων χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων με παρόμοια ληκτότητα. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, αναγνωρίστηκε ζημιά ποσού € 3 εκατ. στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση σχετικά με παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είχαν οριστεί από τον Όμιλο ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών (2022: € 19 εκατ. κέρδη). Επιπλέον, το 2023, το μη αποτελεσματικό μέρος των συναλλαγών αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν μηδέν (2022: μηδέν).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα αναφερθέντα παράγωγα, παρακολουθούνται και έχουν κατηγοριοποιηθεί για σκοπούς λογιστικής απεικόνισης μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, ανά γεωγραφικό τομέα και κλάδο δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2023			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	227	-	-	227
Τράπεζες	12	228	335	575
Επιχειρήσεις	72	7	-	79
Σύνολο	311	235	335	881
	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	249	-	-	249
Τράπεζες	12	291	570	873
Επιχειρήσεις	51	12	-	63
Σύνολο	312	303	570	1.185

Την 31 Δεκεμβρίου 2023 η συνολική λογιστική αξία των θέσεων σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα με το Ελληνικό Δημόσιο ανήλθε σε € 260 εκατ., υποχρέωση (31 Δεκεμβρίου 2022: € 489 εκατ., υποχρέωση).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022, η ανάλυση ληκτότητας της ονομαστικής αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που ορίζει ο Όμιλος ως μέσα αντιστάθμισης παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2023									
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας					Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων ⁽¹⁾	500	16	4.285	3.420	8.221	-	-	-	-	-
Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	-	-	800	5.647	6.447	-	-	-	-	-
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	-	-	-	175	602	802	-	1.579
Σύνολο	500	16	5.085	9.067	14.668	175	602	802	-	1.579

	31 Δεκεμβρίου 2022									
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας					Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων ⁽¹⁾	255	24	2.884	4.114	7.277	-	-	-	-	-
Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	-	-	800	6.991	7.791	-	-	-	-	-
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	-	-	-	101	1.545	-	-	1.646
Σύνολο	255	24	3.684	11.105	15.068	101	1.545	-	-	1.646

⁽¹⁾ Δεν περιλαμβάνεται η ονομαστική αξία των συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων τα οποία ορίζονται ως μέσα μακρο-αντιστάθμισης της εύλογης αξίας.

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Οι παρακάτω πίνακες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με αντισταθμιζόμενα στοιχεία τα οποία υπόκεινται σε αντιστάθμιση εύλογης αξίας για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2023 και 2022:

	2023		
	Λογιστική αξία/ Αντισταθμιζόμενη έκθεση € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
Ενεργητικό			
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	9.184	69	172
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος ⁽¹⁾	4.474	154	163
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λουτών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	1.027	(54)	88
Υποχρεώσεις			
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	3.812	(15)	105
Υποχρεώσεις προς πελάτες ⁽¹⁾	1.628	20	(5)

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	2022		
	Λογιστική αξία/ Αντισταθμιζόμενη έκθεση € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
Ενεργητικό			
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	12.693	(216)	(225)
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος ⁽¹⁾	3.978	(17)	(431)
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	1.336	(157)	(266)
Υποχρεώσεις			
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	2.373	(120)	(120)

⁽¹⁾ Για αντισταθμίσεις κινδύνου δανείων και απαιτήσεων από πελάτες, χρεωστικών τίτλων στο αποσβέσιμο κόστος που περιλαμβάνονται σε αντισταθμίσεις κινδύνου χαρτοφυλακίων και αντισταθμίσεων κινδύνου υποχρεώσεων σε πελάτες, παρουσιάζεται το ποσό που ορίζεται ως αντισταθμιζόμενο.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα σωρευμένα ποσά προσαρμογών αντιστάθμισης εύλογης αξίας που παραμένουν στον Ισολογισμό για στοιχεία τα οποία έχουν παύσει να προσαρμόζονται για κέρδη και ζημιές αντιστάθμισης ήταν € 253 εκατ. απαιτήσεις για χρεωστικούς τίτλους στο αποσβέσιμο κόστος, € 3 εκατ. υποχρεώσεις για πιστωτικούς τίτλους και € 44 εκατ. υποχρεώσεις από προσαρμογές που σχετίζονται με χρεωστικούς τίτλους αποτιμώμενους στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (2022: € 279 εκατ. απαιτήσεις για χρεωστικούς τίτλους στο αποσβέσιμο κόστος, € 4 εκατ. υποχρεώσεις για πιστωτικούς τίτλους και € 19 εκατ. υποχρεώσεις από προσαρμογές που σχετίζονται με χρεωστικούς τίτλους αποτιμώμενους στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση). Οι αντίστοιχες προσαρμογές στην εύλογη αξία σχετιζόμενες με την αντιστάθμιση επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging), ανήλθαν σε € 57 εκατ. ζημιά για δάνεια (συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων δανειακών χαρτοφυλακίων) και € 25 εκατ. κέρδη για καταθέσεις.

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών για συνεχιζόμενες αντισταθμίσεις την 31 Δεκεμβρίου 2023 ήταν € 0,7 εκατ. κέρδη (2022: € 4 εκατ. κέρδη), τα οποία αφορούν δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα υπόλοιπα που παραμένουν στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών από σχέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών για τις οποίες δεν εφαρμόζεται πλέον λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου ήταν € 20 εκατ. ζημιά (2022: € 20 εκατ. ζημιά).

Η συμφωνία των στοιχείων των ειδικών αποθεματικών του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμίσεων των ταμειακών ροών, παρέχεται στη σημ. 38.

20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2023 € εκατ.	2022 € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος		
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	42.773	43.450
- Πρόβλεψη απομείωσης	(1.258)	(1.626)
Λογιστική αξία	41.515	41.824
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου	15	(163)
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	15	16
Σύνολο	41.545	41.677

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική αξία και την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2023:

	31 Δεκεμβρίου 2023				31 Δεκεμβρίου 2022 ⁽⁵⁾
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾ € εκατ.	Συνολική αξία € εκατ.	Συνολική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	6.909	2.618	415	9.942	10.201
- Πρόβλεψη απομείωσης	(20)	(154)	(208)	(382)	(409)
Λογιστική αξία	6.888	2.464	207	9.560	9.792
Καταναλωτικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	2.942	369	124	3.436	3.353
- Πρόβλεψη απομείωσης	(53)	(53)	(105)	(210)	(271)
Λογιστική αξία	2.890	317	19	3.225	3.082
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	2.480	728	276	3.484	3.842
- Πρόβλεψη απομείωσης	(25)	(65)	(128)	(219)	(324)
Λογιστική αξία	2.454	663	148	3.265	3.518
Επιχειρηματικά δάνεια:⁽²⁾⁽³⁾					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	24.005	1.198	709	25.912	26.054
- Πρόβλεψη απομείωσης	(72)	(58)	(318)	(447)	(621)
Λογιστική αξία	23.934	1.140	391	25.465	25.432
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης, εκ της οποίας:	36.336	4.914	1.523	42.773	43.450
<i>Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPE)</i>			1.512	1.512	2.257
- Πρόβλεψη απομείωσης	(170)	(329)	(759)	(1.258)	(1.626)
Λογιστική αξία	36.166	4.584	764	41.515	41.824
Μεταβολές εύλογης αξίας δανείων λόγω αντιστάθμισης επιτοκιακού κινδύνου σε επίπεδο χαρτοφυλακίου				15	(163)
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων				15	16
Λογιστική αξία ⁽⁴⁾				41.545	41.677
Σύνολο				41.545	41.677

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2023, πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική αναγνώριση δάνεια πελατών (POCI) λογιστικής αξίας προ απομείωσης € 29 εκατ. (€ 11 εκατ. περιλαμβάνονται στα εξυπηρετούμενα ανοίγματα και € 18 εκατ. στα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα) και € 8 εκατ. προβλέψεις απομείωσης περιλαμβάνονται στην κατηγορία «Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των δανείων – Στάδιο 3 και POCI» (31 Δεκεμβρίου 2022: € 43 εκατ. λογιστική αξία προ απομείωσης και € 6,5 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης).

⁽²⁾ Περιλαμβάνει ποσό € 4.444 εκατ. που αφορά στα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico, τα οποία έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1.

⁽³⁾ Περιλαμβάνει δάνεια στο Δημόσιο.

⁽⁴⁾ Περιλαμβάνει ποσό € 9,9 εκατ. που αφορά στα ομόλογα ενδιάμεσης διαβάθμισης των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico.

⁽⁵⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2022, τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες προ προβλέψεων απομείωσης και η συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης της Eurobank Direktna a.d. (μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες) (σημ. 30), ανέρχονταν σε € 1.639 εκατ. και € 53 εκατ., αντίστοιχα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Δάνεια συνδεδεμένα με κριτήρια βιωσιμότητας

Σύμφωνα με το Πλαίσιο Βιώσιμης Χρηματοδότησης, ο Όμιλος χορηγεί δάνεια, τα οποία, ως μέρος των συμβατικών τους όρων, παρέχουν κίνητρα στον δανειολήπτη για την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων επιδόσεων βιωσιμότητας (SPTs). Ειδικότερα τα εν λόγω SPTs αποτελούν μια λίστα περιβαλλοντικών (E), κοινωνικών (S) και στόχων διακυβέρνησης (G), η εκπλήρωση των οποίων από τον πελάτη καθορίζεται από την επίτευξη των αντίστοιχων KPIs, δηλαδή των δεικτών μέτρησης για την ποσοτικοποίηση των επιδόσεων του πελάτη, για παράδειγμα κλιματικοί στόχοι όπως η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ή κοινωνικοί στόχοι όπως η αύξηση του επιπέδου διαφορετικότητας σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου. Στο πλαίσιο των όρων αυτών των δανείων, το συμβατικό επιτόκιο αυξάνεται εάν ο δανειολήπτης δεν επιτύχει συγκεκριμένους στόχους που συνδέονται με τη δραστηριότητά του.

Τα προαναφερθέντα δάνεια που κατέχονται στις 31 Δεκεμβρίου 2023 έχουν αξιολογηθεί, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου (σημείωση 2), πως οι συμβατικές ταμειακές ροές τους θεωρούνται ότι πληρούν το τεστ SPPI. Οι συμβατικοί όροι τους συνάδουν με μια βασική συμφωνία δανεισμού, επομένως διατηρούνται στο αναπόσβεστο κόστος.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία των δανείων συνδεδεμένων με κριτήρια βιωσιμότητας ανερχόταν σε 354 εκατ. ευρώ (2022: 432 εκατ. ευρώ).

Project Solar

Στο πλαίσιο της στρατηγικής διαχείρισης των NPE, ο Όμιλος έχει σχεδιάσει μία νέα τιτλοποίηση NPE (project «Solar») ως μέρος μιας κοινής πρωτοβουλίας με τις άλλες Ελληνικές συστημικές τράπεζες (οι Τράπεζες), η οποία έχει ξεκινήσει από το 2018, ώστε να μειώσει περαιτέρω τον δείκτη NPE και να ενισχύσει την εξυγίανση του ισολογισμού του. Επιπλέον, ο Όμιλος στοχεύει στην εποπτική και λογιστική αποαναγνώριση του υποκείμενου επιχειρηματικού δανειακού χαρτοφυλακίου από τον ισολογισμό του, μέσω της επίτευξης της μεταφοράς σημαντικού κινδύνου (SRT) και της ένταξης της τιτλοποίησης «Solar» στο Ελληνικό Πρόγραμμα Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων («HAPS»), προκειμένου να ληφθεί η εγγύηση του ελληνικού δημοσίου για τον τίτλο υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης. Η Διοίκηση παραμένει προσηλωμένη στο πλάνο της για την ολοκλήρωση της ανωτέρω συναλλαγής και έχει ξεκινήσει ενέργειες, μαζί με τις υπόλοιπες συμμετέχουσες τράπεζες, για την πώληση της πλειοψηφίας των τίτλων ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης που θα εκδοθούν στο πλαίσιο της προαναφερθείσας τιτλοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, την 2 Νοεμβρίου 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε την υπογραφή δεσμευτικής συμφωνίας μεταξύ των Τραπεζών και της Waterwheel Capital Management L.P., σχετικά με την πώληση στην τελευταία του 95% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης (mezzanine notes) και του 95% των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης (junior notes), που θα εκδοθούν στο πλαίσιο της τιτλοποίησης «Solar». Οι Τράπεζες θα διακρατήσουν το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης (senior notes) καθώς και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης. Η συναλλαγή υπόκειται στην εκπλήρωση συνήθων για τέτοιες συναλλαγές προϋποθέσεων συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων, της εγγύησης στο πλαίσιο του HAPS και της έγκρισης σχετικά με τη μεταφορά σημαντικού κινδύνου (SRT) όπως αναφέρονται ανωτέρω.

Από τον Ιούνιο 2022, ο Όμιλος ταξινόμησε ως κατεχόμενο προς πώληση το υποκείμενο επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο και επαναμέτρησε τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές του χαρτοφυλακίου σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ζημιάς απομείωσης ποσού € 12 εκατ. στο τέταρτο τρίμηνο του 2023 (σημ.21). Η προαναφερθείσα ζημιά απομείωσης υπολογίστηκε με βάση την εκτιμώμενη εύλογη αξία των ομολόγων που θα διακρατηθούν από τον Όμιλο με την ολοκλήρωση της συναλλαγής και το τίμημα που αναμένεται να εισπραχθεί από την πώληση των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία του προαναφερθέντος δανειακού χαρτοφυλακίου ανήλθε σε € 48 εκατ., αποτελούμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες λογιστικής αξίας προ προβλέψεων € 246 εκατ. με πρόβλεψη απομείωσης € 198 εκατ. Επιπλέον, η πρόβλεψη απομείωσης για εγγυητικές επιστολές που συμπεριλαμβάνονταν στο υποκείμενο χαρτοφυλάκιο ανήλθε σε € 1 εκατ. (σημ. 35).

Project Leon

Τον Δεκέμβριο 2023, η Τράπεζα, με στόχο να επιταχύνει περαιτέρω το πλάνο μείωσης των NPE, ξεκίνησε τη διαδικασία πώλησης ενός μικτού χαρτοφυλακίου NPE λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου € 400 εκατ., συμμετέχοντας παράλληλα σε διαπραγματεύσεις με πιθανούς επενδυτές. Η συναλλαγή αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2024.

Κατά συνέπεια, την 31 Δεκεμβρίου 2023, η Τράπεζα ταξινόμησε το ανωτέρω δανειακό χαρτοφυλάκιο ως κατεχόμενο προς πώληση, επαναμέτρησε τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές του χαρτοφυλακίου σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου για την απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και αναγνώρισε ζημιά απομείωσης € 55 εκατ. (σημ. 21), η οποία

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

υπολογίστηκε με βάση το τίμημα που αναμένεται να εισπραχθεί από την πώλησή του. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία του προαναφερθέντος δανειακού χαρτοφυλακίου ανήλθε σε € 121 εκατ., αποτελούμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες λογιστικής αξίας προ προβλέψεων € 398 εκατ., με πρόβλεψη απομείωσης € 277 εκατ. (σημ. 30).

Project Wave

Τον Δεκέμβριο του 2023, η Τράπεζα προχώρησε στην ολοκλήρωση μιας ακόμα συνθετικής συναλλαγής μεταφοράς κινδύνου (συναλλαγή «Wave IV») με τη μορφή χρηματοοικονομικής εγγύησης, η οποία παρέχει πιστωτική προστασία επί του μεσαίου τμήματος ζημιών χαρτοφυλακίου ενήμερων δανείων προς μικρομεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις ύψους € 1,5 δις (χαρτοφυλάκιο αναφοράς). Παρομοίως με τις προηγούμενες συνθετικές συναλλαγές μεταφοράς κινδύνου με αντίστοιχα χαρακτηριστικά (συναλλαγές «Wave»), η συναλλαγή «Wave IV» λογιστικοποιήθηκε ως αγορασθείσα σύμβαση χρηματοοικονομικής εγγυήσεως που δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των συμβατικών όρων του χαρτοφυλακίου αναφοράς, για την οποία αναγνωρίζεται ένα δικαίωμα αποζημίωσης που προκύπτει από τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των προστατευόμενων δανείων, στο βαθμό που θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι ο Όμιλος θα αποζημιωθεί για τις πραγματοποιηθείσες πιστωτικές ζημιές. Το χαρτοφυλάκιο αναφοράς των συναλλαγών Wave συνέχισε να αναγνωρίζεται στον ισολογισμό του Ομίλου.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η συναλλαγή Wave IV, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών του Ομίλου για την βελτιστοποίηση των εποπτικών του κεφαλαίων, είχε ως αποτέλεσμα κεφαλαιακό όφελος 41 μονάδων βάσης.

Μέτρα στήριξης των πελατών

Τον Απρίλιο 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη μίας πρωτοβουλίας επιβράβευσης οφειλετών στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου που έχουν εκταμειωθεί μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι οποίοι δεν εμφάνιζαν οφειλές σε καθυστέρηση και ήταν συνεπείς ως προς τις σχετικές οικονομικές τους υποχρεώσεις. Το πρόγραμμα επιβράβευσης εισήγαγε ένα «ανώτατο όριο» στα επιτόκια αναφοράς που εφαρμόζονται στα εν λόγω δάνεια για 12 μήνες, με σκοπό την προστασία των δανειοληπτών έναντι αυξήσεων των επιτοκίων αναφοράς (σημ. 10).

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Τον Μάρτιο 2024, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η παραπάνω πρωτοβουλία επιβράβευσης θα παραταθεί με τους ίδιους όρους για άλλους δώδεκα μήνες, στην προσπάθειά της να συνεχίσει να υποστηρίζει και να επιβραβεύει τους συνεπείς πελάτες του στεγαστικού της χαρτοφυλακίου.

Το τρίτο τρίμηνο 2023, η Τράπεζα, ως απόκριση στις πρωτοφανείς πυρκαγιές και πλημμύρες που έπληξαν αρκετές περιοχές της Ελλάδας, προσέφερε συγκεκριμένα μέτρα στήριξης στους πληγέντες δανειολήπτες, οι οποίοι είναι ιδιοκτήτες ακινήτων που βρίσκονται στις πληγείσες περιοχές ή επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις ίδιες περιοχές, οι οποίοι δεν εμφάνιζαν ληξιπρόθεσμες οφειλές πέραν των 89 ημερών και είχαν υποβάλει σχετική αίτηση στην Τράπεζα. Τα παραπάνω μέτρα στήριξης περιλαμβάνουν κεφαλαιοποίηση τυχόν ληξιπρόθεσμων οφειλών, αναστολή πληρωμής δανειακών υποχρεώσεων σε έντοκη βάση και μείωση 50% του περιθωρίου δανείου για επιλέξιμες πυρόπληκτες εταιρείες. Αυτά τα μέτρα λογιστικοποιούνται ως τροποποιήσεις χωρίς επίπτωση στα αποτελέσματα.

Οι τιτλοποιήσεις του δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου

Ο Όμιλος στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του (NPE) προχώρησε σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων μέσω της έκδοσης τίτλων υψηλής (senior), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης, που είχαν ως αποτέλεσμα, όπως περιγράφεται παρακάτω, την αποαναγνώριση των υποκείμενων δανειακών χαρτοφυλακίων και την αναγνώριση των διακρατούμενων τίτλων.

Τιτλοποίηση “Mexico”

Το Μάιο 2021, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού (SPV) «Mexico Finance Designated Activity Company», εξέδωσε τίτλους υψηλής (senior notes), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης συνολικής ονομαστικής αξίας € 5,2 δις περίπου, με τιτλοποίηση μικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων. Οι τίτλοι υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης είναι εγγυημένοι από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Τον Δεκέμβριο 2021, ολοκληρώθηκε η πώληση στην doValue S.p.A του 95% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης και ως αποτέλεσμα ο Όμιλος έπαψε να έχει τον έλεγχο του SPV και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο από τον

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

ισολογισμό του, καθώς μετέφερε ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χαρτοφυλακίου και έπαψε να έχει τον έλεγχο του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος αναγνώρισε στον ισολογισμό του τους διακρατούμενους τίτλους, δηλαδή το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης με λογιστική αξία € 1.415 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 1.539 εκατ.).

Τιτλοποίηση «Cairo»

Τον Ιούνιο 2019, ο Όμιλος, μέσω των εταιρειών ειδικού σκοπού (SPVs) «Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company», «Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company» και «Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company», εξέδωσε τίτλους υψηλής (senior), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης συνολικής ονομαστικής αξίας περίπου € 7,5 δις, με τιτλοποίηση μεικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPE) («τιτλοποίηση Cairo»). Τον Δεκέμβριο 2019, ο Όμιλος ανακοίνωσε ότι σύναψε με την doValue S.p.A δεσμευτική συμφωνία για την πώληση του 20% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης και του 50,1% των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης της «τιτλοποίησης Cairo». Οι τίτλοι υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης είναι εγγυημένοι από την Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο του Προγράμματος Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

Τον Ιούνιο 2020, η πώληση των προαναφερθέντων τίτλων ολοκληρώθηκε, και ως αποτέλεσμα, ο Όμιλος έπαψε να έχει τον έλεγχο των Cairo SPVs δεδομένου ότι δεν έχει τη δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητές τους. Επιπλέον, τον Ιούνιο 2020, η Eurobank Holdings, κατόπιν απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.), προχώρησε στην εισφορά των διακρατούμενων τίτλων του Cairo, δηλ. 75% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης και 44,9% των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης, καθώς και ποσού € 1,5 εκατ. σε μετρητά στη θυγατρική της εταιρεία με έδρα την Κύπρο Mairanus Ltd, η οποία μετονομάστηκε σε «Cairo Mezz Plc», ως αντάλλαγμα για τις νεοεκδοθείσες μετοχές της προαναφερθείσας θυγατρικής. Τον Ιούλιο 2020, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εταιρείας ενέκρινε τη διανομή των μετοχών έκδοσης της Cairo Mezz Plc στους μετόχους της Eurobank Holdings μέσω της μείωσης σε είδος του μετοχικού της κεφαλαίου.

Τον Σεπτέμβριο 2020, κατόπιν της ολοκλήρωσης της διανομής των μετοχών της Cairo Mezz Plc, το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο και οι σχετικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αποαναγνωρίστηκαν από τον ισολογισμό του Ομίλου, εφόσον εκείνη τη χρονική στιγμή ο Όμιλος μετέφερε ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χαρτοφυλακίου και έπαψε να έχει τον έλεγχο του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος αναγνώρισε στον ισολογισμό του τους διακρατούμενους τίτλους δηλ. το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης με λογιστική αξία € 2.019 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 2.332 εκατ.).

Τιτλοποίηση «Pillar»

Τον Ιούνιο 2019, ο Όμιλος, μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού (SPV) «Pillar Finance Designated Activity Company» εξέδωσε τίτλους υψηλής (senior), ενδιάμεσης (mezzanine) και χαμηλής (junior) διαβάθμισης συνολικής αξίας περίπου € 2 δις, μέσω τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου στεγαστικών κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων. Το Σεπτέμβριο 2019, ο Όμιλος πούλησε το 95% των προαναφερόμενων τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης στην Celidoria S.A R.L. Με την ολοκλήρωση της πώλησης, ο Όμιλος έπαψε να έχει τον έλεγχο του SPV και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο στο σύνολό του, δεδομένου ότι μεταβίβασε ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα του υποκείμενου δανειακού χαρτοφυλακίου. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνώρισε στον ισολογισμό του τους διακρατούμενους τίτλους, δηλ. το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης, καθώς και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης με λογιστική αξία € 1.020 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 1.039 εκατ.).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την μεταβολή της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους των δανείων και απαιτήσεων πελατών :

	31 Δεκεμβρίου 2023													Σύνολο € εκατ.	
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις					
	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾			
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.			
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	68	75	478	21	160	229	37	48	186	23	72	229	1.626		
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	23	-	-	0	-	-	20	-	-	4	-	-	47		
Μεταφορές μεταξύ σταδίων - σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	23	(20)	(3)	10	(8)	(1)	15	(7)	(7)	11	(8)	(2)	-		
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(6)	28	(22)	(3)	27	(23)	(2)	15	(13)	(2)	13	(11)	-		
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(5)	(21)	27	(0)	(12)	12	(1)	(6)	6	(1)	(10)	11	-		
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	(31)	(3)	72	(7)	(16)	148	4	10	84	(7)	(1)	89	342		
Δάνεια και απαιτήσεις που από- αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης ⁽²⁾	-	-	18	-	-	8	-	-	18	-	-	6	49		
Διαγραφές δανείων ⁽³⁾	(4)	(1)	(17)	(0)	(0)	(92)	(4)	(7)	(95)	(1)	(1)	(115)	(337)		
Μεταβολή της παρούσας αξίας Συναλλαγματικές διαφορές και λουπά	-	-	(8)	-	-	(3)	-	-	(2)	-	-	(3)	(16)		
	3	(0)	(10)	0	4	(24)	(16)	(1)	(11)	(1)	0	(13)	(67)		
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	72	58	318	20	154	208	53	53	105	25	65	128	1.258		

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022												Σύνολο € εκατ.
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾ € εκατ.	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾ € εκατ.	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾ € εκατ.	ECL 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	ECL καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 3 και POCI ⁽¹⁾ € εκατ.	
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	69	76	737	17	138	170	44	39	257	41	58	227	1.872
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	29	-	-	2	-	-	21	-	-	6	-	-	58
Μεταφορές μεταξύ σταδίων - σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	20	(20)	(0)	10	(9)	(1)	14	(8)	(5)	13	(10)	(3)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(12)	13	(1)	(4)	24	(20)	(8)	24	(15)	(7)	19	(12)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(6)	(8)	14	(1)	(9)	10	(5)	(7)	11	(2)	(7)	9	-
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών ⁽⁴⁾	(35)	13	(1)	(3)	12	100	(25)	(0)	91	(30)	12	69	202
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	23	-	-	9	-	-	12	-	-	9	53
Δάνεια και απαιτήσεις που από- αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης ⁽²⁾	-	(0)	(202)	-	-	(0)	-	-	-	-	-	(1)	(203)
Διαγραφές δανείων ⁽³⁾	-	-	(87)	-	-	(10)	-	-	(141)	-	-	(53)	(290)
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(11)	-	-	(1)	-	-	(3)	-	-	(2)	(18)
Συναλλαγματικές διαφορές και λουτά	4	1	5	(0)	3	(27)	(4)	1	(21)	2	1	(14)	(49)
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	68	75	478	21	160	229	37	48	186	23	72	229	1.626

⁽¹⁾ Η πρόβλεψη απομείωσης για τα πιστωτικά απομειωμένα κατά την αρχική αναγνώριση δάνεια (POCI) ποσού € 8,1 εκατ. περιλαμβάνεται στο στάδιο «Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των δανείων – Στάδιο 3 και POCI» (2022: € 6,5 εκατ.).

⁽²⁾ Απεικονίζει την πρόβλεψη απομείωσης των δανείων τα οποία αποαναγνωρίστηκαν λόγω α) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων, β) συναλλαγών πώλησης, γ) συναλλαγών ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη και εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 20 και 30).

⁽³⁾ Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 και ο Όμιλος βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 338 εκατ. (2022: € 111 εκατ.).

⁽⁴⁾ Περιλαμβάνει ποσό € 14 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις πελατών που σχετίζονται με μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, οι οποίες αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 ανήλθαν σε € 412 εκατ., συμπεριλαμβανομένων των ζημιών απομείωσης € 67 εκατ. που σχετίζονται με τα projects Solar και Leon (σημ. 20) (2022: € 276 εκατ.) και αναλύονται ως εξής:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	(390)	(246)
Κέρδη/(ζημιές) από χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ⁽¹⁾	(37)	(22)
Κέρδη / (Ζημιές) από τροποποιήσεις δανείων και απαιτήσεων πελατών (Πρόβλεψη απομείωσης) /αντιλογισμός πρόβλεψης απομείωσης για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	8	2
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	7	(10)
	(412)	(276)

⁽¹⁾ Αφορά αποκτηθείσες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, που δεν αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των εγγυημένων δανείων (συναλλαγές Wave).

22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)	3.492	3.828
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)	10.955	9.192
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)	263	241
Σύνολο	14.710	13.261

Σημείωση: πληροφορίες για τους χρεωστικούς τίτλους του επενδυτικού χαρτοφυλακίου παρουσιάζονται στη σημείωση 5.2.1.3.

Τον Απρίλιο 2023, η Τράπεζα Αττικής, ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα με έδρα την Ελλάδα, ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου με την από κοινού συμμετοχή του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και ιδιωτών επενδυτών. Η Eurobank συμμετείχε στην προαναφερθείσα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και κατηγοριοποίησε την επένδυσή της, η οποία ανήλθε σε € 10 εκατ., ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η εύλογη αξία της εν λόγω επένδυσης ανήλθε σε € 8 εκατ.

Τον Νοέμβριο 2023, η Τράπεζα απέκτησε μειοψηφική συμμετοχή στην Plum Fintech Limited (“Plum”), μια εταιρεία fintech με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας, η Eurobank επένδυσε αρχικά € 5 εκατ. για το μερίδιό της στην Plum και υπό την προϋπόθεση εκπλήρωσης συγκεκριμένων όρων, είναι πιθανό να επενδύσει € 5 εκατ. επιπλέον σε βάθος χρόνου. Η επένδυση της Τράπεζας στην ανωτέρω εταιρεία κατηγοριοποιήθηκε ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση.

Τον Οκτώβριο 2023, η Eurobank Asset Management, εξ’ ολοκλήρου θυγατρική της Eurobank, απέκτησε μειοψηφική συμμετοχή στην Mintus Group Limited (“Mintus”), μια εταιρεία με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο που παρέχει πρόσβαση σε κατηγορίες εναλλακτικών επενδύσεων παγκοσμίως. Η επένδυση στην Mintus κατηγοριοποιήθηκε ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και την 31 Δεκεμβρίου 2023 η εύλογη αξία της ανήλθε σε € 2 εκατ.

Ομόλογα συνδεδεμένα με όρους βιωσιμότητας

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος είχε θέσεις σε ομόλογα με συμβατικούς όρους συνδεδεμένους με τομείς περιβαλλοντολογικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης (ESG) και στόχους επιδόσεων ως προς τη βιωσιμότητα (Sustainability Performance Targets) (σημ. 20) λογιστικής αξίας € 118 εκατ., εκ των οποίων € 82 εκατ. αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και € 36 εκατ. αποτιμώμενα στο αποσβέσιμο κόστος (2022: € 173 εκατ., εκ των οποίων € 123 εκατ. σε FVOCI και € 50 εκατ. σε AC). Ο Όμιλος έχει εκτιμήσει τα ESG χαρακτηριστικά των προαναφερθέντων χρεωστικών τίτλων σύμφωνα και με τις λογιστικές πολιτικές του (σημ. 2) και έχει συμπεράνει ότι δεν συνιστούν έκθεση σε κινδύνους οι οποίοι δεν είναι συμβατοί με μια βασική δανειακή σύμβαση και κατά συνέπεια πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
22.1 Κίνηση των επενδυτικών τίτλων

Οι κατωτέρω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση της λογιστικής αξίας των επενδυτικών τίτλων ανά κατηγορία επιμέτρησης, καθώς και ανά στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς (ECL).

	31 Δεκεμβρίου 2023								
	Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI			Επενδυτικοί τίτλοι AC			Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	Μετοχικοί τίτλοι FVOCI	Σύνολο
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 3	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 3	€ εκατ.	€ εκατ.	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	3.612	121	-	9.175	6	33	241	95	13.283
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	(394)	-	-	1.621	-	(2)	3	18	1.246
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	76	(76)	-	(1)	1	-	-	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	244	4	-	-	-	-	19	7	273
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	(19)	0	-	28	(0)	2	(0)	-	10
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης ⁽¹⁾	-	-	-	146	0	-	-	-	146
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές μεταβολές ⁽²⁾	(11)	(1)	-	(34)	(0)	(1)	0	(103)	(150)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽³⁾	(81)	-	-	-	-	-	-	-	(81)
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	3.427	48	-	10.935	7	32	263	17	14.729
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	(11)	(0)	(7)	-	-	(18)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	3.427	48	-	10.924	7	25	263	17	14.710

	31 Δεκεμβρίου 2022								
	Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI			Επενδυτικοί τίτλοι AC			Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	Μετοχικοί τίτλοι FVOCI	Σύνολο
	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 3	ECL 12μήνου-Στάδιο 1	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 2	ECL καθ'όλη τη διάρκεια τους-Στάδιο 3	€ εκατ.	€ εκατ.	
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	6.456	9	-	4.672	-	-	141	44	11.322
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	(1.979)	(6)	(14)	4.904	-	-	80	17	3.002
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	(131)	117	14	(40)	6	34	-	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(740)	3	-	-	-	-	16	34	(687)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	(42)	(2)	-	64	-	2	0	-	22
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης ⁽¹⁾	-	-	-	(449)	-	(4)	-	-	(453)
Συναλλαγματικές διαφορές και λουπές μεταβολές	48	(0)	-	24	-	1	4	-	77
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	3.612	121	-	9.175	6	33	241	95	13.283
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	-	(12)	(0)	(10)	-	-	(22)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	3.612	121	-	9.163	6	23	241	95	13.261

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

⁽¹⁾ Η μεταβολή στην εύλογη αξία από συνεχιζόμενες σχέσεις αντιστάθμισης ανέρχεται σε € 172 εκατ., κέρδη (2022: € 548 εκατ. ζημιά).

⁽²⁾ Οι λουπές μεταβολές στους μετοχικούς τίτλους FVOCI αναφέρονται κυρίως στην Ελληνική Τράπεζα η οποία λογιστικοποιήθηκε ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου το δεύτερο τρίμηνο του 2023 (σημ. 24).

⁽³⁾ Αφορά στην ERB Direktna (σημ. 30).

22.2 Κίνηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) ανά κατηγορία επενδυτικών τίτλων, περιλαμβανομένης ανάλυσης για την κίνηση ECL ανά στάδιο.

	31 Δεκεμβρίου 2023			31 Δεκεμβρίου 2022		
	Επενδυτικοί τίτλοι AC € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι AC € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	22	12	34	6	12	18
Νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αγορασθέντα	4	2	6	16	2	18
- εκ των οποίων ECL 12μήνου - Στάδιο 1	4	2	6	16	2	18
Μεταφορές μεταξύ σταδίων						
- (από)/σε ECL 12μήνου - Στάδιο 1	0	1	1	(6)	(11)	(17)
- (από)/σε ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 2	(0)	(1)	(1)	0	0	0
- (από)/σε ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 3	-	-	-	6	11	17
Επαναμέτρηση λόγω αλλαγής των παραμέτρων κινδύνου των ECL	(8)	(5)	(13)	3	13	16
- εκ των οποίων ECL 12μήνου - Στάδιο 1	(5)	(4)	(9)	(2)	9	7
- εκ των οποίων ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 2	(0)	(1)	(1)	1	4	5
- εκ των οποίων ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 3	(3)	-	(3)	4	-	4
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία πουλήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(1)	(1)	(2)	(3)	(4)	(7)
- εκ των οποίων ECL 12μήνου - Στάδιο 1	(1)	(1)	(2)	(3)	(4)	(7)
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία αποπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(0)	(0)	(0)	-	(10)	(10)
- εκ των οποίων ECL καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 3	-	-	-	-	(10)	(10)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	1	(0)	1	(0)	(1)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	18	8	26	22	12	34

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
22.3 Αποθεματικό ιδίων κεφαλαίων: αναπροσαρμογή επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)

Τα κέρδη/(ζημιές) από τη μεταβολή στην εύλογη αξία του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται σε FVOCI αναγνωρίζονται στο αντίστοιχο αποθεματικό αναπροσαρμογής των επενδυτικών τίτλων. Η κίνηση του αποθεματικού αναλύεται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(10)	322
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία (Έξοδο) / ωφέλεια φόρου (σημ. 13)	255	(702)
	(49)	180
	206	(522)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(50)	29
Μεταφορά αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών στο λογαριασμό αποτελεσμάτων (Έξοδο)/ωφέλεια φόρου σε καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(3)	4
	15	(7)
(Έξοδο)/ωφέλεια φόρου επί αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	1	(1)
	(37)	25
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας (Έξοδο)/ωφέλεια φόρου	(91)	270
	24	(73)
	(67)	197
Αποθεματικό αναπροσαρμογής από συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες, μετά από φόρο ⁽¹⁾	1	(33)
Αποθεματικό αναπροσαρμογής από την επένδυση στην Ελληνική Τράπεζα που μεταφέρθηκε στα αποτελέσματα εις νέον (σημ. 24)	(45)	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	48	(10)

⁽¹⁾ Το 2023, περιλαμβάνει € 7 εκατ. αρνητική επίπτωση στο αποθεματικό εύλογης αξίας εξαιτίας της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» από τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου Eurolife FFH Insurance Group Holdings S.A. (σημ. 38)

23. Σύνθεση του Ομίλου
23.1 Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές της Εταιρείας την 31 Δεκεμβρίου 2023, που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023:

Επωνυμία Εταιρείας	Σημείωση	Ποσοστό Συμμετοχής	Χώρα Εγκατάστασης	Τομέας Δραστηριότητας
Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία		100,00	Ελλάδα	Τράπεζα
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Διατηρητικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών, φορολογικών και λοιπών υπηρεσιών
Eurobank Asset Management Μονοπρόσωπη Α.Ε.Δ.Α.Κ.		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank Equities Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Υ.		100,00	Ελλάδα	Χρηματοστηριακές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Α.		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 1 Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Επωνυμία Εταιρείας	Σημείωση	Ποσοστό Συμμετοχής	Χώρα Εγκατάστασης	Τομέας Δραστηριότητας
(Υπό εκκαθάριση) Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Αθηναϊκές Εκμεταλλεύσεις Ακινήτων Μονοπρόσωπη Α.Ε.		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 2 Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 3 Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Τενμπέρκο Ανάπτυξη και Εκμετάλλευση Ακινήτων Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Value Τουριστική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και Επιχειρήσεων		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ΑΔΕΞΑ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων	θ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Ανανεώσιμες Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία	ιγ	100,00	Ελλάδα	Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τον ήλιο και διανομή της
Eurobank Bulgaria A.D.	δ	99,99	Βουλγαρία	Τράπεζα
PB Personal Finance E.A.D.	η	99,99	Βουλγαρία	Εταιρεία διαμεσολάβησης συνταξιοδοτικής ασφάλισης
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Eurobank Cyprus Ltd		100,00	Κύπρος	Τράπεζα
Foramónio Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Lenevino Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Rano Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Neviko Ventures Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Zivar Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Amvanero Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Revasono Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Volki Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Adariano Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Elerovio Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Afinopio Investments Ltd	ιβ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Ovedrio Holdings Ltd	ιβ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Primoxia Holdings Ltd	ιβ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.	ιδ	100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
ERB Lux Immo S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Funding II B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.		100,00	Ολλανδία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB IT Shared Services S.A.		100,00	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
IMO Property Investments Bucuresti S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Seferco Development S.A.		99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB Leasing A.D. Beograd-in Liquidation	στ	100,00	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
IMO Property Investments A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Reco Real Property A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Karta II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Astarti Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
ERB Recovery Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι ακόλουθες εταιρείες δεν περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις λόγω μη σημαντικότητας:

(i) εταιρείες ειδικού σκοπού του Ομίλου για τη συγκέντρωση κεφαλαίων και οι σχετιζόμενες εταιρείες χαρτοφυλακίου, οι οποίες είναι αδρανείς και/ή υπό εκκαθάριση: Themeleion III Holdings Ltd, Themeleion IV Holdings Ltd, Themeleion Mortgage Finance Plc, Themeleion II Mortgage Finance Plc, Themeleion III Mortgage Finance Plc, Themeleion IV Mortgage Finance Plc, Themeleion V Mortgage Finance Plc, Themeleion VI Mortgage Finance Plc, Anartychi APC Ltd και Byzantium II Finance Plc.

(ii) η εταιρεία χαρτοφυλακίου για την Karta II Plc: Karta II Holdings Ltd.

(iii) η αδρανής εταιρεία: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ε.Ε.

(iv) εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas A.E., Rovinvest A.E. και Promivet A.E.

Το 2023, οι μεταβολές στη δομή του Ομίλου που οφείλονται: α) σε εξαγορές, συγχωνεύσεις και ίδρυση εταιρειών, β) σε πωλήσεις και άλλες εταιρικές πράξεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια ελέγχου, γ) σε συναλλαγές με τα δικαιώματα τρίτων επί του μετοχικού κεφαλαίου των θυγατρικών εταιρειών, οι οποίες δεν οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου και δ) σε εκκαθαρίσεις, έχουν ως εξής:

(α) ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd, Νησιά Cayman

Τον Δεκέμβριο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας. Τον Φεβρουάριο 2023, ολοκληρώθηκε η επιστροφή του μετοχικού κεφαλαίου στην Τράπεζα, μέσω της επαναγοράς από την εταιρεία των ιδίων μετοχών της.

(β) Retail Development S.A., Ρουμανία

Τον Φεβρουάριο 2023, η Τράπεζα υπέγραψε μία συμφωνία για την πώληση του ποσοστού συμμετοχής της 99,99% στην Retail Development S.A., μαζί με τη δανειακή απαίτηση από την εταιρεία, σε τρίτο έναντι τιμήματος € 8,1 εκατ. Από την πώληση προέκυψε ζημιά € 1,1 εκατ. και αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

(γ) Eurobank Direktna a.d., Σερβία

Την 2 Νοεμβρίου 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι ολοκληρώθηκε η πώληση στην AIK Banka a.d. Beograd του ποσοστού συμμετοχής 70% που κατείχε στην Eurobank Direktna a.d. (σημ. 30).

(δ) Απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria από την Eurobank Bulgaria A.D.

Την 9 Δεκεμβρίου 2022, η Eurobank Holdings ανακοίνωσε την επίτευξη συμφωνίας για την απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria (η «Επιχείρηση») από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, Eurobank Bulgaria A.D. («Postbank»). Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε τον Μάιο 2023, έπειτα από τη λήψη των απαιτούμενων κανονιστικών εγκρίσεων (σημ. 23.2).

(ε) ERB Hellas Plc, Ηνωμένο Βασίλειο

Τον Απρίλιο 2023, ολοκληρώθηκε η εκκαθάριση της εταιρείας.

(στ) ERB Leasing A.D. Beograd-in Liquidation, Σερβία

Το Μάιο 2023, η θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Direktna a.d. μεταβίβασε τις μετοχές της ERB Leasing A.D. Beograd στην Τράπεζα και συνεπώς, η συμμετοχή του Ομίλου στην εταιρεία αυξήθηκε από 85,15% σε 100%.

(ζ) IMO Property Investments Sofia E.A.D., Βουλγαρία

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου 2023, η πώληση της IMO Property Investments Sofia E.A.D. θεωρήθηκε πολύ πιθανή, συνεπώς η εταιρεία ταξινομήθηκε ως κατεχόμενη προς πώληση και επιμετρήθηκε με βάση το προσυμφωνημένο τίμημα με το τρίτο μέρος, που αντιστοιχούσε στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πώλησης, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5. Ως συνέπεια των ανωτέρω, αναγνωρίστηκε ζημιά επανεκτίμησης/απομείωσης ακινήτων ποσού € 23 εκατ. στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Το Μάιο 2023, η πώληση του ποσοστού συμμετοχής 100% που κατείχε η Τράπεζα στην εταιρεία, μαζί με τη δανειακή απαίτηση από την εταιρεία, ολοκληρώθηκε, έναντι συνολικού τιμήματος ποσού € 15,5 εκατ.

(η) PB Personal Finance EAD, Βουλγαρία

Το Μάιο 2023, η θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Bulgaria A.D. ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική της εταιρεία PB Personal Finance EAD.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**(θ) ΑΔΕΞΑ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ελλάδα**

Τον Ιούνιο 2023, η Τράπεζα απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της ΑΔΕΞΑ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων έναντι τιμήματος € 50,8 εκατ. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 3, η απόκτηση λογιστικοποιήθηκε ως απόκτηση περιουσιακών στοιχείων αντί για συνένωση επιχειρήσεων, δεδομένου ότι η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν ουσιαστικά αντιστοιχούσε σε ένα μόνο περιουσιακό στοιχείο και δεν αποκτήθηκαν ουσιώδεις επιχειρηματικές διαδικασίες. Συνεπώς, δεν αναγνωρίστηκε υπεραξία, ενώ τα αποκτηθέντα ακίνητα, μαζί με τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού/λοιπές υποχρεώσεις, αναγνωρίστηκαν στον ισολογισμό του Ομίλου κατανέμοντας το ανωτέρω τίμημα στα επιμέρους αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις βάσει της εύλογης αξίας τους. Κατόπιν της ανωτέρω λογιστικής απεικόνισης, κατά την ημερομηνία της απόκτησης, το σύνολο του ενεργητικού της εταιρείας ανερχόταν σε € 52,3 εκατ., εκ του οποίου ποσό € 33,4 εκατ. αφορά σε ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα και € 18,7 εκατ. αφορά σε επενδύσεις σε ακίνητα, ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις ανήλθαν σε € 1,5 εκατ.

(ι) IMO-II Property Investments S.A., Ρουμανία

Το Μάιο 2023, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας. Τον Δεκέμβριο 2023, ολοκληρώθηκε η διανομή του τελικού προϊόντος εκκαθάρισης της εταιρείας στους μετόχους, χωρίς ουσιώδη επίπτωση στον Όμιλο.

(ια) Sagiol Ltd, Macoliq Holdings Ltd και Senseco Trading Ltd, Κύπρος

Τον Ιούνιο 2023, ο εκκαθαριστής των εταιρειών αποφάσισε τη διανομή του τελικού προϊόντος της εκκαθάρισής τους στην Τράπεζα (μοναδικός μέτοχος των εταιρειών). Το ανωτέρω δεν είχε ουσιώδη επίπτωση στον Όμιλο.

(ιβ) Afinorio Investments Ltd, Ovedrio Holdings Ltd and Primoxia Holdings Ltd, Κύπρος

Τον Ιούνιο 2023, στο πλαίσιο της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) της, η θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Cyprus Ltd ίδρυσε τις κατά 100% θυγατρικές εταιρείες Afinorio Investments Ltd, Ovedrio Holdings Ltd και Primoxia Holdings Ltd για να λειτουργήσουν ως εταιρείες επενδύσεων ακίνητης περιουσίας στην Κύπρο.

(ιγ) Eurobank Ανανεώσιμες Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία, Ελλάδα

Τον Ιούλιο 2023, η Τράπεζα ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική Eurobank Ανανεώσιμες Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία για να λειτουργήσει ως εταιρεία στον τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από τον ήλιο και διανομής της.

(ιδ) Eurobank Private Bank Luxembourg S.A., Λουξεμβούργο

Τον Ιούλιο 2023, ιδρύθηκε το ελληνικό υποκατάστημα της θυγατρικής της Τράπεζας, Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.

(ιε) ERB New Europe Funding III Ltd, NEU Property Holdings Ltd και NEU 03 Property Holdings Ltd, Κύπρος

Το τρίτο τρίμηνο του 2023, αποφασίστηκε η εκκαθάριση των εταιρειών και ολοκληρώθηκε η διανομή του τελικού προϊόντος της εκκαθάρισής τους στην Τράπεζα (μοναδικός μέτοχος των εταιρειών). Τα ανωτέρω δεν είχαν ουσιώδη επίπτωση στον Όμιλο.

(ιστ) Στάνταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία και Cloud Hellas Μονοπρόσωπη Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία, Ελλάδα

Τον Δεκέμβριο 2023 ολοκληρώθηκε η συγχώνευση της Τράπεζας με τις κατά 100% θυγατρικές της, Στάνταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία και Cloud Hellas Μονοπρόσωπη Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία, με απορρόφηση τους από την Τράπεζα.

Το 2022, οι μεταβολές στη δομή του Ομίλου που οφείλονται: α) σε εξαγορές, συγχωνεύσεις και ίδρυση εταιρειών, β) σε πωλήσεις και άλλες εταιρικές πράξεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απώλεια ελέγχου, γ) σε συναλλαγές με τα δικαιώματα τρίτων επί του μετοχικού κεφαλαίου των θυγατρικών εταιρειών, οι οποίες δεν οδήγησαν σε απώλεια ελέγχου και δ) σε εκκαθαρίσεις, έχουν ως εξής:

(i) IMO 03 E.A.D., Βουλγαρία

Τον Φεβρουάριο 2022, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση σε τρίτους του ποσοστού συμμετοχής της 100% στην IMO 03 E.A.D. (η οποία από την 31 Δεκεμβρίου 2021 είχε ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση) έναντι τιμήματος € 5,8 εκατ. Από την πώληση προέκυψε ζημιά, η οποία δεν ήταν ουσιώδης.

(ii) (Υπό εκκαθάριση) Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα

Το Φεβρουάριο 2022, η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

- (iii) **Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Πιστώσεων, Ελλάδα**
Τον Φεβρουάριο 2022, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία αγοραπωλησίας μετοχών με τον άλλο μέτοχο για την απόκτηση των υπόλοιπων μετοχών (50% επί του μετοχικού κεφαλαίου) της Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων, η οποία διακανονίστηκε με συμψηφισμό απαιτήσεων που κατείχε έναντι του άλλου μετόχου. Τον Νοέμβριο 2022, μετά τη λήψη των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές, η συγχώνευση της Τράπεζας με την Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων ολοκληρώθηκε με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη. Η συγχώνευση δεν είχε κάποια επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.
- (iv) **Staynia Holdings Limited, Κύπρος**
Το Φεβρουάριο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας. Τον Ιούνιο 2022, ολοκληρώθηκε η διανομή του τελικού προϊόντος εκκαθάρισης της εταιρείας στην Τράπεζα (ο μοναδικός της μέτοχος) χωρίς να επηρεαστούν ουσιωδώς τα αποτελέσματα του Ομίλου.
- (v) **ERB Istanbul Holding A.S. in liquidation, Τουρκία**
Τον Ιούνιο 2022, η εκκαθάριση της εταιρείας ολοκληρώθηκε. Ο Όμιλος αναγνώρισε α) ζημιά € 76,3 εκατ. στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)», που προήλθε κυρίως από τη μεταφορά στην κατάσταση αποτελεσμάτων ζημιών από συναλλαγματικές διαφορές € 75,9 εκατ., οι οποίες προηγουμένως είχαν καταχωρηθεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και β) φόρο € 2,5 εκατ. επί του προϊόντος της εκκαθάρισης.
- (vi) **Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα**
Το Μάρτιο 2022, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση σε τρίτους του συνολικού ποσοστού συμμετοχής της (100%) στην εταιρεία Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε. Λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω συμφωνία, από την 31 Μαρτίου 2022, η εταιρεία ταξινομήθηκε ως διακρατούμενη προς πώληση και αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ποσού € 0,7 εκατ. στις «Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τον Ιούλιο του 2022, ολοκληρώθηκε η πώληση της εταιρείας έναντι τιμήματος € 9,7 εκατ., χωρίς επίπτωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.
- (vii) **Eliade Tower S.A., Ρουμανία**
Τον Σεπτέμβριο 2022, ο Όμιλος αποφάσισε να προχωρήσει στην πώληση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής του 99,99% στην εταιρεία Eliade Tower Α.Ε. Σε αυτό το πλαίσιο, την 30 Σεπτεμβρίου 2022, η εταιρεία ταξινομήθηκε ως κατεχόμενη προς πώληση και αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ποσού € 1,5 εκατ. στις «Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τον Οκτώβριο 2022, ολοκληρώθηκε η πώληση της Eliade Tower Α.Ε. έναντι τιμήματος € 4,4 εκατ. με μη ουσιώδη επίδραση στα αποτελέσματα του Ομίλου.
- (viii) **Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε., Ελλάδα**
Στο τρίτο τρίμηνο του 2021, η Τράπεζα είχε αποκτήσει την «Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε.» λόγω ενεργοποίησης ενεχύρων επί των μετοχών της εταιρείας βάσει δανειακής σύμβασης. Η εταιρεία από την απόκτησή της είχε ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση. Την 2 Αυγούστου 2022, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Ομίλου σχετιζόμενων με δανειακές αναδιρθρώσεις, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής της 100% στη Village Roadshow Operations Ελλάς Α.Ε. σε τρίτο και την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δανείων της υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες εκπληρώθηκαν τον Νοέμβριο του 2022. Κατόπιν της ολοκλήρωσης της συμφωνίας, ο Όμιλος αναγνώρισε: α) € 21,5 εκατ. όφελος, στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών», λόγω αντιλογισμού δανειακών προβλέψεων που είχαν καταχωρηθεί στην Τράπεζα, και β) € 2 εκατ. ζημιά, στην κατάσταση αποτελεσμάτων στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)», λόγω της διάθεσης των μετοχών της εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που συνδέονται άμεσα με τη συμφωνία.
- (ix) **Sagiol Ltd, Macoliq Holdings Ltd and Senseco Trading Limited, Κύπρος**
Τον Οκτώβριο 2022, αποφασίστηκε η εκκαθάριση των εταιρειών.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού**Reco Real Property A.D. Beograd, Σερβία**

Τον Φεβρουάριο 2024, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για την πώληση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής της (100%) στην Reco Real Property A.D. Beograd σε τρίτους. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στην έγκριση από την αρμόδια αρχή.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Σημαντικοί περιορισμοί στην δυνατότητα του Ομίλου αναφορικά με την πρόσβαση ή χρήση των περιουσιακών του στοιχείων και τον διακανονισμό των υποχρεώσεών του

Ο Όμιλος δεν έχει σημαντικούς περιορισμούς αναφορικά με τη δυνατότητα πρόσβασης ή χρήσης των περιουσιακών του στοιχείων και διακανονισμού των υποχρεώσεών του, εκτός από αυτούς που απορρέουν από κανονιστικές ή νομοθετικές απαιτήσεις, από συμβατικούς όρους, ως ακολούθως:

- Οι θυγατρικές τράπεζες και οι λοιπές θυγατρικές εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα του Ομίλου, υπόκεινται σε εποπτικούς περιορισμούς και στις απαιτήσεις των κεντρικών τραπεζών των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Το εποπτικό αυτό πλαίσιο απαιτεί από τις θυγατρικές εταιρείες να τηρούν ελάχιστα κεφαλαιακά αποθέματα και συγκεκριμένους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών αναφορικά με την έκθεση τους και/ή τη μεταφορά κεφαλαίων προς την Εταιρεία και τις άλλες θυγατρικές εντός του Ομίλου. Κατά συνέπεια, ακόμη και όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των θυγατρικών εταιρειών δεν είναι ενεχυριασμένα σε επίπεδο εταιρείας, η μεταφορά τους εντός του Ομίλου μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς λόγω του υπάρχοντος εποπτικού πλαισίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών χρηματοπιστωτικού τομέα, προ ενδοεταιρικών απαλοιφών, ανήλθε σε € 85,6 δις και € 76,2 δις, αντίστοιχα, συμπεριλαμβάνοντας την Eurobank A.E. (2022: € 89,7 δις και € 80,3 δις).
- Οι θυγατρικές εταιρείες λειτουργούν βάσει καθορισμένου νομικού πλαισίου, το οποίο αφορά κυρίως στο ύψος του μετοχικού τους κεφαλαίου και στα συνολικά ίδια κεφάλαια που πρέπει να τηρούν, στη διανομή κεφαλαίων και ειδικών αποθεματικών, καθώς και στην πληρωμή μερισμάτων στους κατόχους κοινών μετοχών.
- Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ως εξασφάλιση για συναλλαγές συμφωνιών επαναγοράς (repo) και παραγώγων, εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς κεντρικές και άλλες τράπεζες, εκδόσεις καλυμμένων ομολογιών, καθώς και για τιτλοποιήσεις. Ως εκ τούτου, τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού δεν επιτρέπεται να μεταφερθούν εντός του Ομίλου. Πληροφορίες σχετικά με τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου παρατίθεται στις σημ. 17, 29 και 40.
- Ο Όμιλος υποχρεούται να διατηρεί υποχρεωτικές και ενεχυριασμένες καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες. Πληροφορίες για αυτές τις καταθέσεις παρατίθενται στη σημ. 15.

23.2 Απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria από την Eurobank Bulgaria A.D.

Την 9 Δεκεμβρίου 2022, η Eurobank Holdings ανακοίνωσε την επίτευξη συμφωνίας για την απόκτηση της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria (η Επιχείρηση) από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, Eurobank Bulgaria A.D. («Postbank»). Ειδικότερα, η Postbank είχε υπογράψει επιστολή που παρείχε στην BNP Paribas Personal Finance το δικαίωμα πώλησης (put option) του υποκαταστήματός της στη Βουλγαρία με βάση συμφωνηθέντες όρους. Στο πλαίσιο της ανωτέρω συμφωνίας, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με το Γαλλικό Συμβούλιο Εργασίας, η ολοκλήρωση της οποίας οδήγησε στην υπογραφή Σύμβασης Μεταβίβασης Επιχείρησης («η Σύμβαση») τον Ιανουάριο του 2023. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε την 31 Μαΐου 2023, κατόπιν της λήψης των σχετικών εποπτικών εγκρίσεων.

Η απόκτηση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο εξαγοράς. Σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης, οι χρηματοδοτικές ρυθμίσεις του υποκαταστήματος εξαιρέθηκαν από τις υποχρεώσεις που ανέλαβε η Postbank. Κατά συνέπεια, το τίμημα που καταβλήθηκε για την απόκτηση της Επιχείρησης ανήλθε σε € 392 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι προσωρινές εύλογες αξίες των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της Επιχείρησης κατά την ημερομηνία της απόκτησης και η υπεραξία που προέκυψε παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	Εύλογη αξία € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	3
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες μετά από προβλέψεις <i>Συμβατική αξία προ απομείωσης: € 500 εκατ.</i>	450
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού ⁽¹⁾	9
Σύνολο ενεργητικού	461
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Υποχρεώσεις προς πελάτες	103
Λοιπές υποχρεώσεις	9
Σύνολο υποχρεώσεων	111
Καθαρή θέση που αποκτήθηκε	350
Υπεραξία κατά την απόκτηση	42
Καταβληθέν τίμημα⁽²⁾	392

⁽¹⁾ Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού, ενσώματα, άυλα στοιχεία και λοιπές απαιτήσεις.

⁽²⁾ Οι καθαρές ταμειακές ροές κατά την απόκτηση, μετά από τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που αποκτήθηκαν, ανήλθαν σε € 389 εκατ.

Τα αποτελέσματα της Επιχείρησης ενσωματώθηκαν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, από την 1 Ιουνίου 2023. Εάν η απόκτηση είχε πραγματοποιηθεί την 1 Ιανουαρίου 2023, η Επιχείρηση θα είχε εισφέρει καθαρά κέρδη € 12 εκατ. στον Όμιλο για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2023 έως την 31 Μαΐου 2023.

Η συναλλαγή είναι εναρμονισμένη με τη στρατηγική του Ομίλου για περαιτέρω ενίσχυση της θέσης της Postbank στον κλάδο της λιανικής τραπεζικής στη Βουλγαρία, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες σταυροειδών πωλήσεων (cross-selling), δεδομένης της πελατειακής βάσης της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria που υπερβαίνει τους 300 χιλιάδες πελάτες.

24. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι επενδύσεις του Ομίλου σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ανήλθαν σε € 541 εκατ. (2022: € 187 εκατ.). Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2023:

Επωνυμία εταιρείας	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας	Μερίδιο Ομίλου
Femion Ltd	Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. ⁽¹⁾	Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	33,82
Odyssey GP S.a.r.l.	Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00
Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών ⁽¹⁾	Ελλάδα	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	20,00
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Αθηναϊκών Εμπορικών Καταστημάτων Α.Ε.	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	30,00
Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	50,00
doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	Ελλάδα	Διαχείριση Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	20,00
Περιγένης Επαγγελματικών Ακινήτων Ανώνυμη Εταιρεία	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	18,90
Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία ⁽¹⁾	Κύπρος	Τράπεζα	29,20

⁽¹⁾ Ο όμιλος της Ελληνικής Τράπεζας (Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία και οι θυγατρικές της), ο όμιλος Eurolife (Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και οι θυγατρικές της) και ο όμιλος Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και οι θυγατρικές της) θεωρούνται συγγενείς εταιρείες του Ομίλου.

Σημείωση: Τον Νοέμβριο 2023, η Γενική Συνέλευση της κοινοπραξίας του Ομίλου, Rosequeens Properties Ltd, αποφάσισε να προχωρήσει σε διαδικασία διαγραφής της εταιρείας από το Μητρώο Εταιρειών Κύπρου.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η Ωμέγα Μεσίτες Ασφαλίσεων και Αντασφαλίσεων Α.Ε. στην οποία ο Όμιλος συμμετέχει κατά 26,05% δεν λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Ο Όμιλος δεν εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας και συνεπώς δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή στην εταιρεία.

Η Femion Ltd. λογιστικοποιείται ως κοινοπραξία του Ομίλου σύμφωνα με την ουσία και το σκοπό της κοινοπρακτικής σύμβασης και τους όρους συμφωνίας των μετόχων, που απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μετόχων για τις σημαντικές αποφάσεις και ορίζουν από κοινού έλεγχο μέσω της ίσης εκπροσώπησης των μετόχων στα διοικητικά όργανα της εταιρείας.

Η Περιγένης Επαγγελματικών Ακινήτων Ανώνυμη Εταιρεία λογιστικοποιείται ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου με βάση την εκπροσώπηση της Τράπεζας στο Διοικητικό Συμβούλιο και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων όπως ορίζεται στο καταστατικό της εταιρείας.

Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία, Κύπρος

Την 4 Απριλίου 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι, μετά τη λήψη των σχετικών κανονιστικών εγκρίσεων, ολοκληρώθηκε η απόκτηση του πρόσθετου ποσοστού συμμετοχής 13,41% στην Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία («Ελληνική Τράπεζα»), έναν χρηματοπιστωτικό οργανισμό με έδρα στην Κύπρο, εισηγμένο στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, έναντι τιμήματος € 73 εκατ., μετά από συναφή έξοδα. Κατόπιν αυτού, η συνολική συμμετοχή στην Ελληνική Τράπεζα ανήλθε σε 29,2%, συμπεριλαμβανομένης της υφιστάμενης συμμετοχής ποσοστού 15,8% (η οποία είχε κατηγοριοποιηθεί ως επιμετρούμενη στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση FVOCI), με λογιστική αξία € 103 εκατ. κατά την ανωτέρω ημερομηνία (συμπεριλαμβανομένης αποτίμησης ποσού € 45 εκατ.) και ο Όμιλος σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην εταιρεία.

Στο πλαίσιο της αρχικής εφαρμογής της μεθόδου της καθαρής θέσης, η διαφορά μεταξύ (α) της αναλογίας του Ομίλου στην εύλογη αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του ομίλου της Ελληνικής Τράπεζας κατά την ημερομηνία της απόκτησης, ποσού € 287 εκατ. και (β) του τεκμαιρόμενου κόστους (deemed cost) της συμμετοχής της Τράπεζας στην εταιρεία, ποσού € 173 εκατ. είχε ως αποτέλεσμα κέρδος € 111 εκατ., μετά από έξοδα που σχετίζονται με την απόκτηση ποσού περίπου € 3 εκατ., το οποίο αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)». Το προαναφερθέν κέρδος από την απόκτηση αντικατοπτρίζει τα επίπεδα των τιμών διαπραγμάτευσης των μετοχών της Ελληνικής Τράπεζας στο τοπικό χρηματιστήριο κατά τη χρονική στιγμή της συμφωνίας.

Επιπλέον, τον Αύγουστο 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη συμβάσεων αγοραπωλησίας μετοχών (SPA) με ορισμένους μετόχους της Ελληνικής Τράπεζας, βάσει των οποίων, συμφώνησε να αποκτήσει πρόσθετο ποσοστό συμμετοχής 26,1% στην εταιρεία, έναντι συνολικού τιμήματος € 253,2 εκατ. (ανακοινώσεις της 23^{ης}, 25^{ης} και 30^{ης} Αυγούστου). Το τίμημα των ανωτέρω συναλλαγών μπορεί να προσαρμοστεί, μεταξύ άλλων, ανάλογα με την ημερομηνία της ολοκλήρωσής τους και τους όρους της υποχρεωτικής δημόσιας πρότασης, σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου περί Δημοσίων Προτάσεων του 2007 της Κυπριακής νομοθεσίας. Η ολοκλήρωση των εξαγορών υπόκειται στη λήψη όλων των κανονιστικών εγκρίσεων. Με την ολοκλήρωσή τους, το συνολικό ποσοστό συμμετοχής στην Ελληνική Τράπεζα θα ανέλθει σε 55,3%.

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Στις 5 Φεβρουαρίου 2024, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού της Κύπρου («Επιτροπή») σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2024, ενέκρινε την πράξη συγκέντρωσης για την αύξηση του ποσοστού της Eurobank στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικής Τράπεζας. Μετά την έγκριση της Επιτροπής, η εξαγορά του συνολικού ποσοστού 26,1% των μετοχών της Ελληνικής Τράπεζας, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες υπογεγραμμένες συμφωνίες με ορισμένους από τους μετόχους της, υπόκειται πλέον στις εγκρίσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου/Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Εφόρου Ασφαλίσεων της Κύπρου.

ΤΕΦΙΝ Ανώνυμος Εταιρεία Εμπορίας Αυτοκινήτων και Μηχανημάτων, Ελλάδα

Τον Ιούνιο 2023, ολοκληρώθηκε η εκκαθάριση της εταιρείας και το τελικό προϊόν της εκκαθάρισης που αποδόθηκε στην Τράπεζα ανήλθε σε € 2,7 εκατ.

Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες σημαντικές για τον Όμιλο

Όσον αφορά τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, η Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία, η Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και η doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις θεωρούνται σημαντικές για τον Όμιλο. Τα οικονομικά στοιχεία των ανωτέρω εταιρειών παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες:

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της Ελληνικής Τράπεζας βασίζονται στην διαθέσιμη δημοσιευμένη ενοποιημένη οικονομική πληροφόρηση κατά το τέλος του τρίτου τριμήνου του 2023.

	2023 € εκατ.
Σύνολο ενεργητικού	20.039
Σύνολο υποχρεώσεων	18.669
Ίδια Κεφάλαια	1.370
Η αναλογία του Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων	400
Προσαρμογές εύλογης αξίας ⁽¹⁾	(55)
Η συνολική λογιστική αξία της συμμετοχής	345
Λειτουργικά έσοδα	465
Καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	222
Καθαρά κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	19
Καθαρά κέρδη⁽²⁾	241
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο	241

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει την επίπτωση από τις προσαρμογές εύλογης αξίας (αναλογία του Ομίλου) που πραγματοποιήθηκαν κατά την αρχική εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης για την Ελληνική Τράπεζα και την μετέπειτα λογιστική παρακολούθησή τους.

⁽²⁾ Η αναλογία του Ομίλου επί των καθαρών κερδών της συγγενούς εταιρείας για την περίοδο των έξι μηνών έως την 30 Σεπτεμβρίου 2023, συμπεριλαμβανομένης της επίπτωσης από τις ανωτέρω προσαρμογές εύλογης αξία, ανέρχεται σε € 58 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η εύλογη αξία της επένδυσης στην Ελληνική Τράπεζα με βάση τη χρηματιστηριακή τιμή της στο τοπικό χρηματιστήριο ανήλθε σε € 268,8 εκατ.

Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών

Την 1 Ιανουαρίου 2023, η Eurolife FFH Insurance Group Holdings S.A. (Eurolife) υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» με αναδρομική εφαρμογή από την 1 Ιανουαρίου 2022 (σημείωση 2.3). Τα συγκριτικά στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν αναπροσαρμοστεί αναλόγως. Επιπλέον, την ίδια ημερομηνία η Eurolife υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα» (σημ. 38).

	2023 € εκατ.	2022 Αναμορφωμένα € εκατ.
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	3.387	3.148
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	353	226
Σύνολο ενεργητικού	3.740	3.374
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	380	403
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	2.683	2.342
Σύνολο υποχρεώσεων	3.063	2.745
Ίδια Κεφάλαια	677	629
Η συνολική λογιστική αξία της συμμετοχής	135	126
Λειτουργικά έσοδα	152	255
Καθαρά κέρδη	112	180
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	(18)	(15)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο	94	165
Μερίσματα που πληρώθηκαν στον Όμιλο	7	14

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	153	90
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	323	347
Σύνολο ενεργητικού	476	437
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	157	95
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	60	121
Σύνολο υποχρεώσεων	217	216
Ίδια Κεφάλαια	259	221
Η αναλογία του Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων	52	44
Υπεραξία και λοιπές προσαρμογές	(4)	1
Η συνολική λογιστική αξία της συμμετοχής	48	45
Λειτουργικά έσοδα	79	72
Καθαρά κέρδη	57	53
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο	57	53
Μερίσματα που πληρώθηκαν στον Όμιλο	5	5

Σημείωση: Η υπεραξία και οι λοιπές προσαρμογές περιλαμβάνουν α) € 6 εκατ. υπεραξία ως μέρος της λογιστικής αξίας της επένδυσης, μετά από ζημιά απομείωσης € 6 εκατ. που αναγνωρίστηκε το 2023 και β) € -10 εκατ. που αφορούν στην απαλοιφή της αναλογίας του Ομίλου στα κέρδη της συγγενούς εταιρείας που σχετίζονται με συναλλαγές με την τράπεζα εκ των οποίων € 1 εκατ. (έσοδα), αναγνωρίστηκαν το 2023. Η αναλογία του Ομίλου στα αποτελέσματα της συγγενούς εταιρείας μετά τις ανωτέρω προσαρμογές ανέρχεται σε € 6 εκατ. έσοδα (2022: € 0,5 ευρώ ζημιές).

Η συνολική λογιστική αξία των κοινοπραξιών του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2023, ανερχόταν σε € 4 εκατ. (2022: € 6 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών αποτελεσμάτων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική (2022: δεν ήταν σημαντική).

Η συνολική λογιστική αξία των συγγενών επιχειρήσεων του Ομίλου, εξαιρουμένων της Ελληνικής Τράπεζας, της Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και της doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, η οποία παρουσιάζεται παραπάνω, (δηλ. οι Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε., Odyssey GP S.a.r.l. και Περιγίνης Επαγγελματικών Ακινήτων Ανώνυμη Εταιρεία) την 31 Δεκεμβρίου 2023 ανερχόταν σε € 9 εκατ. (2022: € 9 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών εσόδων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική (2022: δεν ήταν σημαντική).

Ο Όμιλος δεν έχει αναγνωρίσει ζημιές από τη συμμετοχή του στις κοινοπραξίες του, καθώς το ποσό της αναλογίας του επί των ζημιών ήταν μεγαλύτερο από τη συμμετοχή του σε αυτές και δεν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή δεν έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό τους. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, το ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες του Ομίλου ανερχόταν σε € 0,1 εκατ. (2022: € 2 εκατ.). Το σωρευτικό ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες ανερχόταν σε € 4 εκατ. (2022: € 4 εκατ.).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος δεν έχει μη αναγνωρισμένες δεσμεύσεις σε σχέση με τη συμμετοχή του σε κοινοπραξίες ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις αναφορικά με τη συμμετοχή του σε συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν μελλοντική εκροή διαθεσίμων ή λοιπών στοιχείων.

Η συγγενής εταιρεία του Ομίλου, Ελληνική Τράπεζα, υπόκειται σε περιορισμούς βάσει του ισχύοντος εποπτικού και νομικού πλαισίου και υποχρεούται να τηρεί επαρκή κεφάλαια για να ανταποκρίνεται στις εποπτικές απαιτήσεις βάσει της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - SREP), που διενεργείται ετησίως από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Με βάση τη δημοσιευμένη πληροφόρηση για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2023,

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

οι δείκτες εποπτικού κεφαλαίου του ομίλου της Ελληνικής Τράπεζας ήταν πάνω από τις ελάχιστες εποπτικές απαιτήσεις, ενώ απαιτείται η λήψη της έγκρισης της ΕΚΤ πριν γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους της.

Η συγγενής εταιρεία του Ομίλου, Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, υπόκειται σε περιορισμούς βάσει του ισχύοντος εποπτικού και νομικού πλαισίου και οφείλει να τηρεί επαρκή κεφάλαια προκειμένου να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις ασφαλιστικές της δραστηριότητες.

Πέραν των ανωτέρω, δεν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί (π.χ. που να προκύπτουν από δανειακές συμβάσεις, κανονιστικές απαιτήσεις ή συμβατικές ρυθμίσεις) σχετικά με τη δυνατότητα των συγγενών επιχειρήσεων ή των κοινοπραξιών να μεταφέρουν κεφάλαια στον Όμιλο, είτε με τη μορφή μερισμάτων ή για την αποπληρωμή δανείων που έχουν χορηγηθεί από τον Όμιλο.

25. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε διαφόρους τύπους οικονομικών οντοτήτων, όπως φορείς τιτλοποίησης, αμοιβαία κεφάλαια και ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια.

Οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης είναι η οικονομική οντότητα που έχει σχεδιαστεί ώστε τα δικαιώματα ψήφου ή παρόμοια δικαιώματα να μην αποτελούν τον κυρίαρχο παράγοντα για την άσκηση ελέγχου, όπως όταν τα τυχόν δικαιώματα ψήφου αφορούν μόνο διοικητικά καθήκοντα και οι σχετικές δραστηριότητες κατευθύνονται μέσω συμβατικών ρυθμίσεων. Μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης συχνά έχει περιορισμένες δραστηριότητες, έναν περιορισμένο και σαφώς καθορισμένο σκοπό, ανεπαρκή κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της χωρίς τη χρήση χρηματοδότησης μειωμένης εξασφάλισης και χρηματοδότησης με την μορφή πολλαπλών, συμβατικά συνδεδεμένων, τίτλων προς επενδυτές που δημιουργούν συγκεντρώσεις σε πιστωτικό ή άλλους κινδύνους.

Ως συμμετοχή σε μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης ορίζεται η συμβατική και μη συμβατική σχέση που εκθέτει τον Όμιλο σε μεταβλητές αποδόσεις από την δραστηριότητα της οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης. Παραδείγματα συμμετοχής σε Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης περιλαμβάνουν την διακράτηση χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων, συμβατικές ρυθμίσεις, ενίσχυση της ρευστότητας, πιστωτική ενίσχυση, υπολειμματικές συμμετοχές.

Οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης μπορεί να έχουν συσταθεί από τον Όμιλο ή από τρίτα μέρη και ενοποιούνται όταν η ουσία της σχέσης είναι τέτοια ώστε οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης να ελέγχονται από τον Όμιλο όπως φαίνεται στην σημ. 2.2.1(i). Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης που πραγματοποιείται αναφορικά με την ύπαρξη υποχρέωσης ενοποίησης, ο Όμιλος συμμετέχει τόσο σε ενοποιούμενες όσο και μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος, στα πλαίσια της εξεύρεσης πηγών χρηματοδότησης, συμμετέχει σε συναλλαγές τιτλοποίησης διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στεγαστικών, καταναλωτικών, πιστωτικών καρτών και ομολογιακών δανείων) οι οποίες συνήθως έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση των παραπάνω στοιχείων ενεργητικού στις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης (φορείς τιτλοποίησης), οι οποίες με την σειρά τους εκδίδουν χρεωστικούς τίτλους διακρατούμενους από επενδυτές και τις εταιρείες του Ομίλου. Ο Όμιλος παρακολουθεί την πιστωτική ποιότητα των τιτλοποιημένων δανείων, καθώς και τη πιστωτική διαβάθμιση των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων, κατά περίπτωση και παρέχει πιστωτική ενίσχυση στους φορείς τιτλοποίησης και/ή μεταφέρει νέα δάνεια στην ομάδα των τιτλοποιημένων δανείων, όπου κρίνεται απαραίτητο, σύμφωνα με τους όρους των ισχύοντων σχετικών συμβατικών ρυθμίσεων.

Απαρίθμηση των οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρέχεται στη σημείωση 23.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η ονομαστική αξία των χρεωστικών τίτλων που εκδόθηκαν από τους φορείς τιτλοποίησης που ιδρύθηκαν από τον Όμιλο ανήλθε σε € 3.959 εκατ., εκ των οποίων € 3.406 εκατ., διακρατούνταν από την Τράπεζα (2022: € 5.258 εκατ., εκ των οποίων € 4.705 εκατ. διακρατούνταν από την Τράπεζα) (σημ. 20 και 34).

Ο Όμιλος δεν παρείχε μη συμβατική οικονομική ή άλλη στήριξη σε αυτές τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης ανάλογα με την περίπτωση και επί του παρόντος δεν έχει πρόθεση να προβεί σε τέτοια στο προσεχές μέλλον.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε συναλλαγές με μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που δεν ελέγχονται από τον Όμιλο, μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, προκειμένου να παράσχει υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων ή να εκμεταλλευτεί συγκεκριμένες επενδυτικές ευκαιρίες.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος στα πλαίσια του σχεδίου επιτάχυνσης διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του (ΜΕΑ) έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων διαφόρων κατηγοριών δανείων μέσω της έκδοσης τίτλων υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (Cairo, Pillar και Mexico, σημ. 20).

Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος συστήνει και διαχειρίζεται οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης προκειμένου να παρέχει στους πελάτες, θεσμικούς ή όχι, επενδυτικές ευκαιρίες. Αντίστοιχα, ο Όμιλος μέσω των θυγατρικών του εταιρειών Eurobank Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ. και της Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A, μετέχει στη διαχείριση διαφόρων τύπων αμοιβαίων κεφαλαίων, περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων σταθερού εισοδήματος, μετοχικών, funds of funds και διαχείρισης διαθεσίμων.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος δικαιούται να λαμβάνει αμοιβή διαχείρισης και άλλες προμήθειες και μπορεί να έχει επενδύσεις σε αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια για ιδίου επενδυτικούς σκοπούς καθώς και προς όφελος των πελατών του.

Ο Όμιλος εμπλέκεται στον αρχικό σχεδιασμό των αμοιβαίων κεφαλαίων και, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνει επενδυτικές αποφάσεις αναφορικά με την επιλογή των επενδύσεων, εντούτοις εντός ενός προκαθορισμένου, από νόμους και κανονισμούς, πλαισίου αποφάσεων. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ασκεί εξουσία επί αυτών των κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, ο Όμιλος πρωταρχικά ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) στην άσκηση των αποφάσεων επί αυτών. Βάσει των ανωτέρω, ο Όμιλος έχει αξιολογήσει ότι δεν έχει έλεγχο επί αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων και ως αποτέλεσμα δεν τα ενοποιεί. Ο Όμιλος δεν έχει καμία συμβατική υποχρέωση να παράσχει οικονομική ενίσχυση στα υπό διαχείριση κεφάλαια και η απόδοση τους δεν είναι εγγυημένη.

Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος αγοράζει και διακρατεί μερίδια κεφαλαίων τρίτων περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων καθώς και ιδιωτικών και λοιπών επενδυτικών κεφαλαίων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
Τιτλοποιήσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε μη ενοποιούμενους φορείς τιτλοποίησης, μέσω επενδύσεων σε τιτλοποιημένα στεγαστικά δάνεια και λοιπά τιτλοποιημένα ομόλογα που εκδίδονται από αυτές τις εταιρείες.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει την λογιστική αξία των συμμετοχών του Ομίλου σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που έχουν αναγνωρισθεί στον ενοποιημένο ισολογισμό την 31 Δεκεμβρίου 2023, η οποία αντιπροσωπεύει τη μέγιστη δυνατή έκθεσή του σε ζημιά από αυτές τις συμμετοχές. Επιπλέον, ο πίνακας παρέχει πληροφορίες αναφορικά με το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που αναγνωρίστηκαν είτε στα αποτελέσματα είτε στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση, κατά την διάρκεια του 2023 (όπως προμήθειες, έσοδα τόκων, καθαρά κέρδη ή ζημιές από επαναμέτρηση και αποαναγνώριση):

	31 Δεκεμβρίου 2023			
	Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
	Τιτλοποιήσεις € εκατ.	Κεφάλαια που Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος		Σύνολο € εκατ.
		διαχειρίζεται ο Όμιλος € εκατ.	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος € εκατ.	
Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	4.454	-	-	4.454
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	4.929	85	28	5.042
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	2	-	2
Σύνολο	9.383	87	28	9.498
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	300	62	0	362

	31 Δεκεμβρίου 2022			
	Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
	Τιτλοποιήσεις € εκατ.	Κεφάλαια που Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος		Σύνολο € εκατ.
		διαχειρίζεται ο Όμιλος € εκατ.	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος € εκατ.	
Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	4.911	-	-	4.911
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	1.486	71	17	1.574
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	2	-	2
Σύνολο	6.397	73	17	6.487
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	77	48	2	127

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τα υψηλής και ενδιάμεσης διαβάθμισης ομόλογα των τιτλοποιήσεων Pillar, Cairo και Mexico (σημ. 20).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές του Ομίλου αναφορικά με τιτλοποιήσεις περιλαμβάνει κυρίως: (i) € 289,8 εκατ., € 6,8 εκατ. και € 0,1 εκατ. έσοδα τόκων χρεωστικών τίτλων, οι οποίοι διακρατούνται από τον Όμιλο και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL), αντίστοιχα και (ii) € 3,4 εκατ. από κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση τα οποία έχουν αναγνωρισθεί στα λοιπά αποτελέσματα απ' ευθείας στην καθαρή θέση. Το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές σε κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος αποτελείται από : (i) € 52,8 εκατ., από αμοιβές διαχείρισης και λοιπές προμήθειες αναφορικά με την διαχείριση των κεφαλαίων και (ii) € 8,9 εκατ. από κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση ή πωλήσεις των συμμετοχών του Ομίλου σε κεφάλαια τα οποία έχουν αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Επιπροσθέτως, το συνολικό αποτέλεσμα που προέρχεται από τα κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος, περιλαμβάνει κυρίως κέρδη ή ζημιές αποτίμησης ή από πωλήσεις των συμμετοχών του Ομίλου σε κεφάλαια τα οποία αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, το σύνολο ενεργητικού των κεφαλαίων που διαχειρίζεται ο Όμιλος όπως επίσης και η ονομαστική αξία των ομολόγων που έχουν εκδοθεί από μη ενοποιούμενους φορείς τιτλοποίησης ανήλθε σε € 4.283 εκατ. (2022: € 3.163 εκατ.) και € 35.228 εκατ. (2022: € 33.227 εκατ.), αντίστοιχα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2023				
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα	Δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Αξία κτήσεως:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	676	206	526	328	1.736
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών (σημ. 23)	33	1	1	2	37
Μεταφορές	3	-	14	-	17
Αγορές	28	15	11	11	65
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾	(6)	(21)	(217)	20	(224)
Απομείωση	(1)	-	(9)	-	(10)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽²⁾	(36)	(10)	(10)	(23)	(79)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	697	191	316	338	1.542
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(221)	(156)	(443)	(141)	(961)
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών (σημ. 23)	-	(1)	-	-	(1)
Μεταφορές	1	0	(1)	-	0
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾	4	20	217	2	243
Αποσβέσεις χρήσεως	(13)	(8)	(20)	(37)	(78)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες ⁽²⁾	9	5	6	8	28
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(220)	(140)	(241)	(168)	(769)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	477	51	75	170	773
	31 Δεκεμβρίου 2022				
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα	Δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Αξία κτήσεως:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	675	198	507	336	1.716
Μεταφορές	(10)	0	6	-	(4)
Μεταφορές από/προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	1	(2)	-	-	(1)
Αγορές	24	18	29	18	89
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾	(9)	(8)	(5)	(26)	(48)
Απομείωση	(6)	(0)	(11)	-	(17)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	1	-	-	-	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	676	206	526	328	1.736
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(217)	(155)	(423)	(106)	(901)
Μεταφορές	1	0	-	-	1
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού ⁽¹⁾	8	8	4	6	26
Αποσβέσεις χρήσεως	(13)	(9)	(24)	(41)	(87)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(221)	(156)	(443)	(141)	(961)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	455	50	83	187	775

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

⁽¹⁾ Οι σχετικές υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις «Λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35). Η προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού αφορά τη λήξη, τις τροποποιήσεις και τις επαναμετρήσεις των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού. Περιλαμβάνει την επαναμέτρηση από αναθεωρημένες εκτιμήσεις της περιόδου μίσθωσης κατά τη διάρκεια του έτους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα γεγονότα και τις συνθήκες που επηρεάζουν τις ανάγκες στέγασης του Ομίλου.

⁽²⁾ Αφορά την Eurobank Direktna, η οποία πωλήθηκε στις 2 Νοεμβρίου 2023.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, από τα € 170 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 187 εκατ.) δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού τα € 165 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 180 εκατ.) αφορούσαν μισθωμένα γραφεία, καταστήματα, τοποθεσίες ATM και κατοικίες και τα € 5 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 7 εκατ.) οχήματα.

Οι βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων αφορούν κτίρια που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις δραστηριότητές του.

27. Επενδύσεις σε ακίνητα

Ο Όμιλος εφαρμόζει τη μέθοδο της εύλογης αξίας για την επιμέτρηση των επενδύσεων σε ακίνητα σύμφωνα με το ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε ακίνητα».

Η κίνηση των επενδύσεων σε ακίνητα αναλύεται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	1.410	1.492
Προσθήκες	4	4
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών	19	-
Μεταφορές από/ προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	2	13
Λοιπές μεταφορές	(3)	9
Πωλήσεις ⁽¹⁾	(80)	(119)
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) από τις προσαρμογές της εύλογης αξίας	6	32
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση/Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30)	(3)	(21)
Προσθήκες και προσαρμογές στα δικαιώματα χρήσης των μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού	2	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	1.357	1.410

⁽¹⁾ Για το 2023, περιλαμβάνει € 48 εκατ. που αφορούν επενδύσεις σε ακίνητα πωληθέντων θυγατρικών.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα δικαιώματα χρήσης των μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού που πληρούν τον ορισμό της επένδυσης σε ακίνητα ανέρχονται σε € 16 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 14 εκατ.). Οι αντίστοιχες μισθωτικές υποχρεώσεις παρουσιάζονται στις «λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35).

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα αναγνωρίζονται ως κέρδη/(ζημιές) στα αποτελέσματα και περιλαμβάνονται στα «Λοιπά έσοδα/έξοδα» (σημ. 10). Όλα τα κέρδη/(ζημιές) θεωρούνται ως μη πραγματοποιηθέντα.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 89 εκατ. (2022: € 88 εκατ.), το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 8). Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι συμβατικές υποχρεώσεις σχετικά με τις επενδύσεις σε ακίνητα είναι ανήλθαν σε € 3,5 εκατ. περίπου και σχετίζονται κυρίως με βελτιώσεις ακινήτων.

Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιοριστεί με βάση τη φύση, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου, οι οποίες κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Οικιστικά	6	11
Εμπορικά ακίνητα	1.320	1.358
Οικόπεδα	30	32
Βιομηχανικά	1	9
Σύνολο	1.357	1.410

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων/μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών), η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών) και η προσέγγιση βάσει κόστους, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών αποτελεί την κύρια μέθοδο που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε ακίνητα και εφαρμόζεται κυρίως για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα καθώς επίσης και για άλλες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα σε μεγάλο βαθμό, σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους. Σύμφωνα με τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μίας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενών ακινήτων, αύξηση εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Η προσέγγιση βάσει κόστους χρησιμοποιείται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε οικιστικά και βιομηχανικά ακίνητα. Η προσέγγιση αυτή αναφέρεται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας βάσει του τρέχοντος κόστους ανακατασκευής/αντικατάστασης (εκτιμώμενο κόστος κατασκευής), το οποίο εν συνεχεία μειώνεται βάσει κατάλληλου συντελεστή, προκειμένου να αντανakλά τις αποσβέσεις του ακινήτου.

Οι αποτιμήσεις επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου πραγματοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη την μεγαλύτερη και βέλτιστη χρήση του κάθε περιουσιακού στοιχείου που είναι υλικά, νομικά και οικονομικά εφικτή. Η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2023, είναι η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Τα σημαντικότερα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας του σχετικού χαρτοφυλακίου είναι ο ρυθμός αύξησης του εσόδου από μισθώσεις και το προεξοφλητικό επιτόκιο. Αύξηση στο ρυθμό αύξησης του εσόδου από μισθώσεις θα επέφερε αύξηση της λογιστικής αξίας ενώ αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε κυμαίνεται μεταξύ 7% και 13%. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2023, μια αύξηση ή μείωση του προεξοφλητικού επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση των προεξοφλημένων ταμειακών ροών κατά 5%, θα κατέληγε σε μια πτωτική ή ανοδική προσαρμογή της λογιστικής αξίας των σχετικών επενδύσεων σε ακίνητα της τάξης των € 31 εκατ. και € 34 εκατ. αντιστοίχως.

Στα πλαίσια της αποτίμησης των ακινήτων, τα θέματα βιωσιμότητας και τα περιβαλλοντικά θέματα περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα από φυσικούς παράγοντες, παράγοντες που αφορούν την κλιματική αλλαγή, την κοινωνία και την εταιρική υπευθυνότητα και οικονομικούς παράγοντες, περιλαμβανομένων και των σημαντικών περιβαλλοντικών κινδύνων όπως πλημμύρες, την ενεργειακή απόδοση, καθώς και θέματα σχεδιασμού, διαμόρφωσης, προσβασιμότητας και νομοθεσίας, τα οποία επηρεάζουν την αξία τους. Ο Όμιλος αναβαθμίζει σταδιακά το χαρτοφυλάκιο ακίνητης περιουσίας, στοχεύοντας στη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος και πραγματοποιεί τη μετάβαση προς υψηλών προδιαγραφών, σύγχρονα, και φιλικά προς το περιβάλλον κτίρια, καθώς τέτοιου είδους ακίνητα παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση. Επιπροσθέτως, ο Όμιλος έχει εισάγει πιστοποιήσεις για τα «πράσινα» ακίνητα του, επικυρώνοντας την αξία βιωσιμότητας τους και ταυτόχρονα μεγιστοποιώντας την απόδοση και την εμπορική τους αξία. Από την άλλη πλευρά, οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι λαμβάνονται υπόψη στις αποτιμήσεις των ακινήτων σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ένδειξη ότι το ακίνητο που αποτιμάται υπόκειται σε φυσικούς κινδύνους, όπως οι πλημμύρες, έχει μολυνθεί ή επηρεάζεται αρνητικά από υφιστάμενους περιβαλλοντικούς νόμους/ κανονισμούς.

Σε ετήσια βάση, ο Όμιλος στοχεύει στην αξιολόγηση αυξημένου αριθμού επιλεγμένων ακινήτων που περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο των επενδυτικών ακινήτων, για τη σταδιακή πιστοποίησή τους σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, ενώ παράλληλα επενδύει ενεργά προκειμένου να βελτιώσει την ενεργειακή απόδοση του χαρτοφυλακίου ακινήτων και τη περιβαλλοντική του εικόνα.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
28. Άυλα πάγια στοιχεία

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων ήταν € 334 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 297 εκατ.), και περιλαμβάνει λογισμικά προγράμματα, αγορασθέντα ή αναπτυχθέντα, € 290 εκατ., και υπεραξία από την απόκτηση επιχειρήσεων € 44 εκατ.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των λογισμικών προγραμμάτων:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	658	587
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών	1	-
Μεταφορές	(14)	(6)
Προσθήκες	83	94
Πωλήσεις και διαγραφές	(142)	(7)
Απομείωση	(8)	(10)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(63)	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	515	658
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(362)	(320)
Μεταφορές	1	-
Αποσβέσεις χρήσεως	(42)	(49)
Πωλήσεις και διαγραφές	142	7
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	36	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(225)	(362)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	290	296

Υπεραξία

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η λογιστική αξία της υπεραξίας από την απόκτηση συμμετοχών € 44 εκατ. περιλαμβάνει κυρίως € 42 εκατ., λόγω της εξαγοράς της BNP Paribas Personal Finance Bulgaria από την Eurobank Bulgaria A.D, τον Μάιο του 2023, με βάση τις προσωρινές εύλογες αξίες των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της, σημείωση 23.2 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 1,6 εκατ. εκ των οποίων τα € 0,9 εκατ. αφορούν την ERB Lux Immo S.A.).

29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	286	495
Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	509	577
Ενεχυριασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	236	234
Υπόλοιπα σε διακανονισμό ⁽¹⁾	53	51
Έξοδα επομένων περιόδων και δεδουλευμένα έσοδα	85	92
Λοιπές εγγυήσεις	215	215
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος ⁽²⁾	58	30
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	325	286
Σύνολο	1.767	1.980

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες, και χρηματοιστηριακές δραστηριότητες.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει παρακρατούμενους φόρους μετά από προβλέψεις.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Σύμφωνα με το νόμο 4370/2016, όπως ισχύει, η απαίτηση από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) που αναφέρεται στο «Πρόσθετο Κεφάλαιο Κάλυψης Καταθέσεων» θα αποδοθεί στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα σε τρεις ισόποσες δόσεις αρχής γενομένης το 2022 και κάθε έτος μετέπειτα, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 25α του νόμου. Σε συνέχεια των ανωτέρω, το Δεκέμβριο του 2023 η δεύτερη δόση ποσού € 211 εκατ. αποδόθηκε στην Τράπεζα από το ΤΕΚΕ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 325 εκατ., μετά από προβλέψεις αφορούν, μεταξύ άλλων, σε απαιτήσεις σχετιζόμενες με (α) προκαταβολές σε προμηθευτές, (β) δημόσιους οργανισμούς, (γ) δραστηριότητες διαχείρισης ακινήτων, (δ) νομικές υποθέσεις και (ε) την πώληση της μονάδας υπηρεσιών αποδοχής και εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών της Τράπεζας το 2022.

30. Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση και σχετιζόμενες υποχρεώσεις και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση		
Ακίνητα	37	15
Δανειακά χαρτοφυλάκια (σημ. 20)	169	69
Σύνολο	206	84
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση		
Λοιπά στοιχεία παθητικού που σχετίζονται με δανειακά χαρτοφυλάκια (σημ. 20 και 35)	1	1
Σύνολο	1	1

Ακίνητα

Ξεκινώντας από τα τέλη του 2019, ο Όμιλος, στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την ενεργή διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων του (ανακτηθέντα από πλειστηριασμούς, επενδυτικά και ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα) έχει ταξινομήσει σταδιακά ως κατεχόμενα προς πώληση συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια ακινήτων συνολικής υπολειπόμενης λογιστικής αξίας την 31 Δεκεμβρίου 2023 € 9 εκατ. περίπου (31 Δεκεμβρίου 2022: € 15 εκατ.), μετά την επαναμέτρησή τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 5.

Επιπροσθέτως, το τρίτο τρίμηνο του 2023, ο Όμιλος ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με υποψήφιους επενδυτές για τη διάθεση ενός μικτού χαρτοφυλακίου ανακτηθέντων ακινήτων λογιστικής αξίας περίπου € 33 εκατ. και συνεπώς το χαρτοφυλάκιο ταξινομήθηκε ως κατεχόμενο προς πώληση. Καθώς η εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων πώλησης αυτών των ακινήτων, σύμφωνα με την εκτιμώμενη τιμή πώλησης, ήταν χαμηλότερη της λογιστικής τους αξίας, αναγνωρίστηκε ζημία απομείωσης περίπου € 5 εκατ. στη γραμμή «Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις κινδύνου και συναφή έξοδα» της κατάστασης αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος παραμένει προσηλωμένος στο σχέδιο πώλησης των εν λόγω ακινήτων, τα οποία σταδιακά διατίθενται και πραγματοποιεί όλες τις απαραίτητες ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι ανωτέρω μη επαναλαμβανόμενες επιμετρήσεις της εύλογης αξίας ταξινομήθηκαν στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν, χωρίς καμία αλλαγή να έχει υπάρξει μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2023.

Eurobank Direktna a.d. – μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Την 2 Μαρτίου 2023, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι υπέγραψε δεσμευτική συμφωνία (συμφωνία αγοράς μετοχών) με την AIK Banka a.d. Beograd («AIK») για την πώληση του ποσοστού 70% συμμετοχής που κατείχε στη θυγατρική της στη Σερβία, Eurobank Direktna a.d. (η «Συναλλαγή»). Η πώληση θεωρήθηκε πολύ πιθανή και ως εκ τούτου από την 31 Μαρτίου 2023 τα στοιχεία ενεργητικού της Eurobank Direktna a.d. και οι σχετιζόμενες υποχρεώσεις, οι οποίες αποτελούσαν τμήμα της συμφωνίας αγοράς μετοχών, ταξινομήθηκαν ως στοιχεία κατεχόμενα προς πώληση και οι αντίστοιχες δραστηριότητες παρουσιάζονταν ως μη συνεχιζόμενες, αποτελώντας μια ξεχωριστή γεωγραφική περιοχή των δραστηριοτήτων του Ομίλου. Οι δραστηριότητες του Ομίλου στη Σερβία, οι οποίες παρουσιάζονται στον Τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων, διενεργούνταν κυρίως μέσω της εν λόγω θυγατρικής εταιρείας (σημ. 43).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Την 2 Νοεμβρίου 2023, κατόπιν της λήψης των απαιτούμενων εποπτικών εγκρίσεων, η πώληση στην AIK Banka a.d. Beograd της συμμετοχής που κατείχε η Τράπεζα στη Eurobank Direktna, ολοκληρώθηκε, έναντι τιμήματος € 188,7 εκατ., αφαιρούμενων των σχετικών εξόδων. Σε συνέχεια των ζημιών επαναμέτρησης ποσού € 63,5 εκατ. που αναγνωρίστηκαν έως την 31 Οκτωβρίου 2023, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 5, η ζημιά που προέκυψε από την πώληση ανήλθε σε € 123 εκατ. προ φόρων, περιλαμβανομένων σωρευτικών ζημιών ύψους € 124 εκατ. (που σχετίζονται κυρίως με συναλλαγματικές διαφορές), οι οποίες αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων από τα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση όπου είχαν προηγουμένως αναγνωρισθεί.

Η συναλλαγή είχε θετική επίδραση στον δείκτη CET 1 του Ομίλου Eurobank Holdings (περίπου 45 μονάδες βάσης σύμφωνα με τον δείκτη την 30 Σεπτεμβρίου 2023), λόγω της μείωσης του σταθμισμένου ενεργητικού (RWAs) και είναι σύμφωνη με τη στρατηγική της Eurobank να ανακατευθύνει κεφάλαια σε επενδύσεις με προοπτικές υψηλότερων αποδόσεων (απόδοση καθαρής λογιστικής αξίας ενσώματων στοιχείων ενεργητικού - RoTBV) και να ενισχύσει περαιτέρω την παρουσία της στις κύριες αγορές που δραστηριοποιείται.

Οι μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες παρουσιάζονται διακριτά από τις συνεχιζόμενες δραστηριότητες στην κατάσταση αποτελεσμάτων, στην κατάσταση συνολικού αποτελέσματος και στην κατάσταση ταμειακών ροών. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί αντίστοιχα.

Τα αποτελέσματα της Eurobank Direktna a.d. (μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες), περιλαμβανομένης της ζημιάς από την επαναμέτρηση σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5 και της πώλησής της, παρατίθενται κατωτέρω.

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	82	70
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	17	22
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	2	3
Λειτουργικά έξοδα	(57)	(61)
Κέρδη προ απομειώσεων, ζημιών επιμέτρησης, προβλέψεων για κινδύνους και εξόδων αναδιάρθρωσης από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	44	34
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(8)	(14)
Ζημιές επιμέτρησης μη κυκλοφορούντων παγίων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(64)	-
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα αναδιάρθρωσης	(19)	(18)
Κέρδη/(Ζημιές) προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ ζημιάς από την πώληση	(47)	2
Ζημιά από την πώληση	(123)	-
Φόρος	17	0
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(153)	2
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν σε τρίτους	(12)	0
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους μετόχους	(141)	2

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Οι βασικές κατηγορίες των στοιχείων ενεργητικού και των σχετιζόμενων υποχρεώσεων των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων της Eurobank Direktna a.d. αναλύονται κατωτέρω.

	31 Οκτωβρίου 2023
	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.546
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες ⁽¹⁾	713
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	81
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ⁽¹⁾	74
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού - μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	2.443
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.809
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	209
Λοιπές υποχρεώσεις	31
Σύνολο υποχρεώσεων σχετιζόμενων με στοιχεία ενεργητικού - μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	2.049
Ενδοομιλικές υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (μετά από ενδοομιλικές απαιτήσεις)	123
Καθαρή θέση μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων	271
Καθαρή θέση μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων που αναλογεί σε τρίτους	84
Καθαρή θέση μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων που αναλογεί στους μετόχους	187

⁽¹⁾Την 31 Οκτωβρίου 2023, τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που περιλαμβάνονται ανωτέρω ανέρχονται σε € 636 εκατ.

31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ	3.771	8.774

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, το υπόλοιπο κεφαλαίου του Ομίλου στο πλαίσιο του προγράμματος αναχρηματοδότησης TLTRO III της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) ανήλθε σε € 3,7 δις (31 Δεκεμβρίου 2022: € 8,9 δις υπόλοιπου κεφαλαίου στο πλαίσιο του προγράμματος αναχρηματοδότησης TLTRO III).

32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2023	2022⁽²⁾
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ⁽¹⁾	2.428	764
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς	379	663
Καταθέσεις χρηματικών εγγυήσεων από τράπεζες ⁽¹⁾	87	294
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	79	76
Διατραπεζικός δανεισμός	105	17
Σύνολο	3.078	1.814

⁽¹⁾ Τα ποσά που παρατίθενται είναι μετά από συμψηφισμό (σημ. 5.2.1.4).

⁽²⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που σχετίζονται με την Eurobank Direktna a.d. (μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, σημ. 30) ανήλθαν σε € 218 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς περιλαμβάνει δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development) και από λοιπούς παρεμφερείς οργανισμούς.

33. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	2023	2022⁽¹⁾
	€ εκατ.	€ εκατ.
Καταθέσεις ταμειυτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	37.238	42.840
Προθεσμιακές καταθέσεις	20.209	14.198
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	-	201
Λογιστική αξία	57.447	57.239
Μεταβολές εύλογης αξίας καταθέσεων λόγω αντιστάθμισης	(5)	-
Σύνολο	57.442	57.239

⁽¹⁾ Την 31 Δεκεμβρίου 2022, οι υποχρεώσεις προς πελάτες που σχετίζονται με την Eurobank Direktna a.d. (μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, σημ. 30) ανήλθαν σε € 1.630 εκατ.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι υποχρεώσεις προς πελάτες για τις ελληνικές και διεθνείς δραστηριότητες ανέρχονταν σε € 39.955 εκατ. και € 17.492 εκατ., αντίστοιχα (2022: € 39.575 εκατ. και € 17.664 εκατ., αντίστοιχα).

34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ομόλογα από τιτλοποίηση	555	553
Ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2)	1.296	1.259
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	2.905	1.740
Σύνολο	4.756	3.552

Ομόλογα από τιτλοποίηση

Η λογιστική αξία των τίτλων υψηλής διαβάθμισης (τίτλοι κατηγορίας Α) εξασφαλισμένων με στοιχεία ενεργητικού που εκδόθηκαν μέσω των εταιρειών ειδικού σκοπού της Τράπεζας Karta II Plc και Astarti DAC την 31 Δεκεμβρίου 2023, ανέρχονταν σε € 305 εκατ. και € 250 εκατ. αντίστοιχα.

Κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 (Tier 2)

Την 30 Νοεμβρίου 2022, η Εταιρεία ανακοίνωσε την έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης κατηγορίας 2 ποσού € 300 εκατ. με λήξη τον Δεκέμβριο 2032, δυνατότητα ανάκλησης τον Δεκέμβριο 2027 και ετήσιο τοκομερίδιο 10%, το οποίο διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο του Λουξεμβούργου (στην αγορά Euro MTF). Την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα εξέδωσε ομόλογο μειωμένης εξασφάλισης με αντίστοιχους όρους το οποίο κατέχει η Εταιρεία.

Τον Ιανουάριο του 2018, η Eurobank Ergasias A.E. προχώρησε στην έκδοση κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2 ονομαστικής αξίας € 950 εκατ., σε αντικατάσταση των προνομιούχων μετοχών που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα του προγράμματος ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008. Τα προαναφερθέντα κεφαλαιακά μέσα έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 17 Ιανουαρίου 2028) με εξαμηνιαία καταβολή τόκων βάσει σταθερού ονομαστικού επιτοκίου 6,41%.

Καλυμμένες ομολογίες

Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (Εκθεση προς Επενδυτές για τα Προγράμματα Καλυμμένων Ομολογιών).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)**

Τον Ιανουάριο 2023, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. Το ομόλογο, το οποίο είναι εισηγμένο στην αγορά Euro MTF του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου, λήγει τον Ιανουάριο 2029 με δυνατότητα ανάκλησης στην ονομαστική αξία τον Ιανουάριο 2028, προσφέροντας ετήσιο τοκομερίδιο 7%.

Τον Νοέμβριο 2023, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας ονομαστικής αξίας € 500 εκατ. Το ομόλογο, το οποίο είναι εισηγμένο στην αγορά Euro MTF του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου, λήγει τον Νοέμβριο 2029 με δυνατότητα ανάκλησης στην ονομαστική αξία τον Νοέμβριο 2028, προσφέροντας ετήσιο τοκομερίδιο 5,875%.

Τα κεφάλαια που θα αντληθούν μέσω των ανωτέρω εκδόσεων θα συνεισφέρουν στην κάλυψη των υποχρεώσεων του Ομίλου όσον αφορά την Ελάχιστη Απαιτήση Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων (Minimum Required Eligible Liabilities – MREL) και θα διατεθούν για επιχειρηματικούς σκοπούς της Eurobank. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εκδόσεις παρέχονται στις σχετικές ανακοινώσεις που δημοσιεύθηκαν στον ιστότοπο της Εταιρείας την 20 Ιανουαρίου 2023 και 22 Νοεμβρίου 2023, αντίστοιχα.

Κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση μεσοπρόθεσμων τίτλων ονομαστικής αξίας € 91 εκατ. οι οποίοι προσδιορίζονται για τους πελάτες του Ομίλου.

Γεγονός μετά την ημερομηνία του ισολογισμού

Τον Ιανουάριο του 2024, η Eurobank Holdings προχώρησε στην έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης (subordinated Tier 2), ύψους 300 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο λήγει τον Απρίλιο 2034 με δυνατότητα ανάκλησης στην ονομαστική αξία τον Απρίλιο 2029 προσφέροντας ετήσιο τοκομερίδιο 6,25% και είναι εισηγμένο στην αγορά Euro MTF του Χρηματιστηρίου του Λουξεμβούργου. Την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση ομολόγου μειωμένης εξασφάλισης με όρους αντίστοιχους, το οποίο αποκτήθηκε εξ ολοκλήρου από την Εταιρεία.

Τα κεφάλαια που θα αντληθούν μέσω της έκδοσης θα συνεισφέρουν στην κάλυψη των υποχρεώσεων του ομίλου της Eurobank Holdings όσον αφορά τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και θα διατεθούν για επιχειρηματικούς σκοπούς της Τράπεζας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έκδοση παρέχονται στη σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της Εταιρείας την 19 Ιανουαρίου 2024.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
35. Λοιπές υποχρεώσεις

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	190	205
Υπόλοιπα σε διακανονισμό ⁽¹⁾	380	444
Έσοδα επομένων περιόδων και έξοδα δεδουλευμένα ⁽²⁾	194	156
Λοιπές προβλέψεις ⁽²⁾	116	80
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο (σημ. 5.2.1.2)	48	57
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και παροχές εξόδου από την υπηρεσία (σημ. 36)	59	80
Πρόβλεψη χρηματοοικονομικής εγγύησης για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	31	33
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	30	14
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ. 13)	28	31
Υποχρεώσεις χαρτοφυλακίου συναλλαγών (Trading liabilities)	121	419
Λοιπές υποχρεώσεις ⁽³⁾	188	183
Σύνολο	1.385	1.702

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, συναλλαγές πιστωτικών καρτών, λοιπές τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες.

⁽²⁾ Οι πιθανές ζημιές που σχετίζονται με δεσμεύσεις και εγγυήσεις που παρέχονται στο πλαίσιο των συναλλαγών των τιτλοποιήσεων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του Ομίλου (βλ. παρακάτω) έχουν παρουσιαστεί στις «Λοιπές Προβλέψεις». Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναπροσαρμοστεί αναλόγως.

⁽³⁾ Περιλαμβάνει πρόβλεψη απομείωσης € 1 εκατ. για τις εγγυητικές επιστολές που σχετίζονται με δάνεια του χαρτοφυλακίου Solar που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 20).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 188 εκατ. αφορούν κυρίως σε (α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, (β) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, και (γ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι υποχρεώσεις χαρτοφυλακίου συναλλαγών (trading liabilities) ανήλθαν σε € 121 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 419 εκατ.), σε συνέχεια του κλεισίματος των θέσεων πώλησης (short positions) ομολόγων, τις οποίες ο Όμιλος έλαβε στο πλαίσιο των στρατηγικών οικονομικής αντιστάθμισης, στοχεύοντας στη διαχείριση σε επίπεδο συνολικού χαρτοφυλακίου των κινδύνων αγοράς λόγω της κατοχής στοιχείων ενεργητικού. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι ζημιές που αναγνωρίστηκαν στα «Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών» λόγω των προαναφερθεισών θέσεων πώλησης ανήλθαν σε € 23 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 107 εκατ. κέρδη).

Στο πλαίσιο των τιτλοποιήσεων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE) (Pillar, Cairo, Mexico), και όπως συνηθίζεται για τον πωλητή σε τέτοιου είδους συναλλαγές, η Τράπεζα έχει παράσχει δεσμεύσεις και εγγυήσεις στους επενδυτές σχετικά με τα υποκείμενα δάνεια, που καλύπτουν διάφορους τομείς όπως η νομιμότητα, η αδιαμφισβήτητη κυριότητα των δανείων, η ακρίβεια των στοιχείων εξασφάλισης κ.λπ., με παραγραφή έως τρία έτη από την ημερομηνία των συναλλαγών. Αντίστοιχα, την 31 Δεκεμβρίου 2023, η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει ποσό € 12 εκατ. περίπου για πιθανές ζημιές εν αναμονή της υλοποίησης τέτοιων δεσμεύσεων και εγγυήσεων (2022: € 9 εκατ.).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η τεκμηρίωση και η οριστικοποίηση πιθανών ποσών υπό αμφισβήτηση όπως και η τελική συμφωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών απαιτεί σημαντικό χρόνο, ο Όμιλος συνεχίζει να αξιολογεί τον αντίκτυπό τους καθώς περισσότερες πληροφορίες γίνονται διαθέσιμες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 116 εκατ. (2022: € 80 εκατ.) περιλαμβάνουν κυρίως: (α) € 38 εκατ. για αξιώσεις υπό αμφισβήτηση και εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις έναντι του Ομίλου (σημ. 42), (β) € 22 εκατ. οι οποίες σχετίζονται με την πώληση πρώην θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας, (γ) € 12 εκατ. για δεσμεύσεις και εγγυήσεις που έχουν παρασχεθεί στους επενδυτές στο πλαίσιο των συναλλαγών των τιτλοποιήσεων NPE, (δ) λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 15 εκατ. και (ε) € 13,3 εκατ. που αφορούν συνεισφορά σε έργα αποκατάστασης μετά από φυσικές καταστροφές (σημ. 11).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η κίνηση των λοιπών προβλέψεων του Ομίλου παρουσιάζεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2023		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση	Λοιπά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	28	52	80
Προβλέψεις χρήσης	21	34	55
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(5)	(7)	(12)
Ανακτήσεις χρήσης	(1)		(1)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(1)	(0)	(1)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(4)	(1)	(5)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	38	78	116

	31 Δεκεμβρίου 2022		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση	Λοιπά	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	64	31	95
Προβλέψεις χρήσης	13	21	34
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(46)	(1)	(47)
Ανακτήσεις χρήσης	(3)	(2)	(5)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	-	3	3
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	28	52	80

36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τους υπαλλήλους του στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία. Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνήθως εκθέτουν τον Όμιλο σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μεταβολής των μισθών. Ως εκ τούτου, μια μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση στους μελλοντικούς μισθούς, θα αυξήσουν την υποχρέωση του Ομίλου.

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει προσφέρει παροχές εξόδου από την υπηρεσία κυρίως σε σχέση με τα Προγράμματα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES), τα οποία έχουν εφαρμοστεί είτε με εφάπαξ αποζημιώσεις, είτε με χορήγηση αδειών μεγάλης διάρκειας όπου οι υπάλληλοι λαμβάνουν ένα ποσοστό του μηνιαίου μισθού, ή με συνδυασμό των προαναφερθέντων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ανάλυση των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών.

	31 Δεκεμβρίου 2023	31 Δεκεμβρίου 2022	1 Ιανουαρίου 2022
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI)	22	19	23
Υποχρέωση για παροχές εξόδου από την υπηρεσία	37	61	64
Σύνολο	59	80	87

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη συμφωνία μεταξύ αρχικού και τελικού υπολοίπου των υποχρεώσεων αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία και των παροχών λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Η συγκριτική πληροφόρηση έχει αναπροσαρμοστεί ώστε να περιλαμβάνει τις υποχρεώσεις για παροχές στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	80	87
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.2)	1	-
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	3	3
Τόκος στην υποχρέωση	2	0
Κόστος προϋπηρεσίας και (κέρδη)/ζημιές διακανονισμών	6	49
Επαναμετρήσεις:		
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των χρηματοοικονομικών παραδοχών	(1)	(2)
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των δημογραφικών παραδοχών	(0)	(0)
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω εμπειρικών και λοιπών αναπροσαρμογών	3	(2)
Αποζημιώσεις που πληρώθηκαν	(34)	(55)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30)	(1)	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	59	80

Για τις υποχρεώσεις αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, οι πιο σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (εκφρασμένες σε σταθμισμένους μέσους όρους) παρουσιάζονται παρακάτω:

	2023	2022
	%	%
Προεξοφλητικό επιτόκιο	3,6	3,4
Μελλοντική αύξηση μισθών	3,2	2,9

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η παραδοχή για τον πληθωρισμό (σταθμισμένος μέσος όρος) ανέρχεται σε 2,3% (2022: 2,6%) και έχει ληφθεί υπόψη στον καθορισμό της παραπάνω αναλογιστικής παραδοχής για την μελλοντική αύξηση μισθών.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ήταν 7 έτη (2022: 8 έτη).

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικότερων παραδοχών, με βάση μια εύλογη μεταβολή αυτών, που χρησιμοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2023 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 0,7 εκατ.)/€ 0,7 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η αύξηση/(μείωση) των μελλοντικών μισθών κατά 0,5%/(0,5%), θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) της υποχρέωσης κατά € 0,7 εκατ./ (€ 0,7 εκατ.).

Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές. Στην πράξη αυτό δεν είναι σύνηθες να συμβεί και οι μεταβολές σε κάποιες από τις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται.

Οι μέθοδοι και οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παραπάνω ανάλυσης ευαισθησίας είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών και δεν μεταβλήθηκαν συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση.

Για τις παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία, το προεξοφλητικό επιτόκιο (σταθμισμένος μέσος όρος) είναι η σημαντική αναλογιστική παραδοχή, η οποία την 31 Δεκεμβρίου 2023 ανήλθε σε 3,8% με βάση την ισχύουσα διάρκεια των υποχρεώσεων. Την ίδια ημερομηνία, η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 0,2 εκατ.)/ € 0,2 εκατ.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Τον Φεβρουάριο 2024, η Eurobank αποφάσισε να ξεκινήσει ένα νέο VES για συγκεκριμένες μονάδες στην Ελλάδα, το οποίο θα απευθυνθεί κυρίως σε υπαλλήλους οι οποίοι υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο ηλικιακό όριο. Το εκτιμώμενο κόστος του νέου VES, το οποίο θα εφαρμοστεί είτε με εφάπαξ αποζημιώσεις, είτε με χορήγηση αδειών μεγάλης διάρκειας όπου οι υπάλληλοι θα λαμβάνουν ένα ποσοστό του μηνιαίου μισθού, ή με συνδυασμό των προαναφερθέντων, ανέρχεται σε € 129 εκατ. περίπου, προ φόρων. Η εκτιμώμενη ετήσια εξοικονόμηση στα έξοδα προσωπικού ανέρχεται σε € 30 εκατ.

37. Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η ονομαστική αξία των μετοχών της Εταιρείας είναι € 0,22 ανά μετοχή (2022: € 0,22). Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου των κοινών μετοχών και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο:

	Μετοχικό κεφάλαιο € εκατ.	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	816,0	8.055,7
Συμψηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων	-	(6.894,4)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	0,3	0,0
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	<u>816,3</u>	<u>1.161,3</u>
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2023	816,3	1.161,3
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	1,3	0,1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2023	<u>817,6</u>	<u>1.161,4</u>

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου

Κατόπιν της άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών τα οποία έχουν παραχωρηθεί σε στελέχη του Ομίλου σε εφαρμογή του τρέχοντος προγράμματος διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης για την απόκτηση μετοχών (βλ. παρακάτω), και δυνάμει της από 31 Αυγούστου 2023 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας αυξήθηκε κατά € 1.276.499,18 με την έκδοση 5.802.269 νέων μετοχών, κοινών με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας € 0,22 η κάθε μία και τιμής διάθεσης € 0,23 η κάθε μία. Η διαφορά μεταξύ της τιμής διάθεσης των νέων μετοχών και της ονομαστικής τους αξίας, μετά από τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την εν λόγω συναλλαγή καθαρής θέσης, ανήλθε σε € 39.286 και καταχωρήθηκε στο λογαριασμό «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο». Κατόπιν της ανωτέρω αύξησης, την 31 Δεκεμβρίου 2023, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται σε € 817.625.550,94 και διαιρείται σε 3.716.479.777 κοινές μετοχές ονομαστικής αξίας € 0,22 η κάθε μία. Οι εν λόγω νέες μετοχές εισήχθησαν προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών την 14 Σεπτεμβρίου 2023.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η μεταβολή του αριθμού των μετοχών της Εταιρείας παρουσιάζεται παρακάτω:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρό ποσό
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	3.709.161.852	(784.540)	3.708.377.312
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	1.515.656	-	1.515.656
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(1.745.293)	(1.745.293)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	2.269.797	2.269.797
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	3.710.677.508	(260.036)	3.710.417.472
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2023	3.710.677.508	(260.036)	3.710.417.472
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	5.802.269	-	5.802.269
Επαναγορά των μετοχών που διακρατούνταν από το ΤΧΣ	-	(52.080.673)	(52.080.673)
Λοιπές αγορές ιδίων μετοχών	-	(5.740.696)	(5.740.696)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	1.654.166	1.654.166
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2023	3.716.479.777	(56.427.239)	3.660.052.538

Ίδιες μετοχές – Επαναγορά των μετοχών που διακρατούνταν από το ΤΧΣ

Κατόπιν της λήψης των απαραίτητων εγκρίσεων από τις εποπτικές αρχές τον Μάιο 2023, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εταιρείας (ΓΣ), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιουλίου 2023, ενέκρινε την απόκτηση του συνόλου των 52.080.673 μετοχών της Εταιρείας που κατείχε το ΤΧΣ και αντιστοιχούσε σε 1,4% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας και των δικαιωμάτων ψήφου και εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο να καθορίσει τους ειδικότερους όρους και τις σχετικές λεπτομέρειες για την απόκτηση.

Την 9 Οκτωβρίου 2023, η απόκτηση του συνόλου των μετοχών της Εταιρείας που κατείχε το ΤΧΣ ολοκληρώθηκε έναντι συνολικού τιμήματος € 93,8 εκατ., συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων για αμοιβές τρίτων. Ακολούθως, η Εταιρεία και η Τράπεζα δεν υπόκεινται πλέον στις διατάξεις του Νόμου 3864/2010 και στα ειδικά δικαιώματα του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) που προβλέπονται στον εν λόγω νόμο.

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο αριθμός των μετοχών της Εταιρείας που κατείχε η θυγατρική της Eurobank Equities Investment Firm Single Member S.A. στο πλαίσιο της συνήθους δραστηριότητάς της, ήταν 4.346.566 (31 Δεκεμβρίου 2022: 260.036). Κατά την ίδια ημερομηνία, ο αριθμός των μετοχών της Εταιρείας που κατείχαν οι συγγενείς εταιρείες του Ομίλου στα συνήθη πλαίσια των ασφαλιστικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων τους ήταν συνολικά 64.163.790 (31 Δεκεμβρίου 2022: 64.163.790).

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
38. Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον

	Τακτικό αποθεματικό € εκατ.	Αφορολόγητα αποθεματικά € εκατ.	Αποθεματικά εύλογης αξίας € εκατ.	Λοιπά Αποθεματικά € εκατ.	Αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022	411	830	322	8.479	(13.374)	(3.333)
Αναμόρφωση λόγω υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17 από συγγενή εταιρεία του Ομίλου (σημ.2.3)	-	-	-	-	(33)	(33)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2022, αναμορφωμένο	411	830	322	8.479	(13.407)	(3.366)
Καθαρά κέρδη (αναμορφωμένα, σημ. 2.3)	-	-	-	-	1.347	1.347
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	73	(1)	-	195	(267)	-
Συμφηφισμός λογαριασμών ιδίων κεφαλαίων	(214)	-	-	(6.705)	13.814	6.895
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI	-	-	(323)	-	-	(323)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(0)	-	(0)
Συναλλαγματικές διαφορές (σημ. 23.1)	-	-	-	77	-	77
Κέρδη/(ζημιές) από μετοχές FVOCI	-	-	24	-	-	24
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες						
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους (αναμορφωμένα, σημ. 2.3)	-	-	(33)	31	(0)	(2)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	-	4	4
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	-	-	-	-	4	4
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών	-	-	-	1	0	1
Λοιπά	-	-	-	(1)	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2022	270	829	(10)	2.077	1.495	4.660
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2023	270	829	(10)	2.077	1.495	4.660
Καθαρά κέρδη	-	-	-	-	1.140	1.140
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	(42)	(0)	(45)	64	24	-
Χρεωστικοί τίτλοι FVOCI	-	-	83	-	-	83
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(2)	-	(2)
Συναλλαγματικές διαφορές (σημ. 30)	-	-	-	123	-	123
Κέρδη/(ζημιές) από μετοχές FVOCI	-	-	18	-	-	18
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες						
- Υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 "Χρηματοοικονομικά Μέσα" από συγγενή εταιρεία του Ομίλου (βλ. παρακάτω)	-	-	(7)	-	7	-
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	-	-	9	(12)	0	(4)
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	-	(2)	(2)
Πρόγραμμα διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (σημ. 39)	-	-	-	-	7	7
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 37)	-	-	-	(100)	-	(100)
Λοιπά	(1)	-	(0)	(1)	(1)	(3)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2023	227	829	48	2.147	2.670	5.920

Υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα» από συγγενή εταιρεία του Ομίλου

Την 1η Ιανουαρίου 2023, η Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα». Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των αποθεματικών εύλογης αξίας του Ομίλου κατά ποσό € 7 εκατ. έναντι των

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

αποτελεσμάτων εις νέον, κυρίως λόγω της επιμέτρησης των συμμετοχικών τίτλων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, οι οποίοι προηγουμένως είχαν ταξινομηθεί στα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σύμφωνα με το ΔΛΠ 39.

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα λοιπά αποθεματικά αποτελούνται, μεταξύ άλλων, από: (α) € 1.713 εκατ. που αφορούν σε μερίσματα και κέρδη από πώληση συμμετοχών (2022: € 1.568 εκατ.), (β) αποθεματικά εταιρικού νόμου € 8 εκατ., σύμφωνα με τις διατάξεις του Ελληνικού εταιρικού νόμου όπως ισχύει (2022: € 8 εκατ.), (γ) € 101 εκατ. (χρεωστικό υπόλοιπο) που αφορά τη λογιστική αξία των ιδίων μετοχών που κατέχει η Εταιρεία και η θυγατρική της Eurobank Equities Investment Firm Single Member S.A. (2022: € 0,3 εκατ.) (σημ. 37), (δ) € 14 εκατ. σωρευμένη ζημιά που σχετίζεται με αντιστάθμιση ταμειακών ροών (2022: € 12 εκατ. σωρευμένη ζημιά) και (ε) € 2 εκατ. σωρευμένη ζημιά που σχετίζεται με συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού (2022: € 125 εκατ. σωρευμένη ζημιά).

Μερίσματα/Διανομή κερδών

Τον Δεκέμβριο του 2023 η Τράπεζα διένειμε προαιρετικά αποθεματικά ποσού €410 εκατ. στο μοναδικό της μέτοχο, την Eurobank Holdings, με σκοπό η τελευταία να είναι σε θέση να διανείμει μέρισμα στους μετόχους της από τα κέρδη της χρήσεως 2023 σύμφωνα με τα οριζόμενα του άρθρου 159 του εταιρικού νόμου 4548/2018.

Σύμφωνα με τις οικονομικές επιδόσεις του Ομίλου για τη χρήση 2023, η Eurobank Holdings σκοπεύει να διανείμει στους μετόχους της μέρισμα σε μετρητά ύψους τουλάχιστον 25% επί των προσαρμοσμένων καθαρών κερδών της χρήσης 2023 του Ομίλου, με την προϋπόθεση λήψης εγκρίσεων από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της και τις εποπτικές αρχές.

Επιπρόσθετα, η Eurobank Holdings προτίθεται να προχωρήσει επίσης σε διανομή κερδών προς το προσωπικό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πολιτική της για τις αποδοχές, με την προϋπόθεση της λήψης έγκρισης από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της.

39. Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών

Η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Eurobank Holdings την 28 Ιουλίου 2020 ενέκρινε τη θέσπιση πενταετούς προγράμματος διάθεσης μετοχών, ξεκινώντας από το 2021, με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης για την απόκτηση μετοχών με έκδοση νέων μετοχών και με αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 113 του Νόμου 4548/2018, τα οποία χορηγούνται σε στελέχη της Διοίκησης και του προσωπικού της Eurobank Holdings και των συνδεδεμένων με αυτήν εταιρειών σύμφωνα με το άρθρο 32 του Νόμου 4308/2014. Ο μέγιστος αριθμός των δικαιωμάτων που δύναται να εγκριθούν καθορίστηκε στα 55.637.000 δικαιώματα, κάθε ένα εκ των οποίων θα αντιστοιχεί σε μια νέα μετοχή. Η τιμή εξάσκησης για κάθε μια νέα μετοχή θα είναι ίση με € 0,23. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο της Eurobank Holdings να ορίσει τους δικαιούχους και να καθορίσει τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις του προγράμματος.

Οι τελικοί όροι και η εφαρμογή του προγράμματος διάθεσης δικαιωμάτων προαίρεσης για την αγορά μετοχών, το οποίο αποτελεί ένα μακροπρόθεσμο κίνητρο με μελλοντική προοπτική, με στόχο την παραμονή βασικών στελεχών, καθορίζονται και εγκρίνονται κάθε έτος από το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον νομικό πλαίσιο και τις πολιτικές του Ομίλου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης είναι εξασκήσιμα τμηματικά, σε ετήσια βάση για περίοδο από 1 έως 5 χρόνια. Κάθε τμήμα μπορεί να εξασκηθεί ολικώς ή μερικώς και να μετατραπεί σε μετοχές κατά την προαίρεση των εργαζομένων, με την προϋπόθεση ότι θα παραμείνουν απασχολούμενοι από τον Όμιλο μέχρι την πρώτη διαθέσιμη ημερομηνία εξάσκησης. Οι εταιρικές πράξεις που αναπροσαρμόζουν τον αριθμό και την τιμή των μετοχών αναπροσαρμόζουν αναλόγως και τα δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Η κίνηση των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά τη διάρκεια της χρήσης αναλύεται ως ακολούθως:

Παραχώρηση δικαιωμάτων προαίρεσης	2023	2022
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	22.268.322	12.374.561
Δικαιώματα που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	12.101.092	11.654.117
Δικαιώματα που ακυρώθηκαν/έληξαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(1.703.443)	(244.700)
Δικαιώματα που εξασκήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	(5.802.269)	(1.515.656)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	26.863.702	22.268.322

Τον Ιούλιο του 2023, ο Όμιλος χορήγησε σε στελέχη του 12.101.092 νέα δικαιώματα προαίρεσης, εξασκίσιμα τμηματικά σε ετήσια βάση έως το 2028.

Από τα δικαιώματα προαίρεσης που ήταν εξασκίσιμα το 2023, 5.802.269 δικαιώματα εξασκήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης, έχοντας ως αποτέλεσμα την έκδοση ίσου αριθμού νέων κοινών μετοχών με δικαιώματα ψήφου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών κατά το τέλος της χρήσης έχουν τις ακόλουθες ημερομηνίες λήξεως:

Ημερομηνία λήξεως ⁽¹⁾	Δικαιώματα προαίρεσης 31 Δεκεμβρίου 2023
2024	9.279.299
2025	5.345.228
2026	4.951.014
2027	4.951.014
2028	2.337.147
Σταθμισμένη μέση υπολειπόμενη συμβατική διάρκεια των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών κατά το τέλος της περιόδου	25 μήνες

⁽¹⁾ Με βάση την εγγύτερη συμβατική ημερομηνία άσκησής τους.

Σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική του Ομίλου για τις παροχές σε μετοχές προς το προσωπικό, η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά την ημερομηνία παραχώρησης αναγνωρίζεται ως έξοδο με αντίστοιχη αύξηση της καθαρής θέσης κατά την περίοδο κατοχύρωσης.

Η εύλογη αξία κατά την ημερομηνία παραχώρησης προσδιορίστηκε χρησιμοποιώντας μια προσαρμοσμένη μορφή του μοντέλου Black-Scholes για δικαιώματα προαίρεσης σε μετοχές τύπου Βερμούδων, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή εξάσκησης, τις ημερομηνίες εξάσκησης, τους όρους των δικαιωμάτων προαίρεσης, την τιμή της μετοχής κατά την ημερομηνία παραχώρησης και την αναμενόμενη διακύμανση της τιμής της υποκείμενης μετοχής, την αναμενόμενη μερισματική απόδοση και το επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για τη διάρκεια των δικαιωμάτων προαίρεσης.

Η σταθμισμένη μέση εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης για αγορά μετοχών που χορηγήθηκαν τον Ιούλιο του 2023 ήταν € 1,13 (2022: € 0,63). Οι σημαντικές παράμετροι που χρησιμοποιήθηκαν στο μοντέλο ήταν μια τιμή μετοχής € 1,442 (2022: € 1,021) κατά την ημερομηνία παραχώρησης, η τιμή εξάσκησης € 0,23, ετησιοποιημένη μερισματική απόδοση 3% (2022: 3%), αναμενόμενη μέση διακύμανση 41% (2022: 38%), η αναμενόμενη διάρκεια ζωής των δικαιωμάτων προαίρεσης από 1 έως 5 έτη και ένα επιτόκιο μηδενικού κινδύνου που αντιστοιχεί στις λήξεις των δικαιωμάτων προαίρεσης, με βάση την καμπύλη αποδόσεων των συμβολαίων ανταλλαγής (swap) σε Ευρώ. Η αναμενόμενη διακύμανση επιμετράται κατά την ημερομηνία παραχώρησης των δικαιωμάτων προαίρεσης και βασίζεται στη μέση ιστορική διακύμανση της τιμής της μετοχής κατά τη διάρκεια του τελευταίου ενάμιση έτους.

40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές με τις οποίες μεταβιβάζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει αναγνωρίσει, απευθείας σε τρίτους ή σε εταιρείες ειδικού σκοπού.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

(α) Ο Όμιλος πωλεί χρεόγραφα, έναντι μετρητών, στο πλαίσιο συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων («repos») και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Επιπλέον, ο Όμιλος ενεχυριάζει, έναντι μετρητών, τίτλους, καλυμμένα ομόλογα, όπως επίσης δάνεια και απαιτήσεις πελατών και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Ο Όμιλος μπορεί επίσης να μεταβιβάσει χρεόγραφα στο πλαίσιο του δανεισμού χρεογράφων χωρίς την ανταλλαγή μετρητών ή την δέσμευση άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ως εγγύηση. Για όλες τις παραπάνω συναλλαγές, ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Η σχετική υποχρέωση, όπου υφίσταται, αναγνωρίζεται ανάλογα στις Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημ. 31 και 32), Υποχρεώσεις προς πελάτες (σημ. 33) και Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους (σημ. 34), ως ενδείκνυται.

Ο Όμιλος έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, καταναλωτικών, δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διάφορες κατηγορίες μη εξυπηρετούμενων δανείων), σύμφωνα με τις οποίες αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τις ταμειακές ροές από τα δάνεια στους κατόχους των ομολογιών. Ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των δανείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά την περίοδο που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Επιπλέον, το δικαίωμα αναγωγής των κατόχων των ομολογιών περιορίζεται μόνο στα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα ομόλογα από τιτλοποιήσεις τα οποία διακρατούνται από τρίτους ανέρχονται σε € 555 εκατ. (2022: € 553 εκατ.) (σημ. 34).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου που έχουν πωληθεί ή μεταβιβαστεί, για τα οποία δεν πληρούνται τα κριτήρια αποαναγνώρισής τους από το ενεργητικό του Ομίλου:

	Λογιστική Αξία	
	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	14	44
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες ⁽¹⁾	12.889	14.186
- τιτλοποιημένα δάνεια ⁽²⁾	2.164	3.411
- ενεχυριασμένα δάνεια στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών	4.083	4.261
- ενεχυριασμένα δάνεια σε κεντρικές τράπεζες	6.310	6.309
- λοιπά ενεχυριασμένα δάνεια	332	205
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	2.255	3.027
Σύνολο	15.158	17.257

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει δάνεια ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30).

⁽²⁾ Περιλαμβάνει εκδόσεις από τιτλοποιήσεις δανείων που διακρατούνται από την Τράπεζα και δεν χρησιμοποιήθηκαν για χρηματοδότηση.

(β) Ο Όμιλος ενδέχεται να πουλήσει ή να ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos»), τους οποίους έχει την υποχρέωση να επιστρέψει. Ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και αποδόσεις των τίτλων αυτών και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζονται από τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2023, ο Όμιλος είχε αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλους ονομαστικής αξίας € 1.413 εκατ. (2022: € 134 εκατ. ονομαστική αξία εκ των οποίων € 15 εκατ. πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναγοράς και € 67 εκατ. δεσμεύτηκαν σε κεντρικές τράπεζες).

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, η ρευστοποιήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί ή δανειστεί από τον Όμιλο μέσω συμφωνιών δανεισμού τίτλων, επαναπώλησης τίτλων και λοιπών συμφωνιών (σημεία α και β) ανήλθε σε € 8.956 εκατ., ενώ η σχετική υποχρέωση από τις ανωτέρω συναλλαγές ανήλθε σε € 7.969 εκατ. εκ των οποίων € 1.210 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονται στον ισολογισμό έναντι συμφωνιών επαναπώλησης (σημ. 31, 32, 33, 34 και 5.2.1.4) (2022: ρευστοποιήσιμη αξία € 10.512 εκατ. και η σχετική υποχρέωση € 10.412 εκατ., εκ των οποίων € 114 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονται στον ισολογισμό). Επιπρόσθετα, τα λοιπά ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου, πέραν αυτών που παρουσιάζονται ανωτέρω, ως εγγυήσεις για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, παράγωγα, τιτλοποιήσεις και λοιπές συναλλαγές αναφέρονται στις σημειώσεις 17 και 29.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
41. Μισθώσεις
Ο Όμιλος ως μισθωτής

Ο Όμιλος μισθώνει εγκαταστάσεις για γραφεία και υποκαταστήματα, τοποθεσίες για ATM, ακίνητα κατοικίας για το προσωπικό του Ομίλου και οχήματα.

Η πλειοψηφία των μισθώσεων του Ομίλου είναι βάσει μακροχρόνιων συμβάσεων (για περίοδο 12 ετών ή περισσότερων στην περίπτωση μισθωμένων ακινήτων), με δικαίωμα επέκτασης ή λήξης της μίσθωσης σύμφωνα με τους όρους κάθε συμβολαίου και των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα, ενώ τα οχήματα έχουν συνήθως συμβάσεις μίσθωσης έως 4 έτη. Τα δικαιώματα επέκτασης του Ομίλου συμπεριλαμβάνονται στη διάρκεια της μίσθωσης όταν, βάσει εκτίμησης, θεωρείται βέβαιο ότι θα ασκηθούν. Για τις συμβάσεις αορίστου υπολειπόμενης διάρκειας, η σύμβαση μίσθωσης έχει οριστεί, κατά μέσο όρο, στα 7 έτη για την Τράπεζα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά δεδομένα. Για νέες ή τροποποιημένες συμβάσεις μίσθωσης αορίστου χρόνου, που ισχύουν από το τέταρτο τρίμηνο του 2023 και μετά, η εκτιμώμενη διάρκεια μίσθωσης έχει αναθεωρηθεί σε 5 έτη. Ανάλογα με τους όρους του κάθε συμβολαίου μίσθωσης, τα μισθώματα αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση σύμφωνα με το δείκτη τιμών καταναλωτή, όπως δημοσιεύεται από την ΕΛΣΤΑΤ, συν ένα συμφωνημένο σταθερό ποσοστό.

Πληροφορίες αναφορικά με τις μισθώσεις για τις οποίες ο Όμιλος είναι μισθωτής παρουσιάζονται παρακάτω:

Δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων

Την 31 Δεκεμβρίου 2023, τα δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ανέρχονται σε € 170 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 187 εκατ.) (σημ. 26), ενώ εκείνα που πληρούν τον ορισμό των επενδυτικών ακινήτων ανέρχονται σε € 16 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 14 εκατ.) (σημ. 27).

Υποχρεώσεις από μισθώσεις

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στις λοιπές υποχρεώσεις ανέρχονται σε € 190 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: € 205 εκατ.) (σημ. 35). Η χρονοανάλυση των υποχρεώσεων από μισθώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2023 σύμφωνα με τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, παρουσιάζεται στην σημείωση 5.2.3.

Ποσά που έχουν αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Οι τόκοι των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζονται στην σημείωση 6 και τα έξοδα μισθώσεων που σχετίζονται με βραχυπρόθεσμες μισθώσεις ανέρχονται σε περίπου € 1,2 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 3 εκατ.).

Ο Όμιλος το 2023 είχε συνολικά € 44 εκατ. ταμειακές εκροές για μισθώσεις (2022: € 39 εκατ.).

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής
Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Ο Όμιλος εκμισθώνει ακίνητα και εξοπλισμό με συμβάσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων, με την ιδιότητά του ως εκμισθωτής.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, σύμφωνα με τα εισπρακτέα, μη προεξοφλημένα μισθώματα, μετά την ημερομηνία αναφοράς παρουσιάζεται παρακάτω :

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	230	303
1-2 έτη	89	83
2-3 έτη	95	65
3-4 έτη	53	53
4-5 έτη	34	36
Άνω των πέντε ετών	154	164
Εισπρακτέα μισθώματα	656	704
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	656	704
Μείον: Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(83)	(66)
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	573	638
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(93)	(139)
Σύνολο	480	499

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Λειτουργικές μισθώσεις

Ο Όμιλος εκμισθώνει τα επενδυτικά του ακίνητα σύμφωνα με τους όρους των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα. Όταν οι μισθώσεις αυτές δεν μεταφέρουν επί της ουσίας τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η κυριότητα των μισθωμένων ακινήτων, ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις μισθώσεις αυτές ως λειτουργικές. Πληροφορίες σχετικά με τις λειτουργικές μισθώσεις των επενδυτικών ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από μισθώματα τα οποία έχει αναγνωρίσει ο Όμιλος κατά τη διάρκεια του έτους, παρατίθενται στη σημείωση 27.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από λειτουργικές μισθώσεις, σύμφωνα με τις μη προεξοφλημένες καταβολές μισθωμάτων που πρόκειται να εισπραχθούν μετά την περίοδο αναφοράς, παρατίθεται παρακάτω :

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	94	92
Από ένα έως δύο έτη	83	85
Από δύο έως τρία έτη	76	78
Από τρία έως τέσσερα έτη	68	70
Από τέσσερα έως πέντε έτη	64	64
Άνω των πέντε ετών	209	250
Σύνολο	594	639

42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο και τις οποίες ανέλαβε στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του που σχετίζονται με τις δανειοδοτήσεις στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες: α) χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, οι οποίες αναφέρονται σε εγγυήσεις και σε πιστωτικές επιστολές σε αναμονή που φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια (υποκατάστατα πιστώσεων), β) δεσμεύσεις για την επέκταση της πίστωσης, οι οποίες περιλαμβάνουν ρητές δεσμεύσεις που είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός και γ) άλλες δεσμεύσεις που συνδέονται με πιστωτικό κίνδυνο, οι οποίες αφορούν ενέγγυες πιστώσεις και άλλες εγγυήσεις μεσαίου και χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ.

Οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο αναλύονται παρακάτω:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις	2.082	1.807
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	4.521	3.898
Λοιπές δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	1.268	1.053
Σύνολο	7.871	6.758

Σημείωση: Δεσμεύσεις που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30) ποσού € 259 εκατ. περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα για την 31η Δεκεμβρίου 2022.

Οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 ποσού € 11,4 δις (2022: € 10,5 δις), περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις ποσού € 3,5 δις (31 Δεκεμβρίου 2022: € 3,7 δις), ενώ το ποσό της αντίστοιχης πρόβλεψης απομείωσης ανέρχεται σε € 48 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 57 εκατ.).

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει εκδώσει χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου ποσού € 0,24 δις (2022: € 0,23 δις) για την εξασφάλιση της οποίας έχει γίνει ισόποση κατάθεση βάσει σχετικής συμφωνίας ενεχυρίασης (σημ. 29).

Λοιπές δεσμεύσεις

(α) Η Τράπεζα υπέγραψε με το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRB), συμβάσεις αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής και παροχής εξασφάλισης ποσού € 29 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2023 (2022: € 24 εκατ.), το οποίο αντιπροσωπεύει το 15%

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

της υποχρέωσης πληρωμής στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) για την εισφορά εξυγίανσης των ετών 2016-2022 και 22,5% για το έτος 2023, ενώ δεν θα απαιτηθεί ετήσια εισφορά εξυγίανσης για το 2024 (σημ. 11).

Βάσει των ανωτέρων συμβάσεων, στις οποίες προβλέπεται η παροχή ισόποσης εξασφάλισης σε μετρητά, η Τράπεζα ανέλαβε να καταβάλλει στο SRB ποσό ύψους έως το ποσό της αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής, σε περίπτωση αξίωσης εκτέλεσης και απαίτησης για πληρωμή από αυτό αναφορικά με μια ενέργεια εξυγίανσης για μία άλλη ευρωπαϊκή τράπεζα. Η αμετάκλητη δέσμευση πληρωμής έχει λογιστικοποιηθεί ως ενδεχόμενη υποχρέωση ενώ η εν λόγω εξασφάλιση σε μετρητά έχει αναγνωρισθεί ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού το οποίο επιμετράται στο αποσβέσιμο κόστος στην γραμμή ισολογισμού του Ομίλου «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού» (σημ. 29).

Με απόφαση του τον Οκτώβριο του 2023, το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέρριψε την προσφυγή ενός Γαλλικού πιστωτικού ιδρύματος κατά του SRB, σε συνέχεια της απόρριψης από το τελευταίο της αίτησης για την επιστροφή των εξασφαλίσεων που συνδεόταν με τις εκ των προτέρων εισφορές που είχαν δοθεί με την μορφή αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής. Η επιστροφή των εξασφαλίσεων που συνδέονταν με την αμετάκλητη δέσμευση πληρωμής, η οποία ζητήθηκε από το πιστωτικό ίδρυμα κατόπιν της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του, δεν έγινε δεκτή από το SRB, που υποστήριξε ότι η επιστροφή των εξασφαλίσεων της αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής απαιτεί την προηγούμενη πληρωμή της υποχρεωτικής εισφοράς που όφειλε το πιστωτικό ίδρυμα.

Η προαναφερθείσα απόφαση δεν είναι οριστική καθώς το εμπλεκόμενο πιστωτικό ίδρυμα αποφάσισε να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατά της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεπώς ο Όμιλος δεν έχει προχωρήσει σε κάποια αλλαγή του λογιστικού χειρισμού που περιγράφεται παραπάνω για σκοπούς αυτών των οικονομικών καταστάσεων. Ανάλογα με την έκβαση της υπόθεσης, οποιαδήποτε αλλαγή του λογιστικού χειρισμού που θα απαιτούσε τη μείωση ή τη μη αναγνώριση της εξασφάλισης ποσού € 29 εκατ., η οποία αναγνωρίζεται επί του παρόντος ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, θα είχε επίπτωση μόνο στην λογιστική καθαρή θέση του Ομίλου, καθώς το συνολικό ανεξόφλητο ποσό των εξασφαλίσεων των αμετάκλητων δεσμεύσεων πληρωμών έχει αφαιρεθεί ήδη από τα εποπτικά κεφάλαια και συνεπώς η κεφαλαιακή θέση του Ομίλου θα παραμείνει ανεπηρέαστη.

Ο Όμιλος θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στην υπόθεση και να εκτιμά την πιθανή επίπτωση στις οικονομικές του καταστάσεις.

(β) Την 31 Δεκεμβρίου 2023, οι συμβατικές δεσμεύσεις για την απόκτηση ιδιοχρησιμοποιούμενων ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων ανήλθαν σε € 37 εκατ. (2022: € 46 εκατ.).

Τον Φεβρουάριο του 2023, η Τράπεζα υπέγραψε ένα δεσμευτικό προσύμφωνο με τρίτο μέρος για την απόκτηση του 100% μίας Κυπριακής εταιρείας συμμετοχών, που κατέχει εμμέσως ένα υπό κατασκευή κτίριο γραφείων στο Μαρούσι Αττικής, και προέβη σε προκαταβολή συνολικού ποσού περίπου € 22,3 εκατ., βάσει των όρων της συμφωνίας. Η ολοκλήρωση της συμφωνίας αναμένεται να πραγματοποιηθεί το τέταρτο τρίμηνο του 2024.

Επίδικες υποθέσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2023 οι προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις έναντι του Ομίλου ανέρχονταν σε € 38 εκατ., συμπεριλαμβανομένου ποσού € 8 εκατ. πρόβλεψης για την κατώτερη υπόθεση (σημ. 35) (31 Δεκεμβρίου 2022: € 28 εκατ.).

Δεν υφίστανται σημαντικές δικαστικές διαδικασίες, έρευνες ή υποθέσεις υπό διερεύνηση από κρατικές ή εποπτικές αρχές που μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στις δραστηριότητες του Ομίλου. Αναφορικά με την έρευνα της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΕΕΑ) που έλαβε χώρα ως προς ορισμένες νομικές οντότητες του χρηματοπιστωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας, σε σχέση με θέματα εναρμονισμένων πρακτικών (αλλά όχι καθορισμού τιμών), η Τράπεζα δέχθηκε να εισέλθει σε διαδικασία επίλυσης διαφορών όπως προβλέπεται στο άρθρο. 29Α του Νόμου περί Ανταγωνισμού 3959/2011. Ακολούθησαν διαπραγματεύσεις που κατέληξαν στη διευθέτηση της διαφοράς το Δεκέμβριο του 2023. Με τον τρόπο αυτό περατώθηκε η υπόθεση. Η Τράπεζα συμφώνησε να καταβάλει το ποσό των € 7.976.790,63, ως πρόστιμο, για το οποίο έχει καταχωρηθεί σχετική πρόβλεψη στη γραμμή «Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα» στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Επιπλέον, η ΕΕΑ επέβαλε σε όλα τα εμπλεκόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα το μέτρο της μείωσης του DAF (Direct Access Fee) για αναλήψεις μετρητών από ATM Τράπεζας με κάρτα εκδόσεως άλλου πιστωτικού ιδρύματος για τρία έτη με έναρξη την 1η Ιανουαρίου 2024. Σχετικώς η Eurobank μείωσε τη χρέωση DAF κατά € 0,70 (από €2,50 σε €1,80 ανά συναλλαγή). Κατά την άποψη της Τράπεζας δεν υπήρξε εκ μέρους της παράβαση των κανόνων ελεύθερου ανταγωνισμού. Αποδέχθηκε ωστόσο τη διευθέτηση της διαφοράς, καθώς η εναλλακτική λύση θα οδηγούσε σε μια πολυετή αντιδικία. Εκτός τούτου με την απόφασή της η Τράπεζα

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

εκδήλωσε τη βούληση να συνεργαστεί με την ΕΑΑ. Σημειώνεται ότι δεν αποδόθηκε ευθύνη σε κάποιο λειτουργό της Τράπεζας για παράβαση κανόνων ελεύθερου ανταγωνισμού.

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει εισέλθει σε μια σειρά από δίκες, στο πλαίσιο της ασκήσεως των συνήθων δραστηριοτήτων του, οι οποίες βρίσκονται είτε σε πρώιμο ακόμη είτε σε προχωρημένο δικαστικό στάδιο. Η οριστική διευθέτηση των υποθέσεων αυτών μπορεί να απαιτήσει ανά περίπτωση την πάροδο ορισμένου χρόνου με την εξάντληση των κατά νόμο προβλεπόμενων ενδίκων μέσων από τα διάδικα μέρη. Η Διοίκηση παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις σχετικές υποθέσεις και, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη των Νομικών Υπηρεσιών, δεν αναμένει ότι θα υπάρξει εκροή πόρων και συνεπώς θεωρεί ότι δεν απαιτείται η αναγνώριση πρόβλεψης.

43. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Η Διοίκηση έχει καθορίσει τους επιχειρηματικούς τομείς με βάση τις εσωτερικές αναφορές που επισκοπούνται από την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Planning Committee). Οι ανωτέρω αναφορές χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα, προκειμένου να ληφθούν οι στρατηγικές αποφάσεις. Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού εξετάζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τόσο με βάση τους επιχειρηματικούς τομείς όσο και με γεωγραφικά κριτήρια. Γεωγραφικά, η Διοίκηση εξετάζει την απόδοση των δραστηριοτήτων που κατευθύνονται από την Ελλάδα και άλλες χώρες της Ευρώπης (Διεθνείς Δραστηριότητες).

Οι δραστηριότητες στην Ελλάδα διαχωρίζονται περαιτέρω σε λιανική τραπεζική, τραπεζική επιχειρήσεων, διεθνείς αγορές και διαχείριση κεφαλαίων, επενδυτικά ακίνητα και από το πρώτο τρίμηνο του 2023, στον τομέα «Remedial and Servicing Strategy» για να υπάρξει εναρμόνιση με τις εσωτερικές αναφορές προς την Διοίκηση. Οι Διεθνείς Δραστηριότητες παρακολουθούνται και αξιολογούνται σε επίπεδο χώρας. Ο Όμιλος ενοποιεί τους επιχειρηματικούς τομείς με κοινά οικονομικά χαρακτηριστικά, οι οποίοι αναμένεται να έχουν παρόμοια οικονομική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

- Λιανική Τραπεζική: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως πελατών, ταμειωτηρίου, καταθέσεις και καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, χορηγήσεις μικρών επιχειρήσεων και στεγαστικά δάνεια.
- Τραπεζική Επιχειρήσεων: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως, καταθέσεις, ανοιχτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς, δάνεια και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις, προϊόντα συναλλάγματος και παράγωγα προϊόντα για εταιρείες, υπηρεσίες θεματοφυλακής και εκκαθάρισης συναλλαγών, υπηρεσίες συναλλακτικής τραπεζικής και υπηρεσίες επενδυτικής τραπεζικής, συμπεριλαμβανομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών.
- Διεθνείς αγορές και Διαχείριση κεφαλαίων: περιλαμβάνει υπηρεσίες διαπραγμάτευσης χρηματοοικονομικών μέσων, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σε θεσμικούς επενδυτές όπως επίσης και ειδικών χρηματοοικονομικών συμβουλών και διαμεσολαβήσεων. Επιπλέον, ο συγκεκριμένος τομέας ενσωματώνει τα προϊόντα αμοιβαίων κεφαλαίων καθώς και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και τις χρηματιστηριακές υπηρεσίες.
- Διεθνείς Δραστηριότητες: περιλαμβάνουν δραστηριότητες σε Βουλγαρία, Σερβία (οι δραστηριότητες της ταξινομημένης προς πώληση Eurobank Direktna a.d περιλαμβάνονται έως την 31 Οκτωβρίου 2023 (σημ. 30)), Κύπρο, Λουξεμβούργο και σε Ρουμανία.
- Επενδυτικά Ακίνητα: περιλαμβάνει δραστηριότητες επενδυτικών ακινήτων που σχετίζονται με ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο εμπορικών ακινήτων.
- Remedial and Servicing Strategy (RSS): περιλαμβάνει (α) τη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων περιουσιακών στοιχείων, τα οποία προηγουμένως περιλαμβάνονταν στους τομείς της Λιανικής Τραπεζικής και της Τραπεζικής Επιχειρήσεων, καθώς και (β) τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας (ανακτηθέντα ακίνητα), τα ομόλογα των τιτλοποιήσεων Cairo, Pillar και Mexico, τα οποία διακρατήθηκαν από τον Όμιλο και την αναλογία στα αποτελέσματα της doValue Greece Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, τα οποία προηγουμένως περιλαμβάνονταν στις λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου.

Οι λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου αφορούν κυρίως (α) στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας (ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα και εξοπλισμός), (β) σε λοιπές επενδυτικές δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένων θέσεων σε μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια), (γ) σε υπηρεσίες Private Banking σε μεσαίου και υψηλού εισοδήματος ιδιώτες, (δ) στην αναλογία στα αποτελέσματα του ομίλου Eurolife

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

και (ε) στα αποτελέσματα που σχετίζονται με τις δράσεις για το μετασχηματισμό του Ομίλου. Την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2022, περιλάμβανε επιπλέον το αποτέλεσμα της ρευστοποίησης της «ERB Istanbul Holding A.S.».

Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί για να περιληφθούν οι προαναφερθείσες αλλαγές στους λειτουργικούς τομείς που παρουσιάζονται.

Οι αναφορές προς τη Διοίκηση του Ομίλου βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως υιοθετήθηκαν από την ΕΕ. Οι λογιστικές αρχές των επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου είναι οι ίδιες με αυτές που περιγράφονται στις ουσιώδεις λογιστικές αρχές.

Τα έσοδα που προκύπτουν από τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων κατανέμονται με βάση αμοιβαίως συμφωνημένους όρους που προσεγγίζουν τις τιμές της αγοράς.

43.1 Επιχειρηματικοί τομείς

31 Δεκεμβρίου 2023								
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχ/σεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	RSS € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.118	437	59	(12)	(8)	657	(77)	2.174
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	87	127	102	-	5	122	4	447
Λοιπά καθαρά έσοδα	(48)	3	108	103	15	(1)	113	293
Έσοδα από τρίτους	1.157	567	269	91	12	778	40	2.914
Έσοδα μεταξύ τομέων	41	39	(40)	2	-	(8)	(34)	-
Συνολικά έσοδα	1.198	606	229	93	12	770	6	2.914
Λειτουργικά έξοδα	(379)	(118)	(55)	(35)	(62)	(263)	(3)	(915)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(126)	(31)	-	-	(159)	(57)	(39)	(412)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα (σημ. 12)	(20)	(1)	3	(1)	(25)	(36)	(16)	(96)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	-	-	8	58	22	88
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες και εξόδων αναδιάρθρωσης	673	456	177	57	(226)	472	(30)	1.579
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(4)	(4)	(1)	-	(1)	(11)	(16)	(37)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	669	452	176	57	(227)	461	(46)	1.542
Ζημιές προ φόρου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 30)	-	-	-	-	-	(170)	-	(170)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	-	-	-	-	-	(12)	-	(12)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	669	452	176	57	(227)	303	(46)	1.384

31 Δεκεμβρίου 2023								
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχ/σεων € εκατ.	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	RSS € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽¹⁾ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα	12.344	15.897	14.627	1.453	8.259	21.336	5.865	79.781
Υποχρεώσεις ανά τομέα	31.264	11.558	4.942	280	1.767	18.740	3.331	71.882

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Ο τομέας των Διεθνών Δραστηριοτήτων αναλύεται περαιτέρω ως ακολούθως:

	31 Δεκεμβρίου 2023					
	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Ρουμανία € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	322	1	273	58	3	657
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	76	-	39	8	(1)	122
Λοιπά καθαρά έσοδα	6	(4)	-	(2)	(1)	(1)
Έσοδα από τρίτους	404	(3)	312	64	1	778
Έσοδα μεταξύ τομέων	-	-	-	(8)	-	(8)
Συνολικά έσοδα	404	(3)	312	56	1	770
Λειτουργικά έξοδα	(169)	(2)	(59)	(28)	(5)	(263)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(52)	-	(16)	-	11	(57)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα	(31)	-	(1)	-	(4)	(36)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	58	-	-	58
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες και εξόδων αναδιάρθρωσης	152	(5)	294	28	3	472
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(11)	-	-	-	-	(11)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	141	(5)	294	28	3	461
Ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	(170)	-	-	-	(170)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	-	(12)	-	-	-	(12)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	141	(163)	294	28	3	303

	31 Δεκεμβρίου 2023					
	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Ρουμανία € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽²⁾	9.832	91	8.625	2.644	143	21.336
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽²⁾	8.714	86	7.300	2.426	214	18.740

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022							
	Λιανική Τραπεζική	Τραπεζική Επιχ/σεων	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων	Επενδυτικά Ακίνητα	RSS	Διεθνείς Δραστηριότητες	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽¹⁾	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	422	350	284	(12)	62	386	(13)	1.480
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	90	114	99	0	4	119	1	427
Λοιπά καθαρά έσοδα	324	5	703	183	(9)	(8)	(63)	1.135
Έσοδα από τρίτους	836	470	1.087	171	57	497	(75)	3.041
Έσοδα μεταξύ τομέων	22	39	(35)	2	(1)	(2)	(25)	-
Συνολικά έσοδα	858	508	1.052	173	56	494	(99)	3.041
Λειτουργικά έξοδα	(375)	(116)	(68)	(39)	(64)	(216)	21	(857)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(105)	(1)	-	-	(135)	(18)	(17)	(276)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα (σημ. 12)	(4)	(2)	(18)	(3)	(15)	(13)	(49)	(103)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	0	(0)	-	(0)	-	35	35
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες και εξόδων αναδιάρθρωσης	374	388	966	132	(159)	247	(110)	1.839
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(24)	(1)	(1)	-	(1)	0	(61)	(89)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	350	387	966	132	(160)	247	(171)	1.751
Κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	-	-	-	-	1	-	1
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	-	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	350	387	966	132	(160)	248	(171)	1.752

	31 Δεκεμβρίου 2022							
	Λιανική Τραπεζική	Τραπεζική Επιχ/σεων	Διεθνείς Αγορές και Διαχείριση Κεφαλαίων	Επενδυτικά Ακίνητα	RSS	Διεθνείς Δραστηριότητες	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής ⁽¹⁾	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα	12.541	14.871	13.096	1.445	9.041	21.704	8.776	81.474
Υποχρεώσεις ανά τομέα	30.097	12.082	5.572	307	2.009	19.736	4.939	74.742

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2022					
	Βουλγαρία	Σερβία	Κύπρος	Λουξεμβούργο	Ρουμανία	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	215	(0)	136	34	2	386
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	73	(0)	40	8	(1)	119
Λοιπά καθαρά έσοδα	(5)	(2)	1	0	(2)	(8)
Έσοδα από τρίτους	282	(2)	177	42	(2)	497
Έσοδα μεταξύ τομέων	0	(0)	0	(3)	-	(2)
Συνολικά έσοδα	283	(2)	177	39	(2)	494
Λειτουργικά έξοδα	(136)	(2)	(50)	(23)	(5)	(217)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(37)	0	(1)	(0)	20	(18)
Λοιπές απομειώσεις, προβλέψεις για κινδύνους και συναφή έξοδα	(5)	(0)	(1)	(0)	(7)	(13)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	-	-	-	-	0	0
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες και εξόδων αναδιάρθρωσης	105	(4)	125	15	6	247
Έξοδα αναδιάρθρωσης	-	-	-	-	-	-
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	105	(4)	125	15	6	247
Κέρδη από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	2	-	-	-	2
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν σε τρίτους	(0)	(0)	-	-	-	(0)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	105	(3)	125	15	6	248

	31 Δεκεμβρίου 2022					
	Βουλγαρία	Σερβία	Κύπρος	Λουξεμβούργο	Ρουμανία	Διεθνείς Δραστηριότητες
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα ⁽²⁾	7.944	2.504	8.793	2.304	159	21.704
Υποχρεώσεις ανά τομέα ⁽²⁾	7.146	2.217	8.031	2.112	230	19.736

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται απαλοιφές μεταξύ του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων και των λοιπών επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου.

⁽²⁾ Τα διεταιρικά υπόλοιπα μεταξύ των χωρών έχουν εξαιρεθεί από το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
43.2 Γνωστοποιήσεις όσον αφορά στο σύνολο του Ομίλου

Η ανάλυση των εσόδων του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες για κάθε κατηγορία προϊόντων και υπηρεσιών με παρόμοια χαρακτηριστικά παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	1.117	1.364
Καταθέσεις και υπηρεσίες διαχείρισης επενδύσεων	1.671	310
Κεφαιαγορές	(36)	951
Μη τραπεζικές και λοιπές εργασίες	162	416
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	2.914	3.041

Πληροφορίες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα, με βάση το Νόμο 4261/2014, παρατίθενται στο Παράρτημα.

44. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Πληροφορίες σχετικά με γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στις εξής σημειώσεις:

- Σημείωση 2.1 – Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων
- Σημείωση 4 – Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων
- Σημείωση 5.2.1.3 – Χρεωστικοί τίτλοι
- Σημείωση 11 – Λειτουργικά έξοδα
- Σημείωση 13 – Φόρος εισοδήματος
- Σημείωση 20 – Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες
- Σημείωση 23.1 - Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες
- Σημείωση 24 – Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες
- Σημείωση 34 – Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους
- Σημείωση 36 – Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία
- Σημείωση 42 – Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

45. Συνδεόμενα μέρη

Η Eurobank Ergasias Υπηρεσιών και Συμμετοχών Ανώνυμη Εταιρεία («Εταιρεία» ή «Eurobank Holdings») είναι η μητρική εταιρεία της εταιρείας «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία» («Τράπεζα»). Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) της Eurobank Holdings είναι το ίδιο με το ΔΣ της Τράπεζας, ενώ κάποια μέλη εκ των Βασικών Μελών Διοίκησης (ΒΜΔ) της Τράπεζας παρέχουν υπηρεσίες στην Eurobank Holdings σύμφωνα με τους όρους της σχετικής συμφωνίας μεταξύ των δύο εταιρειών.

Ο Όμιλος Fairfax, ο οποίος κατέχει το 32,93% επί του μετοχικού κεφαλαίου της Eurobank Holdings την 31 Δεκεμβρίου 2023 (31 Δεκεμβρίου 2022: 32,99%), θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Εταιρεία. Επιπλέον, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της απόκτησης του συνόλου των μετοχών της Eurobank Holdings που κατείχε το ΤΧΣ την 9 Οκτωβρίου 2023 (σημ.37), το ΤΧΣ δεν θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Εταιρεία.

Τον Ιανουάριο του 2022, ιδρύθηκε ένα ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης («Ίδρυμα επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών - ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης προσωπικού Ομίλου Eurobank» εφεξής «το Ταμείο»), ως νομικό πρόσωπο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το νόμο 4680/2020, προς όφελος των εργαζομένων της Εταιρείας, της Τράπεζας και ορισμένων άλλων ελληνικών εταιρειών του Ομίλου, οι οποίες αποτελούν τους εργοδότες που χρηματοδοτούν το Ταμείο. Συνεπώς, σύμφωνα με το ΔΛΠ 24 Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών, το Ταμείο θεωρείται συνδεόμενο μέρος με τον Όμιλο.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη στο σύνηθες πλαίσιο των εργασιών του και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, στο σύνηθες πλαίσιο των επενδυτικών τραπεζικών εργασιών του, ο Όμιλος ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεδεμένων μερών.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με (α) τον όμιλο Fairfax, (β) τα βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ και (γ) λοιπά συνδεδεμένα μέρη, καθώς και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2023			31 Δεκεμβρίου 2022		
	Όμιλος Fairfax ⁽²⁾ ⁽⁴⁾ € εκατ.	ΒΜΔ και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ ⁽¹⁾ € εκατ.	Λοιπά Συνδεδεμένα μέρη ⁽³⁾ € εκατ.	Όμιλος Fairfax ⁽²⁾ € εκατ.	ΒΜΔ και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ ⁽¹⁾ € εκατ.	Λοιπά Συνδεδεμένα μέρη ⁽³⁾ € εκατ.
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	-	-	60,95	-	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	119,64	5,25	25,55	73,45	5,69	0,14
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	12,89	0,54	85,19	0,39	-	87,07
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	-	-	0,04	-	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	46,57	16,33	93,24	34,22	20,98	97,50
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	82,85	2,01	103,56	81,98	1,27	102,47
Λοιπές υποχρεώσεις	0,01	0,11	6,02	0,13	0,20	10,35
Καθαρά έσοδα από τόκους	3,20	(0,05)	(0,98)	(0,69)	0,01	(4,68)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	0,04	0,07	10,57	0,02	0,11	10,89
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	-	-	-	-	-	0,01
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	-	-	0,57	-	-	-
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και επενδυτικούς τίτλους συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων	(2,60)	-	(77,26)	(0,55)	-	(62,75)
Λοιπά λειτουργικά έσοδα / (έξοδα)	5,71	(13,97)	(9,06)	9,56	(15,18)	(10,17)
Εκδοθείσες εγγυήσεις	2,47	-	-	1,97	-	-
Ληφθείσες εγγυήσεις	-	-	-	-	0,01	-

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

⁽²⁾ Τα υπόλοιπα με τη συγγενή εταιρεία του Ομίλου "Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών", η οποία ανήκει στον όμιλο Fairfax παρουσιάζονται στη στήλη Λοιπά συνδεδεμένα μέρη.

⁽³⁾ Τα λοιπά συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν συγγενείς εταιρείες (η Ελληνική Τράπεζα περιλαμβάνεται από το δεύτερο τρίμηνο του 2023, σημ. 24) κοινοπραξίες και το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης προσωπικού Ομίλου Eurobank. Ειδικότερα, την 31 Δεκεμβρίου 2023 τα υπόλοιπα των συναλλαγών με το Ταμείο αφορούν κυρίως καταθέσεις ποσού € 1 εκατ. που έχουν ληφθεί από το Ταμείο (Δεκέμβριος 2022: € 1 εκατ.).

⁽⁴⁾ Τον Ιανουάριο 2023, η Τράπεζα πούλησε στην εταιρεία Eurolife FFH Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, ποσοστό συμμετοχής 10,8% που κατείχε στη θυγατρική εταιρεία του Ομίλου Fairfax «Grivalia Hospitality S.A.» έναντι τιμήματος € 48,3 εκατ. Επιπλέον, το Μάρτιο και το Νοέμβριο 2023, η Τράπεζα κατέβαλλε ποσό € 8,6 εκατ. και € 6,05 εκατ., αντίστοιχα, για τη συμμετοχή της στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της «Grivalia Hospitality S.A.». Την 31 Δεκεμβρίου 2023, το ποσοστό συμμετοχής της Τράπεζας στην εταιρεία ανερχόταν σε 9,2%.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023, λογίστηκε πρόβλεψη απομείωσης ποσού € 0,01 εκατ. (2022: € 0,8 εκατ.), έναντι δανείων σε συγγενείς εταιρείες και σε κοινοπραξίες του Ομίλου, ενώ η αντίστοιχη συνολική πρόβλεψη απομείωσης ανέρχεται σε € 0,02 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 0,02 εκατ.).

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου)

Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που αφορούν σε βραχυπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 8,32 εκατ. (2022: € 7,52 εκατ.), ενώ εκείνες που αφορούν σε μακροπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 1,36 εκατ. (2022: € 1,24 εκατ.). Επιπλέον, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει έξοδο ποσού € 3,98 εκατ. σχετικά με παροχές που διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους (2022: € 1,94 εκατ.) (σημ. 39). Επιπρόσθετα, την 31 Δεκεμβρίου 2023 ο Όμιλος έχει σχηματίσει μια υποχρέωση καθορισμένων παροχών για τα ΒΜΔ ποσού € 1,77 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2022: € 1,58 εκατ.) ενώ το αντίστοιχο κόστος για τη χρήση το οποίο έχει αναγνωρισθεί στην

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

κατάσταση αποτελεσμάτων ανέρχεται σε € 0,14 εκατ. (2022: € 0,12 εκατ.) και οι αναλογιστικές ζημίες οι οποίες αναγνωρίστηκαν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση ανέρχονται σε € 0,05 εκατ. (2022: € 0,07 εκατ. αναλογιστικά κέρδη).

46. Εξωτερικοί Ελεγκτές

Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει Πολιτική για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν από τους ελεγκτές του Ομίλου, πέρα από τις υπηρεσίες υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου. Για οποιοσδήποτε τέτοιες υπηρεσίες που υφίσταται πρόθεση να ανατεθούν στους ελεγκτές του Ομίλου, υπάρχουν συγκεκριμένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου η Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας να διασφαλίζει ότι α) οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που ανατίθενται στην «KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.», καθώς και στο δίκτυο της KPMG (KPMG), έχουν αξιολογηθεί και εγκριθεί όπως απαιτείται και β) υπάρχει ικανοποιητική σχέση μεταξύ των ελεγκτικών και των επιτρεπόμενων μη ελεγκτικών εργασιών.

Οι συνολικές αμοιβές που κατέβαλλε ο Όμιλος στον κύριο ανεξάρτητο ελεγκτή KPMG για ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που του παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

	2023	2022
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τακτικός έλεγχος ⁽¹⁾	(2,9)	(2,9)
Φορολογικό πιστοποιητικό	(0,4)	(0,4)
Λοιπές ελεγκτικές υπηρεσίες	(1,4)	(1,1)
Μη ελεγκτικές υπηρεσίες	(0,2)	(0,1)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(4,9)	(4,5)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αμοιβές για τον τακτικό έλεγχο των ετήσιων ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Σημειώνεται ότι, οι αμοιβές για τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες του τακτικού ελεγκτή του Ομίλου «KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.» Ελλάδα, ανήλθαν σε € 0,08 εκατ.

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις**47. Διοικητικό Συμβούλιο**

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) εξελέγη από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων (ΤΓΣ) την 23 Ιουλίου 2021, για θητεία τριών ετών η οποία θα λήξει την 23 Ιουλίου 2024, παρατεινόμενη μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η ΤΓΣ για το έτος 2024.

Επιπρόσθετα:

- Η ΤΓΣ κατά τη συνεδρίαση της την 20 Ιουλίου 2023 ενέκρινε την εκλογή των κ.κ. Burkhard Eckes και John Arthur Hollows ως νέων ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. της Eurobank Holdings, η θητεία των οποίων θα λήξει ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. Την ίδια ημέρα το Δ.Σ. αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα.
- Την 9 Οκτωβρίου 2023, η Eurobank Holdings ανακοίνωσε την απόκτηση του συνόλου των μετοχών που κατείχε το ΤΧΣ, ήτοι 52.080.673 κοινές ονομαστικές μετοχές (σημ.37). Την ίδια ημέρα το ΤΧΣ ενημέρωσε τη Eurobank Holdings ότι, από την 11 Οκτωβρίου 2023, δεν θα υπόκειται πλέον στον Νόμο 3864/2010, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος διορισμού εκπροσώπου στο Δ.Σ. και στις Επιτροπές αυτού. Κατόπιν αυτών των εξελίξεων, η εκπρόσωπος του ΤΧΣ κα Ευθυμία Δεληή, μέλος των Διοικητικών Συμβουλίων και των Επιτροπών των Διοικητικών Συμβουλίων της Eurobank Holdings και της Eurobank, υπέβαλε την 26 Οκτωβρίου 2023 την παραίτησή της από τις ανωτέρω θέσεις, με ισχύ από την 7 Νοεμβρίου 2023.
- Ο κ. Ανδρέας Αθανασόπουλος, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Εκτελεστικό Μέλος των Διοικητικών Συμβουλίων της Eurobank Holdings και Eurobank, υπέβαλε την 31 Οκτωβρίου 2023 την παραίτησή του από τις ανωτέρω θέσεις, με ισχύ από την 31 Δεκεμβρίου 2023.

Κατόπιν των ανωτέρω, η σύνθεση του Δ.Σ. έχει ως εξής:

Γ. Ζανιάς	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Γ. Χρυσικός	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Φ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Κ. Βασιλείου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
B.P. Martin	Μη Εκτελεστικό μέλος
A. Γρηγοριάδη	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
E. Ρουβιθά Πάνου	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
R. Kakar	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
J. Mirza	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
C. Basile	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
B. Eckes	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
J. A. Hollows	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2024

Γεώργιος Π. Ζανιάς
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 414343

ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Φωκίων Χ. Καραβίας
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Χάρης Β. Κοκολογιάννης
Α.Δ.Τ. ΑΝ - 582334

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ FINANCE ΟΜΙΛΟΥ
CHIEF FINANCIAL OFFICER

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014
Πληροφόρηση ανά χώρα

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του Νόμου 4261/2014, που ενσωμάτωσε το άρθρο 89 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ στην Ελληνική νομοθεσία, ο Όμιλος παρέχει την παρακάτω πληροφόρηση για κάθε χώρα στην οποία δραστηριοποιείται:

- (i) Επωνυμίες, φύση δραστηριοτήτων και γεωγραφική θέση.
- (ii) Τα λειτουργικά έσοδα (κύκλος εργασιών), τα κέρδη/(ζημιές) προ φόρου, το φόρο επί των αποτελεσμάτων και τον τρέχοντα φόρο σε ενοποιημένη βάση για κάθε χώρα. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών απαλείφονται στη γραμμική 'Ενδοομιλικά ποσά'. Η οικονομική πληροφόρηση που γνωστοποιείται, έχει καταρτιστεί με βάση το ίδιο πλαίσιο με τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023.
- (iii) Τον αριθμό εργαζομένων σε ισοδύναμο καθεστώς πλήρους απασχόλησης.
- (iv) Τις εισπραττόμενες δημόσιες επιδοτήσεις.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2023, η χώρα εγκατάστασης και ο τομέας δραστηριότητας τους παρουσιάζονται στη σημ. 23.1.

Η πληροφόρηση ανά χώρα παρατίθεται παρακάτω:

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023				
	Λειτουργικά έσοδα	Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	Φόρος επί των αποτελεσμάτων	Τρέχων φόρος	Αριθμός εργαζομένων την 31 Δεκεμβρίου
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	
Ελλάδα	2.124	1.044	(192)	(14)	6.320
Βουλγαρία	406	150	(18)	(17)	3.794
Ρουμανία	(5)	(8)	(1)	(1)	13
Κύπρος	314	223	(39)	(39)	472
Σερβία	(5)	(6)	(0)	(0)	6
Λουξεμβούργο ⁽¹⁾	78	47	(11)	(12)	123
Ολλανδία	5	5	-	-	-
Άλλες χώρες	(1)	(1)	(0)	(0)	-
Ενδοομιλικά ποσά	(2)				
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	2.914	1.454	(261)	(83)	10.728
Eurobank Direktna a.d. (μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες)	100	(47)	17	(0)	
Σύνολο από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	100	(47)	17	(0)	
Σύνολο	3.014	1.407	(244)	(83)	10.728

⁽¹⁾ Οι δραστηριότητες του υποκαταστήματος του Λονδίνου της Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. περιλαμβάνονται στο Λουξεμβούργο.

Άρθρο 82 του Νόμου 4261/2014

Για το 2023, ο δείκτης απόδοσης του ενεργητικού του Ομίλου (Return on Assets – RoA) ανήλθε σε 1,39%. Ο δείκτης RoA υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2023 προς το μέσο όρο του συνόλου ενεργητικού του Ομίλου για τη χρήση.